

**Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΛΛΗΣ-ΦΛΩΡΙΝΑΣ ΣΤΑ ΝΕΟΤΕΡΑ
ΧΡΟΝΙΑ: ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΗΜΕΡΑ ΣΕ
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ,
ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ.**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΗΣ ΕΣΤΕ ΜΑΡΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

«Επιστήμες της Αγωγής: Θεωρητικές, Ερευνητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις στην
Ιστορία και στην Τοπική Ιστορία»

ΦΛΩΡΙΝΑ

2019

ΦΥΛΛΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

1) Επόπτης: κ. Ηλιάδου-Τάχου Σοφία

Βαθμός:

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

2) Δεύτερος Βαθμολογητής: κ. Ανδρέου Ανδρέας

Βαθμός:

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

3) Τρίτος Βαθμολογητής: κ. Τσακιρίδου Ελένη

Βαθμός:

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

Γενικός Βαθμός: -

Η συγγραφέας Εστέ Μαρία βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στις εργασίες τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	10
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1.1. Σκοπός και στόχοι της εργασίας.....	11
1.2. Περιγραφή και αξιολόγηση των πηγών.....	12
1.3. Μεθοδολογία της έρευνας.....	14
1.3.1. Ιστορική ερμηνευτική μέθοδος.....	14
1.3.2. Προφορική ιστορία.....	15
1.3.3. Συνέντευξη.....	19
1.3.4. Διαδικασία συλλογής δεδομένων- Σχεδιασμός έρευνας.....	21
1.3.5. Ανάλυση περιεχομένου.....	25

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	28
2.1. Η Οθωμανική περίοδος.....	28
2.2. Η περίοδος των εθνοτικών διαφορών, Πατριαρχικοί, Εξαρχικοί: Διεκδικήσεις εκκλησιών, σχολείων, ιερών τόπων.....	32
2.3. Η ένοπλη σύγκρουση: Μακεδονικός αγώνας.....	38
2.4. Η κατάσταση μετά την επικράτηση των Νεότουρκων.....	46
2.5. Η ένταξη του χωριού στο ελληνικό κράτος.....	47
2.6. Δημογραφικά δεδομένα.....	51
2.7. Εκλογικός κατάλογος- Διατάγματα- Δημονηφίσματα.....	53
2.8. Δρόμοι επικοινωνίας.....	55
2.9. Αρχεία Κοινότητας.....	56
2.9.1. Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κέλλης έτους 1931-1936.....	56
2.9.2. Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κέλλης έτους 1946-1951.....	66
3. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	69
3.1. Δυο επώνυμοι αγιογράφοι από τη Σαμαρίνα στο ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου	

στην Κέλλη Φλώρινας.....	69
3.2.Πολιτιστικοί σύλλογοι.....	70
3.2.1.Ίδρυση και σκοποί- Καταστατικά.....	72
3.3.Πανηγύρια.....	75
3.4.Θρησκευτικές γιορτές και δρώμενα.....	76
4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	79
4.1.Εκπαιδευτικά χορηγήματα.....	79
4.2.Η συμβολή της εκκλησίας στην εκπαίδευση.....	81
4.3.Σχολεία στην κοινότητα.....	82
4.4.Εκθέσεις επιθεωρητών.....	82
4.4.1.Σχολικά κτίρια-Διδακτήριο.....	82
4.4.2.Μαθητικό δυναμικό.....	85
4.4.3.Εκπαιδευτικό δυναμικό.....	91
5.ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ	
5.1.Τι είναι ταυτότητες.....	95
5.2.Η περίπτωση της Φλώρινας.....	98
5.3.Σλαβόφωνοι, Έλληνες και Σλαβομακεδόνες: Η περίοδος της Κατοχής και του Εμφυλίου.....	102

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

6.ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	108
6.1.Ποιοτική ανάλυση.....	108
6.1.1.Εκπαίδευση.....	109
6.1.2.Πολιτισμός.....	115
6.1.3.Γλώσσα.....	119
6.1.4.Ιστορία.....	122
6.1.5.Ταυτότητα.....	127
6.2.Ποσοτική ανάλυση.....	129
6.2.1.Περιγραφή δείγματος.....	129
6.2.2.Εκπαίδευση.....	134
6.2.3.Πολιτισμός.....	145
6.2.4.Γλώσσα.....	153
6.2.5.Ιστορία.....	166
6.2.6.Ταυτότητα.....	170

7. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	174
ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	182
Πρωτογενείς πηγές.....	182
Δευτερογενείς πηγές.....	184
Διαδικτυακές πηγές.....	186
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	188
Πίνακας των συμμετεχόντων.....	188
Ερωτηματολόγιο συνεντεύξεων.....	191
Συνεντεύξεις.....	192
Φωτογραφικό υλικό.....	300

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην καταγραφή στοιχείων και γεγονότων που επηρέασαν την πορεία του τοπικού διαμερίσματος Κέλλης, που υπάγεται στο νομό Φλώρινας, με τη βοήθεια του αρχαιακού υλικού και της βιβλιογραφίας. Ζητούμενο επίσης, της έρευνας τέθηκε η ανάδειξη της ταυτότητας των κατοίκων με τη βοήθεια των συνεντεύξεων που προέκυψαν από τους 67 κατοίκους του χωριού. Οι συνεντεύξεις εστίασαν στις στάσεις και στις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την εκπαίδευση, τη γλώσσα, τον πολιτισμό και την ιστορία. Η μελέτη του αρχαιακού υλικού υπήρξε ιδιαίτερος ενδιαφέρουσα, καθώς συμπλήρωσε την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία, όσον αφορά το θεωρητικό μέρος. Στο ερευνητικό μέρος, ωστόσο, οι συνεντεύξεις ήταν καίριας σημασίας, καθώς συλλέχθηκαν δεδομένα, που βοήθησαν στην επέκταση της έρευνας.

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναφέρονται ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι της εργασίας αξιολογούνται οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν και περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας, την οποία συναποτελέσαν η ιστορική ερμηνευτική μέθοδος, οι συνεντεύξεις και η ανάλυση περιεχομένου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, σκιαγραφείται το ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο της περιοχής, από την πρώτη αναφορά του χωριού στα οθωμανικά κατάστιχα του 15^{ου} αιώνα μέχρι τα νεότερα χρόνια. Αρχικά, αναφέρεται στην περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας μέσα από τα οθωμανικά κατάστιχα. Μετά την πολύχρονη κυριαρχία των Τούρκων, μεταφερόμαστε στην περίοδο των εθνοτικών διαφορών ανάμεσα στους εξαρχικούς και τους πατριαρχικούς, καταλήγοντας στην ένοπλη σύγκρουση, τον Μακεδονικό Αγώνα. Στη συνέχεια, εξετάζεται η κατάσταση του χωριού μετά την επικράτηση των Νεότουρκων, όπως και η ένταξη του χωριού στον ελληνικό κορμό. Κλείνει το κεφάλαιο, εστιάζοντας στα δημογραφικά δεδομένα που αφορούν τον τόπο αυτόν, στον εκλογικό κατάλογο του 1915, στα αρχεία της κοινότητας από την χρονιά του 1931-1951, όπως επίσης και στους δρόμους επικοινωνίας, δεδομένου ότι το χωριό βρίσκεται στην παλιά Εγνατία οδό Μοναστηρίου-Θεσσαλονίκης.

Το τρίτο Κεφάλαιο επικεντρώνεται στο πολιτιστικό κομμάτι, εστιάζοντας σε δυο επώνυμους αγιογράφους από τη Σαμαρίνα, οι οποίοι στόλισαν με τις αγιογραφίες τους το ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Παρακάτω, αναδεικνύονται οι πολιτιστικοί σύλλογοι και οι στόχοι του καθενός, καθώς και τα θρησκευτικά και πολιτιστικά δρώμενα του τόπου.

Το επόμενο κεφάλαιο, εστιάζει στον τομέα της εκπαίδευσης, αναφέροντας τη στάση του χωριού όσον αφορά τα εκπαιδευτικά χορηγήματα. Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στη συμβολή της εκκλησίας στην εκπαίδευση, αλλά και στα σχολεία που υπάρχουν στην κοινότητα. Τέλος, κλείνει με το μαθητικό αλλά και το εκπαιδευτικό δυναμικό που διαδραμάτισε μέχρι τη χρονιά του 1936, αντλώντας τα στοιχεία από τις εκθέσεις των επιθεωρητών.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, διευκρινίζεται η έννοια της ταυτότητας, εστιάζοντας στην περιοχή της Φλώρινας και καταλήγοντας στους Σλαβόφωνες Έλληνες και Σλαβομακεδόνες κατά την περίοδο της κατοχής και του εμφυλίου.

Στο έκτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται η ανάλυση περιεχομένου των συνεντεύξεων με ποσοτική και ποιοτική ανάλυση. Για τη μελέτη του υλικού, οι θεματικοί άξονες χωρίστηκαν σε κατηγορίες, ενώ οι υποκατηγορίες προέκυψαν από τις απαντήσεις των πληροφορητών.

Στο έβδομο και τελευταίο, κεφάλαιο, διατυπώνονται τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο ερευνητής, βάσει της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου των συνεντεύξεων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Κέλλη, Ταυτότητες, Εκπαίδευση, Πολιτισμός.

ABSTRACT

The present work focuses on the recording of elements and events that influenced the course of the local district of Kellis, which belongs to the prefecture of Florina, with the help of the archival material and the bibliography. Asked also for the survey was to raise the identity of the residents with the help of the interviews that emerged from the 67 inhabitants of the village. The interviews focused on participants' attitudes and opinions on education, language, culture and history. The study of archival material has been particularly interesting as it supplemented the already existing literature on the theoretical part. In the research section, however, interviews were crucial, as data was collected that helped expand the research.

In the first chapter, the aim and the individual objectives of the work are evaluated, the sources used and described the research methodology, which was compiled by the historical interpretation method, the interviews and the content analysis.

In the second chapter, the wider historical context of the area, from the first mention of the village to the Ottoman records of the 15th century until the later years, is outlined. Initially, it refers to the period of the Ottoman Empire through the Ottoman records. After the Turkish domination over many years, we are moving to the period of ethnic differences between the country and the patriarchs, ending the armed conflict, the Macedonian Struggle. Then the situation of the village after the prevalence of the young Turks, as well as the integration of the village into the Greek trunk, is examined. He closes the chapter, focusing on the demographic data concerning this place, the 1915 electoral list, the community records from the year 1931-1951, as well as on the communication streets, since the village is located on the old Egnatia road of Monastiriou- Thessaloniki.

The third chapter focuses on the cultural scene, focusing on two famous hagiographers from Samarina, who decorated with their hagiographies the church of the Assumption of the Virgin Mary. Below are the cultural associations and the aims of each one, as well as the religious and cultural events of the place.

The next chapter focuses on education, indicating the village's attitude towards educational grants. It then focuses on the church's contribution to education, but also to the schools in the community. Finally, he closes with the student and the educational potential he played until the year 1936, drawing on the reports from the inspectors.

In the fifth chapter, the concept of identity is clarified, focusing on the area of Florina and ending with Slavophone Greeks and Slav-Macedonians during the occupation and the civil war.

The sixth chapter analyzes the content of interviews with quantitative and qualitative analysis. For the study of the material, the thematic axes were divided into categories, the subclasses emerged from the informants' answers.

In the seventh and final chapter, the conclusions reached by the researcher are made on the basis of quantitative and qualitative analysis of the content of the interviews.

Keywords: Kelli, identities, education, civilization

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται η φοίτησή μου στο Μεταπτυχιακό, *Επιστήμες της Αγωγής: Θεωρητικές, Ερευνητικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις στην Ιστορία και στην Τοπική Ιστορία* του τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Η ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας δεν θα ήταν εφικτή χωρίς την καθοδήγηση και τη συμπαράσταση κάποιων ανθρώπων που στάθηκαν δίπλα μου και τους οποίους οφείλω να ευχαριστήσω. Πρωτίστως, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς την επόπτρια Καθηγήτρια, κυρία Ηλιάδου-Τάχου Σοφία, η οποία όχι μόνο έδειξε εμπιστοσύνη στο πρόσωπό μου με την εισήγηση ενός ενδιαφέροντος ερευνητικού θέματος αλλά και για την επιστημονική της καθοδήγηση και υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας και της συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω και τους δύο βαθμολογητές της εργασίας μου, τον κύριο Ανδρέα Ανδρέου και την κυρία Τσακιρίδου Ελένη που δέχτηκαν να είναι μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης, οι οποίοι με τις ουσιαστικές παρατηρήσεις τους με βοήθησαν να βελτιώσω την εργασία.

Τέλος, δε θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω τους γονείς μου και τους φίλους μου που με την υπομονή τους, τη συμπαράσταση και την αγάπη τους με βοήθησαν να φέρω εις πέρας τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εργασία «*Η ιστορία της Κέλλης-Φλώρινας στα νεότερα χρόνια: Στάσεις των κατοίκων σήμερα σε ζητήματα εκπαίδευσης, πολιτισμού, ταυτοτήτων*» αποτελεί μια προσπάθεια συλλογής, μελέτης, καταγραφής και ανάδειξης όλων εκείνων των στοιχείων που σχετίζονται με το θέμα και πηγάζουν από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αξιοποίηση, συσχέτιση, επεξεργασία των δεδομένων των πηγών και η καταγραφή των στάσεων σε ζητήματα εκπαίδευσης, πολιτισμού και ταυτοτήτων.

Ειδικότεροι στόχοι της είναι:

1. Να καταγραφεί η ιστορία του χωριού με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας και των αρχείων, ώστε να παραχθεί μια ολιστική εικόνα σχετικά με το παρελθόν του τόπου κατά τα νεότερα χρόνια.
2. Να δοθεί η ευκαιρία στους κατοίκους του χωριού να εκφράσουν σκέψεις, απόψεις και προσωπικά βιώματα, ξεδιπλώνοντας πτυχές της ζωής τους που αφορούν τον τομέα της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της ιστορίας.
3. Να αναδειχτεί μέσω των συνεντεύξεων η πολιτισμική ταυτότητα των κατοίκων.
4. Να αναδειχτούν οι κατηγορίες από τις οποίες αναδύεται η ταυτότητα των κατοίκων.
5. Να ταξινομηθούν οι απαντήσεις με βάση κάποια κριτήρια (ηλικία, φύλο, επάγγελμα, μόρφωση) με σκοπό να εξαχθούν πιο ξεκάθαρα αποτελέσματα.
6. Να κατηγοριοποιηθεί θεματικά και να αναλυθεί το περιεχόμενο των συνεντεύξεων, ώστε να μελετηθεί κάθε κατηγορία ξεχωριστά για να αποφευχθεί η σύγχυση κατά την αποκωδικοποίηση αυτών και κατ' επέκταση, ο κίνδυνος αναξιοπιστίας και παραπλανητικών αποτελεσμάτων.

Όσον αφορά τις στάσεις, αξίζει να αναφερθεί ότι η εξέλιξη της κοινωνικής ψυχολογίας διευκρίνισε ότι η «*στάση*» είναι μια υποθετική μεταβλητή, αφού παρατηρείται όχι άμεσα, αλλά από συναισθηματικές αντιδράσεις, γλωσσικές εκφράσεις, συμπεριφορές απέναντι σε συγκεκριμένα πρόσωπα, αντικείμενα ή θέματα. Πιο συγκεκριμένα, η *στάση* ορίζεται ως «*η συνισταμένη των διαθέσεων, συναισθημάτων, προκαταλήψεων ή επιρροών, προλήψεων, ιδεών, φόβων, απειλών και πεποιθήσεων ενός ατόμου για κάποιο συγκεκριμένο θέμα*». Οι στάσεις

είναι συνδεδεμένες με τις αξίες, οι οποίες έχουν κοινωνική ή πολιτισμική προέλευση και αποτελούν στοιχεία κοινής αναφοράς του κοινωνικοποιημένου ατόμου. Γενικότερα, είναι αποτέλεσμα βίωσης ορισμένων αξιών και είναι σχετικά σταθερές και διαρκείς, ενώ ορισμένες φορές υπόκεινται στη δύναμη των κοινωνικών εξελίξεων. Συνεπώς, μεταβάλλονται, καθώς επηρεάζονται από πληροφορίες, γεγονότα και κυρίως από προσωπικές εμπειρίες.¹

Η εργασία δομήθηκε σε δυο μέρη για την επίτευξη του σκοπού αλλά και των ειδικότερων στόχων της. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει την ιστορική τεκμηρίωση της έρευνας με την παράθεση του ιστορικού αλλά και του κοινωνικού συγκείμενου. Πιο αναλυτικά, η έρευνα στο σημείο αυτό βασίστηκε στη μελέτη των αρχείων και της βιβλιογραφίας για την ανάδειξη γεγονότων σχετικά με το ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο τα νεότερα. Στη συνέχεια, δομήθηκε από ενότητες, στοχεύοντας στην αξιοποίηση όλων των δεδομένων για την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας μέσα από πληροφορίες που αφορούσαν τον πολιτισμό, την εκπαίδευση και τις ταυτότητες στο χωριό Κέλλη, της Φλώρινας.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας, το ερευνητικό, βασίζεται στις συνεντεύξεις, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αναδύονται απόψεις και στάσεις ανθρώπων διαφόρων ηλικιακών φάσεων σχετικά με θέματα άξια προς μελέτη και ανάδειξη. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι το ερωτηματολόγιο έθιξε φλέγοντα ζητήματα για την τοπική κοινωνία για τα οποία μέχρι πρότινος υπήρχε επιφυλακτικότητα και καχυποψία.

1.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ- ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΗΓΩΝ

Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν και μελετήθηκαν για τη διαμόρφωση της παρούσας εργασίας προέρχονται από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Πιο αναλυτικά, τα στοιχεία προέκυψαν από βιβλιογραφικές αναφορές, αλλά και από αρχεία που αφορούσαν το χωριό της Κέλλης. Έτσι, για τη διαμόρφωση του θεωρητικού μέρους μελετήθηκε υλικό που αφορούσε το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο. Για την περίοδο που εστιάζει στην οθωμανική κυριαρχία, μελετήθηκε η βιβλιογραφία που αφορούσε τα οθωμανικά κατάστιχα και κυρίως το βιβλίο του Τσότσου με τίτλο *«Ιστορική Γεωγραφία της Μακεδονίας»*. Ταυτόχρονα, το υλικό εμπλουτίστηκε από το αρχείο του Λούλατση, το οποίο βρέθηκε στο Προξενείο του Μοναστηρίου και σχετίζεται με το ναχιγιέ Φλώρινας και συγκεκριμένα με τον αναλυτικό πληθυσμιακό κατάλογο, βιβλίο 16 από το 1481, το οποίο εμπλουτίζει την ήδη υπάρχουσα

¹ Μπίκος, Κ. (1995). *Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές: Στάσεις Ελλήνων εκπαιδευτικών απέναντι στην εισαγωγή ηλεκτρονικών υπολογιστών στη Γενική Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακή. σ. 35-37

έρευνα με λεπτομερές υλικό.

Στη συνέχεια, το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την περίοδο του 1900 και μέχρι τον Εμφύλιο, προέκυψε κατόπιν έρευνας στο μουσείο μακεδονικού αγώνα, από όπου μελετήθηκαν αρχεία από το ΔΙΣ, από το ΥΠΕΞ, από τα τετράδια του Ιλίντεν, από επιστολές, όπως η περίπτωση του στρατηγού Βάρδα προς τον Πύρζα. Για την περίοδο αυτή και κυρίως για τα χρόνια του μακεδονικού αγώνα, πέρα από τα Απομνημονεύματα του Καραβίτη, μελετήθηκαν και τα απομνημονεύματα «*Θυσίες και αγώνες στη Μακεδονία*» του ιερέα Παπαναστασίου, με καταγωγή από την Κέλλη. Για την περίοδο της κατοχής μελετήθηκαν πέρα από τις πηγές του μακεδονικού μουσείου, τα βιβλία του Χρυσοχού, το αρχείο του Μπόνη, το οποίο τιτλοφορείται ως «*Εκθέσεις Νομάρχου Φλώρινης Κ. Μπόνη επί Κατοχής περί ωμοτήτων διαπραχθεισών υπό Βουλγάρων κλπ. εναντίον των Ελλήνων*» που βρέθηκε στο Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου στη Θεσσαλονίκη. Πιο συγκεκριμένα, το αρχείο περιλαμβάνει εκθέσεις και αναφορές, τόσο του ίδιου του νομάρχη Μπόνη όσο και κοινοταρχών, διοικητών Χωροφυλακής, ιατρών, κακοποιηθέντων και αυτοπτών μαρτύρων περί των ωμοτήτων που διέπραξαν οι Βούλγαροι στις αρχές του 1944. Τα έγγραφα αυτά συχνά αλληλοσυμπληρώνονται και αφορούν συμβάντα που έλαβαν χώρα στην πόλη της Φλώρινας, καθώς και σε χωριά και οικισμούς, ανάμεσα στα οποία βρίσκεται και το χωριό της Κέλλης. Για την περίοδο του 1931-1950, μελετήθηκαν τα βιβλία πρακτικών συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοινότητας Κέλλης έτους 1931-1951 που αντλήθηκαν από την κοινότητα του χωριού, κατόπιν έγκρισης του προέδρου κ. Τάσκα Αθανάσιο.

Η ανάδειξη των πολιτιστικών συλλόγων προέκυψε από τη μελέτη των καταστατικών, τα οποία η ερευνήτρια προμηθεύτηκε από μέλη των συλλόγων. Ωστόσο, για την ανάδειξη των συλλόγων που διετέλεσαν στην κοινότητα κατά το παρελθόν, μελετήθηκε ο φάκελος καταστατικών από το Ποινολόγιο που στεγάζεται στο γραφείο σωματείου του Πρωτοδικείου στα δικαστήρια της Φλώρινας.

Η προσέγγιση της εκπαίδευσης έγινε μέσα από τη μελέτη των εκθέσεων των επιθεωρητών που βρίσκονται διαθέσιμες στο ΓΑΚ (Γενικά αρχεία του κράτους) της Φλώρινας, από όπου προέκυψαν και τα στοιχεία για τα σχολεία της κοινότητας, όπως και υλικό που αφορά τα δημογραφικά δεδομένα.

Έπειτα, αξιοποιήθηκαν τα δεδομένα που προέκυψαν από τη διαδικασία των συνεντεύξεων. Οι 67 συνεντεύξεις εμπλούτισαν την εργασία, εστιάζοντας στις στάσεις και τις απόψεις

σχετικά με θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, την ιστορία και την ταυτότητα.

Κλείνοντας, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ως πηγή και η αντίστοιχη με τη θεματολογία προϋπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία και αξιοποιήθηκε για τη σκιαγράφηση του θεωρητικού πλαισίου που αφορά το χωριό της Κέλλης.

1.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μετά τον καθορισμό του σκοπού, των στόχων και την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, ακολουθεί η επιλογή της μεθοδολογίας, η οποία θα δώσει στον ερευνητή τη δυνατότητα να εξετάσει το θέμα. Η επιλογή της μεθόδου υποδηλώνει και τον τρόπο με τον οποίο ο ερευνητής θα προσεγγίσει την έρευνά του, η οποία θα πρέπει να δίνει σε ικανοποιητικό βαθμό απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.²

Με άλλα λόγια η μεθοδολογία είναι ένα πολύ σημαντικό σημείο της έρευνας, καθώς όπως έχει ήδη προαναφερθεί, ο ερευνητής θα πρέπει να επιλέξει τη μεθοδολογία που θα ακολουθήσει για τη διεκπεραίωση της έρευνας. Η παρούσα εργασία εντάσσεται στην κατηγορία των ιστορικών ερευνών και η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την εκπόνησή της ήταν η ιστορική ερμηνευτική μέθοδος για το πρώτο μέρος της εργασίας, το θεωρητικό, και οι συνεντεύξεις και η ανάλυση περιεχομένου για το δεύτερο μέρος, το ερευνητικό.

1.3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η πρώτη μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην εργασία είναι η ιστορική ερμηνευτική. Κατά τον Borg, η ιστορική έρευνα έχει οριστεί ως «ο συστηματικός και αντικειμενικός εντοπισμός, η εκτίμηση και σύνθεση μαρτυριών, προκειμένου να θεμελιωθούν γεγονότα και να συναχθούν συμπεράσματα σχετικά με συμβάντα του παρελθόντος». Η μέθοδος αυτή επιχειρεί την πιστή αναπαράσταση του παρελθόντος με την κριτική ανασκόπηση του ερευνητή, ενώ παράλληλα επιδιώκει τη διαμόρφωση μιας ολιστικής εικόνας της προς μελέτη εποχής, στοχεύοντας την εκ νέου κατανόησή της.³ Σκοπός της ιστορικής έρευνας είναι να κατανοήσει το παρελθόν με

2 Παπαναστασίου, Κ., Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία. Ανακτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου, 2018, από:

<https://eportfoliogr.weebly.com/uploads/2/1/0/4/21044446/methodologia-101-222.pdf> σ. 257

3 Cohen, L., Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα.: Έκφραση. σ. 71-72

γεγονότα του παρελθόντος, κάνοντας και μια πρόβλεψη για το μέλλον.⁴ Το αξιοσημείωτο της ιστορικής έρευνας είναι ότι εστιάζει σε μια γενικότερη άποψη των συνθηκών και όχι στα ειδικά στοιχεία που την προκαλούν, αν και συχνά η στάση αυτή προκαλεί διαμάχη και αμφισβήτηση ως προς τις λεπτομέρειες. Ωστόσο, η διαδικασία εύρεσης των δεδομένων, δυσκολεύει το έργο του ερευνητή, καθιστώντας την ιστορική έρευνα ως ένα επίπονο είδος έρευνας όσον αφορά την επιτυχή διεξαγωγή της.⁵

Η βασική διαφορά ανάμεσα στην ιστορική έρευνα και σε άλλες μορφές έρευνας είναι ότι η ιστορική ερμηνευτική βασίζεται σε δεδομένα που υπάρχουν ήδη. Πηγές δεδομένων για την ιστορική έρευνα αποτελούν κυρίως οι πρωτογενείς πηγές, οι οποίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και ως «ψυχή» της ιστορικής έρευνας, αλλά και οι δευτερογενείς πηγές, οι οποίες χρησιμοποιούνται είτε όταν απουσιάζει το πρωτογενές υλικό, είτε συμπληρωματικά. Μετά την συγκέντρωση του υλικού ακολουθεί η αξιολόγηση των ιστορικών δεδομένων, η οποία αναφέρεται και ως ιστορική κριτική, κατά την οποία αρχικά εκτιμάται η αυθεντικότητα της πηγής, ενώ έπειτα αξιολογείται η ακρίβεια και η αξία των δεδομένων. Οι διαδικασίες αυτές είναι γνωστές ως εξωτερική και εσωτερική κριτική αντίστοιχα.⁶

Η παρούσα ιστορική έρευνα είναι κατά βάση ποιοτικής μορφής, καθώς το αντικείμενο μελέτης προέρχεται από υλικό που πηγάζει από το παρελθόν μιας κοινωνίας ή μιας κουλτούρας. Η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε κατά την επεξεργασία του πρώτου μέρους της εργασίας για τη μελέτη των αρχείων της κοινότητας, των καταστατικών των συλλόγων, των εκθέσεων των επιθεωρητών και γενικότερα των αρχείων που προέκυψαν και αφορούσαν το κομμάτι του πολιτισμού, της ταυτότητας, αλλά και της εκπαίδευσης.

1.3.2. ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η προφορική ιστορία αξιοποιεί την ανάγκη των ανθρώπων να κρατήσουν ζωντανό το παρελθόν μέσα από την κατάθεση του προσωπικού βιώματος. Αποτελεί λεκτικά δομημένη αφήγηση ζωής και προϋποθέτει μνήμη. Ασχολείται με κοινωνικές κατηγορίες ατόμων που δεν ανήκουν στους πρωταγωνιστές της ιστορίας αλλά στους ανθρώπους που είναι λιγότερο γνωστοί, αλλά οι μαρτυρίες τους αποτελούν νέες πηγές στην ιστορία. Η προφορική ιστορία

4 Παπαναστασίου, Κ., Παπαναστασίου, Ε. (2005). ό. π., σ. 247-248

5 Cohen, L., Manion, L. (1997). ό. π., σ. 71-72

6 Cohen, L., Manion, L (1997). ό. π., σ. 78-81

αποτελεί μια μορφή λαϊκής ιστορίας που ενσωματώνεται στην ιστορία και ανοίγει νέους δρόμους. Οι μαρτυρίες των απλών ανθρώπων σε συνδυασμό με άλλες πηγές προσφέρουν μια άλλη οπτική του παρελθόντος, αμφισβητώντας πολλές φορές ιστορικά δεδομένα.⁷

Για τον Thomson η προφορική ιστορία είναι ένα φαινόμενο που έχει ριζικές επιπτώσεις στο μέλλον, δίχως όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν έχει παρελθόν. Οι προφορικές μαρτυρίες αποτελούν τεκμήρια του παρόντος, γιατί διατυπώνονται στο παρόν, αλλά περιέχουν μηνύματα του παρελθόντος. Χαρακτηριστικό της προφορικής ιστορίας είναι το γεγονός ότι προσεγγίζει με πιο ρεαλιστικό τρόπο το παρελθόν και το παρόν. Η προφορική ιστορία είναι εξίσου παλιά όσο και η ιστορία, καθώς είναι η πρώτη της μορφή. Οι άνθρωποι συνηθίζουν να αντλούν στοιχεία από το παρελθόν, όμως, έμφαση δίνεται στο γραπτό κείμενο, καθώς μόνο αυτό μπορεί να εγγυηθεί τη μετάδοση στο μέλλον. Παρόλα αυτά, οι προσωπικές αναμνήσεις και οι ιδιωτικές, προσωπικές παραδόσεις αποτελούν την πιο συνηθισμένη μορφή προσωπικών τεκμηρίων, στις οποίες δε δίνεται η πρέπουσα προσοχή, θεωρώντας ότι δεν έχουν αρκετή αξία.⁸

Η απόσυρση του βιώματος με τη χρήση της προσωπικής μαρτυρίας, εξανθρωπίζει την ιστορία. Η προφορική ιστορία άρχισε να γίνεται δημοφιλής από τη δεκαετία του 1960, αν και η προφορική παράδοση είναι τόσο παλιά όσο και η ιστορία. Σκοπός της προφορικής ιστορίας είναι να δημιουργήσει πρωτογενή ντοκουμέντα που θα συμβάλλουν στην δημιουργία αρχείων και κατ' επέκταση τη σύσταση ιστορίας με τις προφορικές μαρτυρίες. Η διαδικασία της

7 Σακκά, Β. (2008). *Προφορική Ιστορία και Σχολείο: Η ιστορία ως βιωμένη εμπειρία και η διδακτική της αξιοποίηση*. Ανακοίνωση στο συνέδριο ΣΕΦΚ-ΠΕΦ, 3-4 Οκτωβρίου 2008. Λεμεσός. Ανακτήθηκε στις 8 Μαρτίου, 2019, από: https://www.academia.edu/904000/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%97_%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%89%CF%82_%CE%B2%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7_%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B7_%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%BC%CE%BD%CE%AE%CE%BC%CE%B7.

8 Thomson, P. (2002). *Φωνές από το Παρελθόν, Προφορική Ιστορία*. Αθήνα: Πλέθρον. σ. 55-60

προφορικής μαρτυρίας συμπληρώνει τη γραπτή ιστορία, η οποία είτε αποσιώπησε γεγονότα, είτε τα θεώρησε ασήμαντα για την ιστορία.⁹ Στην Ελλάδα, μόλις τα τελευταία είκοσι χρόνια εμφανίζεται ενδιαφέρον για την προφορική ιστορία και την αποδοχή της ως νέα σύλληψη της ιστορίας που αναζητά τον αντίκτυπο της κοινωνικής αλλαγής περισσότερο στη βιωμένη εμπειρία των καθημερινών ανθρώπων¹⁰

Στη δεκαετία του 1990, το λεξικό «The New Shorter Oxford English Dictionary» επιχείρησε για πρώτη φορά να δώσει έναν ορισμό της προφορικής ιστορίας. Πιο συγκεκριμένα, ο ορισμός αναφέρει ότι πρόκειται για *«μαγνητοφωνημένες ιστορικές πληροφορίες, που βασίζονται στην προσωπική γνώση του ομιλητή/η χρήση ή η ερμηνεία αυτών των πληροφοριών ως επιστημονικό αντικείμενο»*.¹¹

Η μέθοδος της προφορικής ιστορίας χρησιμοποιείται από πληθώρα επιστημόνων, οι οποίοι συμβάλλουν, παρέχοντας υλικό στους ιστορικούς, δίχως όμως να κατατάξουν τον εαυτό τους στους ερευνητές της προφορικής ιστορίας. Πολλοί είναι οι ιστορικοί, επίσης, που δεν βλέπουν τη δουλειά τους ως προφορική ιστορία, αφού επικεντρώνονται στο ιστορικό πρόβλημα και όχι στη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την επίλυσή του. Η προφορική μαρτυρία χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλες πηγές, αφού η προφορική ιστορία δεν μπορεί να είναι αυτόνομο τμήμα της επιστήμης αυτής, καθώς είναι μια τεχνική που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε κομμάτι της. Γενικότερα, αξίζει να επισημανθεί ότι η συγκέντρωση προφορικών πηγών είναι μια δραστηριότητα που υποδεικνύει τη συνάφεια όλων των πτυχών της ιστορίας και όχι το διαχωρισμό τους.¹²

Η προφορική ιστορία έχει απίστευτες δυνατότητες, οι οποίες αν αξιοποιηθούν θα αλλάξει ο τρόπος μάθησης και γραφής της ιστορίας. Έχουν τη δύναμη να πετύχουν ένα γενικότερο στόχο, πιο ουσιαστικής σημασίας για την ιστορία. Οι προφορικές μαρτυρίες συμβάλλουν στην επιστήμη αυτή, καθώς δημιουργούν μια πιο πλούσια, παραστατική, ζωντανή ιστορία και γενικότερα πιο αληθινή, μετασχηματίζοντας τα αντικείμενα της μελέτης σε υποκείμενα. Η συγγραφή της ιστορίας με τη χρήση της προφορικής μαρτυρίας μπορεί να ανοίξει νέους

9 Σακκά, Β. (2008). ό. π.

10 Thomson, P. (2002). ό. π., σ. 23

11 Thompson, P. (2002). ό. π., σ. 14

12 Thomson, P. (2008). ό. π., σ. 117

δρόμους έρευνας, εστιάζοντας στον άνθρωπο που δημιούργησε και έζησε ο ίδιος την ιστορία.¹³

Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα αν οι προφορικές μαρτυρίες είναι πάντοτε αξιόπιστες. Οι ιστορικοί μελετούν πρόσωπα και γεγονότα από μια απόσταση και η απεικόνιση της ζωής τους, των απόψεών τους και των πράξεών τους εγκυμονεί τον κίνδυνο να αποτελούν ανακρίβειες και στοιχεία της φαντασίας τους. Ο ιστορικός δε θεωρείται αδύνατο να έχει υποπέσει στην παγίδα, απεικονίζοντας το παρελθόν ως μια ακαδημαϊκή μορφή λογοτεχνικής αφήγησης. Η σημασία της προφορικής μαρτυρίας μπορεί να έγκειται όχι στην προσκόλληση στα γεγονότα, αλλά στην απόκλιση από αυτά, όταν παρεμβαίνει η φαντασία, η επιθυμία, ο συμβολισμός. Αυτό που είναι βέβαιο, ωστόσο, κατά το συγγραφέα είναι ότι δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν ένα ακόμη έγγραφο, καθώς χάνεται η αξία που έχει ως μια υποκειμενική, προφορική μαρτυρία, επισημαίνοντας ότι δε δύναται σε καμία περίπτωση να επαναληφθεί με τον ίδιο τρόπο.¹⁴

Η προφορική ιστορία είχε ως βάση της να βοηθήσει ιστορικές έρευνες και να τεκμηριώσει αρχειακές πηγές. Αναπτύσσεται την περίοδο κατά την οποία οι απλοί άνθρωποι στρέφουν το ενδιαφέρον τους στην ιστορία, ενώ αυξάνεται το ενδιαφέρον για την ιστορία από ανθρώπους που δεν ήταν επαγγελματίες ιστορικοί. Συνδέεται, επίσης, με την επανάσταση της τεχνολογίας, όπως και με την ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για τη συλλογή μνήμη και τη δημόσια ιστορία, καθώς και την αυξημένη αποδοχή της μεταμοντέρνας θεωρίας.¹⁵

Η στροφή γενικότερα της ιστορικής συνείδησης προς την ιστορική μνήμη το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της προφορικής ιστορίας. Καθοριστικό ρόλο αποτέλεσαν τα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα που έλαβαν χώρα την περίοδο, καθώς επίσης και οι ακρότητες του πολέμου. Η προφορική ιστορία έχει σπουδαία σημασία στον τομέα της ιστορίας, καθώς έχει αναγνωριστεί στο πέρας του χρόνου ότι αποτελεί σημαντική ιστορική μαρτυρία και όχι απλά ένα συμπληρωματικό στοιχείο.¹⁶

13 Thomson, P. (2008). ό. π.

14 Thomson, P. (2008). ό. π.

15 Νάκου, Ε. –Γκαζή, Α. (επιμ.). (2015). *Η Προφορική Ιστορία στα Μουσεία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Νήσος, σ. 12

16 Νάκου, Ε. –Γκαζή, Α. (επιμ.). (2015). ό. π., σ. 12

Η προφορική αφήγηση δεν αποτελεί το ίδιο βίωμα, παρά μια κατασκευή της μνήμης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι κάτι επίπλαστο ή ψεύτικο, αλλά ότι περιέχει πάντα μια ερμηνεία, μια υποκειμενική αλήθεια. Έτσι, συμπεραίνεται ότι στην περίπτωση της προφορικής μνήμης η ερμηνεία μεταβάλλεται συνεχώς, τόσο υπό το πρίσμα μεταγενέστερων εμπειριών όσο και του παρόντος, καθώς η μνήμη είτε γραπτή είναι είτε προφορική είναι κατά κάποιο τρόπο κατασκευασμένη. Η Μπουσχότεν χαρακτηριστικά αναφέρει «*Η διαδικασία αυτή ανασηματοδότησης είναι ένα κατ' εξοχήν κοινωνικό φαινόμενο, καθώς η μνήμη ακόμα και η πιο ιδιωτική ανάμνηση, εντάσσεται πάντα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο*». ¹⁷

Η συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ παρόντος και παρελθόντος, μνήμης και ταυτότητας, δημοσίου και ιδιωτικού λόγου, αφηγητή και ερευνητή αποτελούν πτυχές αυτής της «*ρέουσας ιστορικής συνείδησης*», που χαρακτηρίζει την προφορική ιστορία. Η κατασκευή της μνήμης εντάσσεται σε αυτή τη διαρκή διαδικασία ερμηνείας και επανερμηνείας του παρελθόντος, η οποία διέπει τη διάρθρωση της μνήμης και, επομένως, τη λογική των προφορικών μαρτυριών. Η επίγνωση αυτού του φαινομένου και η ανάλυσή του επιτρέπουν στον ερευνητή να εμβαθύνει πολύ περισσότερο τις ατομικές και συλλογικές ταυτότητες του παρελθόντος, καθώς επίσης και του παρόντος. ¹⁸

1.3.3. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η συνέντευξη αποτελεί μια μορφή προσωπικής- ζωντανής επικοινωνίας μεταξύ ερευνητή και συνεντευξιαζόμενου, κατά την οποία οι επιλεγμένες ερωτήσεις υποβάλλονται προφορικά και οι απαντήσεις του εξεταστή καταγράφονται από τον ερευνητή όσο το δυνατόν πιο πιστά και αυτολεξεί. ¹⁹ Οι Cannel και Kahn όρισαν την ερευνητική συνέντευξη ως «*συζήτηση δυο ατόμων, που αρχίζει από τον συνεντευκτή, με ειδικό σκοπό την απόκτηση σχετικών με την έρευνα πληροφοριών, και επικεντρώνεται από αυτόν σε περιεχόμενο καθορισμένο από τους στόχους της έρευνας με συστηματική περιγραφή, πρόβλεψη ή ερμηνεία*». ²⁰

17 Βαν Μπουσχότεν, Ρίκη (2002). «*Δεκαετία του '40: Διαστάσεις της μνήμης σε αφηγήσεις ζωής της περιόδου*». *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. Τόμος 107. σ. 136. Ανακτήθηκε στις 30 Ιανουαρίου, 2019, από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/9185/9416>

18 Μπουσχότεν, Ρ. (2002). ό. π., σ. 137

19 Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τόμος Β'. Αθήνα. σ. 98

20 Cohen, L., Manion, L (1997). ό. π., σ. 374

Οι ερωτήσεις επιλέγονται με τρόπο, ο οποίος θα καλύπτει το ερευνητικό θέμα και οι ερευνητές καλούνται να απαντήσουν στις ζητούμενες πληροφορίες. Ωστόσο, ο ομιλητής καλείται να εξασφαλίσει τη συνεργασία μεταξύ τους, χρησιμοποιώντας μέσα, τα οποία θα κάνουν τον εξεταζόμενο να αισθανθεί οικεία και ασφαλής, διαβεβαιώνοντάς τον για το απόρρητο των στοιχείων του.²¹ Η διατύπωση των ερωτήσεων οφείλουν να ακολουθούν ορισμένες πτυχές. Οι ερωτήσεις πρέπει να είναι διατυπωμένες σε απλή μορφή, ενώ είναι αναγκαίο να είναι προσεκτικά διατυπωμένες, ώστε να μην υπάρχουν ασάφειες στις απαντήσεις.²²

Ο ομιλητής πρέπει να νιώσει ασφάλεια και εμπιστοσύνη, για αυτό είναι αναγκαίο να πειστεί ότι αξίζει να αφιερώσει λίγο από το χρόνο του για την υλοποίηση της έρευνας, καθώς οι εμπειρίες του είναι πολύτιμες για την εργασία. Ο ομιλητής θα είναι πολύ πιο πρόθυμος να συνεργαστεί αν μάθει ότι κάποιος από τον κοινωνικό του περίγυρο τον έχει προτείνει για τη συνέντευξη. Η ανάκληση του παρελθόντος είναι μια διαδικασία που απαιτεί αμοιβαία κατανόηση και από τον ερευνητή και από τον συνεντευξιαζόμενο. Ο ερευνητής οφείλει να γνωρίζει ότι η συζήτηση για το παρελθόν μπορεί να προκαλέσει μνήμες και να ταράξει τον συνεντευξιαζόμενο και για αυτό είναι σημαντικό να νιώσει τη συμπαράσταση του ερευνητή.²³

Η επιλογή της μεθόδου αυτής μπορεί να αιτιολογηθεί από τη στιγμή που το ερευνητικό ερώτημα εξυπηρετείται διεξοδικότερα μέσα από την άντληση πληροφοριών εις βάθος μέσω συγκεκριμένων πηγών πληροφόρησης. Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου της ημιδομημένης συνέντευξης προσφέρουν τη δυνατότητα στους συνεντευξιαζόμενους να αποδοθούν σε έναν πιο λεπτομερή προσδιορισμό της κατάστασης με βάση τις δικές τους εμπειρίες και την ανάδειξη ζητημάτων που αυτοί πιστεύουν ότι είναι σημαντικά.²⁴

Η άμεση επικοινωνία με το συνεντευξιαζόμενο προσφέρει στη συνέντευξη πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Πιο αναλυτικά, δημιουργούνται προβλήματα πρακτικής φύσεως,

21 Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). ό. π., σ. 126-8

22 Thomson, P. (2008). ό. π., σ. 280

23 Thomson, P. (2008). ό. π., σ. 199, 288, 293

24 Ιωσηφίδης, Θ., Σπυριδάκης, Μ. (επιμ.). (2006). *Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων*. Αθήνα: Κριτική. σ. 163

όπως η εύρεση του κατάλληλου τόπου και χρόνου για την ομαλή διεξαγωγή της συνέντευξης, η πλήρης καταγραφή των απαντήσεων, ενώ υπάρχουν και τα προβλήματα ψυχοδυναμικής της διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των δυο, του ερευνητή και του συνεντευξιαζόμενου. Αφού εξασφαλιστεί η άνετη σχέση, είναι πολύ πιο εύκολο να εξασφαλιστούν προσωπικές πληροφορίες. Η συνέντευξη μας επιτρέπει να εξετάσουμε το πρόβλημα εις βάθος, καθώς βοηθά τον συνεντευξιαζόμενο να λυθεί και να εκφράσει όσα νιώθει προφορικά. Να μιλήσει δηλαδή πιο πρόθυμα ακόμα και για πιο εμπιστευτικές πληροφορίες, κάτι που θα ήταν αδύνατο να συμβεί σε ένα γραπτό ερωτηματολόγιο.²⁵

Η ζωντανή επικοινωνία με το υποκείμενο προσφέρει πολλά μηνύματα στον ερευνητή, καθώς του δίνει τη δυνατότητα να παρατηρήσει ακόμα και αντιδράσεις, συμπεριφορές, χειρονομίες, εκφράσεις. Γενικότερα, η προσωπική επικοινωνία και η αλληλεπίδραση μεταξύ τους, προσφέρει τη δυνατότητα στον ερευνητή να προσελκύσει πολύ πιο εύκολα το υποκείμενο, διεγείροντας το ενδιαφέρον του για συνεργασία. Η προσωπική επαφή παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στον τρόπο δόμησης και παρουσίασης των ερωτήσεων, σε αντίθεση με ένα γραπτό ερωτηματολόγιο. Η άμεση επαφή με τη διαδικασία της συνέντευξης παρέχει τη δυνατότητα στον ερευνητή να χειριστεί με μεγαλύτερη ελευθερία ορισμένες ερωτήσεις, αν βέβαια η φύση των συλλεγόμενων πληροφοριών το επιβάλλει και αν κριθεί αναγκαίο.²⁶ Παρόλα τα θετικά, η χρήση της συνέντευξης εγκυμονεί και κινδύνους. Η άμεση αλληλεπίδραση ορισμένες φορές κάνει τη διαδικασία πιο ευάλωτη στην υποκειμενικότητα τόσο του ερευνητή, όσο και του συνεντευξιαζόμενου, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η εγκυρότητα των συλλεγόμενων πληροφοριών.²⁷

1.3.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ- ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην παρούσα εργασία, η αξιοποίηση της προφορικής ιστορίας επετεύχθη με τη βοήθεια των συνεντεύξεων, οι οποίες έδωσαν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να συζητήσουν τις

25 Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). ό. π., σ. 126-8

26 Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). ό. π., σ. 126

27 Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). ό. π., σ. 129

ερμηνείες τους για τα γεγονότα και να εκφράσουν τις απόψεις τους για διάφορες καταστάσεις, μέσα από το προσωπικό τους πρίσμα.²⁸

Με την επιλογή της συνέντευξης, ως ερευνητικό εργαλείο συλλογής του υλικού, διευκολύνονται άτομα τα οποία αδυνατούν να διαβάσουν, είτε λόγω μορφωτικού επιπέδου, είτε λόγω προβλημάτων υγείας. Πιο αναλυτικά, η έρευνα βασίστηκε σε μια ημι-δομημένη συνέντευξη²⁹, με κατά βάση ανοιχτού τύπου ερωτήσεις σε ένα τυχαίο δείγμα ατόμων. Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που χρησιμοποιήθηκαν βοήθησαν πολύ την έρευνα, καθώς συλλέχτηκε πλούσιο υλικό και δεν περιόρισε τον συνεντευξιαζόμενο ως προς την απάντηση. Τα ερωτήματα ήταν διατυπωμένα με τον ίδιο τρόπο για όλους τους συμμετέχοντες και διατυπώθηκαν με την ίδια σειρά σε όλους. Οι βασικοί άξονες αποτελούνταν από γενικότερες ερωτήσεις και υποερωτήματα, ενώ όπου κρίθηκε απαραίτητο έγιναν διευκρινιστικές ερωτήσεις για τη μέγιστη διευκόλυνση του συνεντευξιαζόμενου. Η συνέντευξη και τα ερωτήματά της στόχευαν να φέρουν στην επιφάνεια στάσεις, απόψεις, δράσεις, συμπεριφορές, συναισθήματα, μνήμες του παρελθόντος και γενικότερα προτιμήσεις των συμμετεχόντων.

Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου αποτελούν ένα εργαλείο για να εισχωρήσει ο ερευνητής σε μεγαλύτερο βάθος και να συλλέξει πλούσιο περιεχόμενο απαντήσεων. Ωστόσο, δεν έλειψαν και οι ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι οποίες παρόλα αυτά, δεν περιόριζαν τον ομιλητή σε περίπτωση που επιθυμούσε να αιτιολογήσει την απάντησή του. Οι συνεντεύξεις βασίστηκαν σε βασικούς άξονες, οι οποίοι είχαν να κάνουν με την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, την ιστορία και την ταυτότητα. Ο συνεντευξιαζόμενος, αρχικά, έπρεπε να απαντήσει σε γενικότερα προσωπικά στοιχεία που αφορούσαν τον τόπο και την ημερομηνία γέννησης, τον τόπο κατοικίας, καθώς και το επάγγελμα ενασχόλησης.

Στην έρευνα συμμετείχαν άνθρωποι που κατάγονται από το χωριό Κέλλη της Φλώρινας. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα διενεργήθηκε σε 67 άτομα, δηλαδή σε 35 γυναίκες και 32 άντρες

28 Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο. σ. 449

29 Η μη δομημένη συνέντευξη αποτελεί μια πιο ελεύθερη κατάσταση, καθώς δίνει τη δυνατότητα της ευελιξίας και της ελευθερίας. Κατά τον Kerlinger, *αν και οι στόχοι της έρευνας καθορίζουν τις ερωτήσεις που τίθενται, το περιεχόμενό τους, η αλληλουχία τους και η διατύπωσή τους βρίσκονται αποκλειστικά στα χέρια του συνεντευξιαζόμενου*. Παρόλα αυτά, αυτό δε δηλώνει ότι η μη δομημένη αποτελεί μια τυχαία κατάσταση, αφού με το δικό της τρόπο, πρέπει να εξίσου να είναι προσεκτικά σχεδιασμένη. Cohen, M. (1997). ό. π., σ. 376

ηλικίας 19-94 ετών. Όπως γίνεται αντιληπτό, η έρευνα καλύπτει μεγάλο ηλικιακό φάσμα, ενώ όσον αφορά μορφωτικό επίπεδο, αν και τυχαία, περιέχει δείγμα από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Τα επαγγέλματα των συμμετεχόντων ποικίλουν. Η επιλογή διαφόρων ηλικιών, όπως και η επιλογή ενός ικανοποιητικού αριθμού δείγματος για την υλοποίηση της έρευνάς μας, εξυπηρετούσαν το σκοπό της έρευνας. Ο ερευνητής είχε τη δυνατότητα να εξετάσει, να συγκρίνει και να σχολιάσει ένα ικανοποιητικό δείγμα από διάφορες ηλικιακές φάσεις και να καταλήξει σε ασφαλέστερα και πιο αντιπροσωπευτικά συμπεράσματα.

Η επιλογή του δείγματος αν και ήταν τυχαία, τέθηκαν ορισμένα κριτήρια επιλογής για να είναι το δείγμα πιο αντιπροσωπευτικό και αξιόπιστο. Βασικό κριτήριο επιλογής ήταν η καταγωγή, αφού η έρευνα διεξήχθη στο χωριό Κέλλη και αφορούσε αποκλειστικά ανθρώπους που κατάγονται από το χωριό, όπως έχει ήδη τονιστεί. Η επιλογή των ατόμων ήταν τυχαία, όπως τονίστηκε, ωστόσο, βασικό ρόλο έπαιξε η ηλικία και το φύλο, καθώς έπρεπε να υπάρξει υλικό από διάφορες ηλικίες και από τα δυο φύλα. Η διαδικασία των συνεντεύξεων δεν είχε κάποια συγκεκριμένη πορεία ως προς την επιλογή και τη σειρά των συμμετεχόντων ηλικιακά. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι ο μελετητής καταγόταν από το χωριό, οπότε υπήρχε μια μορφή οικειότητας μεταξύ του ερευνητή και του συμμετέχοντος, δίχως όμως η άμεση αλληλεπίδραση να θέτει σε κίνδυνο την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των συλλεγομένων πληροφοριών.

Η διαδικασία διεκπεραίωσης των συνεντεύξεων ξεκίνησε δειλά τον Ιούλιο και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβρη. Ο ερευνητής πριν τη συνάντηση, φρόντισε να ενημερώσει τηλεφωνικά τους συμμετέχοντες τους οποίους σκόπευε να επισκεφτεί κατ' οίκον, ενώ σε άλλες περιπτώσεις η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε σε εξωτερικό χώρο, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια ενημέρωση. Οι συμμετέχοντες φάνηκαν πρόθυμοι να βοηθήσουν από την πρώτη επαφή, ενώ μετά τη σχετική ενημέρωση ως προς το θέμα και το σκοπό της έρευνας ήταν ακόμα πιο δεκτικοί και εξανεμιζόταν όποιος δισταγμός υπήρχε. Τα υποκείμενα ένιωθαν ασφάλεια με τον ερευνητή- συγχωριανό τους και έδειχναν να απολαμβάνουν τη διαδικασία, ενώ δυσαρεστούνταν με την ολοκλήρωση της συνέντευξης, επιζητώντας και συνέχεια. Ο μοναδικός ενδοιασμός, ωστόσο, που παρατηρήθηκε από ορισμένους ήταν η ανασφάλεια που ένιωθαν ορισμένοι, πιστεύοντας πως δε θα ήταν ικανοί να κατανοήσουν και να απαντήσουν στις ερωτήσεις λόγω του χαμηλού μορφωτικού τους επιπέδου. Ωστόσο, ο ερευνητής σε κάθε συνέντευξη έκανε το υποκείμενο να νιώθει μοναδικό, παρέχοντάς του την άνεση του χρόνου, ώστε και οι δυο να απολαύσουν τη διαδικασία και να νιώσει το υποκείμενο όμορφα με τη συμβολή του στη διεκπεραίωση της έρευνας.

Οι συνεντεύξεις της παρούσας εργασία έγιναν μεμονωμένα, παίρνοντας συνέντευξη σε ένα άτομο κάθε φορά. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, ορισμένες φορές ήταν παρόντα και άλλα άτομα, φίλοι ή συγγενείς των συνεντευξιαζόμενων. Ο ρόλος τους ήταν σχεδόν πάντα ενθαρρυντικός. Η παρουσία τους καταπράυνε το αίσθημα του άγχους και της ανασφάλειας, ενώ συχνά βοηθούσε, παρεμβαίνοντας, όπως στην περίπτωση ορισμένων ηλικιωμένων, των οποίων η ακοή τους δεν ήταν και τόσο καλή. Η παρέμβασή τους δεν παρεμπόδισε τη διαδικασία, καθώς η μοναδική τους δράση ήταν να επαναλάβουν την ερώτηση με τόνο που θα γινόταν κατανοητός από τον ηλικιωμένο πληροφορητή.

Οι συμμετέχοντες φάνηκαν πολλοί πρόθυμοι να απαντήσουν, δεδομένου της ασφάλειας που ένιωσαν κοντά στον ερευνητή. Ήθελαν κατά κάποιο τρόπο να βοηθήσουν την υλοποίηση της έρευνας αυτής, η οποία θα αφορούσε το χωριό στο οποίο μεγάλωσαν και αγαπούν. Παρόλα αυτά πρέπει να σημειωθεί το ότι η επιλογή του δείγματος ήταν εντελώς τυχαία και ο ερευνητής δεν επηρεάστηκε από κανένος είδους υπόβαθρο. Λαμβάνοντας υπόψη την κλειστή κοινωνία του χωριού, όφειλε να παραμείνει αντικειμενικός και αμερόληπτος και να κάνει την επιλογή απαλλαγμένος από τυχόν συναισθηματισμούς. Το δείγμα όφειλε να είναι αντιπροσωπευτικό, ώστε να μην προκαθορίζει το αποτέλεσμα.

Βοηθητικό εργαλείο της συνέντευξης αποτελεί και το μαγνητόφωνο, το οποίο καταγράφει κάθε στιγμή της συνέντευξης και ο ερευνητής με αυτόν τον τρόπο μπορεί να ακούσει επανειλημμένες φορές τη συνέντευξη και να την αποδώσει αυτολεξεί. Ο εξεταστής μπορεί να υποπέσει σε λάθη, δίχως όμως να επιθυμεί. Πολλές φορές παρατηρείται ο εξεταστής να κάνει σφάλματα κατά την καταγραφή των απαντήσεων και να παρερμηνεύει τα λεγόμενα του συνομιλητή. Η χρήση του μαγνητοφώνου εκμηδενίζει τέτοιου είδους σφάλματα, αλλά η κίνηση αυτή εγκυμονεί άλλου είδους κινδύνους. Οι συμμετέχοντες κατά γενική ομολογία, όταν γνωρίζουν ότι η διαδικασία θα ηχογραφηθεί, είτε αρνούνται να προχωρήσουν, είτε απαντούν με κοινωνικά αποδεκτά όρους.

Αναλυτικότερα, όπως παρατηρήθηκε, ορισμένοι συμμετέχοντες δίσταζαν να προχωρήσουν στη διαδικασία της συνέντευξης με την παρουσία του μαγνητοφώνου. Ενώ όσοι δεν έφεραν αντίρρηση, διαπιστώθηκε ότι ήταν πολύ προσεκτικοί ως προς τις απαντήσεις τους και με την απενεργοποίηση της ηχογράφησης, εκφράστηκαν δίχως περιορισμούς. Ο ερευνητής ωστόσο, για να αποφύγει τέτοιου είδους προβλήματα φρόντιζε ταυτόχρονα να καταγράφει τη συνέντευξη, για να μην υπάρχει κίνδυνος να χαθεί το υλικό. Ωστόσο, ορισμένες συνεντεύξεις δεν μαγνητοφωνήθηκαν, καθώς δεν έδωσαν την έγκρισή τους οι πληροφορητές. Παρόλα

αυτά, αυτό δεν παρεμπόδισε το έργο του ερευνητή, καθώς το ερωτηματολόγιο ήταν μικρής έκτασης, ώστε να υπάρχει ο κίνδυνος να χαθεί κάποια λέξη κατά την καταγραφή υπό τη μορφή σημειώσεων. Η καταγραφή των συνεντεύξεων με την παραδοσιακή χειρόγραφη μορφή, έκανε τους συμμετέχοντες να αισθάνονται, πιο άνετα, επομένως δεν υπήρχε λόγος να δημιουργείται εξαρχής ένα αρνητικό κλίμα με την παρουσία του μαγνητοφώνου.

Κλείνοντας, πρέπει να τονιστεί ότι ο ερευνητής ήταν προετοιμασμένος για το αποτέλεσμα των συνεντεύξεων, καθώς γνώριζε ότι άλλες θα προσέφεραν περισσότερες και άλλες λιγότερες πληροφορίες στην παρούσα έρευνα, δεδομένου ότι υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι δεν εξωτερικεύουν εύκολα τις εμπειρίες τους και τις απόψεις τους. Ωστόσο, το γεγονός αυτό σε καμία περίπτωση δεν αναιρεί την αξία καμιάς εκ των συνεντεύξεων. Καταλήγοντας, η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και οι διαπιστώσεις που προέκυψαν από τις μεταξύ τους ομοιότητες και διαφορές, υπέδειξε σε ένα πρώτο στάδιο την κατηγοριοποίηση των δεδομένων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες από τον ερευνητή.

1.3.5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Οι συνεντεύξεις, οι οποίες αποτέλεσαν βασική πρωτογενή πηγή για τη συγγραφή της εργασίας, κρίθηκε απαραίτητο να μελετηθούν περαιτέρω, και για το λόγο αυτό επιλέχτηκε η ανάλυση περιεχομένου ως μέθοδος ανάλυσης.

Κατά την Κυριαζή, ανάλυση περιεχομένου είναι *«μια τυποποιημένη μέθοδος που οδηγεί στη συστηματική κωδικοποίηση του γραπτού λόγου και, ως εκ τούτου, αντιστοιχεί στην ποσοτικοποίηση των απαντήσεων στις ανοιχτές ερωτήσεις των ερωτηματολογίων και του περιεχομένου των μη τυποποιημένων συνεντεύξεων»*. Η ανάλυση περιεχομένου μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων, επιτρέποντας τη συστηματική διερεύνηση του κειμένου. Το κείμενο με τον τρόπο αυτό εξετάζεται στο σύνολό, ενώ οι κατηγορίες για την ταξινόμηση των δεδομένων ορίζονται με σαφήνεια για τον εύκολο έλεγχο, αλλά και τη δυνατή επανάληψη από τους ερευνητές. Επίσης, τα στοιχεία ποσοτικοποιούνται με σκοπό να εξακριβωθεί η σημασία τους στο ίδιο το κείμενο αλλά και σε σύγκριση με άλλα.³⁰

30 Κυριαζή, Ν. (2000). *Η Κοινωνιολογική Έρευνα Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*. Αθήνα.: Ελληνικά Γράμματα. β' έκδοση. σ. 284-285

Η μέθοδος που ακολούθησε ο ερευνητής ήταν ένας συνδυασμός ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Η ποιοτική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε στην περιγραφική αναπαράσταση του υπό έρευνα υλικού και στην παρουσίαση αντιπροσωπευτικών αναφορών, ενώ στόχευε στην κατανόηση των φαινομένων σε βάθος. Η ποσοτική ανάλυση αφορούσε την κωδικοποίηση των δεδομένων και την παρουσίαση της συχνότητας εμφάνισής τους στο ερευνητικό υλικό. Επίσης, στόχευε στην ανίχνευση των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών, επιτρέποντας τη γενίκευση των αποτελεσμάτων στον ευρύτερο πληθυσμό.

Απαραίτητο στοιχείο για τη μελέτη του πρωτογενούς υλικού, δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση, των 67 συνεντεύξεων, ήταν ο σχηματισμός κατηγοριών και υποκατηγοριών. Κατά την Κυριαζή, η επιτυχία της ανάλυσης του περιεχομένου εξαρτάται από τη σωστή κατηγοριοποίηση.³¹ Οι βασικοί θεματικοί άξονες διαιρέθηκαν σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, ώστε να διασαφηνίζεται η βασική κατηγορία (παραγωγική εξήγηση), ενώ τα δεδομένα που σχετίζονταν με τις κατηγορίες και τις υποκατηγορίες, με άλλα λόγια, η κατανομή της συχνότητας τους, επιδιώχτηκε να συνεισφέρουν στη διασάφηση της βασικής κατηγορίας (επαγωγική εξήγηση). Οι θεματικοί άξονες όφειλαν να είναι έγκυρες, δηλαδή να εστιάζουν εκεί που επιδιώκουν να εστιάζουν, και παραγωγικές, δηλαδή να προσφέρονται για εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων.³²

Η ποιοτική ανάλυση επιδιώκει να μελετήσει και να αναδείξει ολιστικά το θέμα, εστιάζοντας στο άτομο ως κάτι το μοναδικό και άξιο μελέτης. Επιδιώκει γενικότερα να παρουσιάσει την πραγματική εικόνα του φαινομένου που μελετά και όχι να μετατρέψει τα στοιχεία και τα δεδομένα σε αριθμούς.³³

Ως προς τη ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, οι συνεντεύξεις αποτέλεσαν τη μονάδα δειγματοληψίας, ενώ ως μονάδα καταγραφής επιλέχτηκε το θέμα³⁴. Από το υλικό που συγκεντρώθηκε από τη διαδικασία της συνέντευξης, αποσπάστηκαν μόνο τα στοιχεία που

31 Κυριαζή, Κ. (2000). ό. π., σ. 292

32 Γκόλια, Π. (2003). *Η εκπαίδευση των Ελλήνων μαθητών στην ΕΣΣΔ (1917-1938). Προπαγάνδα και ιδεολογική χειραγώγηση*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη. σ. 89

33 Παπαναστασίου, Κ., Παπαναστασίου, Ε. (2005). ό. π., σ. 242-244

34 Το γενικό θέμα αποτελεί μονάδα καταγραφής που αναπτύσσεται σε μια πρόταση, σε μια παράγραφο, σε ένα κείμενο. Το συναντάμε κυρίως σε έρευνες που εστιάζουν στη μελέτη αξιών, στάσεων ή απόψεων που απεικονίζονται σε ένα κείμενο. Κυριαζή, Ν. (2000). ό. π., σ. 291

αφορούσαν κάποια από τις θεματικές κατηγορίες. Αναφορές οι οποίες θα ξέφευγαν από το θέμα και συγκεκριμένα από τις κατηγορίες και τις υποκατηγορίες, δεν θα ταξινομούνταν. Ωστόσο, στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 5 διαφορετικούς άξονες ως προς το θέμα και δεν παρατηρήθηκαν αναφορές σε θέματα άλλων κατηγοριών, πέρα από αυτό που ζητούσε η ερώτηση, κάτι που διευκόλυνε το έργο του ερευνητή.

Αναλυτικότερα, αρχικά έγινε μια περιγραφική ανάλυση, ώστε να εξακριβωθεί η συχνότητα των αναφορών ανά κατηγορία και υποκατηγορία και στη συνέχεια ακολούθησε η ποσοστιαία καταμέτρηση. Σκοπός της διαδικασίας ήταν να διεξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα ως προς τη συχνότητα των αναφορών, στα πλαίσια της απλής περιγραφής των στατιστικών δεδομένων. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε από τον ίδιο τον ερευνητή με τη χρήση του στατιστικού πακέτου του Excel, καθώς δεν έγινε στατιστική ανάλυση των αριθμητικών δεδομένων της έρευνας.

Οι θεματικοί άξονες και οι κατηγορίες στις οποίες στηρίχθηκε η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση του περιεχομένου είναι οι ακόλουθες.

-Εκπαίδευση: Εγγραμματισμός (*Αγράμματος, Εγγράμματος*), Απόψεις για την εκπαίδευση (*Θετικές, Αρνητικές, Ουδέτερες*), Απόψεις για τους δασκάλους (*Θετικές, Αρνητικές, Ουδέτερες*).

-Πολιτισμός: Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους (*Συμμετέχοντες, μη Συμμετέχοντες*), Συμμετοχή σε πανηγύρια (*Συμμετέχοντες, μη Συμμετέχοντες*), Απόψεις για τον πολιτισμό.

-Γλώσσα: Η μητρική γλώσσα (*Ελληνικά, Μακεδονικά, Ντόπια, Σλαβομακεδονικά, Δικά μας <<Νάσι>>*), Η δεύτερη γλώσσα (*Ελληνικά, Ντόπια, Μακεδονικά, Σλάβικα, Αγγλικά, Αγγλικά και Ντόπια, Σλάβικα και Αγγλικά, Καμία*), Αξιολόγηση γνώσης δεύτερης γλώσσας (*Καλά, Μέτρια, Πολύ καλά*).

-Ιστορία: Συμμετοχή στον Εμφύλιο (*Συμμετοχή, μη Συμμετοχή, δε Γνωρίζω*), Απόψεις για τον Εμφύλιο.

-Ταυτότητα: Προσδιορισμός ταυτότητας (*Ελληνας, Έλληνας Μακεδόνας, Μακεδόνας*)

Για την καλύτερη κατανόηση και την αποφυγή παρερμηνειών και λανθασμένων διαπιστώσεων, χρησιμοποιήθηκαν κριτήρια στο θεματικό άξονα της εκπαίδευσης για την

κατηγοριοποίηση των απόψεων του δείγματος ως προς την εκπαίδευση και τους δασκάλους.³⁵ Οι αναφορές κωδικογραφήθηκαν κατά κατεύθυνση βάσει της τριπλής κλίμακας «θετική, αρνητική, ουδέτερη» αναφορά.³⁶ Η υποκατηγορία των θετικών απόψεων περιλαμβάνει όλες τις άμεσες και έμμεσες αναφορές που περιέχουν θετικά σχόλια για την εκπαίδευση και τους δασκάλους. Η υποκατηγορία των αρνητικών απόψεων περιλαμβάνει αναφορές που τείνουν να παρουσιάσουν μια αρνητική εικόνα της εκπαίδευσης και των δασκάλων, ενώ στις ουδέτερες εντάσσονται αναφορές που εκφράζουν μια στάση ουδετερότητας. Πιο αναλυτικά, η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άμεσες ή έμμεσες ουδέτερες αναφορές, καθώς το δείγμα που κατατάσσεται στην κατηγορία αυτή, είναι ξεκάθαρο ότι δεν είναι ευχαριστημένο αλλά ούτε και απογοητευμένο με την κατάσταση και τα πρόσωπα.³⁷

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η κατάληψη της Μακεδονίας από τους Τούρκους ολοκληρώνεται με την πτώση της Χριστούπολης και της Θεσσαλονίκης το 1391. Η πολιτική αυτή κατάσταση που διαμορφώθηκε στα τέλη του 14^{ου} αιώνα, ανάγκασε πολλούς να καταφύγουν σε δυσπρόσιτες περιοχές, ώστε να είναι ασφαλείς από τους Τούρκους. Από την άλλη, δεν έλειψαν και οι μαζικοί εξισλαμισμοί με σκοπό να αποφύγουν τις όποιες καταπιέσεις των Τούρκων. Στη βορειοδυτική Μακεδονία πολλοί χριστιανοί ασπάστηκαν την μουσουλμανική θρησκεία για τη διατήρηση ηθικών και υλικών πλεονεκτημάτων.³⁸

Η πρώτη αναφορά στο χωριό επί οθωμανικής κυριαρχίας προκύπτει από ένα οθωμανικό φορολογικό κατάστιχο του 15^{ου} αιώνα. Ο οικισμός της Κέλλης, που σήμερα ανήκει στο νομό Φλώρινας, αναφέρεται σε οθωμανικά φορολογικά κατάστιχα της περιόδου 1445-1481 (15^{ος} αι)

³⁵ Ζησάκη, Τ., Healey. (1995). *Η εικόνα της Ελλάδας στα βουλγαρικά εγχειρίδια Ιστορίας της κομμουνιστικής και μετακομμουνιστικής περιόδου (Περίοδος 1878-1994). Σχολικά εγχειρίδια Βαλκανικών Χωρών: πρακτικά ημερίδας (17 Μαΐου 1994)*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδερφών Κυριακίδη Α.Ε. σ. 92

³⁶ Γκόλια, Π. (2003). ό. π., σ. 90

³⁷ Ζησάκη, Τ., Healey. (1995). ό. π., σ. 92

³⁸ Βακαλόπουλος, Κ. (1991). *Ιστορία του Βόρειου Ελληνισμού, Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη. σ. 55-56

με όνομα του οικισμού ως Γκορνίτσεβο. Τα κατάστιχα του 1481 μαρτυρούν ότι το Γκορνίτσεβο (Γκορνίτσοβο), οικισμός του ναχιγιέ³⁹ Φλώρινας αποτελούνταν από 44 εστίες (νοικοκυριά), ενώ ο πιθανός αριθμός του οικισμού υπολογίζεται σε 198 άτομα. Σύμφωνα με κατάστιχα του 1468 το χωριό αποτελούνταν από 30 εστίες.⁴⁰ Ο αναλυτικός πληθυσμιακός κατάλογος του 1481, που προκύπτει από τα τουρκικά αρχεία του 15^{ου} αιώνα αναφέρει ότι οι οικογένειες ήταν 32, ανάμεσά τους και μια χήρα.⁴¹ Το χωριό αποτελούσε βασιλική ιδιοκτησία και οι κάτοικοι φυλούσαν το πέρασμα, την κλεισούρα κατά τον κανονισμό των Δερβενζίδων. Οι κάτοικοι όφειλαν να καταβάλουν φόρο αξίας 836 άκτσινια.⁴² Οι 30 Δερβεντζίδες, φύλακες του περάσματος, σύμφωνα με τους καταλόγους, ασκούσαν την υπηρεσία από το 1544 μέχρι τις αρχές του 17^{ου} αιώνα και αυτοί είχαν το πλεονέκτημα της φορολογικής απαλλαγής.

Το χωριό ως προς τον αριθμό των εστιών και των κατοίκων βρισκόταν στην 84^η θέση ανάμεσα στους οικισμούς που υπάγονταν στο ναχιγιέ Φλώρινας. Ωστόσο, κατά τον Τσότσο, ο συνολικός αριθμός των εστιών δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως δεδομένο, καθώς είναι πιθανό να υπήρχαν και άλλες εστίες στον εκάστοτε οικισμό που ανήκουν σε άλλους τιμαριούχους και δεν αναγράφονται στο κατάστιχο. Πυκνότερη κατοίκηση εμφανίζεται στις πεδινές, καλλιεργήσιμες περιοχές, ενώ στις ορεινές άνω των 800μ. λιγότερες εστίες λόγω των άγονων εδαφών και εξαιτίας των έντονων κλίσεων. Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι από τους 31 οικισμούς που υπήρχαν το 1913 στο ναχιγιέ της πόλης αυτής, οι 23 άνω των 800μ. εμφανίζονται και κατά το 1481, ανάμεσα σε αυτές και το Γκορνίτσοβο.⁴³

³⁹ Διοικητική μονάδα, που ήταν συστατικό στοιχείο της μεγαλύτερης εδαφικής υποδιαίρεσης, του καζά. Τοντόροφ, Ν.(1986). *Η βαλκανική πόλη 15^{ος}-19^{ος} αιώνας*. Τόμος Α'. Θεμέλιο. σ. 47

⁴⁰ Τσότσος, Γ. (2011). ό. π..

⁴¹ *Μπόγκραν, γιος του Βέιχνα, Ντιμίτρι, γιος του Βέιχνα, Καλογιάν, γιος του Βόιν, Κράικο, γιος του Βόιν, Κάλκο, γιος του Στάνισα, Στέφο, γιος του Γκόν, Πάντσε, γιος του Μιχαήλ, Πέτκο, γιος του Μίλαντιν, Γκόργκο, γιος του Γκόν, Πάντσε, γιος του Στάνισα, Μπράικο, γιος του Τόντορ, Μάνουελ, αδερφός του Στόγιαν, Ράλε, γιος του Μπόγιαν, Πέιο, γιος του Ράλε, Ντιμίτρι Σρμπιν(Σρέντεν), Στάλε, γιος του Μιλαντίν, Γκόργκο, γιος του Μίντσο, Ράλε, γιος του Γκόργκο, Πέιο, γιος του Γκόργκο, Στόιο, γιος του Νταμπίζιφ, Νίκολα, γιος του Ράντοσλαφ, Πέιο, γιος του Μίλιν, Ντόσε, γιος του Ατanas, Νίκολα, γιος του Μίλαντιν, Βλάιο, γέρος, Αντρονίκ, γιος του Στόικο, Νόβακ, γιος του Μίριν, Ντιμίτρι, γιος του Μίντσο, χήρα Μέντσε, χήρα Ράντα, γυναίκα του Γκιούρο.* Αρχείο Λούλατση. Ναχιγιέ Φλώρινας, Αναλυτικός πληθυσμιακός κατάλογος, βιβλίο 16 από το 1481.

⁴² *Σιτάρι, 16 1/2 φορτία αξίας 264 άκτσινια, Κριθάρι 16 1/2 φορτία αξίας 175 άκτσινια, Φόρος Επιγαμία αξίας 36 άκτσινια, Οντγκλόμπι αξίας 45 άκτσινια, Ίσπεντζε αξίας 326 άκτσινια.* Αρχείο Λούλατση, ό. π.

⁴³ Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

Το παραδοσιακό επί Τουρκοκρατίας όνομα του οικισμού με το οποίο ταυτίζεται ο οικισμός του κατάστιχου είναι το Γκορνίτσοβο. Τα κατάστιχα αυτά εκδόθηκαν στη σειρά *Turski Dokumenti* με επιμελητή έκδοσης τον M. Sokoloski (1971-1973), αλλά και από τη V. Kravari, η οποία βασίστηκε σε αυτήν την έκδοση στο ιστορικογεωγραφικό της έργο *Villes et villages de Macedoine occidentale* (1989). Κρίνεται αναγκαίο να σημειωθεί ότι στο έργο της Kravari γίνονται δυο αναφορές, όπου στη μια αναφέρεται ως χάσι του πατισάχ με 33 εστίες, ενώ στην άλλη αναφέρεται ως τιμάριο με 11 εστίες.⁴⁴ Σύμφωνα με τα τουρκικά αρχεία του 15^{ου} αιώνα, το χωριό ήταν τιμάριο από 11 οικογένειες μαζί με τους Τσιφλικάδες και ήταν ιδιοκτησία του Χαλίλ, γιο του Χατζή Σινάν.⁴⁵ Το χωριό την ίδια περίοδο αποτέλεσε και τιμάριο με 11 οικογένειες, κοινή ιδιοκτησία του Γιουσούφ, γιο του Ιμπραήμ και του Μουσταφά, του αδερφού του.⁴⁶ Ο οικισμός αναφέρεται και στις δυο εκδόσεις σε αντίθεση με άλλους. Από τους οικισμούς που αναφέρονται στα κατάστιχα και λαμβάνοντας υπόψη τα ονόματα των φορολογουμένων, διαπιστώνεται ότι στο χωριό την περίοδο εκείνη οι οικισμοί ήταν μικτοί (μουσουλμάνοι και χριστιανοί), ενώ στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το Γκορνίτσοβο ήταν αμιγής χριστιανικός οικισμός. Να σημειωθεί ότι στα κατάστιχα των μικτών οικισμών, τα ονόματα των μουσουλμάνων αναγράφονται σε ξεχωριστές κατηγορίες.⁴⁷

Το κατάστιχο, επίσης, μαρτυρά οικισμούς που υπάγονταν δημοσιονομικά στο ναχιγιέ Φλώρινας το 1481, ανάμεσά τους και 6 οικισμοί που ερημώθηκαν κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, ένας από αυτούς και το Κούτλεβο. «*Η Kravari, Villes et villages, 1989, σ. 290, πιθανολογεί ταύτιση του άγνωστου σήμερα οικισμού στο τοπωνύμιο Κούτλεβο, 25 χλμ. Ανατολικά- βορειοανατολικά της Φλώρινας, στο όρος Βόρας*». Ο οικισμός αυτός σύμφωνα με

44 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

45 *Οι οικογένειες ήταν οι ακόλουθες: Γιακούπ Άμπντ, παντρεμένος, Κιόπεκ, δούλος και παντρεμένος, Γιουσούφ, γιος του Μουράτ, παντρεμένος, Άλι, γιος του Μουράτ, παντρεμένος, Μουρίκ, γιος του..., παντρεμένος, Μουσταφά, γιος του Κιόπεκ, παντρεμένος, Σουλειμάν, γιος του Ίλιας, παντρεμένος, Γιάκοπ, γιος του Μεχμέτ Τζελάχ, παντρεμένος, Τζένετ, αδερφός του Ούμουρ Τζελάχ, παντρεμένος, Ίνε- Μπέη, γιος του Ούμουρ Τζελάχ, Μπενάκ. Αρχείο Λούλατση, ό. π.*

46 *Γιάγια Φακίχ, παντρεμένος, Χίζιρ, γιος του Κιόπεκ, παντρεμένος, Άριφ Αγά, παντρεμένος, Νταούτ, γιος του Μπαιρακλή, παντρεμένος, Γιουσούφ, γιος του Χασάν, παντρεμένος, Ίσα, γιος του Σεραφεντίν, μπενάκ, Ισμαήλ, γκιούλαμ του Ίλιας, παντρεμένος, Σκέντερ, γιος του Ίλιας, παντρεμένος, Ίλιας, ράφτης και παντρεμένος, Χάμιζα, γιος του Ίλιας, παντρεμένος, Σάχιν, γκιούλαμ του Μεχμέτ, μπένακ. Αρχείο Λούλατση, ό. π.*

47 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

τα οθωμανικά φορολογικά κατάστιχα το 1468, αποτελούνταν από 6 εστίες (νοικοκυριά), ενώ το 1481 από 8 εστίες. Η ύπαρξη του οικισμού αναφέρεται και στην έκδοση *Turski Dokumenti*, αλλά και στο *Villes et villages*. Η περιοχή αυτή υπαγόταν στο ναχιγιέ Φλώρινας το 1481 και αποτελούνταν από 8 εστίες, ο πιθανός πληθυσμός του οικισμού ήταν 36 άτομα.⁴⁸ Η τοποθεσία αλλά και το τοπωνύμιο σήμερα είναι γνωστά στους κατοίκους της Κέλλης, καθώς πολλοί από αυτούς κατέχουν καλλιεργήσιμα χωράφια στην περιοχή και η επαφή τους με το χώρο είναι καθημερινή.

Τα σύνορα μεταξύ των νομών Φλώρινας και Πέλλας παραμένουν τα ίδια με αυτά στα τέλη του 17^{ου} αιώνα, μεταξύ των διοικητικών περιφερειών Φλώρινας και Οστρόβου. Στοιχεία για το χωριό και γενικά για το βόρειο κομμάτι της Δυτικής Μακεδονίας του 17^{ου} αι. αντλούμε από έγγραφα, τα οποία μας πληροφορούν για τη δράση των παράνομων, ένοπλων ομάδων, κλεφτών ή ληστών κυρίως στα ορεινά. Σε έγγραφο του τουρκικού ιεροδικείου Μοναστηρίου κατά το β' μισού του 17^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα σε έγγραφο του 1679 και 1688 αναφέρεται και το Γκορνίτσοβο και σύμφωνα με τα αρχεία αυτά το «Γκορνίτσεβο-Γκορνίτσοβο» κατά το 1679 ανήκε στη Φλώρινα.⁴⁹

Κατά τον Ταγματάρχη Σχινά στις οδοιπορικές του σημειώσεις, ως κατάσκοπος των τουρκοκρατούμενων περιοχών της Θεσσαλίας, Ηπείρου και Μακεδονίας, το Γκορνίτσοβον βρίσκεται στα 918 μέτρα τοποθετημένο, αναφέροντας πως την περίοδο εκείνη είχε 100 οικογένειες χριστιανικές, 4 καλά χάνια, εκκλησία και στάβλους μέσα στα σπίτια.⁵⁰

Το 17^ο και 18^ο αιώνα, η περιοχή που ανήκε στην επισκοπή Μογλενών, διοικητικά υπαγόταν στο σαντζάκι της Αχρίδας και Μοναστηρίου, ενώ εκκλησιαστικώς τελούσε υπό την πνευματική διοίκηση της Αρχιεπισκοπής της Αχρίδας. Όμως, με την κατάργηση της Αρχιεπισκοπής Αχρίδας το 1767, η επισκοπή των Μογλενών υπάχθηκε νομοκανονικά και πνευματικά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η πρώτη έδρα της Επισκοπής ήταν τα Μογλενά, όμως, εξαιτίας των βίαιων γεγονότων, έγινε υποχρεωτική μεταφορά της έδρας. Νέες έδρες επισκοπής αποτέλεσε η Κατρανίτσα (σημερινοί Πύργοι Κοζάνης), Εμπόριο Εορδαίας και

48 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

49 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

50 Σχινάς, Ν. (1886). *Οδοιπορικές σημειώσεις Μακεδονίας, Ηπείρου, Νέας Οροθετικής Γραμμής και Θεσσαλίας*. Αθήνα: Messenger d' Athenes. σ. 364. Ανακτήθηκε στις 21 Νοεμβρίου, 2018, από: <http://digital.lib.auth.gr/record/126639/files/4.pdf?version=1>

έπειτα της Φλώρινας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στον επισκοπικό κατάλογο τον οποίο καταγράφει ο καθηγητής Γ. Κονιδάρης και τα μεταφέρει στο βιβλίο του ο Αθανάσιος Ρούκαλης, αναφέρει την Κέλλη ως έδρα Επισκοπής⁵¹, υπαγόμενη στην Μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Επομένως, η Κέλλη κατά τον 1/9^{ου} αιώνα αποτέλεσε έδρα Επισκοπής, σύμφωνα με τη σχετική αναφορά.⁵³

Σύμφωνα με τη Σεζέρ, το χωριό Γκαβρίντσιβε/Gavriñcive που μπορεί να διαβαστεί και ως Γκορνίτσεβο, αντιστοιχεί στο χωριό Κέλλα και βρίσκεται Βόρεια της λίμνης Πετρών και Ανατολικά του νομού της Φλώρινας. Το Γκορνίτσοβο αποτέλεσε ένα από τα πολλά τσιφλίκια του Τεπελενλή πασά. Στο χωριό, το οποίο μετατράπηκε σε τσιφλίκι του πασά σύμφωνα με τα κατάστιχα που καταγράφουν τα περιουσιακά του στοιχεία, υπήρχε ένας πετρόχτιστος πύργος με δυο δωμάτια και στέγη με κεραμίδια, αλλά και ένας πετρόχτιστος ανεμόμυλος. Την περίοδο εκείνη ζούσαν εκεί 67 γιαριτζήριδες και 30 αϊλακτζήδες που κατοικούσαν σε 117 πετρόχιστα σπίτια με σκεπές άλλοτε από κεραμίδια και άλλοτε από άχυρα. Τριγύρω από τον οικισμό υπήρχαν 700 χωράφια έκτασης 3.400 ντονούμ και 117 αμπέλια με έκταση 259 ντονούμ. Το συνολικό εισόδημά του έτους 1819-1820 εκτιμάται σε 18.450 γρόσια, ενώ το συνολικό του εισόδημα σε 148.320 γρόσια. Ο Τεπελενλή Αλή Πασάς ήταν στα τέλη του 18^{ου} αιώνα και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα ο σημαντικότερος τοπικός πρόκριτος στη βαλκανική χερσόνησο. Το 1812 η δύναμή του βρισκόταν στην ακμή της, εξουσιάζοντας περιοχές της σημερινής Ελλάδας και Αλβανίας, οι οποίες βρίσκονται νότια της γραμμής που φτάνει από το Δυρράχιο, στο Μοναστήρι και τη Θεσσαλονίκη.⁵⁴

2.2. Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ, ΕΞΑΡΧΙΚΟΙ. ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΣΧΟΛΕΙΩΝ, ΙΕΡΩΝ ΤΟΠΩΝ.

51 Πιθανότατα αναφέρεται στην αρχαία πόλη «Κέλλη».

52 Η Κέλλη, όπως φαίνεται μέχρι τον 9ο και 10ο αιώνα αναφέρεται ως επισκοπή. Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

53 Μελίσσας, Λ. (2014). *Η μητρόπολη Μογλενών και Φλωρίνης μέσα από τα αρχεία της Αντιπροσωπείας και Δημογεροντίας (1907-1913)*. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Τμήμα βαλκανικών, σλαβικών και ανατολικών σπουδών, Θεσσαλονίκη. σ. 22. Ανακτήθηκε 22 Οκτωβρίου, 2018, από: <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/16464/3/MelissasLazarosMsc2014.pdf>

54 Σεζέρ, Χ. *Μια έρευνα σχετικά με τα τσιφλίκια του Τεπελενλή Αλή πασά*. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου, 2018, από: <http://www.eie.gr/nhrf/institutes/inr/instr-studiorumbalk/tsiflikia.htm>

Ο βουλγαρικός εθνικισμός έκανε την εμφάνισή του στα μέσα του 19^{ου} αιώνα και η ίδρυση της βουλγαρικής Εξαρχίας το 1870. Η ανεξαρτητοποίηση της διοικητικής αρχής της βουλγαρικής εκκλησίας από το πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης επηρέασε τον τρόπο ζωής και σκέψης των Σλαβομακεδόνων της ελληνικής Μακεδονίας. Μέλημα της Εξαρχίας ήταν να περιορίσει την επιρροή του ελληνισμού στους ορθοδόξους πληθυσμούς. Η δράση των Εξαρχικών, που λειτουργούσε ως όργανο της βουλγαρικής δράσης, είχε ως αποτέλεσμα την ένταξη ενός σημαντικού αριθμού Σλαβομακεδόνων στη βουλγαρική σφαίρα επιρροής. Ωστόσο, δεν κατάφεραν να προσελκύσουν την ολότητα των σλαβόφωνων πληθυσμών στη βουλγαρική εθνική ιδέα, καθώς βρήκαν αντίσταση από τους σλαβόφωνους Έλληνες, τους Πατριαρχικούς.⁵⁵

Στο χωριό της Κέλλης, που βρίσκεται στον παλιό δημόσιο δρόμο, στην παλιά, δηλαδή, εθνική οδό Φλώρινας- Θεσσαλονίκης όσο ακόμα βρισκόταν στην κατοχή των Τούρκων, άρχισε να εισχωρεί το βουλγαρικό στοιχείο. Το σχίσμα κατέλαβε την πλειονότητα των κατοίκων και ελάχιστες οικογένειες παρέμειναν ελληνικές. Το ίδιο ακριβώς συνέβαινε και στα γύρω χωριά. Οι βουλγαρικές ομάδες των κομιτατζήδων υπό την καθοδήγηση του κομιτάτου της Σόφιας, έκαναν συχνές εμφανίσεις, δημιουργώντας με αυτήν την τακτική νέες ομάδες σε κάθε χωριό, συγκρατώντας με αυτόν τον τρόπο το φρόνημα των παρασυρμένων κατοίκων.⁵⁶

Για τους Τούρκους οι άνθρωποι αυτοί ήταν σκλάβοι, όπως και οι ντόπιοι. Δεν τους προκαλούσαν καμία ανησυχία. Ωστόσο, πολλές φορές πρόσφεραν τη βοήθειά τους στους κομιτατζήδες, οι οποίοι ορισμένες φορές, διατάρασσαν την ισορροπία της αυτοκρατορίας και αυτό εκνεύριζε κάπως τους Τούρκους χωροφύλακες, κάνοντας «ψευτοανακρίσεις».⁵⁷ Οι κάτοικοι του χωριού ζήτησαν πολλές φορές ένοπλη ενίσχυση από το Προξενείο του Μοναστηρίου, λόγω της επικινδυνότητας, αλλά δίχως ανταπόκριση. Οι κομιτατζήδες διατυμπάνιζαν πως είναι σύμμαχοι με κοινό σκοπό την απομάκρυνση των Τούρκων.⁵⁸

55 Νικολούδης, Γ. (2002). *Οι Έλληνες Σλαβόφωνοι στη Μακεδονία, η Ιστορία και το Πρόβλημα της Ταυτότητάς τους*. Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος, σ. 26

56 Παπαναστασίου, Π. (1960). *Θυσίες και αγώνες στην Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη.

57 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

58 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

Ο Καπετάν Κώττας το 1900 στην προσπάθειά του να ανασυγκροτήσει το σώμα του και έχοντας τη συμπαράσταση των ντόπιων Ελλήνων, προσπάθησε να προχωρήσει στη στρατολόγηση νέων μαχητών στο σώμα του, αλλά δέχτηκε επίθεση από το σώμα του κομιτατζή Τάνε Κλιάντσεφ ανάμεσα στη Μπάνιτσα (Βεύη) και στο Γκορνίτσοβο (Κέλλη), όπου και τραυματίστηκε.⁵⁹

Ο Χρήστος Σαπουντζής, ο μπακάλης του χωριού, του οποίου το μαγαζί λειτουργούσε και σαν καφενείο του χωριού, είχε ελληνική συνείδηση και από τους λίγους που δεν είχαν ασπαστεί το σχίσμα. Αξιόλογος συνεργάτης του μακεδονικού αγώνα, γραμμένος και αυτός στο μαύρο κατάλογο των κομιτατζήδων. Ο άνθρωπος αυτός βρήκε φρικτό θάνατο μέσα στο καφενείο από τον κομιτατζή Ντίνε Κλούσε από το Ξινό Νερό. Ο Σαπουντζής δεν κατάλαβε την ταυτότητα του κομιτατζή λόγω της στολής του τζανταρμά που φορούσε, καθώς και εξαιτίας της τουρκικής γλώσσας που χρησιμοποίησε σκόπιμα. Οι πραγματικοί τζανταρμάδες του χωριού αδιαφόρησαν για τον κρότο. Ο Γιώργος ο Τράικος και ο Νίκος ο Ρώμας, όταν άκουσαν τον ήχο του τουφεκιού, έτρεξαν στο μαγαζί και είδαν το πτώμα του καφετζή⁶⁰. Κυνήγησαν τον μεταμφιεσμένο τζανταρμά (στρατοχωροφύλακα) αλλά ξέφυγε, καταφεύγοντας στο δάσος.⁶¹

Τη χρονιά του 1901 περνά από το χωριό βουλγαρική συμμορία και συγκεκριμένα το σώμα του Μάρκο. Ένα χρόνο αργότερα, το 1902, οι κάτοικοι του χωριού, έχοντας και τη συμπαράσταση κάποιων κατοίκων από το Πάτελι, προδίδουν το βουλγαρικό σώμα του Μάρκου στους Τούρκους. Τον Ιούνιο του ίδιου χρόνου ακολουθούν και οι συγκρούσεις των εξαρχικών με τους Τούρκους. Ενδεχομένως, η σύγκρουση να προκλήθηκε μετά από την προδοσία που αφορούσε το σώμα του Μάρκο. Την ίδια χρονιά στο χωριό παρατηρείται μεγάλου βαθμού αποσκίρτηση των κατοίκων, καθώς 130 ορθόδοξες οικογένειες υπέκυψαν στο σχίσμα. Φαίνεται πως η παρουσία των βουλγαρικών συμμοριών, που έκαναν τακτικά την

59«Μακεδόνες Μακεδονομάχοι». (2013, Ιουνίου 30) Ανακτήθηκε στις 10 Απριλίου, 2018 από: <http://thehistoryofgreece.blogspot.com/2013/06/1.html>

⁶⁰ Ακριβής ημερομηνία δολοφονίας του Χρήστου Ι. Σαπουντζή, ο οποίος ήταν ηπειρωτικής καταγωγής, δίνεται από τις πηγές του Μακεδονικού Μουσείου ως 30.06.1900. Η οικογένειά του λίγο αργότερα μετακομίζει στη Φλώρινα. MMA/KEMIT, Κατάλογος 10-11 και προφ.

⁶¹ Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

εμφάνιση τους στο χωριό το χρόνο εκείνο, επηρέασαν σημαντικά ένα μεγάλο αριθμό κατοίκων.⁶²

Μέχρι το 1902, το χωριό είχε μια εκκλησία. Οι κάτοικοι του χωριού με τα ζώα τους φορτωμένα με αλεύρι, εξυπηρετούνταν για το άλεσμα με το νερόμυλο της Μελίτης, που απείχε δυο ώρες. Στο νερόμυλο εκείνο βρήκε το θάνατο ο Κώστας Τράικος από το ντουφέκι του κομιτατζή Τζόρλεφ από το χωριό της Βεύης.⁶³ Το Σεπτέμβρη του ίδιου χρόνου και συγκεκριμένα στις 9.9.1902, όπως αναφέρεται στα τετράδια του Ιλίντεν, διαδραματίστηκε άλλη μια μάχη έξω από το χωριό, στα σύνορα μεταξύ Οστρόβου (σημ. Άρνισσα), δηλαδή δυτικά της λίμνης Οστρόβου, μεταξύ τουρκικού αποσπάσματος και βουλγαρικού σώματος.⁶⁴ Οι Κελλιώτες συνήθιζαν κάθε Παρασκευή να αγοράζουν και να πουλάνε προϊόντα στο παζάρι της Μελίτης. Ο Νίκος Ρώμας, στο δρόμο της επιστροφής βίωσε την απόπειρα δολοφονίας του από τον Μήτσο Γκίοντα, τον ανιψιό του, γιό της αδερφής του, με τρεις πυροβολισμούς.⁶⁵

Κοντά στο χωριό της Κέλλης, στο δρόμο προς Μελίτη, βρίσκεται το εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία, το οποίο είχε γίνει λημέρι των κομιτατζήδων και συγκεκριμένα της ομάδας του βοεβόδα Τάνεφ που καταγόταν από το χωριό.⁶⁶ Ο Τάνε ήταν αρχιεβόδας των κομιτατζήδων, περίφημος και φοβερός για τη δράση του.⁶⁷ Ο Τάνε Κλιάντσεφ, καταγόταν από το χωριό Γκορνίτσοβο (σημ. Κέλλη) και η τσέτα του αποτελούνταν από 35 άντρες.⁶⁸ Μισούσε τον Ρούσε Τράικο, επειδή στεκόταν εμπόδιο στα σχέδια του, τα οποία πρόδιε στους Έλληνες. Ο Τάνεφ είχε στην ομάδα του το Βάνε, τον ανιψιό του που καταγόταν από την οικογένεια των Κλιάντζηδων και εκτελούσε τις εντολές του θείου του, δίχως αντιρρήσεις. Αυτός ήταν που σκότωσε και το Ρούσε, όταν ο ίδιος βγήκε προς αναζήτηση του βοδιού του

62 MMA/KEMIT, Αρχείο Μάτερ, 27/ Μάτερ IV, 38

63 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

64 MMA /KEMIT, Τετράδια Ιλίντεν σ. λη'.

65 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

66 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

67 Συμπόσιο. *Ο Μακεδονικός Αγώνας*. (1987). ό. π., σ. 481-485

68 Δραγούμης. Ι. (2000). *Τα τετράδια του Ιλίντεν*. Πετσίβας Γ. (επιμ.). Αθήνα: Πετσίβας, σ. 176

που είχε χαθεί.⁶⁹ Σύμφωνα με τα τετράδια του Ίλιντεν, στις 7 Αυγούστου του 1903 ο τουρκικός στρατός συγκρούστηκε στο χωριό με αυτονομιστές και σκοτώθηκαν 9 από αυτούς.⁷⁰ Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση τις πηγές, τη χρονιά του 1903 διαδραματίστηκαν πολλές φορές μάχες Βουλγάρων με Τούρκους στο χωριό.⁷¹

Οι αποτρόπαιες ενέργειες των βουλγαροκομιτατζήδων ήταν αδύνατο να αντισταθμιστούν έως το 1903. Το Προξενείο του Μοναστηρίου, αδυνατούσε να συνδράμει και να βοηθήσει την κατάσταση, ώστε να υπάρξει η πρόπευσα αντίδραση ενάντια στα πυρά του εχθρού. Επομένως, οι αποφάσεις λαμβάνονταν ανεύθυνα και ατομικά, καθώς δεν υπήρχε η καθοδήγηση και στήριξη. Οι περισσότερες οικογένειες των χωριών, εκτός Λεχόβου και Βογατσικού, είχαν προσχωρήσει στο Σχίσμα και πίστευαν στην Εξαρχία. Συγκεκριμένα, στο χωριό είχαν μείνει περίπου δεκαπέντε οικογένειες που δεν παρασύρθηκαν, όλοι οι υπόλοιποι, όμως, πίστευαν στην Εξαρχία και βοηθούσαν τους κομιτατζήδες, άλλοτε κρυφά και άλλοτε φανερά.⁷²

Οι σχισματικοί έως το 1903 ήταν σωστά οργανωμένοι και βάση σχεδίου δημιουργούσαν ισχυρές βάσεις με τους γνωστούς βοεβόδες.⁷³ Στην Κέλλη βοεβόδας ήταν ο Τάνεφ Κλιάντζο, όπως προαναφέρθηκε, με υπαρχηγό τον Νάιντο Μπάντη και πρωτοπαλίκαρο τον Στόιτσε Συρίλα. Η επανάσταση του Προφήτη Ηλία, του γνωστού Ίλιντεν που συνέβη στις 20 Ιουλίου 1903, ήταν καθαρά βουλγαρική αλλά καταδικασμένη από την αρχή. Συνέβη πρόωρα, έγινε ανοργάνωτα και δεν συμμετείχε το ελληνικό στοιχείο. Το σύνθημα της εξεγέρσεως κατά των Τούρκων έριξαν ο Τσακαλάρωφ και ο Ποπόφ, Βούλγαροι αξιωματικοί. Νέοι και γέροι επιτέθηκαν με ότι όπλο κατείχαν, καταστρέφοντας τα τηλεγραφόξυλα και προχωρώντας προς την Εξίσα του Καϋμάν Ξυλάν, που είχε οριστεί ως τόπος επαναστατικής συγκεντρώσεως. Τότε ο Τουρκικός στρατός βάζοντας φωτιά σε χωριά κατά την άνοδό του προς την Εξίσα, πέρασε και πάνω από το χωριό Κέλλη και κατατρόπωσε τους επαναστάτες. Όσοι γλίτωσαν,

69 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

70 Πετσίβας, Γ. (επιμ.) (2000). ό. π., σ. 222

71 MMA/KEMIT, Αρχείο Μάτερ, IV, 47

72 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

73 βοεβόδας ή βοϊβόδας, πολέμαρχος, αρχηγός στρατού (σλαβικά). Δραγούμης, Ι. (2000). ό., π., σ. 677

εγκατέλειψαν τους βοεβόδες, που κατέφυγαν προς το Καϋμάκ Ξυλάν, επιστρέφοντας στα χωριά τους.⁷⁴

Μετά την αποτυχία αυτή, ο Τάνεφ στην Κέλλη κάλεσε τον Κότα από την Ρούλια της Καστορίας, προτείνοντας τη θέση του βοεβόδα της περιοχής, έχοντας ως σχέδιο να τον αιχμαλωτίσει αν δεν δεχόταν, ακόμα και να τον σκοτώσει. Ο Κότας κατάλαβε το σχέδιο και μπόρεσε να του ξεφύγει. Επιστρέφοντας στον τόπο του, συγκρότησε την ομάδα του Καπετάν Κότα.⁷⁵

Το 1903 η επιθετικότητα των Βουλγάρων στην περιοχή φθάνει στο ζενίθ της και ο Μητροπολίτης Μογλενών, Ιωακκίνιος Μαργαριτιάδης (1894-1905) σε επιστολή του στο Οικουμενικό Πατριαρχείο (28.3.1903), περιγράφει τη βιαιότητα των Βουλγάρων και την πίεση που ασκούν στους πολίτες. Μέρα εορτής του Προφήτη Ηλία, ξεσηκώνονται ένοπλες βουλγαρικές ομάδες κατά των Τούρκων στη Δυτική και Βορειοδυτική Μακεδονία και τα αποτελέσματα είναι δραματικά⁷⁶. Ούτε η λήξη της εξεγέρσεως επέφερε την ηρεμία και τη λήξη των εχθροπραξιών στην περιοχή. Οι Βουλγαρικές ομάδες συνέχισαν να δρουν με βιαιότητα στους Έλληνες κατοίκους που αρνούσαν να προσχωρήσουν στην εξαρχία. Ο Μητροπολίτης Ιωακκίνιος, σε δυο του εκθέσεις του προς το Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, τον ενημερώνει για την κατάσταση που επικρατούσε στην περιφέρειά του κατά το Φεβρουάριο του 1904. Συγκεκριμένα, για την κτηνώδη βία των Βουλγάρων εις βάρος των πολιτών με σκοπό τον εξαναγκασμό των ορθοδόξων σε αποσκίρτηση (12.2.1904). Ενώ, στην πρώτη του έκθεση (9.2.1904) αναφέρεται στην εισβολή των Βουλγάρων στο χωριό Κέλλη και στη βίαια προσπάθεια επιβολής του σχίσματος.⁷⁷

Το χωριό βίωσε τις βιαιότητες των Βουλγάρων και τελικά υπέκυψε στο σχίσμα και προσχώρησε στην Εξαρχία. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα τετράδια του Ιλίντεν, η πλειονότητα των κατοίκων του χωριού Γκορνιτσόβου προσχώρησε στην Εξαρχία στις 6.2.1904 εκτός από 7 οικογένειες. Το χωριό υπογράφει την αίτηση και προσχωρεί στην Εξαρχία κάτω από την πίεση του κομιτατζή Ντάνε Στόιτσο, που καταγόταν από το χωριό. Το

74 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

75 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

76 Εξέγερση του Ιλίντεν (20. 07.1903)

77 Μελίσσας, Λ. (2014). ό. π., σ. 31

χρόνο αυτό, το βουλγαρικό σχολείο δεν έχει δάσκαλο, αλλά πολύ σύντομα έρχεται ο σχισματικός δάσκαλος και αναλαμβάνει καθήκοντα.⁷⁸

Το 1904 το χωριό βίωσε την ωμότητα των Βουλγάρων. Ο Πατριαρχικός ιερέας Παπαδημήτριος κλείνεται στη φυλακή και ο Παπαβασίλειος και ένας ακόμα ιερέας, του οποίου το όνομα δεν αναφέρεται, συνεχίζουν να μνημονεύουν το όνομα του πατριαρχικού μητροπολίτη. Ωστόσο, κάποια πηγή αναφέρει ότι η ελληνική εκκλησία του χωριού (σημ. Αγίου Αθανασίου) παραμένει κλειστή για κάποιο διάστημα μέσα στο χρόνο εκείνο. Το χωριό είχε και σχισματικό ιερέα που τελούσε στη βουλγάρικη εκκλησία, όπως συνεχίζουν πολλοί να αποκαλούν μέχρι και σήμερα (σημ. Κοίμηση της Θεοτόκου). Κάποια στιγμή λοιπόν, οι πατριαρχικοί συνέλαβαν το σχισματικό ιερέα που έφθασε στο χωριό, όταν άρχισε να τελεί τη λειτουργία σύμφωνα με το Σχίσμα.⁷⁹ Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι στις αρχές του 1904, η κοινότητα Γκορντισόβου υπαγόταν στην Μητρόπολη Μογλενών.⁸⁰

Οι κάτοικοι του χωριού προσπάθησαν να εμποδίσουν τη δράση των κομιτατζήδων και τα θανάσιμα χτυπήματά τους. Έτσι, δημιουργήθηκαν αντάρτικες ομάδες του Ελληνικού κομιτάτου, οι οποίες συσπειρώθηκαν από Μανιάτες, Κρητικούς, Βολιώτες και συνέβαλαν σημαντικά στην απελευθέρωση. Οι οικογένειες στις οποίες συσπειρώθηκε η Κέλλη ήταν του Ιωάννη Ρώμα, Τάσσου Ρώμα, Σταύρου Τζώγα, Χαρίση Σταγγόλη, Παντελή Χριστόπουλου, των Σαπουτζήδων, καθώς και η οικογένεια του παπά Πέτρου Παπαναστασίου.⁸¹

2.3. Η ΕΝΟΠΙΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ: ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Η άφιξη των αντάρτικων ομάδων τη χρονιά του 1904 έδωσε ένα πνεύμα αισιοδοξίας στους «ελληνόφρονες». Στην Κέλλη, ο Μηνάς Τσάλκος ακολούθησε τον καπετάν Ρέμπελο, που βρισκόταν την περίοδο εκείνη στην τοποθεσία «Βίσμα», κάπου πάνω από το χωριό. Την περίοδο εκείνη, οι βοεβόδες, ανάμεσά τους και ο Τάνεφ, είχαν κηρύξει επιστράτευση στην περιοχή με σημείο συγκέντρωσης στα υψώματα της Κέλλης. Περνούσαν από τα χωριά και έκαιγαν τα βιβλία των εκκλησιών, με την υπόσχεση να τα αντικαταστήσουν με άλλα,

78 MMA/KEMIT, Τετράδια Ιλίντεν, σ. 432. MMA/KEMIT, 7/α/1. MMA/KEMIT, 7/β/6. MMA/KEMIT, ΑΥΕ

79 MMA/KEMIT, ΑΥΕ. Αρχείο Hilmi

80 Βακαλόπουλος, Κ. (1991). ό. π., σ. 414

81 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

σχισματικά σε βουλγάρικη γλώσσα. Επίσης, ανάγκασαν τον πρόεδρο του χωριού να δώσει τη σφραγίδα του, χρησιμοποιώντας το επιχείρημα ότι το χωριό ήταν πλέον σχισματικό.⁸²

Οι κάτοικοι του χωριού ανταποκρίθηκαν στο σύνθημα της επιστράτευσης υπό το φόβο των αντιποίνων του Τάνεφ, σε περίπτωση που δεν συμμορφώνονταν με την εντολή της επιστράτευσης. Έτσι, σταδιακά άρχισαν να καταφτάνουν οι τρομοκρατημένοι κάτοικοι στα υψώματα, κάτω από το βουνό «Πιπερίτσα». Η ομάδα του καπετάν Ρέμπελου, παρακολουθούσε τη δράση του Τάνεφ. Ο Ρέμπελος αδυνατούσε να αντέξει την προκλητικότητα των κομιτατζήδων και έδωσε εντολή να επιτεθούν και να τους διαλύσουν, αλλά ο Μηνάς ο Τσάλκος επέμενε να μην επιτεθούν άοπλοι. Τελικά, δόθηκε μάχη κοντά στη «σαπούρκα» το απόγευμα της ίδιας μέρας, όπου τους είχε στήσει ενέδρα. Η μάχη κράτησε μια ώρα και τραυματίστηκαν πέντε από τους κομιτατζήδες. Το αποτέλεσμα αυτής ήταν να τρομοκρατήσει και να διαλύσει του άοπλους κατοίκους του χωριού, που επέστρεψαν στο χωριό και στα σπίτια τους, αδιαφορώντας για τη διαταγή του Τάνεφ.⁸³

Στα τέλη του 1904 και στις αρχές του 1905 δημιουργήθηκαν αντάρτικα σώματα στη Δυτική Μακεδονία. Τα ελληνικά αυτά σώματα δρούσαν στις περιοχές με σημαντική τη δράση της ομάδας του Αντώνη Ζώη από το Μοναστήρι. Ο Ζώης έδρασε στη περιοχή με τη βοήθεια των κατοίκων των χωριών Γκορνιτσόβου (Κέλλη), Σέτινα (Σκοπός), Τσέγανο (Άγιος Αθανάσιος), Πετάλινο, Βουδιμέρτσι, Γρούνιστα, Γραδέσνιτσα, Σταραβίνα, Ζόβικ, Μάκοβο, Σκότσιβιρ και Μπροντ⁸⁴, που τους διέκρινε πίστη στον ελληνισμό και στο Πατριαρχείο. Στο χωριό του Γκορνιτσόβου, το Σεπτέμβριο του 1904, οι ντόπιοι δε δίστασαν να συγκροτήσουν το σώμα του Αντώνη Ζώη, κατόπιν δικής του πρωτοβουλίας, έχοντας τη στήριξη της ελληνικής οργάνωσης Μοναστηρίου και του ελληνικού δασκάλου του χωριού, Παπανεκταρίου.⁸⁵

Ο Αντώνιος Ζώης ήταν μέλος της ΕΜΕΟ, αλλά την εγκατέλειψε από την εποχή του Ίλιντεν. Μετά από σύντομη παραμονή του στο Μοναστήρι, τη γενέτειρά του, κατευθύνθηκε

82 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

83 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

⁸⁴ Τα χωριά που δεν έχουν σημερινό όνομα, δεν βρίσκονται σε ελληνικό έδαφος, αλλά σε έδαφος της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

85 ΔΙΣ: Γενικών Επιτελείων Στρατού. (1979). *Ο Μακεδονικός Αγών και τα εις Θράκην γεγονότα*. Αθήνα: Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού. σ. 181-2. Βακαλόπουλος, Κ.. (1999). *Ο ένοπλος Αγώνας στη Μακεδονία (1904-1908), ο Μακεδονικός Αγώνας*. Τεύχος Α'. Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος. σ. 89

στο Μορίχοβο, το Σεπτέμβριο του 1904 για να δημιουργήσει μια αντάρτικη ομάδα, ώστε να εκδικηθεί το θάνατο των φίλων του Θεοδώρου Μόδη και Φίλιππου Καπετανόπουλου. Σημαντική αποτέλεσε η συμβολή του στον ελληνικό αγώνα, προετοιμάζοντας το έδαφος στο Μορίχοβο για την άφιξη των ελληνικών σωμάτων.⁸⁶ Ο Α. Ζώης συμμετείχε σε πολλές μάχες που έλαβαν χώρα στο Μορίχοβο από το 1905- 1908, από τις οποίες διακρίθηκε ως ικανότατος οπλαρχηγός.⁸⁷

Τον Απρίλιο του 1905, στο χωριό διαδραματίζονται βιαιοπραγίες Βουλγάρων εναντίον Ελλήνων.⁸⁸ Στις 22 Μαΐου του 1905, δολοφονείται στο χωριό της Κέλλης από βουλγαροκομιτατζή, ο Μήτσιος Δρίλλιας, κάτοικος του χωριού και πληροφοριοδότης των Ελλήνων ανταρτών.⁸⁹ Το έτος 1905 αποτέλεσε σταθμό για την άμυνα της Μακεδονίας και τον αγώνα της ελληνικής πλευράς. Ο αγώνας όμως ήταν δύσκολος, αφού η ελληνική πλευρά έκανε δειλά την εμφάνισή της, έναντι της τελειοποιημένης βουλγαρικής Οργάνωσης. Οι Έλληνες οργάνωσαν λαμπρές επιχειρήσεις και εξασφάλισαν την υπεροχή τους σε ορισμένες περιοχές. Ωστόσο, υπήρχαν ακόμα απρόσιτες περιοχές για τα ελληνικά σώματα που αποτελούσαν εμπόδιο για την ελληνική προέλαση, ανάμεσα στα χωριά, η Μπάνιστα (Βεύη) και το Γκορνίτσοβο (Κέλλη). Ο ελληνισμός είχε εμψυχωθεί και επεκτεινόταν η δύναμή του, καθώς σε περιοχές που έκαναν την εμφάνισή τους τα ελληνικά σώματα, οι κάτοικοι επέστρεφαν και πάλι στο Πατριαρχείο. Απεναντίας, στις περιοχές με βουλγαρική παρουσία, οι άνθρωποι δίσταζαν να εκδηλώσουν τα εθνικά αισθήματά τους.⁹⁰

Στο δάσος της Μπελκαμένης, τα αντάρτικα σώματα του Καραβίτη και Νικολούδη χωρίστηκαν και πήρε ο καθένας το δρόμο του για την επιχείρηση της Κέλλης. Οδηγοί του Νικολούδη που θα τον καθοδηγούσαν ως τη Βεύη ήταν ο Σκανδάλης και ο Σερίδης, τους οποίους θα έβρισκε στη Νεγκοβάνη. Έπειτα, μαζί με τους άντρες του θα περνούσαν τα δυτικά υψώματα του Καϊμάκ ξυλάν, ώστε να φτάσει στο Σόβιτς, πρώτο χωριό του Μορίχόβου. Από την άλλη ο Καραβίτης, ζήτησε οδηγούς από το Μαχαλά για να ενωθούν με τους οδηγούς της

86 ΔΙΣ, (1979). ό. π., σ. 182, παρ.2

87 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). ό. π., σ. 89

88 MMA/ KEMIT, MA, σ. 133

89 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

90 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). ό. π., σ. 34-5

Κλέστινας, με σκοπό να κατευθυνθούν στην Καμπάσνιτσα ή στην Μπίτουςα. Τα δυο σώματα μπαίνουν στη Μπελκαμένη και βρίσκουν τον Σπύρο Τσαούση, τον τροφοδότη όλων των σωμάτων, καθώς και των κέντρων Φλωρίνης και Μοναστηρίου. Τότε, το κέντρο του Μοναστηρίου δίνει εντολή στον Καραβίτη να συνεχίσει, ώστε να βρεθεί με τον Νικολούδη, ο οποίος κατευθυνόταν προς την Κέλλη, κατόπιν εντολής, με σκοπό να χτυπήσει βουλγάρικα σπίτια.⁹¹

Στο δάσος της Νεγκοβάνης, ενώθηκαν τα δυο σώματα, όπου καταφθάνει ο Γρηγόριος Σαπουντζής που θα τους έδειχνε το δρόμο. Ο Γρηγόριος ο Σαπουντζής καταγόταν από την Κέλλη και ανήκε στις οικογένειες που κρατούσαν ζωντανό το ελληνικό στοιχείο στο χωριό.⁹²

Στις 15.7.1906, έλαβε χώρα η Επιχείρηση του σώματος Νικολούδη στα πλαίσια του Μακεδονικού αγώνα, σύμφωνα με βιβλιογραφικές και αρχειακές αναφορές. Πιο αναλυτικά, τα σώματα του Νικολούδη και του Καραβίτη θέλησαν να εισβάλλουν στο χωριό, επειδή είχαν πληροφορίες ότι εκεί κρυβόταν το σώμα του Τάνε Κλιάντσεφ (βοεβόδα των κομιτατζήδων).⁹³ Ο Καραβίτης⁹⁴ λαμβάνει εντολή από το «Κέντρο Μοναστηρίου» να μεταβεί στο Μορίχοβο για να ενισχύσει το σώμα του Νικολούδη, ο οποίος ετοιμαζόταν να χτυπήσει ορισμένα σπίτια στο Γκορνίτσοβο και το Κέντρο ειδοποιεί την Φλώρινα, ώστε να σταλεί οδηγός που θα κατευθύνει τον Καραβίτη. Σύμφωνα με τις οδηγίες του κέντρου, θα έπρεπε να μεταβούν στη Νεγκοβάνη (Δροσοπηγή) και να περιμένουν τους οδηγούς που γνώριζαν καλά το χωριό. Ως οδηγός, ο Γρηγόριος ο Σαπουντζής, του οποίου η οικογένεια ήταν γνήσιοι πατριώτες και αποτελούσαν τη βάση του ελληνικού στοιχείου, αναλαμβάνει να υποδείξει στο χωριό τα ύποπτα βουλγάρικα σπίτια, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Ο άνθρωπος αυτός, αν και ήταν κουτσός, είχε μεγάλη ψυχική δύναμη και ήταν σωματώδης. Μαζί τους είχαν και ένα άλογο, το οποίο ήταν φορτωμένο με δυο τενεκέδες πετρέλαιο, το ένα για να κάψουν τα σπίτια με τους κομιτατζήδες και ένα ακόμα για τον οδηγό. Το ταξίδι τους ξεκίνησε Σάββατο 14 Ιουλίου του 1906, το βράδυ, ώστε τα χαράματα να βρίσκονται στο χωριό.⁹⁵

91 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

92 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

93 MMA/KEMIT, Αρχεία ΔΙΣ σ. 222

94 Ο Τέγος Σαπουντζής διετέλεσε διευθυντής του Εθνικού Κέντρου Φλωρίνης. Καραβίτης, Ι. (1994). Ο Μακεδονικός Αγώνας. Απομνημονεύματα. Πετσίβας, Γ. (επιμ.). Αθήνα. σ. 314

95 Καραβίτης, (1994). ό. π. ΔΙΣ. (1979). ό. π., σ. 242

Τα σώματα του Νικολούδη και Καραβίτη αποτελούμενα από σαράντα δυο άντρες ξεκινούν για την Κέλλη και οι ομάδες χωρίζονται έξω από το χωριό. Ο Νικολούδης μαζί με τον Γρηγόριο Σαπουντζή⁹⁶ και δέκα άντρες κατευθύνεται προς την εκκλησία για να του υποδείξει τα βουλγάρικα σπίτια και τους κομιτατζήδες. Ο Μαρινάκης κατευθύνεται βορειοδυτικά για να εμποδίσει τυχόν τουρκικό στρατό από Βεύη, ενώ ο Καρασεβδάς βορειοανατολικά του χωριού για να φυλάξει από την πλευρά της Έδεσσας. Οι δυο τελευταίοι είχαν μαζί τους από πέντε άντρες ο καθένας.⁹⁷ Ο Καραβίτης στο κάτω μέρος του χωριού για να εμποδίσει τους κομιτατζήδες που θα προσπαθούσαν να ξεφύγουν προς το Τσέροβο ή τη λίμνη του Πετέρτσκου. Σκοπός του Καραβίτη ήταν να καταλάβει νότια, δηλαδή από την πλευρά του δημοσίου, ώστε μαζί με άλλους είκοσι άντρες να εμποδίσουν την έξοδο και να βάλουν φωτιά σε περίπτωση αντίστασης. Για αυτόν το λόγο, το άλογο με το πετρέλαιο έμεινε μαζί του. Μαζί με τον Καραβίτη ήταν επίσης, η ομάδα του Λευκαρουδάκη, η μισή ομάδα του Μαρινάκη και η μισή του Πετράκη.⁹⁸ Η επιχείρηση αυτή ονομάστηκε «επιχείρηση Νικολούδη αλλά απέτυχε, καθώς οι Τούρκοι έμαθαν το σχέδιο και πριν φθάσουν στο χωριό ένα τάγμα τουρκικού στρατού, τους περίμενε στην Κέλλη.⁹⁹ «*Η συμπλοκή υπήρξε τρομερή και λυσώδης*», όπως αναφέρει ο Βακαλόπουλος.¹⁰⁰

Οι Τούρκοι περικύκλωσαν κάθε πλευρά του χωριού και ακολούθησαν πυροβολισμοί. Ο Καραβίτης με άλλους είκοσι δυο άντρες ξέφυγαν από τους Τούρκους και κρύφτηκαν σε μια χαράδρα, κοντά στη βρύση «Μεμέιτσα». Αφού ανέκτησαν και πάλι τις δυνάμεις τους, ξεκίνησαν για τα υψώματα του Μοριχόβου, με απώλεια είκοσι ανδρών.¹⁰¹ Ο Καραβίτης αναφέρει πως από την ομάδα του σκοτώνονται τέσσερις άντρες, ο Μελαμπιανάκης από τα Χανιά, ο Σπ. Κροκίδης από Μαγουλάδες Κερκύρας, ο Εμμ. Δασκαλάκης από Κίσσαμο

96 Παπούς του Τέγου Σαπουτζή, δημάρχου της Φλώρινας, ο οποίος είχε χρηματίσει και γραμματέας της μητρόπολης Μογλενών και Φλώρινας και ήταν η ψυχή της επιτροπής του Μακεδονικού Αγώνα, ενώ μετά την απελευθέρωση υπηρέτησε πολλές φορές ως Δήμαρχος Φλώρινας. Συμπόσιο, *Μακεδονικός Αγώνας*. (1987). ό., π.

97 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

98 Καραβίτης, Ι. (1994). ό. π.

99 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

100 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). *Ο Ένοπλος Αγώνας στη Μακεδονία (1904-1908), Ο Μακεδονικός Αγώνας*. Τεύος, Α΄. Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος. σ. 219

101 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

Κρήτης και ο Γρύλος από Αλικάμπο Αποκορώνου. Κατάφεραν να ξεφύγουν εξαιτίας ενός λοφίσκου προς την Μπάνιτσα, τον οποίο πρόλαβαν να καταλάβουν πριν τους Τούρκους.¹⁰² Αυτοί που κατάφεραν να ξεφύγουν από την ενέδρα των Τούρκων με επικεφαλή τον Καραβίτη, συγκεντρώθηκαν στο ύψωμα της Πιπερίτσας στο Καϊμακτσαλάν με προορισμό το Μορίχοβο.¹⁰³

Στη μάχη αυτή της Κέλλης έχασαν τη ζωή τους πολλοί αντάρτες, κυρίως Κρητικοί, ανάμεσά τους ο Ευάγγελος Νικολούδης από τους Λάκκους της Κρήτης.¹⁰⁴ Πιο συγκεκριμένα, από το σώμα του Νικολούδη έχασαν τη ζωή τους οι Κρητικοί από Κίσσαμο, Εμμ. Δασκαλάκης, Κ. Παπαγιαννάκης, ο Ηλίας Παλμετάκης, ο Κυρ. Κυριακάκης και ο Γ. Παπαδάκης από Στρέμπενο Μακεδονία. Από το σώμα του Καραβίτη ο Στ. Κορκίδης από Κέρκυρα και οι Ν. Μελαμπιανός από Χανιά και ο Εμμ. Δρακάκης από Σέλινο Κρήτης αιχμαλωτίστηκε μαζί με τον οδηγό Σαπουντζή.¹⁰⁵ Ο Νικολούδης μαζί με τον Σαπουντζή και τον Σκανδάλη προσπάθησαν να κατευθυνθούν προς τον Καρασεβδά αλλά μια ομάδα Τούρκων τους έτρεψε σε φυγή. Χτυπήθηκε θανάσιμα ο Νικολούδης στη μάχη αυτή και ξεψυχώντας ψέλλισε *«Περιμένετε τον Καραβίτη»*.¹⁰⁶

Σύμφωνα με τον Καραβίτη, που χαρακτηρίζει ασύγκριτο φίλο και ενθουσιώδη πατριώτη τον Νικολούδη, ο άνθρωπος αυτός σκοτώθηκε σε ηλικία 24 ετών. Η αποτυχία της επιχείρησης στο Γκορνίτσοβο προκλήθηκε από την απεισκευσία και την επιπολαιότητα ορισμένων, οι οποίοι σε κάθε επιτυχία γλεντούσαν και πάνω στη χαρά τους, που εκδηλώθηκε προκαταβολικά, έλεγαν *«Αϊ σου σντράβιε, ούτρε κι βίντις»*, που σημαίνει *«Άντε εις υγείαν, αύριο θα δεις»*. Συγκεκριμένα, το δυστύχημα, προκλήθηκε από απεισκευσία και ακριτομυθία του οδηγού, Γρηγορίου Σαπουντζή, ο οποίος καυχόταν ενώπιον Τούρκων ότι θα μεταβεί στο χωριό για να το κάψει. Οι Τούρκοι έμαθαν με αυτόν τον τρόπο και έστειλαν τάγμα να περιμένει την επίθεση και να τους προλάβει πριν επιτεθούν. Το αποτέλεσμα ήταν να

102 Καραβίτης, Ι. (1994). ό. π

103 Βακαλόπουλος, Κ.. (1999). Τεύχ. Α΄. ό. π., σ. 219

104 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

105 Καραβίτης, Ι. (1994). ό. π

106 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π

αιχμαλωτιστεί και ο ίδιος.¹⁰⁷ Δραπέτευσε όμως με τη βοήθεια των δικών του, οι οποίοι εξαγόρασαν τους Τούρκους, δίνοντάς τους 70 χρυσές λίρες με αντάλλαγμα την ελευθερία του. Στον άνθρωπο αυτό οφείλεται η ανέγερση του ναού του Αγίου Αθανασίου στο κέντρο του χωριού, καθώς μετά τη δολοφονία του πατέρα του, χάρισε το οικοπέδο και πλέον στο χώρο αυτό στεγάζεται ο ναός.¹⁰⁸

Οι αντάρτες που ξέφυγαν από τον κλοιό των Τούρκων, συγκεντρώθηκαν στους πρόποδες του υψώματος Πιπερίτσα του Καϊμακτσαλάν και από τις οδεύσεις δυτικά των χωριών Παπαδιά και Σόβιτς, έδαφος της πρώην Γιουγκοσλαβίας, κατευθύνθηκαν προς το Μορίχοβο, όπου τα σώματα των Γεωργίου Βολάνη, Παναγιώτη Φιωτάκη και Πέτρου Περδίκας έδρασαν με επιτυχία όλη τη διάρκεια του 1906.¹⁰⁹ Τον Οκτώβρη του ίδιου χρόνου δολοφονήθηκαν από τουρκικό στρατό, λίγο έξω από το χωριό δυο κομιτατζήδες, εκ των οποίων ο ένας ήταν ο βοεβόδας Νάιντος. Ένα χρόνο αργότερα στις 25.06.1907 δολοφονείται ο βοεβόδας Τάνε βοεβόδας ή βοιβόδας¹¹⁰, που καταγόταν από την Κέλλη, από τον πράκτορα των ελληνικών σωμάτων Σάββα Χατζηχαρίση.¹¹¹ Ωστόσο, παρατηρείται μεγάλη αναταραχή από τη δράση των Βουλγάρων, καθώς συνέβησαν πολλές δολοφονίες Ελλήνων σε διάφορα χωριά του Μοριχόβου και νοτιότερα. Το ελληνικό στοιχείο εξοντώθηκε σταδιακά σε πολλά χωριά, ανάμεσα σε αυτά και το Γκορνίτσοβο, στο οποίο υπήρχαν μικροί βουλγαρικοί πυρήνες.¹¹² Στις 11 Νοεμβρίου 1907 συλλαμβάνεται στο χωράφι του, κοντά στην περιοχή Ροντίνατα, ο Γεώργιος Παπάς, κάτοικος του χωριού Κέλλης, από τον κομιτατζή Τζόρλεφ και οδηγείται στη Βεύη, όπου τον πετάνε στο φούρνο και αφήνει την τελευταία του πνοή.¹¹³

Την χρονιά του 1908 και μετά την επικράτηση των Νεότουρκων ορισμένοι κάτοικοι επέστρεψαν στο Πατριαρχείο, αλλά οι Βούλγαροι για παραδειγματισμό σκότωσαν έναν από

107 Καραβίτης, Ι. (1994). ό. π

108 Μέλλιος, Λ. (1987). *Μηνάς Τσάλκος, Ένας Μακεδονομάχος από την Κέλλη, Μακεδονικός Αγώνας*. Φλώρινα

109 MMA/KEMIT. ΔΙΣ, (1979). ό. π., σ. 243

110 Πολέμαρχος, αρχηγός στρατού (σλαβικά) σελ 677. Δραγούμης, Ι. (2000). ό. π.

111 MMA/KEMIT. Δ.Ι.Σ, (1979). ό. π., σ. 245

112 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 307-308

113 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

αυτούς.¹¹⁴ Με την εμφάνιση του κινήματος αυτού, ο μακεδονικός αγώνας έφτασε στο τέλος του, δίχως όμως να λύνει το μακεδονικά πρόβλημα. Οι έλληνες της Μακεδονίας δε δέχτηκαν να συνεργαστούν με τους Νεότουρκους, πράγμα που εκμεταλλεύτηκαν οι Βούλγαροι, καταλαμβάνοντας εκκλησίες και σχολεία με σκοπό την τρομοκράτηση του λαού και κατ' επέκταση την προσχώρησή του και πάλι στην Εξαρχία.¹¹⁵ Στο Γκορνίτσοβο, παρόλα αυτά, μετά το Νεοτουρκικό Σύνταγμα, άρχισαν να δημιουργούνται ελληνικές κοινότητες, οι οποίες εκδήλωναν την εθνική τους συνείδηση, δίχως να φοβούνται τη βουλγαρική πίεση.¹¹⁶

Ανάμεσα στους Μακεδονομάχους του χωριού που προσέφεραν πολλά κατά τη διάρκεια του Αγώνα, είτε συλλέγοντας χρήσιμες πληροφορίες για τα αντάρτικα σώματα των Βουλγάρων, είτε φυγαδεύοντας και περιθάλποντας τους αγωνιστές, ξεχωρίζουν ο Γέτσιος Λάζαρος, ο Γεώργιος Παπάς, ο Γεώργιος Ρώμας, ο Γρηγόριος Σαπουτζής, Ιωάννης και Χρήστος, ο Σταύρος Τζόγας, ο Τράικος Ιωάννης και Κωνσταντίνος. Ο Γρηγόριος Σαπουτζής ήταν διευθυντής του κέντρου Φλώρινας και κουνιάδος του Μακεδονομάχου Μηνά Τσάλκου, του οποίου το σώμα ακολούθησε από το 1903.¹¹⁷ Ο Μηνάς Τσάλκος ήταν μια επιβλητική και μεγαλοπρεπής παρουσία. Γεννήθηκε στην Κέλλη της Φλώρινας και πρόσφερε μεγάλο έργο στο Μακεδονικό Αγώνα. Ο δήμος Αμυνταίου για να τον τιμήσει για την προσφορά του ονόμασε έναν από τους δρόμους του ως «οδός Μηνά Τσάλκου». Ο άνθρωπος αυτός μαζί με λίγες οικογένειες της Κέλλης προσπάθησαν να διώξουν τους Βούλγαρους, μένοντας πιστοί στο Πατριαρχείο και στον Ελληνισμό. Οι περισσότεροι, ωστόσο, είχαν προσχωρήσει στο Σχίσμα μέχρι το Φεβρουάριο του 1905, όταν οι κομιτατζήδες έκαψαν τα βιβλία της εκκλησίας και την κατέλαβαν.¹¹⁸ Ο Τράικος Ιωάννης ή Χαλκίδας ήταν γραμματέας της Εθνικής Επιτροπής της Κέλλης και ιεροψάλτης. Συνεργάστηκε με τον Βάρδα, του οποίου την ομάδα προμήθευε με εξοπλισμό. Επίσης, διετέλεσε και χρέη αγγελιοφόρου και συνδέσμου των ανταρτών με το Προξενείο στο Μοναστήρι. Μετά την αποτυχία της επιχείρησης

114 MMA/KEMIT, AYΕ, AAK/Δ

115 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 40-41

116 Βακαλόπουλος, Κ. (1999). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 362

117 Μιχαηλίδης, Ι., Παπανικολάου, Κ. (επιμ.). (2008). *Αφανείς γηγενείς Μακεδονομάχοι (1903-1913)*. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών-University Studio Press.

118 Μέλλιος, Λ. (1987). ό. π.

Νικολούδη κατέφυγε στο Αμύνταιο μέχρι το 1912.¹¹⁹ Η εκδίκηση είχε φωλιάσει στη ψυχή του Μηνά Τσάλκου και αναζητούσε τρόπο για να κατατροπώσει τους κομιτατζήδες. Έτσι, κατέφυγε στη Φλώρινα, πλάι στο συγγενή του Τέγο Σαπουτζή, ο οποίος θα τον έφερνε σε επαφή με τους εκδικητές. Ο Τέγος Σαπουτζής είχε χρηματίσει και γραμματέας της μητρόπολης Μογλενών και Φλώρινας και ήταν η ψυχή της επιτροπής του Μακεδονικού Αγώνα, ενώ μετά την απελευθέρωση υπηρέτησε πολλές φορές ως Δήμαρχος Φλώρινας.¹²⁰

2.4. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΟΤΟΥΡΚΩΝ

Την περίοδο του 1908-10, περίοδος κατά την οποία Μητροπολίτης Μογλενών ήταν ο Σμάραγδος Χατζηευσταθίου, σημειώνεται αλλαγή στην πολιτική της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κατόπιν επιβολής του κινήματος των Νεότουρκων και κήρυξης του Νεοτουρκικού Συντάγματος. Το κίνημα επιδίωξε να λάβει μέτρα, ώστε να δοθεί ένα τέλος στο μακεδονικό ζήτημα, όμως, οι κύριοι πρωταγωνιστές δεν πτοήθηκαν, συνεχίζοντας τη δράση τους. Βούλγαροι και Ρουμάνοι, δρώντας με βιαιότητα και κατά ομάδες, εισέβαλλαν σε ιερούς ναούς, αποσπώντας τα κλειδιά και βανδαλίζοντας τις πόρτες. Πολλές εκκλησίες στην περιοχή κατελήφθησαν από εξαρχικούς, όπως η εκκλησία του Βαρυκού και του Ξινού Νερού, ενώ της Κέλλης ο κύριος ναός ήταν κλειστός, χρησιμοποιούμενος από τους εξαρχικούς ως νάρθηκας.¹²¹

Τον Ιανουάριο του 1909, οι σχισματικοί είχαν καταλάβει την εκκλησία του χωριού, αλλά τη λειτουργία τελούσε έλληνας παπάς, ο παπά Βασίλης. Αξίζει να αναφερθεί ότι, για κάποιο διάστημα το ψαλτήρι αποτελούνταν και από Έλληνες και από Βούλγαρους. Με το θάνατο του παπά Βασίλη, τον Απρίλιο του 1910, ανέλαβε χρέη ιερέα, ο Πέτρος Παπαναστασίου, κατόπιν εντολής του Καραβίτη, όσο δεσπότης Φλωρίνης ήταν ο Κωνστάντιος¹²² που δέχτηκε τα πυρά των σχισματικών, επειδή η διαδικασία έγινε γρήγορα και δίχως τη γνώμη των κατοίκων του χωριού. Ο Πέτρος Παπαναστασίου στην εκκλησία ήταν παπάς και έξω αντάρτης, μαζί με τον Σταύρο Τζώγα, Χαρίση Σταγγόλη, Παντελή Χριστόπουλο, καθώς και τον Τάσο και Γιάννη

119 Μάνος, Ν. (2008). ό. π., σ. 169

120 Μέλλιος, Α. (1987). ό. π.

121 Μελίσσας, Α. (2014). ό. π., σ. 35.

122 Μητροπολίτης Μογλενών Κωνστάντιος Ρούσσης 1910-1912, ο οποίος παρέμεινε στην Φλώρινα από 5 Αυγούστου του 1909 έως 27 Ιουνίου 1912 και επέδειξε αξιόλογο έργο, όπως αποδεικνύει το βιβλίο αποφάσεων της Κοινοτικής Αντιπροσωπείας. Μελίσσας, Α. (2014). ό. π.

Ρώμα. Εκτελώντας διαταγή, αναγκάστηκε να σκοτώσει στις 5 Μαρτίου 1913 τον Συρίλα, πράκτορα του κομιτάτου στο «Ισβίντα» στο μονοπάτι, δηλαδή, προς Τσέγανη.¹²³ Ο κομιτατζής Συρίλας ήταν αυτός που τραυμάτισε τον οπλίτη Μπατζή¹²⁴ από το Καλαμίτσι Αποκορώνου Κρήτης και οδηγό του Νικολούδη στο Μορίχοβο, κατά την προσπάθειά του να ξεφύγει από το χωριό μετά τη μάχη του Γκορνιτσόβου.¹²⁵ Αυτό ήταν που τον ανάγκασε να πάει με την οικογένειά του στο Αμύνταιο και να συνεχίσει εκεί τη δράση του, με σκοπό να αντιμετωπίσουν τους γερμανοβούλγαρους. Οι Γάλλοι συνέλαβαν τον πατήρ Πέτρο και το μετέφεραν δεμένο στο Αμύνταιο, αποτελούμενη η φρουρά του στρατοδικείου από μαύρους Σενεγάλλους φαντάρους. Κατόπιν αποφάσεως του στρατοδικείου, στάλθηκε εξορία στη Γαλλία και επέστρεψε το 1919. Αλλά επειδή υπήρχε εντολή θανάτου, ήταν αδύνατη η εγκατάστασή του στο τόπο του και έτσι εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη.¹²⁶

2.5. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Το Γενικό Στρατηγείο έφτασε στις 6 Νοεμβρίου του 1912 στην Άρνισσα και στις 09.00π. μ. εξέδωσε διαταγές προς στις μονάδες. Αρχικά, διατάζει την VI Μεραρχία να κινηθεί στην Κέλλη και να εξασφαλίσει την έξοδο της ομώνυμης Στενωπού, ενώ στην III Μεραρχία να παραμείνει στην περιοχή των χωριών Ζέρβη και Άγιο Αθανάσιο. Στην I Μεραρχία να συγκεντρωθεί στην Άρνισσα, ενώ στις IV και V Μεραρχίες να συγκεντρωθούν σε τμήμα Στρατιάς υπό το διοικητή της IV Μεραρχίας Υποστράτηγο Μοσχόπουλο Κωνσταντίνο και να προελάσουν προς τη Στενωπό Κλειδιού. Δίνει εντολή στο απόσπασμα Σιάτιστας να ενεργήσει ανεξάρτητα από τη V Μεραρχία προς την κοιλάδα του Άνω Αλιάκμονα για να εκκαθαρίσει την περιοχή από τουρκικά τμήματα. Διατάζει, τέλος, το 1^ο Σύνταγμα Ιππικού να κινηθεί προς την Κέλλη και να ενεργήσει αναγνώριση προς τη Βεύη, Αμύνταιο και Ξινό Νερό. Η VI Μεραρχία, κατόπιν διαταγής του Γενικού Στρατηγείου, κινήθηκε από τις 10.30 το πρωί,

123 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

124 Ο αντάρτης Μπατζής περιπλανήθηκε μετά από τη συμπλοκή στο Γκορνίτσοβο, και όταν συνάντησε μια μικρή βουλγαρική συμμορία κοντά στα καλύβια του Φαρμάκη κατάφερε να την τρέψει σε φυγή, αφού σκότωσε ένας από αυτούς και και απέσπασε τέσσερα άλογα από τη συμμορία, ΔΙΣ, (1979). ό. π., σ. 242

125 Ο Καραβίτης αναφέρει πως σκοτώθηκε από τον παπά Πέτρο στο Τσέγαν. Πετσίβας, Γ. (επιμ.). Καραβίτης, Ι. (1994). ό. π. σ. 468-470. Ο Κολιόπουλος αναφέρει ότι το 1913 κατόρθωσε να σκοτώσει τον κομιτατζή Συρίλωφ, ο οποίος είχε αναμετρηθεί με τον κρητικό αντάρτη Μπατζή στο παρελθόν. Μιχαηλίδης, Ι., Παπανικολάου, Κ. (επιμ.). (2008). ό. π., σ. 168

126 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

ακολουθώντας την αμαξιτή οδό και το μεσημέρι το 1^ο Σύνταγμα Ευζώνων με μια ορειβατική πυροβολαρχία, που αποτελούσε την εμπροσθοφυλακή, πλησίασε προς τον αυχένα, νότια του υψ. 1146. Το Ιππικό της Μεραρχίας που κινήθηκε προς την Άρνισσα, προπορευόμενο της εμπροσθοφυλακής, αφού πέρασε τον αυχένα, συγκρούστηκε στη 13:00μ.μ. με τουρκική δύναμη που κατείχε τα υψώματα ανατολικά της Κέλλης. Το Ιππικό πεζομαχώντας κατέλαβε κατάλληλες θέσεις περιμένοντας την άφιξη της εμπροσθοφυλακής.¹²⁷

Γύρω στις 14.00μ. μ. έφτασε στις θέσεις που κατείχε το Ιππικό της Μεραρχίας και έλαβε μέρος στον αγώνα με την εμπροσθοφυλακή του και το 1^ο Σύνταγμα Ιππικού, που κατευθυνόταν προς την Κέλλη, σύμφωνα με τη διαταγή του Γενικού Στρατηγείου. Την ώρα εκείνη κατέφθασε και η εμπροσθοφυλακή της Μεραρχίας (1^ο Σύνταγμα Ευζώνων), της οποίας ο Διοικητής, μετά από ταχεία αναγνώριση των τουρκικών θέσεων, έταξε αμέσως τη πυροβολαρχία νότια της αμαξιτής οδού και επιτέθηκε με το 8^ο Τάγμα, τηρώντας το 9^ο Τάγμα σε δεύτερο κλιμάκιο. Το 17^ο Σύνταγμα που ακολούθησε και αυτό ταχύτατα προς τα εμπρός και αφού προσπέρασε τη θέση της πυροβολαρχίας πήρε θέση μάχης αριστερά του 1^ο Συντάγματος Ευζώνων. Ωστόσο, το 8^ο Τάγμα Ευζώνων, αφού πλησίασε τη βορειοανατολική έξοδο της Στενωπού, επιτέθηκε στις 15:45μ. μ. κατά των Τούρκων με τους τρεις λόχους κατά μέτωπο και τον τέταρτο κατά του αριστερού πλευρού. Η αντίσταση των Τούρκων ήταν ασθενής και τάχιστα τράπηκαν σε φυγή προς τα δυτικά, συγκλίνοντας προς τη μοναδική γέφυρα που υπήρχε ανατολικά του χωριού Κέλλη, από όπου ήταν δυνατή η διάβαση του εκεί ρεύματος. Το 8^ο Τάγμα επιτέθηκε κατά των τουρκικών σωμάτων που συνωθούνταν γύρω από τη γέφυρα και πολύ γρήγορα προκάλεσε μεγάλες απώλειες στους Τούρκους. Οι τελευταίοι, αφού κατόρθωσαν να διαβούν τη γέφυρα, υποχώρησαν ατάκτως και πέρα από την Κέλλη, ενώ ο λόχος των Ευζώνων τους καταδίωκε μέχρι τις βραδινές ώρες. Το 1^ο Σύνταγμα Ευζώνων εγκατέστησε τμήματα ασφαλείας στα υψώματα δυτικά του χωριού.¹²⁸

Μετά από την Τουρκική υποχώρηση, η φάλαγγα των υπόλοιπων μονάδων της Μεραρχίας, συνέχισε την πορεία της μέχρι την Κέλλη, όπου συγκεντρώθηκε και διανυχτέρευσε. Στο χωριό αυτό στάθμευσε και το 1^ο Σύνταγμα Ιππικού. Το επόμενο πρωί, 6 Νοεμβρίου 1912 συνέχισαν την πορεία τους προς το χωριό Μανιάκι για να καταλήξουν στο Αμύνταιο και στο Στενωπό Κλειδιού και από εκεί στη Φλώρινα. Κατόπιν διαταγής του Γενικού Στρατηγείου με

127 ΔΙΣ, (1979). ό. π., σ. 166-175

128 ΔΙΣ, (1979). ό. π., σ. 166-175

σκοπό την απελευθέρωση και της Φλώρινας και έπειτα από επιτυχημένες επιχειρήσεις, συνεχίστηκε από το πρωί της 7^{ης} Νοεμβρίου η προέλαση των μονάδων. Σύμφωνα με τη διαταγή, το 1^ο Σύνταγμα θα κινούνταν προς τη Φλώρινα, η III Μεραρχία προς το χ. Λόφοι, η VI στη Βεύη, η I στην Κέλλη, η IV στη Σιταριά και η V στον Άγιο Βαρθολομαίο. Πιο συγκεκριμένα, η I Μεραρχία κινήθηκε στις 09:00π. μ. από την Άρνισσα δια της αμαξιτής οδού και έφτασε στις 15:00μ. μ. στο χ. Κέλλη, όπου και στάθμευσε, ακολουθώντας τις οδηγίες του Γενικού Στρατηγείου, δίχως το πεδινό πυροβολικό, το οποίο παρέμεινε στην Άρνισσα).¹²⁹ Το 1912 σύμφωνα με πηγή του Μακεδονικού Μουσείου, οι Πατριαρχικοί, σλαβόφωνοι στο χωριό ήταν 1075.¹³⁰

Οι πολεμικές επιχειρήσεις στην Μακεδονία προκάλεσαν δημογραφικές ανακατατάξεις την δεκαετία του 1910. Ωστόσο, στη Δυτική Μακεδονία αποχώρησε ένα μικρό ποσοστό Σλαβόφωνων σε σύγκριση με τα άλλα τμήματα της Μακεδονίας. Η μετανάστευση προς τη Βουλγαρία κράτησε γύρω στα πέντε χρόνια, αποτελώντας την αιτία των πολεμικών επιχειρήσεων. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η περιουσία των μεταναστών πέρασε στα χέρια συγγενών. Από την υποδιοίκηση¹³¹ Φλώρινας συνολικά σημειώθηκαν 576 μεταναστεύσεις και συγκεκριμένα από το χωριό της Κέλλης αποχώρησαν 13 άτομα. Ακόμα, γίνεται λόγος και για το ζήτημα της ρευστοποίησης περιουσιών. Πολλοί ήταν αυτοί που μετανάστευσαν, δίχως να έχουν τακτοποιήσει τα περιουσιακά τους στοιχεία. Οι άνθρωποι αυτοί επέστρεφαν στην Ελλάδα έχοντας ειδικά φύλλα πορείας από την Μικτή Επιτροπή Ελληνοβουλγαρικής Μετανάστευσης, προκειμένου να τακτοποιήσουν περιουσιακές εκκρεμότητες.¹³²

Αυτό προκαλούσε ανησυχία στην ελληνική πλευρά ως προς τους Σλαβόφωνους ήταν ο κίνδυνος εκμετάλλευσης της κατάστασης. Με σκοπό να αποφύγουν δράσεις που θα διατάρασσαν την ισορροπία, προχώρησαν στην απαγόρευση εισόδου σε άτομα που θεωρούνταν ύποπτα από εθνική άποψη. Επίσης, το θέμα των χρεών ήταν ένα ακόμα ζήτημα

¹²⁹ ΔΙΣ, (1979). ό. π. ,σ. 166-175

¹³⁰ MMA/KEMYT, ΓΔΜ, φ. 53

¹³¹ Διοικητική διαίρεση του Μεσοπολέμου, κάτι αντίστοιχο με το σημερινό νομό, δίχως όμως να υπάρχει ταύτιση ως προς τα γεωγραφικά όρια. Μιχαηλίδης, Ι. (2003). *Μετακινήσεις Σλαβόφωνων Πληθυσμών (1912-1930, Ο πόλεμος των Στατιστικών*. Αθήνα: Κριτική. σ. 77

¹³² Μιχαηλίδης, Ι. (2003). ό. π.

που απασχόλησε τη Μικτή Επιτροπή, καθώς ανάμεσα στους μετανάστες υπήρχαν πολλοί οφειλέτες. Στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας κατατέθηκαν οι λιγότερες αιτήσεις για ρευστοποιήσεις περιουσιών. Ανάμεσα στις επαρχίες της Φλώρινας και συγκεκριμένα στο χωριό της Κέλλης, εμφανίζονται 2 άτομα με χρέη, δηλαδή 2 άτομα, των οποίων τα ακίνητα προορίζονταν για μετανάστες, αλλά επιβαρύνονταν με δάνεια.¹³³ Στο χωριό αυτό, ρευστοποιήθηκαν δυο περιουσίες κατοίκων που μετανάστευσαν στη Βουλγαρία.

Δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια από το διώξιμο των Τούρκων, το βουλγαρικό κομιτάτο επιδιώκει με τακτική να αναστατώσει και πάλι τα χωριά, ώστε να αποδείξει ότι στη Μακεδονία υπάρχει μειονότητα βουλγαρική που το Ελληνικό Κράτος προσπαθεί με κάθε τρόπο να εξαφανίσει. Η επιθυμία τους, ωστόσο, να επικρατήσουν στη Μακεδονία, χρησιμοποιώντας κάθε τρόπο, όπως τη φοβερή εγκληματική τους δράση, δεν υλοποιήθηκε.¹³⁴

Το 1925 η δράση των κομιτατζήδων είναι, επίσης, εμφανής στο χωριό, όπως μαρτυρείται από τον Νάιδο Κων/νο Ηλία, ο οποίος ήταν αρχηγός οκταμελούς συμμορίας κομιτατζήδων.¹³⁵ Το 1927 πρόεδρος του χωριού ήταν ο Σταύρος Τζώγας. Ο σταθμός χωροφυλακής του χωριού αποτελούνταν από έναν ενωμοτάρχη και τρεις χωροφύλακες, ενώ αγροφύλακας του χωριού ήταν ο Σταύρος Κλιντσιάρης. Οι άνθρωποι αυτοί, μαζί με τον πρόεδρο και το δάσκαλο του χωριού, Γιάννη Σταφανίδη από Μελίτη, αποτέλεσαν ομάδα οπλισμένη με σκοπό την απαλλαγή τους από κομιτατζήδες. Ο Πρόεδρος καταφέρνει να σκοτώσει δυο κομιτατζήδες που κρυβόντουσαν στο «Γιάντσι Κλαντέντσι» και απειλούσαν την ηρεμία του χωριού.¹³⁶

Τον Οκτώβρη του 1927 οκταμελής βουλγαρική συμμορία πλησιάζει το χωριό, σύμφωνα με τα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικού. Ο Θωμάς Ρούσος, κάτοικος του χωριού, καταγγέλλει στις αρχές δυο εκ των κομιτατζήδων, οι οποίοι φονεύτηκαν, αλλά την ίδια μοίρα είχε και ο ίδιος, ο οποίος μετά από λίγο διάστημα βρέθηκε δολοφονημένος.¹³⁷ Πολύ πιθανόν, ο Θωμάς Ρούσος να είναι ο αγροφύλακας του χωριού, ο οποίος βρέθηκε δολοφονημένος τον Ιούνιο του

133 Μιχαηλίδης, Ι. (2003). ό. π., σ. 167-182

134 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

135 MMA/KEMIT, ΓΔΜ, φ. 90.

136 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

137 MMA/KEMIT, Στέφος, Αρχείο Σουλιώτη, Λιθοξόου

1928 και αναφέρεται στην επιστολή Πύρζα προς Βάρδα.¹³⁸ Προφανώς, στα πλαίσια του παραδειγματισμού.

Το 1932, σύμφωνα με το αρχείο Σουλιώτη, Λιθοξόου, στο χωριό καταγράφονται 214 σλαβόφωνες οικογένειες, εκ των οποίων μόλις οι 79 ήταν σλαβόφωνες. Το 1934 από τις οικογένειες που υποστήριζαν φανερά τον ελληνισμό ήταν αυτές του Παντελή Παπά, του Παντελή Ιωάννου, του Σταύρου Τζόγα και του Γιάννη Ρώμα.¹³⁹

2.6. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Το χωριό υπάγεται στο νομό της Φλώρινας, απέχει 30 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης και βρίσκεται σε υψόμετρο 980 μέτρων. Κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία. Το ορεινό αυτό χωριό έχει νότια και δυτικά λιγιστά χωράφια, βόρεια ένα απέραντο δάσος και ανατολικά αρκετή πέτρα. Είναι χτισμένο στα νότια του Καϊμακτσαλάν και συνεπώς έχει κρύο τους περισσότερους μήνες και αρκετά χιόνια, κάνοντας την καθημερινότητα των κατοίκων της δύσκολη. Τα γεωργικά προϊόντα είναι λίγα αλλά ξεχωρίζει για την ποιότητα του κρέατος, των γαλακτερών, όπως του τυριού, αλλά και του τσαγιού της.¹⁴⁰ Διοικητικά αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα του δήμου Φλώρινας και ανήκει στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ενώ εκκλησιαστικά υπάγεται στην Ιερά Μητρόπολη Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του χωριού μετά την απελευθέρωσή του και γενικότερα μετά την ενσωμάτωση της Μακεδονίας στο ελληνικό κράτος μαρτυρείται μέσα από απογραφές και στατιστικές του πληθυσμού. Πιο αναλυτικά, το χωριό το 1913 απαρτιζόταν από 1103 κατοίκους, εκ των οποίων οι 580 ήταν άντρες και οι 523 γυναίκες, ενώ το 1920 από 986 κατοίκους,¹⁴¹ 464 άνδρες και 519 γυναίκες. Στην απογραφή του 1928 συνολικά ήταν 1093, και πιο συγκεκριμένα, 499 άνδρες και 594 γυναίκες. Το 1940 ο πληθυσμός του αυξάνεται και αγγίζει τους 1577, δηλαδή, 771 άντρες και 806 γυναίκες. Στις επόμενες απογραφές, οι οποίες

138 MMA/KEMIT, επιστολή Πύρζα στον Βάρδα, Ιστορικά, 159

139 MMA/KEMIT, Στέφος, Αρχείο Σουλιώτη, Λιθοξόου

140 Συμπόσιο, *Μακεδονικός Αγώνας*. (1987). Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα. σ. 481-485

141 Στο σημείο αυτό διαπιστώνεται μια ασάφεια ως προς τον αριθμό, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία από το ΓΑΚ Φλώρινας, ο πληθυσμός κατά την απογραφή διαμορφώνεται στους 983 και όχι 986.

γίνονται ανά δεκαετία, δε διευκρινίζεται ο αριθμός των γυναικών και των αντρών αλλά μόνο το σύνολο των κατοίκων. Στις μεταπολεμικές απογραφές, ο πληθυσμός εμφανίζεται μειωμένος στους 1336 το 1951, ενώ το 1961 ο πληθυσμός του αυξάνεται και πάλι στους 1474. Αυτή η κατάσταση συνεχίζεται και τις επόμενες δεκαετίες, όπως γίνεται ορατό και από τις απογραφές, καθώς το 1971 ο πληθυσμός υφίσταται και πάλι πτώση και φτάνει στους 1069 και συνεχίζει το 1981 με δραματικά λιγότερους, δηλαδή μόλις 877. Ωστόσο, στην απογραφή του 1991 το ποσοστό αυξάνεται κατά 103, αγγίζοντας τους 980.¹⁴² Το 2001 το χωριό αποτελείται από 805 κατοίκους και στην τελευταία απογραφή του 2011, συνεχίζει η καθοδική πορεία με τον πληθυσμό να αγγίζει τους 683 κατοίκους.¹⁴³

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1913	580	523	1103
1920	464	519	986/ 983
1928	499	594	1093
1940	771	806	1577
1951			1336
1961			1474
1971			1069
1981			877

142 MMA/KEMIT, ΓΑΚ., Αρχαία Ν. Φλώρινας, Βιβλιοθήκη Ν. Φλώρινας. (1961). *Στοιχεία Συστάσεως και Εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων, Ν. Φλώρινας*. Αθήνα: Κεντρική Ενώσις Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος.

143 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (2014, Μάρτιος 6). Ανακτήθηκε 8 Αυγούστου, 2018, από: http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/FEK_monimos_rev.pdf/125204a0-726f-46fe-a141-302d9e7a38dc

1991			980
2001			805
2011			683

2.7. ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ- ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ- ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Ο εκλογικός κατάλογος του 1914 για τις εκλογές του 1915 αποτελεί, επίσης, πηγή πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με το χωριό Γκορνίτσοβο μετά την ενσωμάτωση στον ελληνικό κορμό. Πιο αναλυτικά, από τον κατάλογο συμπεραίνουμε πως οι ψηφοφόροι είναι 300 και όλοι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού. Επίσης, γίνεται φανερό ότι κύρια ασχολία του χωριού την περίοδο εκείνη ήταν η γεωργία, καθώς όλοι τους δηλώνουν γεωργοί, με εξαίρεση τον ιερέα του χωριού, Πέτρο Παπαναστασίου (συγγραφέα και Μακεδονομάχο) και τον αρτοποιό, Ρούντε Αθανάσιο. Επίσης, διαπιστώνεται ότι ένα μεγάλος αριθμός εκ των επωνύμων έχει χαθεί στο σήμερα, ενώ υπάρχουν ορισμένες καταλήξεις επιθέτων, οι οποίες δεν είναι ελληνικές. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ως τελευταίο έτος γέννησης των ψηφοφόρων είναι το 1892, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι σύμφωνα με τον κανονισμό οι ψηφοφόροι έπρεπε να έχουν κλείσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους. Τη σύσταση του εκλογικού καταλόγου μαρτυρούν και τα πρακτικά του Δημοτικού Συμβουλίου στις 11.9.1914, σύμφωνα με τα οποία ψηφίστηκε ομόφωνα η πίστωση για τη μισθοδοσία των εργαζομένων σχετικά με τον καταρτισμό των εκλογικών καταλόγων.¹⁴⁴

Παρακάτω, γίνεται λόγος για την αρχική αναγνώριση του Γκορνιτσόβου, ως ομώνυμη κοινότητα πιστοποιείται με το ΦΕΚ. Α 259/1918, Β.Δ 19-12-1918. Ο συνοικισμός και η κοινότητα Γκορνιτσόβου μετονομάστηκε σε συνοικισμό και κοινότητα Κέλλης, Δ. 9-2-1926 με το ΦΕΚ. Α 55/1926. Οι συνοικισμοί που απάρτιζαν αρχικά την κοινότητα ήταν το Γκορνίτσοβον και οι συνοικισμοί που αποτελούν τη νυν κοινότητα είναι η Κέλλα.¹⁴⁵ Το

¹⁴⁴ Γ.Α.Κ., Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας. *ΑΒΕ 132 ΣΑΕ 3, Βιβλίο Εκλογικού Καταλόγου.*

¹⁴⁵ Γ.Α.Κ., Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας .(1961). *Στοιχεία συστάσεως και εξελίξεως των δήμων και κοινοτήτων, Ν. Φλώρινας.* Αθήνα: Κεντρικής Ενώσις Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος.

όνομα Κέλλη έχει ιστορικό περιεχόμενο από πόλεις της περιοχής της αρχαίας Λυγκηστίδος και στην ίδια κατηγορία ανήκει η Μελίτη, η Βεύη και η Λεβαία.¹⁴⁶

Στα τέλη Νοεμβρίου του 1968 η Νομαρχία Φλώρινας μεταφέρει το διάταγμα περί μετονομασιών στους δημάρχους και τους κοινοτάρχες. Αποστέλλει πίνακα με τις καινούργιες μετονομασίες, ζητώντας από τους αποδέκτες να φροντίσουν, ώστε να ενημερωθούν οι κάτοικοι σχετικά με την αλλαγή και την απαίτηση να γίνεται η χρήση των νέων. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του από 26-9-1926 Ν. Δ, απαγορεύτηκε η χρήση των παλιών ονομάτων και η παράβαση της απαγόρευσης αποτελούσε ποινικό αδίκημα με ποινή προστίμου και φυλάκισης. Η κοινότητα Κέλλης «γνωστοποιεί στους κατοίκους ότι κατόπιν της υπ' αριθ. 111989/63 Δ/γής του Υπουργείου Εσωτερικών, κοινοποιηθείσα δια της υπ' αριθ. 31444/27-11-68 ομοίας του Κου Νομάρχου Φλωρίνης», μετονομάστηκαν οι τοποθεσίες και υποχρεώθηκαν οι πολίτες να χρησιμοποιούν τις νέες ονομασίες. Επίσης, τονίστηκε πως τα έγγραφα που θα περιέχουν παλιές ονομασίες δε θα λαμβάνονται υπόψη και θα τιμωρούνται οι χρήστες με ποινή προστίμου και φυλάκισης. Το έγγραφο αναφερόταν σε 30 τοποθεσίες του χωριού, οι οποίες μετονομάστηκαν από «Σουίτσα» σε «Ανήλιον», από «Γιάνκοφ ρητ» σε «Κορυφή του Γιάννη», από «Λέσκο Πολένα» σε «Βοσκοτόπι», από «Ρόζενσκο» σε «Σιταριώτικο», από «Τσεροπολένα» σε «Θαμνότοπος», από «Μπογάτι Δολ» σε «Τριπόταμο», από «Ιρίσκοβα Γιάμα» σε «Ράχες», από «Μπάρζο Μέσε» σε «Ανηφορικό»...¹⁴⁷

Ως προς τα δημοψηφίσματα, η ημερομηνία διεξαγωγής τους διεξήχθη την 1.9.1946, όπου συνολικά οι εγγεγραμμένοι ψηφοφόροι ήταν 338 εκ των οποίων οι Φιλοβασιλικοί ψήφοι ανήλθαν στους 284 και οι Αντί-βασιλικοί ψήφοι στους 6, δηλαδή 291 το σύνολο των ψηφισμάτων με ποσοστό αποχής 14%. Το ποσοστό των βασιλικών ψήφων έλαβε το 98% έναντι του 2% των Αντιβασιλικών ψήφων. Το επόμενο δημοψήφισμα καταγράφεται στις 8.12.1974, με το σύνολο των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων να κυμαίνεται στους 750, από τους οποίους οι 263 ήταν Φιλοβασιλικοί και οι 230 αντίστοιχα Αντί-βασιλικοί, εκ των 496, που

146 Σολάκη, Α. & Βαμβακίδου, Ι. (2013). *Μετονομασίες οικισμών στην περιοχή της Φλώρινας στις αρχές του 20ού αιώνα: ιστορικές αναγνώσεις*. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου, 2018, από: <http://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/5864>

147 Κωστόπουλος, Τ. (2000). *Η απαγορευμένη γλώσσα Κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην Ελληνική Μακεδονία*. Αθήνα: Μάυρη Λίστα, σ. 281-282

ήταν το σύνολο των ψηφισμάτων. Μεταφράζοντας σε ποσοστά το αποτέλεσμα, οι Βασιλικοί έλαβαν το 53%, ενώ οι Αντιβασιλικοί το 46% με ποσοστό αποχής 34%.¹⁴⁸

Ημερομηνία Διεξαγωγής	01/09/46	08/12/74
Σύνολο εγγεγραμμένων ψηφοφόρων	338	750
Σύνολο Ψηφισμάτων	291	496
Σύνολο Αποχής	14,00%	34,00%
Φιλοβασιλικοί Ψήφοι	284	263
Αντί- βασιλικοί Ψήφοι	6	230
Ποσοστό Βασιλικών Ψήφων	98,00%	53,00%
Ποσοστό Αντιβασιλικών Ψήφων	2,00%	46,00%

2.8. ΔΡΟΜΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το χωριό βρίσκεται στο παλιό δημόσιο δρόμο, στην παλιά δηλαδή εθνική οδό Έδεσσας-Θεσσαλονίκης.¹⁴⁹ Ο Άραβας γεωγράφος Έδρισσί γύρω στο 1100 μ. Χ. μνημονεύει την παρακαμπή της Εγνατίας μέσον Κέλλης. Σύμφωνα με τον Τσότσο, «την εποχή της Τουρκοκρατίας το τμήμα της αρχαίας και μεσαιωνικής Εγνατίας οδού διερχόταν από το βορειοανατολικό άκρο της Δυτικής Μακεδονίας, κατά τη διαδρομή Βοδένα (σημ. Έδεσσα)-Όστροβο (σημ. Άρνισσα) –Γκορνίτσοβο (σημ. Κέλλη)- λεκανοπέδιο Φλώρινας- Μοναστήρι». Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η παλιά Εγνατία οδός δεν είχε τη σημασία του ρωμαϊκού και βυζαντινού στρατιωτικού δρόμου και δεν αποτελούσε την κύρια οδό επικοινωνίας Κωνσταντινούπολης- Ευρώπης.¹⁵⁰

148 MMA/KEMIT

149 Παπαναστασίου, Π. (1960). ό. π.

150 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

Κατά την Οθωμανική περίοδο, Μάιο του 1591, περνά από το χωριό Κέλλη ένας πρέσβης-βάιλος, ο Lorenzo Bernardo με τη συνοδεία του στα πλαίσια μιας μυστικής αποστολής. Σκοπός αυτού του ταξιδιού ήταν να συλλάβουν τον Girolamo Lippomano, ο οποίος είχε δώσει μυστικές πληροφορίες για τον ενετικό στόλο. Ο Lorenzo Bernardo γνώριζε καλά τους κύκλους της Κωνσταντινούπολης, καθώς ο ίδιος είχε επιτελέσει βάιλος εκεί την περίοδο 1584-1587 και έτσι θα μπορούσε να δράσει κρυφά και να συλλάβει τον Girolamo Lippomano. Τον Bernardo συνόδεψε ο γραμματέας του, Gabriele Cavazza και ένας αξιωματικός. Ο γραμματέας κράτησε ημερολόγιο από την διαδρομή που ακολούθησαν, η οποία ήταν επικίνδυνη και σπάνια. Κατά τη διαδρομή του βάλου Bernardo και της συνοδείας του από το Μοναστήρι προς την Έδεσσα, περνούν από την Κέλλη, την οποία αποκαλεί στο ημερολόγιό του Gornichiecca, δηλαδή Γκορνίτσεβο, όπως τότε ονομαζόταν το χωριό. Το ημερολόγιο δημοσιεύτηκε το 1886 και στα ελληνικά μεταφράστηκε το 1943 από το λόγοι και ιστοριοδίφη Κωνσταντίνο Μέρτιο.¹⁵¹ Συμπερασματικά, η παλιά Εγνατία οδός, η οποία περνά έξω από την Κέλλη, αν και δεν ήταν η κύρια οδός επικοινωνίας, αποτελούσε το μοναδικό δρόμο που αναφέρεται στις πηγές του 14^{ου}-17^{ου} αιώνα για την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, σύμφωνα με το οδοιπορικό Cavazza.¹⁵²

2.9. ΑΡΧΕΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

2.9.1. Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κέλλης έτους 1931-1936

Την περίοδο του 1931-1936, με πρόεδρο τον Σταύρο Τζόγα, τα θέματα που έλαβαν χώρα στα τοπικά συμβούλια είχαν να κάνουν κυρίως με τους φόρους, την κοινωνική εργασία, το διορισμό κατοίκων για την κάλυψη θέσεων, την παροχή βοηθημάτων, καθώς και το μνημόσυνο εις μνήμη των πεσόντων.

151 Μέρτζιου, Κ. (2007). *Μνημεία Μακεδονικής Ιστορίας*. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου, 2019, από: http://media.ems.gr/ekdoseis/makedoniki_bibliothiki/ekd_makb_mertzios_7.pdf. σ.129. Στα βήματα ενός πρέσβη της Βενετίας το 1591. (2017, Μάρτιος 1). Ανακτήθηκε 20 Ιουλίου, 2018, από: <https://sivenas.wordpress.com/2017/03/01/%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%B2%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%AD%CF%83%CE%B2%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B2%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-1/>

152 Τσότσος, Γ. (2011). ό. π.

Πιο αναλυτικά, το κοινοτικό συμβούλιο συγκεντρώθηκε στις 5.1.1931 και συνεδρίασε υπό την προεδρεία του Στ. Τζόγα και των μελών Θ. Μπάγρη, Ν. Σίκα, Αλ. Ράσσιο, Χρ. Σαπουντζή και Χαρ. Σταγγόλη για τη ψήφιση του απολογισμού των εσόδων και εξόδων για το οικονομικό έτος 1929-1930. Στις 15.1.1931 το κοινοτικό συμβούλιο της κοινότητας Κέλλης, συνεδρίασε με τα ίδια μέλη για την απόδοση της οφειλής του ιατρού Νικολάου Χάσου και για την κάλυψη των εξόδων της διοικήσεως, ενώ στις 8 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους το θέμα συνεδρίασης ήταν επίσης οικονομικό, με σκοπό την ενίσχυση της κοινότητας για το έτος 1931-32, επιβάλλοντας προσωπική εργασία 5 ημερών για την εκτέλεση κοινωφελών έργων.

Στη συνεδρίαση στις 10.2.1931, το συμβούλιο όρισε το ποσό δικαιώματος για τα μικρά ζώα στις 4 δραχμές και για τα μεγάλα στις 7 δραχμές, επισημαίνοντας πως δεν αυξάνει αλλά αφήνει το ποσό ως έχει.¹⁵³ Επίσης, συντάσσει κατάλογο στον οποίο εμφανίζεται το ποσό που οφείλει καθένας από τους κατοίκους για τα μικρά και τα μεγάλα, δίχως να αφήσει κανένα ζώο να βοσκήσει δωρεάν, ενώ επισημαίνει ότι δεν υπάρχει περίσσειμα βοσκής προς ενοικίαση, καθώς μόλις και μετά βίας επαρκεί για τη διατροφή των ζώων της κοινότητας.¹⁵⁴ Η συνεδρίαση στις 11.2.1931 με το ίδιο συμβούλιο ορίζει την επιβολή προσωπικής εργασίας για την τέλεση κοινωφελών έργων με 50 δραχμές ημερησίως. Στις 28.2.1931, η συνεδρίαση συνέχιζε με θέμα οικονομικό και πιο συγκεκριμένα, με τη ψήφιση του προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων της αγροφυλακής της κοινότητας για το οικονομικό έτος 1931-32.

Δυο μήνες αργότερα, στις 4.4.1931 το συμβούλιο με πρόεδρο τον Στ. Τζόγα, αποφάσισε ομόφωνα τη λήψη δανείου 800 δραχμών, ενώ στις 13.5.1931 ενέκρινε την πρόταση του προέδρου για αύξηση των εξόδων παραστάσεως σε 8.000 δραχμές για το έτος 1931-32, για να αυξηθεί ο μισθός του γραμματέα, Σ. Νικολάου στο ποσό των 8.000 δραχμών. Λίγες μέρες αργότερα, στις 20 Μαΐου του ίδιου έτους και με το προαναφερθέν συμβούλιο, αποφασίστηκε ομόφωνα η πρόταση του προέδρου και εγκρίθηκε η μελέτη για την επιδιόρθωση του ναού του Αγίου Αθανασίου, ψηφίζοντας πίστωση 10.000 δραχμών από το ειδικό μέρος του προϋπολογισμού του έτους 1931-32. Θέμα της συνεδρίασης του συμβουλίου στις 23 Μαΐου ήταν η παροχή χρηματικού ποσού αξίας 215 δραχμών στον εργολήπτη Αν. Χατζηστεργίου

¹⁵³ Άρθρο 268 του κώδικα της «Περί Δήμων και Κοινοτήτων Νομοθεσίας του 1926».

¹⁵⁴ Άρθρο 269 του κώδικα της «Περί Δήμων και Κοινοτήτων Νομοθεσίας του 1926».

για την αξία των «λαζενθέντων ηνβολίθων του ηρώου της εκαντοετηρίδος 1830-1930», όπως επίσης και η παροχή του ποσού των 1700 δραχμών στο ταμείο τηλεφωνικών συγκοινωνιών Μακεδονίας, ως χρέος της κοινότητας.

Το καλοκαίρι του 1931 και συγκεκριμένα στις 10 Ιουνίου, ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου προχώρησαν στην έγκριση παράδοσης 13.000 δραχμών στο γιατρό Νικόλαο Χάσο για τις παροχές του στην κοινότητα από τον Ιούλιο του 1929 μέχρι τον Ιούλιο του 1930, ενώ στις 11.6.1931 αποφάσισαν την έγκριση του έργου για την κατασκευή λεκάνης προς όφελος των ζώων.

Στις 12 Ιουλίου 1931, τα μέλη και ο πρόεδρος συνεδρίασε στην κοινότητα της Κέλλης και αποφάσισαν την παραχώρηση δωρεάν κοινοτικού οικοπέδου 400 τ. μ. στη θέση «Λέρβενο» ή «Χάνι» για την ανέγερση οικήματος για την εγκατάσταση του Σταθμού Χωροφυλακής Κέλλης νότια του χωριού. Το όρια του οικοπέδου θα συνόρευαν ανατολικά με την κοινοτική οδό, νότια με τη δημόσια οδό Θεσσαλονίκης- Μοναστηρίου, δυτικά με το αγρό του Αθ. Τότση και βόρεια με το αγρό του Ι. Μαρκοπούλου, τοποθεσία, η οποία κρίθηκε κατάλληλη από την αστυνομική αρχή. Έπειτα, στο συμβούλιο στις 17.6.1931 εγκρίθηκε η πίστωση 5.981 δραχμών για να δοθεί στον ταμιά Αμυνταίου Ασημάκη Πανούση για τα ταμιακά και τα εισπρακτικά ποσοστά του οικονομικού έτους 1929-30, σύμφωνα με τη διαταγή του Νομάρχου Φλωρίνης.

Κατόπιν απόφασης της συνέλευσης, ο πρόεδρος και τα μέλη την 1.8.1931 ενέκριναν την απόφαση του προέδρου να δοθεί πίστωση 110 δραχμών ως εισφορά της κοινότητας υπέρ του πανελλαδικού συνεδρίου κοινοτήτων, το οποίο θα λάμβανε χώρα στην Αθήνα. Στη συνεδρίαση αυτή προχώρησαν στην εκλογή προέδρου κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας με ψηφοδέλτια.¹⁵⁵ Από τη ψηφοφορία, αναδείχτηκε πρόεδρος με 5 ψήφους ο Στ. Τζώγας για τρίτη ενιαυσία περίοδο, ενώ ο Χαρ. Σταγγόλης κατάφερε να λάβει μόλις 1 ψήφο. Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία της ψηφοφορίας, προχώρησαν στη εκλογή αναπληρωτή του προέδρου βάση του ίδιου Ν. Δ. και σύμφωνα με τις οδηγίες του Ν. Δ., ο Θ. Μπάγρης έλαβε 5 ψήφους έναντι του Χ. Σταγγόλη που έλαβε 1 και εξελέγη αντιπρόεδρος για τρίτη χρονιά, ενώ τα μέλη παρέμειναν τα ίδια.

Στη συνεδρίαση στις 10.8.1931 το συμβούλιο εγκρίνει τη σχετική μελέτη για την επισκευή της εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου με ειδική πίστωση που άγγιζε το ποσό των 10.585

¹⁵⁵ Άρθρο 23 του Ν. Δ. της 17.9.26.

δραχμών, ενώ στις 11.8.1931 αποφασίζουν και ψηφίζουν την πίστωση 250 δραχμών για την ευπρεπή πλαισίωση δυο εικόνων των ηρώων της επανάστασης του 1821. Κατόπιν παροτρύνσεως του προέδρου, εκλέγουν στις 6.9.1931 τριμελής επιτροπή για την ταξινόμηση των πολύτεκνων γονέων σε εύπορους και απόρους. Πρόεδρος της επιτροπής ήταν ο πρόεδρος Τζώγας Σταύρος, μέλος της επιτροπής ο ιερέας του χωριού, Γεώργιος Σαπουντζής και γραμματέας, ο Νίκος Ταλίδης, διευθυντής του δημοτικού σχολείου Κέλλης. Επίσης, αποφάσισαν τη ψήφιση χρηματικού εντάλματος αξίας 215 δραχμών για τη λάξευση των μαρμάρων του ηρώου της εκατονταετηρίδας 1830-1931. Στις 8 Σεπτεμβρίου του 1931 ο πρόεδρος ορίζει ως μέλος της διοικητικής επιτροπής έναν από τους συμβούλους της κοινότητας.

Η συνεδρίαση που έλαβε χώρα στις 31.10.1931, αποφάσισαν ομόφωνα την αναμίσθωση του οικήματος του Τράϊκου Ιωάννη του Μηνά, κατοίκου της Κέλλης, για μια δεκαετία. Οίκημα, όπου ήταν εγκατεστημένα τα γραφεία της κοινότητας και ο ιδιοκτήτης από την 1η Απριλίου 1931 ορίστηκε ότι θα λάμβανε μηνιαίως ενοίκιο 100 δραχμών. Στις 20.12.1931, ο πρόεδρος πρότεινε την τροποποίηση του υφιστάμενου εκλογικού τμήματος στο οποίο υπάγεται το χωριό, ορίζοντας άλλο κατάστημα ψηφοφορίας.¹⁵⁶ Ωστόσο, κατόπιν αποφάσεως, το εκλογικό κατάστημα της Βεύης, στο οποίο υπαγόταν το χωριό, παραμένει έδρα του εκλογικού τμήματος, λόγω της μικρής αποστάσεως από την κοινότητα της Κέλλης και το δημοτικό σχολείο ορίζεται ως το πλέον κατάλληλο κατάστημα ψηφοφορίας.

Η έναρξη του νέου έτους, σύμφωνα με την απόφαση του ίδιου κοινοτικού συμβουλίου και συγκεκριμένα στις 20.1.1932 ορίζει την επιβολή προσωπικής εργασίας 5 ημερών για την επιτέλεση κοινωφελών έργων με αντίτιμο το ποσό των 50 δραχμών ημερησίως. Την ίδια μέρα, ο πρόεδρος προτείνει το διορισμό πραγματογνωμόνων της κοινότητας με σκοπό την κατάρτιση πίνακα των διοριστέων αγροφυλάκων της αγροτικής περιοχής της κοινότητας.¹⁵⁷ Το συμβούλιο εγκρίνει και αποφασίζει την πρόταση και καταρτίζει κατά σειρά προτιμήσεως τον πίνακα των διοριστέων αγροφυλάκων της κτηματικής περιοχής της κοινότητας για μια διετία, με ημερομηνία έναρξης την 1 Απριλίου και με μισθό 500 δραχμών. Η σειρά προτιμήσεως απεικονίζει 1ο τον Γαγάλη Δημήτριο και 2ο τον Μουτσία Ιωάννη. Ακολουθούν

¹⁵⁶ Άρθρο 26 του νόμου 9824 «Περί εκλογής βουλευτών».

¹⁵⁷ Διατάξεις του Ν.Δ «Περί αγροτικής ασφάλειας και αγροφυλακής».

ο Σαπουντζής Αναστάσιος, ο Τράικος Ιωάννης, ο Μάρκος Κωνσταντίνος, ο Καραούλης Νικόλαος, ο Μπελτσίδης Αναστάσιος και ο Γρούσιος Πέτρος.

Το συμβούλιο συγκαλείται ξανά στις 10.4.1932 για το διορισμό του Γ. Γκέλλου, καθότι είναι εγγράμματος (τελειόφοιτος γυμνασίου) και κάτοικος του χωριού. Το Μάιο του 1931 και συγκεκριμένα στις 6 του μήνα αυτού, το συμβούλιο αποφάσισε τη σύνταξη των όρων στο βιβλίο των αποφάσεων και τη διακήρυξη δημοπρασίας με πρώτη προσφορά για την ενοικίαση κοινοτικού χώρου εκθέσεως εμπορευμάτων στον κοινοτικό τόπο, το ποσό των 400 δραχμών.¹⁵⁸ Αρμόδιος ορίστηκε ο Μπάγρης Θεόδωρος, μέλος του συμβουλίου, ώστε να παραστεί στη δημοπρασία και να υπογράψει τα πρακτικά. Ωστόσο, στις 22.5.1932 αποφασίζεται ομόφωνα από τον πρόεδρο Στ. Τζόγα και τα μέλη, η αύξηση του μισθού του γραμματέα σε 9.600 δραχμές ετησίως για το οικονομικό έτος 1932-33. Στην ίδια συνεδρίαση, αποφασίζεται επίσης, η πίστωση των 260 δραχμών εις βάρος του ειδικού αποθέματος του ειδικού μέρους του προϋπολογισμού της κοινότητας για το τεσσαρακοστό μνημόσυνο για τους πεσόντες του πολέμου. Στις 29.6.1932 το συμβούλιο εγκρίνει τα πρακτικά της δημοπρασίας για την ενοικίαση του κοινοτικού χώρου της κοινότητας Κέλλης και την έκθεση εμπορευμάτων για το οικονομικό έτος 1932-33, το οποίο κατοχυρώθηκε στον Ρούσκα Αλέξανδρο, κάτοικο Κέλλης με ποσό 1.900 δραχμών και με εγγυητή τον Μεθόδιο Ρώμα.

Την Αυγούστου του 1932 εκτελείται και πάλι σύμφωνα με το πρακτικό, μυστική ψηφοφορία με ψηφοδέλτια για την εκλογή προέδρου.¹⁵⁹ Ο Στ. Τζώγας κατάφερε να συγκεντρώσει για άλλη μια φορά τους περισσότερους ψήφους και να παραμείνει πρόεδρος με 4 ψήφους για 4η φορά, έναντι του Χαρ. Σταγγόλη, ο οποίος έλαβε μόλις 2 ψήφους. Αναπληρωτής πρόεδρος ή αλλιώς αντιπρόεδρος εκλέχτηκε, βάσει του προαναφερθέντος άρθρου του Ν.Δ περί της ψηφοφορίας, ο Χαρ. Σταγγόλης με 4 ψήφους, τυγχάνοντας την απόλυτη πλειοψηφία, ενώ ο Θ. Μπάγρης και ο Σίκας Νάιδος έλαβαν από 1 ψήφο ο καθένας. Λίγες μέρες αργότερα, στις 7.8.1932 συντελείται και πάλι συνεδρίαση, στην οποία το κοινοτικό συμβούλιο ορίζει δυο μέλη του συμβουλίου για να απαρτίσουν την επιτροπή καταρτισμού κτηματολογίων, σύμφωνα με τη διαταγή του Νομάρχη Φλωρίνης¹⁶⁰. Επίσης, εγκρίνεται ομόφωνα η πίστωση 200 δραχμών, ώστε να δοθεί στον ταμία του Αμυνταίου για

¹⁵⁸ Υπ' αριθμόν 13/6-5-31

¹⁵⁹ Άρθρο 23 του Ν.Δ. της 19/9/26

¹⁶⁰ Υπ' αριθμόν 12196 της 14-7-32

την προμήθεια γραφομηχανής και άλλων αναγκαίων επίπλων, εις βάρος του προϋπολογισμού του έτους 1932-33.

Η συνεδρίαση που έλαβε χώρα στις 20.11.1932, έκανε δεκτή την παραίτηση του Μουτσία Ιωάννη από τη θέση του αγροφύλακα και διόρισε τον Δημήτρη Γαγάλη, στη θέση του, σύμφωνα με τη σειρά κατάταξης. Στις 20 Δεκεμβρίου του 1932 το συμβούλιο αποφάσισε να παραμείνει ως έδρα εκλογικού τμήματος η Βεύη, λόγω της μικρής απόστασης μεταξύ των δυο χωριών¹⁶¹. Ενώ το συμβούλιο προχωρά και στον καθορισμό φόρου 1% επί της αξίας των προϊόντων, όπως και στην επιβολή φόρου βοσκής ζώων, 4 δραχμών για τα μεγάλα και 7 για τα μικρά, όπως όριζε το άρθρο 268 και να συναχθεί κατάλογος που να φαίνεται ο αριθμός των μεγάλων και των μικρών ζώων. Τέλος, επιβάλλει στους κατοίκους της κοινότητας για το οικονομικό έτος 1933-34, προσωπική εργασία 10 ημερών για την εκτέλεση κοινωφελών έργων.

Στο συμβούλιο στις 12.2.1933, το θέμα που συζητήθηκε ήταν η κατάρτιση πίνακα με σειρά προτίμησης, των υποβαλλόντων αιτήσεων του Πέτρου Ηλία, Νικολάου Τράικου, Λάζαρου Βολτσίνη, Δημητρίου Τρεμτσίδα, Παύλου Γαργάνη, Στέφανου Φέτα και Μεθοδίου Ρουντές. Πρόταση του συμβουλίου τέθηκε ο διορισμός των τριών πρώτων για διετή θητεία. Τον επόμενο μήνα, στις 12.3.1933, ορίστηκε κατάλογος κατά σειρά προτιμήσεως που όριζε τον Πέτρο Ηλία, τον Ιωάννη Τρεμτσίδα, αγροφύλακες για την επόμενη διετία από την 1η Απριλίου 1933 μέχρι την 31η Μαρτίου 1935. Το συμβούλιο στις 2 Ιουλίου του 1933, ενέκρινε τη μεταφορά των 410 δραχμών για την αγορά δυο χρυσόδετων τόμων «*Αγώνες και Νεκροί*» και την ίδια μέρα αποφασίζουν την απαγόρευση βοσκής αιγοπροβάτων. Η έγκριση ποσού ύψους 30.000 δραχμών για τον καθαρισμό 2.000 μέτρων σωλήνων του παλιού υδραγωγείου Κέλλης ήταν το θέμα συζητήσεως στις 16 Ιουλίου του 1933.

Ανάμεσα στα θέματα του συμβουλίου ήταν η πίστωση εις βάρος του προϋπολογισμού του 1933-34 ποσού αξίας 12.000 δραχμών στις 5 Νοεμβρίου 1933, για την περίφραξη του ηρώου του Νικολούδη με σίδηρο και τη τοποθέτηση πλάκας υπέρ των πεσόντων του πολέμου. Τη μέρα εκείνη, προχώρησαν στην εναλλαγή έδρας καταστήματος ψηφοφορίας.¹⁶² Μέχρι τότε εκλογική βάση ήταν η Βεύη, αλλά λόγω της ενασχόλησης των κατοίκων με τη γεωργία και κτηνοτροφία, έδρα ορίστηκε η Κέλλη. Το συμβούλιο συνεδρίασε και αποφάσισε στις

161 Άρθρο 12 του νόμου 5493 «*Περί εκλογής βουλευτών*».

162 Αριθμός 29, του νόμου 5493 «*Περί εκλογής βουλευτού και περί αναλογικής εκλογής*».

18.2.1934 την επιβολή κοινοτικού φόρου για το οικονομικό έτος 1934-35 επί των προϊόντων γης, 1% επί της αξίας αυτών, ενώ ως φόρο βοσκής όρισαν το ποσό των 4 δραχμών για τα μικρά και 7 δραχμών για τα μεγάλα.¹⁶³ Τέλος, επιβλήθηκε στους κατοίκους προσωπική εργασία 5 ημερών με αντίτιμο προσωπικής εργασίας το ποσό των 30 δραχμών για το οικονομικό έτος 1934-35.

Η συνεδρίαση που διεξήχθη στις 5.4.1934, συντελέστηκε υπό την προεδρία του Ιωάννη Ρώμα και των μελών Θ. Μπάγρη, Β. Παπαβασιλείου, Π. Γρούιου, Θ. Ντώνε και του Δ. Ράσσιου και προχώρησε στην εκλογή προέδρου κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας με ψηφοδέλτια.¹⁶⁴ Στη συνεδρίαση αυτή, έλαβαν από 3 ψήφους ο Π. Γρούιος, ο Θ. Μπάγρης και η ψηφοφορία επαναλήφθηκε, λαμβάνοντας από 3 ψήφους ο Π. Γρούιος, ο Δ. Ράσσιος, ενώ επαναλήφθηκε και τρίτη φορά, συγκεντρώνοντας από 3 ψήφους ο Ι. Ρώμας και ο Π. Γρούιος, δίχως να αναδειχτεί κανείς πρόεδρος. Ενώ προχώρησαν και στην εκλογή αναπληρωτή προέδρου, κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας και ο Π. Παπαβασιλείου, όπως ο Θ. Ντώνε συγκέντρωσαν από 3 ψήφους για τρεις συνεχόμενες ψηφοφορίες, ωστόσο, ουδείς αναδείχτηκε αντιπρόεδρος.

Στις 22.4.1934, το συμβούλιο, υπό την προεδρία του Π. Γρούιου, προχώρησε στη σύνταξη των όρων διακηρύξεως δημοπρασίας ενοικιάσεως κοινοτικού φόρου, εκθέσεως εμπορευμάτων στον κοινοτικό τόπο, κατά την ημέρα της εβδομαδιαίας αγοράς για το οικονομικό έτος 1934-35 με πρώτη προσφορά τις 500 δραχμές.¹⁶⁵ Λίγες μέρες αργότερα, στις 29.4.1934, εγκρίνονται τα πρακτικά της δημοπρασίας και πλειοδότης αναδεικνύεται ο Χρ. Ηλίας με το ποσό των 1.725 δραχμών. Την ίδια μέρα το συμβούλιο απαγορεύει τη βόσκηση στους αμπελώνες όλες τις εποχές του έτους, όπως και στους αγρούς μέχρι τη συγκομιδή. Στη συνεδρίαση στις 6.5.1934, με τον ίδιο πρόεδρο, το συμβούλιο αποφάσισε να αυξήσει το μισθό του γραμματέα, Γκέλλου σε 800 δραχμές μηνιαίως από την 1η Απριλίου του 1934, ενώ στις 13.5.1934 το συμβούλιο αποφάσισε την πίστωση εις βάρος του αποθέματος του ειδικού φόρου 785 δραχμές για τη διοργάνωση εκδρομής στη Θεσσαλονίκη και Αθήνα με τον αρχειοφύλακα της νομαρχίας, κ. Τσουρίλλα, ¹⁶⁶ από το οποίο ποσό, οι 100 δραχμές, θα

163 Άρθρο 268 του κώδικα της Δημοτικής και Κοινοτικής νομοθεσίας του 1926.

164 Άρθρο 23 του κώδικα της «Περί Δήμων και κοινοτήτων Νομοθεσίας του 1926»

165 Άρθρο 274 του κώδικα της δημοτικής ή κοινοτικής νομοθεσίας 1926.

166 Υπ' αριθμόν 6668/8-5-34.

χρησιμοποιούνταν για την έκδοση εισιτηρίου χορού¹⁶⁷, ενώ οι 185 δραχμές για τα οδοιπορικά έξοδα του διοικητικού κλητήρα, Σ. Κωνσταντινίδου για την επίδοση καθορισμού των κοινοτικών ορίων¹⁶⁸. Επίσης, ο πρόεδρος και τα μέλη, προχώρησαν και στην απαγόρευση εισόδου κάθε ξένου ποιμνίου και αγέλης στην κτηματική περιοχή του χωριού, είτε για βόσκιση, είτε για διάβαση για την αποφυγή ζημιάς στους αγρούς.

Ο πρόεδρος, Π. Γρούιος, στις 3.6.1934, κατέβαλλε το ποσό των 2.000 δραχμών για την υπεράσπιση της κοινότητας από τα προσωρινά μέτρα της κοινότητας Μελίτης την 20η Μαΐου 1934, για τη βοσκή στην περιοχή «Ρόζνισκο» Κέλλης. Το ποσό των 1.600 δραχμών, παραχωρήθηκε σε δυο δικηγόρους, ενώ τα υπόλοιπα στην μετακίνησή τους. Το τοπικό συμβούλιο, στις 10.6.1934, συνεδρίασε, συζητώντας για τον καθαρισμό των σωλήνων του υδραγωγείου και στις 17.7.1934, ως θέμα συζήτησης τέθηκε και εγκρίθηκε η περίφραξη του ηρώου του Νικολούδη. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι εγκρίθηκε η δαπάνη αξίας 2.000 δραχμών για τον καθαρισμό των σωλήνων του υδραγωγείου στη συνεδρίαση που σημειώθηκε την 1η Αυγούστου 1934. Το φθινόπωρο του 1934, και συγκεκριμένα, στις 28 Οκτωβρίου, το συμβούλιο, υπό την προεδρία του Π. Γρούιου, απαγορεύει την εκχέρσωση όλης της κοινοτικής εκτάσεως, καλλιεργήσιμης ή μη, υπό το φόβο ότι κινδυνεύει να εκχερσωθεί όλη η βοσκήσιμος έκταση. Λίγες μέρες αργότερα, και στη συνεδρίαση στις 4.11.1934, το συμβούλιο αποφάσισε και ως έδρα εκλογικού τμήματος την Κέλλη και ως κατάσταση ψηφοφορίας το δημοτικό σχολείο Κέλλης και όχι της Βεύης, εξαιτίας της ενασχόλησης των κατοίκων με την κτηνοτροφία και τη δυσκολία μετακινήσεως.¹⁶⁹ Τέλος, η τελευταία συνεδρίαση του συμβουλίου κλείνει με την εκλογή προέδρου με μυστική ψηφοφορία και ψηφοδέλτια. Ο Π. Γρούιος συγκεντρώνει 4 ψήφους και 2 ψήφους ο Θ. Ντώνε, συνεπώς εκλέγεται για 2η χρονιά ο Π. Γρούιος, ενώ αντιπρόεδρος εκλέγεται για 2η φορά ο Π. Παπαβασιλείου λαμβάνοντας 4 ψήφους, έναντι του Δ. Ράσσου, ο οποίος έλαβε 2 ψήφους. Οι φόροι επί των γεωργικών προϊόντων (1% επί της αξίας) και του φόρου βοσκής παραμένουν οι ίδιοι (4 για τα μικρά και 7 για τα μεγάλα), όπως εξακριβώνεται στις 14.1.1935.¹⁷⁰

167 Υπ' αριθμόν 7046/12-5-34.

168 Υπ' αριθμόν 4.205, 4.205, 4.205/19-3-34.

¹⁶⁹ Νόμος «Περί εκλογής βουλευτών και περί αναλογικής εκλογής».

¹⁷⁰ Άρθρο 268 του κώδικα της «Περί Δήμων και κοινοτήτων Νομοθεσίας του 1926».

Στις 3 Φεβρουαρίου του 1935, το συμβούλιο αποφασίζει το διορισμό των 3 αγροφυλάκων για την αγροτική περιοχή της κοινότητας για την απασχόλησή τους για 2 έτη και πιο αναλυτικά από την 1^η Απριλίου μέχρι τα τέλη Μαρτίου του 1937, με αμοιβή τις 1.200 δραχμές. Ενώ στις 24 Φεβρουαρίου του 1935, ορίζεται η σειρά κατάταξης, κατά σειρά προτιμήσεως, με 3 πρώτους τον Εστέ Νικόλαο, τον Σίκα Νικόλαο και τον Κληντσάρη Δημήτριο. Την άνοιξη, και συγκεκριμένα, την 1η Απριλίου του 1935, το κοινοτικό συμβούλιο ψήφισε την πίστωση 3.000 δραχμών για την επιδιόρθωση και συντήρηση του σχολείου, με το οικείο χρηματικό ένταλμα να εκδίδεται επ' ονόματι της σχολικής εφορείας Κέλλης. Το συμβούλιο αποφάσισε και ενέκρινε τις δημοπρασίες για την ενοικίαση του κοινοτικού φόρου εκθέσεως εμπορευμάτων για το έτος του 1935-36 και πλειοδότης αναδείχτηκε ο Ιωάννης Μάττας με το ποσό των 1.460 δραχμών και εγγυητής ο Βασίλειος Σταγγόλης.

Στις 5 Μαΐου 1935, ο πρόεδρος αποφάσισε να επιτρέψει το δικαίωμα βοσκής των μικρών και μεγάλων ζώων, ενώ στις 23 Ιουνίου προχώρησε στην απαγόρευση της βοσκής μέχρι τη συγκομιδή, όπως επίσης και της βόσκηση στους αμπελώνες, ενώ παράλληλα καθόρισε και το μισθό του γραμματέα σε 9.600 δραχμές. Στις 7.7.1935 αποφάσισαν την πίστωση εις βάρος του ειδικού μέρους του προϋπολογισμού 1935-36 για την ενίσχυση της Αεροπορίας και το χρηματικό ένταλμα εκδόθηκε στο όνομα του γραμματέα της Νομαρχίας, κ. Αχιλλέα Γεωργιάδη, ενώ προχώρησαν και στην ενίσχυση του εθνικού στόλου με το ποσό των 300 δραχμών επ' ονόματι του γραμματέα της Νομαρχίας Ευ. Θεοδωρίδη. Τέλος, στην ίδια συνεδρίαση εγκρίθηκε η πίστωση 500 δραχμών για την κατασκευή αεροπλάνου, το οποίο θα είχε το όνομα του νομού και το ποσό θα καταχωρούνταν στο δήμαρχο.

Το κοινοτικό συμβούλιο ενέκρινε στις 25.8.1935 πλην του Θ. Ντόνε, την ενοικίαση του αγροκτήματος «Μπέγνας» από τον ιδιοκτήτη Γρ. Μποτίτση για δυο έτη με ποσό ενοικίασης 25.000 δραχμές. Ο σύμβουλος, Θ. Ντόνε, υποστήριξε ότι το χωριό δεν έχει ανάγκη να νοικιάσει αυτόν τον τόπο, καθώς υπάρχει διαθέσιμος, τονίζοντας ότι και οι κάτοικοι δεν το δέχονται. Επίσης, θέμα τέθηκε και αποφασίστηκε η απόλυση του αγροφύλακα Δ. Τρεμτσίδα, καθώς κρίθηκε ανεπαρκής, σύμφωνα με τις κατηγορίες των συγχωριανών του για τη θέση αυτή. Ο ίδιος σύμβουλος παρέμεινε αρνητικός στην απόφαση αυτή, κρίνοντας πως δεν είναι νόμιμη η διαδικασία, καθώς βασίζεται σε απλά σχόλια των κατοίκων. Το φθινόπωρο του 1935, και συγκεκριμένα στις 26 Οκτωβρίου, υπό την προεδρία του Π. Γρούιου, αποφασίστηκε ο διορισμός του αγελαδάρη, νεροκράτη, Στ. Ρούντε και κλητήρα, Μεθ. Κόρρα για το έτος 1935-36. Στις τελευταίες συνεδριάσεις του Δεκεμβρίου, το θέμα τους αφορούσε, όπως και κάθε χρόνο στα τέλη της χρονιάς, την εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου.

Επιπλέον, την 1.12.1935, δόθηκε πίστωση 30.000 δραχμών για τη συντήρηση του υδραγωγείου¹⁷¹ και στις 10.12.1935 το συμβούλιο όρισε τον Ι. Τράικο, μέλος της νέας σχολικής εφορείας του δημοτικού σχολείου Κέλλης. Τέλος, ο χρόνος κλείνει με την εκλογή κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας με ψηφοδέλτια προέδρου και αντιπροέδρου και στις 15.12.1935, εκλέγεται ο Πέτρος Γρούιος για 3η χρονιά με 3 ψήφους, έναντι του Β. Σταγγόλη που λαμβάνει 2 και του Π. Παπαβασιλείου που έλαβε μόλις 1 ψήφο. Ωστόσο, μια μέρα αργότερα, την 16η του μηνός, δεν εκλέχτηκε ουδείς αντιπρόεδρος λόγω της ισοψηφίας των υποψηφίων, Ι. Τράικου και Θ. Ντώνε, που συγκέντρωσαν από 3 ψήφους, αν και η ψηφοφορία επαναλήφθηκε τρεις φορές.

Η εκλογή προέδρου ήταν το θέμα συζητήσεως, κατόπιν πρότασης του προέδρου, στην πρώτη συνεδρίαση της χρονιάς, από την οποία δεν αναδείχτηκε κανένας λόγω ισοψηφίας, καθώς ο Βασ. Σταγγόλης και ο Θ. Ντώνες συγκέντρωσαν από 3 ψήφους. Όπως κάθε χρόνο, έτσι και κατά τις αρχές του νέου έτους, το συμβούλιο όρισε στις 14.2.1936 το κοινοτικό φόρο (1% επί της αξίας των προϊόντων), όπως και το φόρο βοσκής (4 δραχμές για τα μικρά και 7 για τα μεγάλα) για το οικονομικό έτος 1936-37,¹⁷² ενώ επέβαλε στους κατοίκους προσωπική εργασία 5 ημερών για την εκτέλεση κοινωφελών έργων με αντίτιμο το ποσό των 50 δραχμών. Επίσης, επιβλήθηκε φόρος βοσκής (3 δραχμές για τα μικρά και 10 δραχμές για τα μεγάλα), αλλά και φόρος για την ενοικίαση αγροκτήματος «Μπέγνας» από τον ιδιοκτήτη, Γρ. Μποτίση, με ετήσια ενοικίαση το ποσό των 25.000 δραχμών.

Το συμβούλιο συνεδριάζει στις 24 Μαΐου του 1936 υπό την προεδρία πλέον του Βασ. Σταγγόλη και αποφασίζει την έγκριση των πρακτικών της πλειοδοτικής δημοπρασίας της 26ης Απριλίου με πλειοδότη ενοικίασης φόρου εκθέσεως των εμπορευμάτων για τη χρονιά του 1936, τον Μεθ. Κόρρα και εγγυητή τον Στ. Τζόγα. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι ο Θ. Ντώνες ήταν ο μοναδικός από τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου που δεν υπέγραψε το πρακτικό με αριθμό 10, στις 24.5.1936. Ακόμα, εγκρίθηκαν από το συμβούλιο και τα πρακτικά της μειοδοτικής δημοπρασίας της 10^{ης} Μαΐου, από την οποία μειοδότης αναδείχτηκε ο Ευ. Τράικος, στον οποίο παραχωρήθηκε ένα δωμάτιο στην κοινότητα, ως κοινοτικός ξενώνας για δυο έτη με αντίτιμο το ποσό των 50 δραχμών μηνιαίως. Στις 7.6.1936, υπό την προεδρία του Β. Σταγγόλη, αλλά με απόντα τον Δ. Ράσσο, προέβησαν στη

¹⁷¹ Άρθρο 1, υπ' αριθμόν 1401/21-11-35.

¹⁷² Άρθρο 269 του Κ.Δ.Κ.Ν του 1926.

συζήτηση «εκδικάσεων κοινοτικών ορίων μεταξύ κοινοτήτων Λόφων, Σκοπού και Αγίου Αθανασίου-Εδέσσης» για την αντιμετώπιση της καθημερινής φιλονικίας και τους δικαστικούς αγώνες μεταξύ των κατοίκων. Έτσι, το κοινοτικό συμβούλιο έθεσε στη διάθεση του προέδρου το ποσό των 12.000 δραχμών για την σχετική ενέργεια, δηλαδή, την εκδίκαση των κοινοτικών ορίων με τη βοήθεια δικηγόρου. Τέλος, 2.7.1936, το συμβούλιο συνεδρίασε υπό την προεδρία του Ι. Ρώμα και απόντα το μέλος, Δ. Ράσσο, με θέμα την εκλογή προέδρου, στην οποία ο Ι. Ρώμας εκλέχτηκε πρόεδρος με 6 ψήφους έναντι του Θ. Μπάγρη που έλαβε 2 συνολικά από τις δυο ψηφοφορίες, ενώ διαπιστώθηκε και μια λευκή.¹⁷³ Τη μέρα εκείνη, προχώρησαν και στην εκλογή αντιπροέδρου με τη διαδικασία της μυστικής ψηφοφορίας, στην οποία εξελέγη ο Θ. Ντώνε με 6 ψήφους, έναντι των 2 του Θ. Μπάγρη και του Π. Παπαβασιλείου από τις δυο ψηφοφορίες.¹⁷⁴ Το παρόν πρακτικό αποτελείται από 200 σελίδες, όπως βεβαιώνει ο Ειρηνοδίκης Αμυνταίου την 1.1.1931, αλλά μόνο οι 185 σελίδες χρησιμοποιήθηκαν από τούτο το βιβλίο.¹⁷⁵

2.9.2. Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κέλλης έτους 1946-1951

Σύμφωνα με τα αρχεία της κοινότητας Κέλλης και τα πρακτικά του Κοινοτικού Συμβουλίου, τα θέματα που κυριάρχησαν τη χρονιά του 1946 μέχρι και τη χρονιά του 1952 ήταν κυρίως η επιβολή φόρων, όπως φόρου γεωργικής παραγωγής, βοσκής ζώων, αλλά και θέματα προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων και διορισμών. Ανάμεσα στα θέματα που κυριάρχησε ήταν η επιβολή προσωπικής εργασίας στους κατοίκους για την εκτέλεση κοινωνικών έργων, καθώς επίσης και η ψήφιση προϋπολογισμού.

Το Τοπικό Συμβούλιο απαρτιζόταν από τον πρόεδρο, Ιωάννη Ρώμα και τους συμβούλους, Νικόλαο Γκέλλο, Παντελή Χριστόπουλο, Σαπουντζή Μιχαήλ, Σαπουντζή Γρηγόριο και Βασίλη Σταγγόλη. Αρχικά, οι προαναφερθέντες σύμβουλοι στις 3.5.1946, όπως και στις 27.8.1946, αποφάσισαν την επιβολή φόρου γεωργικής παραγωγής για το αντίστοιχο έτος, φόρου επί των προϊόντων της γης, 2% επί της αξίας τους, κοινοτικού φόρου βοσκής ζώων, όπως επίσης και την επιβολή προσωπικής εργασίας 10 ημερών για την εκτέλεση κοινωφελούς

¹⁷³ Ν.Δ 9.6.1936.

¹⁷⁴ Ν.Δ 9.6.1936.

¹⁷⁵ Βιβλίο Πρακτικών συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοινότητας Κέλλης έτους 1931-1936.

έργου με αντίτιμο ημερήσιας προσωπικής εργασίας.¹⁷⁶ Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι σε ένα από τα συμβούλια του 1946 και συγκεκριμένα, στις 27.08.1946 με το ίδιο συμβούλιο, ως θέμα συζητήσεως τέθηκε η ψήφιση πιστώσεως 40.000 δραχμών υπέρ της ενισχύσεως στην Καστοριά των τελούμενων αγώνων, λαμβάνοντας υπόψη την πρόταση του Νομάρχη, αλλά και την ιερά υποχρέωση στη μνήμη του εθνομάρτυρα «Παύλου Μελά». Κατόπιν αποφάσεως του Συμβουλίου, το ποσό θα εκδίδονταν στο όνομα του Γεωργίου Παύλου, ταμιά της Κεντρικής Επιτροπής Διεξαγωγής των Αγώνων.

Το βιβλίο των πρακτικών μας μεταφέρει στο 1950, με αλλαγή Προέδρου και Συμβούλων. Την περίοδο του Εμφυλίου, δεν υπάρχει καμία καταγραφή στα πρακτικά και στη πρώτη συνάντηση που σημειώθηκε στις 14.1.1950 υπό την παρουσία του Προέδρου Γρηγόριου Σαπουντζή, των συμβούλων, Αθανάσιο Μπελτσίδα, Μιχαήλ Σαπουντζή, Ευάγγελο Παπαβασιλείου και Τρύφωνα Τράικο, το συμβούλιο συνεδρίασε με σκοπό την εκλογή προέδρου κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας με ψηφοδέλτια. Από την ψηφοφορία αυτή εξελέγη πρόεδρος ο Ευάγγελος Παπαβασιλείου με 5 ψήφους, ενώ ο Μιχαήλ Σαπουντζής αντιπρόεδρος με 3 ψήφους. Στις 12.2.1950 το νέο συμβούλιο προχώρησε στην απαγόρευση βοσκής μικρών και μεγάλων ζώων στην περιοχή «Λέσιτσα» για 5 χρόνια για την προστασία των νεαρών βλασταριών κτημάτων. Λίγους μήνες αργότερα, στις 18.6.1950 το ίδιο συμβούλιο αποφάσισε για το έτος 1950-51 την επιβολή φόρου για τα προϊόντα γης, (ίσο προς 3% επί της αξίας), την επιβολή φόρου βοσκής (1000 δραχμών για τα μικρά και 2000 δραχμών για τα μεγάλα ζώα), αλλά και φόρου επί των προϊόντων γαλακτοκομίας, όπως και την επιβολή προσωπικής εργασίας, (με ημερήσιο αντίτιμο 20.000 δραχμών). Ενώ το ίδιο συμβούλιο, προχώρησε και στον καθορισμό των τιμών των γεωργικών προϊόντων για τη σύνταξη πίνακα υπόχρεων στην καταβολή φόρου γεωργικής παραγωγής στις 3.9.1950, όπως και στην έγκριση του προϋπολογισμού γεωργικής παραγωγής στις 10.09.1950. Τέλος, το τελευταίο συμβούλιο συγκαλείται στις 26.10.1950 με τα προαναφερθέντα μέλη και διορίζει κατά το έθιμο του χωριού ως κλητήρα τον Μάρκο Τάσκα, ως υπεύθυνο του υδραγωγείου τον Κόρρα Ιωάννη, ως σκουπιδιάρη της κεντρικής πλατείας τον Ναούμ Καραμέσων και ως

176 Ο φόρος βοσκής στις 3.5.1946, κυμαινόταν στις 100 δραχμές για τα μικρά και 200 δραχμές για τα μεγάλα ζώα για το έτος 1945-46, ενώ στις 4.5.1946 αποφασίστηκε ότι ο φόρος για το έτος 1946-67 θα διαμορφωνόταν στις 150 δραχμές για τα μικρά και 300 για τα μεγάλα. Επίσης, το αντίτιμο της προσωπικής εργασίας για το έτος 1945-46, ορίστηκε από το Συμβούλιο το ποσό των 1000 δραχμών, ενώ για το έτος 1946-47 το ποσό των 2000 δραχμών.

αγελαδάρη τον Παύλο Τάσκα. Οι εργαζόμενοι αυτοί πληρώνονταν από τους κατοίκους, όπως αναφέρεται στα πρακτικά.

Η χρονιά του 1951 ανοίγει με θέμα του συμβουλίου την εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου για το έτος 1951. Πιο αναλυτικά, στις 15.3.1951 εξελέγη πρόεδρος κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας με 5 ψήφους ο Ευάγγελος Παπαβασιλείου και αντιπρόεδρος ο Μιχάλης Σαπουντζής, ακολουθώντας ο Γρηγόριος Σαπουντζής, ο Τρύφωνας Τράικος και ο Αθανάσιος Μπελτσίδης. Θέμα, επίσης, του συμβουλίου στις 15.3.1951 ήταν ο διορισμός 2 αγροφυλάκων για το έτος 1951-2 και η πληρωμή τους ανερχόταν στο ποσό των 500.000 δραχμών στον καθένα. Ενώ τρεις μήνες αργότερα, στις 24.6.1951, διεξήχθησαν και πάλι εκλογές στις οποίες επανεκλέγει με 6 ψήφους ο Ευάγγελος Παπαβασιλείου και αντιπρόεδρος ο Τρύφων Τράικος, ενώ τα μέλη ήταν ο Παντελής Σαπουντζής, ο Αθανάσιος Μπελτσίδης, ο Χρήστου Ρώμας και ο Μεθόδιος Μπάντης. Το νέο συμβούλιο την επόμενη μέρα, στις 25.6.1951 προχώρησε στον καθορισμό των εξόδων του προέδρου για το έτος 1950-51, τον καθορισμό μισθού 450.000 δραχμών μηνιαίως στο Γραμματέα της Κοινότητας, τον καθορισμό ληξιαρχικού δικαιώματος του ληξίαρχου 50.000 δραχμών το μήνα, όπως και πίστωση 243.000 δραχμές για τα έξοδα εκτυπώσεως μητρώου Αρρένων.

Θέμα του συμβουλίου στις 28.6.1951 με την παρουσία του ίδιου συλλόγου ήταν η επιβολή κοινοτικού φόρου (3% επί της αξίας επί των προϊόντων γης), φόρου βοσκής ζώων για το έτος 1951-52, 2000 (για τα μικρά και 5000 για τα μεγάλα). Επίσης, φόρος στα προϊόντα γαλακτοκομίας και σε ότι παρασκευάζεται στην κοινότητα Κέλλης, όπως και η επιβολή προσωπικής εργασίας 10 ημερών στους κατοίκους για την εκτέλεση κοινωφελών έργων, με αντίτιμο 20.000 δραχμών ημερησίως. Ένα μήνα αργότερα, στις 1.7.1951, το συμβούλιο αποφασίζει να προχωρήσει στη λήψη δανείου για την ολοκλήρωση ενεργειών ύδρευσης, επιμένοντας πως το ποσό των 37.500.000 δραχμών θα καλυφθεί από την κοινότητα. Το συμβούλιο δείχνοντας πλήρη εμπιστοσύνη, εξουσιοδότησε τον πρόεδρο να προχωρήσει και να υπογράψει τη σύμβαση και τους όρους του δανείου.

Τα μέλη του συμβουλίου, στις 8.7.1951, αποφασίζουν την έγκριση προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων της κοινότητας για το έτος 1951-2, ενώ εγκρίνεται να διεξαχθεί έρανος για την ενίσχυση των οικονομικών της κοινότητας σε 3 κατηγορίες ανάλογα με την οικονομική, κτηματική και οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων της. Το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου, στις 16.9.1951, το συμβούλιο προχώρησε στον καθορισμό τιμής γεωργικών προϊόντων για τη σύναψη πίνακα φόρου για το έτος 1951-2, ενώ στις 14.10.1951, αποφάσισε

τον καθαρισμό των σιδηροσωλήνων του υδραγωγείου, αλλά και την πληρωμή 30 ημερομίσθιων για τον ίδιο σκοπό, βάσει προϋπολογισμού, 1.000.000 δραχμών. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, στις 21.10.1951, τα θέματα ήταν κυρίως οικονομικού περιεχομένου, καθώς καθορίστηκε ο μισθός του κοινοτικού γραμματέα στις 450.000 δραχμές για το έτος 1951-52 και του ληξιάρχου στις 7.500 δραχμές. Τέλος, προχώρησαν και στον καθορισμό των εξόδων του προέδρου, όπως και σε πιστώσεις για την αγορά σημαίων, καρεκλών, θέτοντας στη διάθεση του προέδρου 500.000 δραχμές για την αγορά τους.

Τέλος, στις 18.11.1951, το συμβούλιο συγκλήθηκε με σκοπό τη ψήφιση πιστώσεως 16.000.000 δραχμών για την μεταφορά υδροσωλήνων (83.000 τόνων) για το υδραγωγείο από τη Θεσσαλονίκη στην Κέλλη. Ενώ λίγες μέρες αργότερα, 1.12.1951, ψηφίζει την πληρωμή της μεταφοράς υδροσωλήνων (4.050 μέτρων) και την παραλαβή τους από το Υγειονομικό Κέντρο Θεσσαλονίκης από τον πρόεδρο, Ε. Παπαβασιλείου και τον Γ. Γκέλλο, τον γραμματέα, με αυτοκίνητο του κοινοτικού ταμείου, και δίχως τη διεξαγωγή κάποιου διαγωνισμού, όπως π. χ με τη χρήση του τρένου, εξαιτίας της απόστασης και του βάρους.¹⁷⁷

3. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

3.1. ΔΥΟ ΕΠΩΝΥΜΟΙ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΜΑΡΙΝΑ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΛΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Ο ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Κέλλης, αποτελεί κτίριο, το οποίο ανεγέρθηκε εκ βάθρων το 1896, όπως μαρτυρά μια επιγραφή, χαραγμένη σε μαρμάρινη πλάκα. Το εύρημα αυτό βρέθηκε τυχαία στην αυλή του ναού κατά την διάρκεια εργασιών και πλέον κοσμεί τον πρόναο, παρέχοντας πληροφορίες πολύτιμες για την ίδρυση του ναού. Η εκκλησία ανήκει στις τρίκλιτες βασιλικές. Είναι ένας ναός χτισμένος από πέτρα, επιβλητικός με μεγάλες διαστάσεις και με εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο τέμπλο, άμβωνα και επισκοπικό θρόνο. Ο ναός αποτελεί απόδειξη της οικοδομικής εξέλιξης που έλαβε χώρα τον 19^ο αιώνα στην περιοχή της Μακεδονίας εξαιτίας της οικονομικής ανάπτυξης, ως αποτέλεσμα των ιστορικών, πολιτικών και εμπορικών συνθηκών που ανέδειξαν την περιοχή σε κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου.¹⁷⁸

¹⁷⁷ Βιβλίο Πρακτικών συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοινότητας Κέλλης έτους 1946-1951.

¹⁷⁸ Ζάρρα, Ι. (2004). *Δυο επώνυμοι αγιογράφοι από τη Σαμαρίνα στο ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Κέλλη Φλώρινα*. Στο Μ. Παπανικολάου (επιμ.) *Τα Γρεβενά. Ιστορία-Τέχνη- Πολιτισμός*, 2002 (σ. 366-371). Πρακτικά Συνεδρίου. Θεσσαλονίκη-Γρεβενά: Παρατηρητής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι δυο επώνυμοι, σαμαριναίοι ζωγράφοι, ο Δημήτριος Αδάμ Πιτένης και ο γιος του Γεώργιος, είναι οι δημιουργοί εικόνων αλλά και τοιχογραφικών έργων που κοσμούν το ναό. Οι αγιογράφοι, εκτέλεσαν τα δημιουργήματά τους στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, και συγκεκριμένα το 1894, δυο χρόνια πριν την ανέγερση του ναού, ζωγράφισαν τη Παναγία ένθρονη και βρεφοκρατούσα, η οποία έλαβε θέση δεσποτική στο ναό. Το 1897 δημιουργούν τον αρχάγγελο Μιχαήλ για τη θύρα της πρόθεσης¹⁷⁹, ενώ το 1898 τον άγιο Χαράλαμπο, τοποθετώντας τον στο διακονικό. Τα υπόλοιπα δημιουργήματά τους είναι εικόνες μικρότερες σε μέγεθος που κοσμούν το τέμπλο ψηλά και απεικονίζουν αγίους, ημίσωμους αποστόλους που κρατούν ειλητάρια, αλλά και σκηνές δωδεκαόρτου. Στις τοιχογραφίες κυριαρχούν θέματα από τη βυζαντινή παράδοση, όπως η Θεοτόκος Πλατυτέρα στον τύπο της Βλαχερνήτισσας, η Θεία Κοινωνία με τον Ιησού μέγα αρχιερέα και οι συλλειτουργούντες ιεράρχες.¹⁸⁰

Οι εργασίες ολοκληρώθηκαν με την οικονομική ενίσχυση των πιστών της περιοχής, όπως μας πληροφορούν οι αφιερωματικές επιγραφές, οι οποίες είναι σχεδόν δυσδιάκριτες λόγω της κακής συντήρησης.¹⁸¹

3.2. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Το χωριό παρουσίασε ενεργή δράση και στον τομέα του πολιτισμού, όπως φαίνεται από την ύπαρξη των συλλόγων. Η έρευνα έλαβε χώρα στο γραφείο Σωματείου του Πρωτοδικείου Φλώρινας και εξετάστηκε η ύπαρξη τους από το 1922-2018. Στο χωριό της Κέλλης, διαπιστώθηκε ότι ο πρώτος σύλλογος που δημιουργήθηκε το 1977 με αριθμό απόφασης και καταχώρησης μητρώου 7/1977 και συνεχίζει τη δράση του μέχρι σήμερα ήταν ο «*Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Κέλλης, Απόλλων*» κατόπιν τροποποίησης με αριθμό απόφασης 65/2000 και αριθμό καταχώρησης 37/2000. Ακολούθησε ο «*Αγροτικός Σύλλογος Κέλλης*», με αριθμό απόφασης 31/1987 και αριθμό καταχώρησης 7/1977 και ο «*Αγροτικός*

179 Η απεικόνιση του αρχαγγέλου Μιχαήλ στη θύρα, ως επόπη του αισθητού και νοητού κόσμου και φύλακα του ιερού, με συμμετοχή στην τελική κρίση, συναντάται επί τουρκοκρατίας, συχνά στη συγκεκριμένη θέση. Ζάρρα, Ι. (2004). ό. π.

180 Η θέση των τοιχογραφιών περιορίστηκαν στο τεταρτοσφαίριο της κόγχης του Ιερού Βήματος, με την ανώτερη θέση να λαμβάνει η Θεοτόκος, ακολουθεί ο Ιησούς και καταλήγει στους συλλειτουργούντες ιεράρχες. Ζάρρα, Ι. (2004). ό. π.

¹⁸¹ Ζάρρα, Ι. (2004). ό. π

Σύλλογος Κέλλης, ο Αδικημένος Αγρότης», ο οποίος αποτέλεσε τροποποίηση του προηγούμενου συλλόγου, με αριθμό απόφασης 76/1984 και αριθμό καταχώρησης 50/1984. Δυο χρόνια αργότερα, το 1986, δημιουργείται ο «Προοδευτικός- Μορφωτικός Σύλλογος Κέλλης», με αριθμό Απόφασης 64/1986 και αριθμό καταχώρησης 4/1987 και το 1987 κάνει την εμφάνισή του ο «Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου Κέλλης», με αριθμό αποφάσεως 25/1987 και αριθμό καταχώρησης 71/1987. Τέλος, ο «Πολιτιστικός, Προοδευτικός, Επιμορφωτικός Σύλλογος Κέλλης, οι Ακρίτες», ιδρύεται το 2000, με αριθμό απόφασης 93/2000 και ο τελευταίος σύλλογος «Αδελφότης Εξ' αίματος», με αριθμό απόφασης 107/2008 και αριθμό καταχώρησης 11/12/2008. Από τους παραπάνω συλλόγους, αυτοί που είναι εν ενεργεία με ενεργή δράση είναι οι «Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Κέλλης, Απόλλων», «Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου Κέλλης», «Πολιτιστικός, Προοδευτικός, Επιμορφωτικός Σύλλογος Κέλλης, οι Ακρίτες», «Αδελφότης Εξ' αίματος».¹⁸²

ΣΥΛΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ
Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Κέλλης, Απόλλων	01/07/77- 65/ 2000	01/07/77- 37/ 2000
Αγροτικός Σύλλογος Κέλλης	31/1987	01/07/77
Αγροτικός Σύλλογος Κέλλης, ο Αδικημένος Αγρότης	76/1984	50/1984
Προοδευτικός- Μορφωτικός Σύλλογος Κέλλης	64/1986	01/04/87
Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου Κέλλης	25/1987	71/1987
Πολιτιστικός, Προοδευτικός, Επιμορφωτικός	93/2000	

¹⁸² Δικαστήρια Φλώρινας, Ποινολόγιο, Γραφείο Σωματείου του Πρωτοδικείου. Φάκελος Καταστατικών.

Σύλλογος Κέλλης, οι Ακρίτες		
Αδελφότης Εξ' αίματος	107/2008	11/12/08

3.2.1. ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ – ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ

Το 2000, σύμφωνα με το 1^ο άρθρο, ιδρύεται στην Κέλλη Φλώρινας σωματείο με την επωνυμία Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Κέλλης «Ο Απόλλων» με έδρα την Κέλλη. Σκοπός του σωματείου ήταν η καλλιέργεια, η ανάπτυξη και διάδοση του αθλήματος του ποδοσφαίρου, της καλαθοσφαίρισης και της γυμναστικής για σωστή σωματική διάπλαση, καθώς και η άσκηση του πνεύματος και του σώματος και η διάπλαση ισχυρών και ηθικών χαρακτήρων. Επίσης, σκοπός είναι η διατήρηση και η βελτίωση της υγείας, η απόκτηση και τελειοποίηση ορισμένων φυσικών ικανοτήτων, η ψυχαγωγία, αλλά και η ανάπτυξη και η αξιοποίησή τους, βασισμένες στις βασικές αρχές του φιλάθλου πνεύματος. Ο σύλλογος, τέλος, στόχευε στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού επιπέδου της περιοχής και στον εξωραϊσμό της.

Οι παραπάνω σκοποί σύμφωνα με το καταστατικό θα υλοποιούνταν κυρίως μέσα από διαλέξεις, συγκεντρώσεις, συζητήσεις, όπως επίσης και παρουσιάσεις και εκδόσεις βιβλίων, φυλλαδίων και εφημερίδων. Ακόμα, με την αναζήτηση, υποβοήθηση και υποστήριξη κάθε προσπάθειας κάθε ατόμου μέλους ή όχι του σωματείου, που κρίνεται δραστήριο και ικανό να βοηθήσει τα συμφέροντα του σωματείου, με γνώμονα την ανιδιοτέλεια του ατόμου, αλλά και με την ίδρυση γυμναστηρίου και άλλων αθλητικών εγκαταστάσεων. Ο ελάχιστος αριθμός των μελών του σωματείου ορίζεται σε είκοσι, ανάμεσά τους βασικά στελέχη είναι ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, ο ταμίας, ο ειδικός γραμματέας και ο σύμβουλος. Τα ιδρυτικά μέλη που συγκρότησαν το καταστατικό του συλλόγου στις 16.01.2000 ήταν 38 άτομα με πρώτο πρόεδρο, βάσει καταστατικού, τον Ευάγγελο Ρούντη και γενικό γραμματέα τον Συπιδία Γεώργιο. Το καταστατικό αποτελείται από 18 άρθρα, αναγκαία για τη λειτουργία του σωματείου, αποτελώντας όπως προαναφέρθηκε τροποποίηση του παλιού. Ο σύλλογος έχει τη σφραγίδα του, όπου κυκλικά αναγράφεται η επωνυμία του Συλλόγου «ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΛΛΗΣ Ο ΑΠΟΛΛΩΝ», ενώ στο κέντρο απεικονίζεται μια λύρα, βάση του 17^{ου} άρθρου.¹⁸³

¹⁸³ Καταστατικό του Μορφωτικού και Αθλητικού Συλλόγου Κέλλης «Ο Απόλλων», με αριθμό απόφασης 65/

Ο πολιτιστικός, προοδευτικός, επιμορφωτικός σύλλογος Κέλλης με την επωνυμία «οι Ακρίτες», ιδρύεται το 2000, με έδρα το χωριό Κέλλη, που υπάγεται στο δήμο Αμυνταίου του νομού Φλώρινας, σύμφωνα με το 1^ο άρθρο του καταστατικού. Σκοποί του σωματείου, όπως αναφέρει το άρθρο 2, ήταν αρχικά η εξύψωση του πολιτιστικού-πνευματικού επιπέδου των κατοίκων του χωριού, όπως και η ανάπτυξη των κοινωνικών δεσμών και του πνεύματος αλληλεγγύης. Σκοπός ακόμα ήταν η καλλιέργεια των αξιών και ιδεωδών της ελληνικής παράδοσης, της οικογένειας, της ορθοδόξου πίστεως, της ειρήνης και της δημοκρατίας, καθώς και η συνεργασία σε πολιτιστικό επίπεδο με άλλους συλλόγους, σωματεία και φορείς. Τέλος, τονίζεται ότι ο χαρακτήρας του συλλόγου είναι υπερκομματικός και οι αποφάσεις και οι δραστηριότητές του δεν επηρεάζονται ούτε καθοδηγούνται από κανένα πολιτικό σχηματισμό.

Το 3^ο άρθρο αναφέρεται στα μέσα για την πραγματοποίηση των σκοπών, τονίζοντας ότι οι σκοποί επιτυγχάνονται με την ατομική προσπάθεια όλων των εγγεγραμμένων μελών, τη συνεργασία με άλλους συλλόγους, αλλά και τη διατήρηση της αίθουσας ψυχαγωγίας. Το σωματείο στόχευε στην εκπλήρωση των σκοπών του συλλόγου με τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, διαλέξεων, διαφόρων εκθέσεων, συναυλιών, αθλητικών εκδηλώσεων, κινηματογραφικών προβολών και θεατρικών παραστάσεων. Τέλος, σημαντικό ρόλο θα έπαιζε και η πραγματοποίηση ψυχαγωγικών και πολιτιστικών εκδρομών, η έκδοση πνευματικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου, όπως και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.

Οι πόροι του συλλόγου, όπως γίνεται φανερό στο 4^ο άρθρο του καταστατικού, θα προέρχονταν από συνδρομές και εθελοντικές εισφορές των μελών, από τα έσοδα των εκδηλώσεων και διαφόρων εκδόσεων, όπως ενός περιοδικού, από επιχορηγήσεις διαφόρων φορέων, από έσοδα δωρεών και κληροδοτημάτων, αλλά και από έσοδα προερχόμενα από περιουσιακά στοιχεία. Τα μέλη του συλλόγου όφειλαν να έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους και να είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια Κέλλης, σε αντίθετη περίπτωση θα αποφάσιζε το Δ.Σ αν θα ενέκρινε την εγγραφή του εκάστοτε μέλους, όπως όριζε το 5^ο άρθρο. Το διοικητικό συμβούλιο βάσει 8ου άρθρου διοικούνταν από 5 μελή επιτροπή με τριετή θητεία, ενώ το άρθρο 28 αναφέρει ότι σε περίπτωση διάλυσης του συλλόγου, τα περιουσιακά στοιχεία θα παραχωρούνταν στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μέχρι την ανασύστασή του συλλόγου. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δεν υπήρχε ανασύσταση εντός 5 ετών, τα περιουσιακά στοιχεία θα περνούσαν στη διάθεση του τοπικού συμβουλίου του χωριού της Κέλλης. Τέλος,

αξίζει να επισημανθεί βάσει άρθρου 30, η σφραγίδα του συλλόγου είναι κυκλική και περιφερειακά αναγράφονται οι λέξεις «Πολιτιστικός, Προοδευτικός, Επιμορφωτικός Σύλλογος» και στο κέντρο η επιγραφή «Ακρίτες Κέλλης». Το παρόν καταστατικό αποτελείται από 31 άρθρα και εγκρίθηκαν από όλα τα μέλη στη συνέλευση που έλαβε χώρα στις 25 Αυγούστου 1999 στο χωριό Κέλλη και εγκρίθηκε από το μονομελές πρωτοδικείο Φλώρινας και καταχωρήθηκε στο βιβλίο σωματείων. Τα υπόλοιπα άρθρα που στελεχώνουν το καταστατικό, σχετίζονται με θέματα λειτουργικά για την ομαλή λειτουργία του συλλόγου. Τα ιδρυτικά μέλη που φαίνεται να στελεχώνουν το σωματείο είναι 24, με πρόεδρο του συλλόγου τον Μελίσσα Λάζαρο.¹⁸⁴

Το σωματείο με την επωνυμία «*Αδελφότης Εξ' Αίματος*» ιδρύθηκε στις 23 Μαρτίου του 2008 στο Δ.Δ. Κέλλης που υπάγεται στο δήμο Αμυνταίου του νομού Φλώρινας, σύμφωνα με το 1^ο άρθρο. Κατόπιν κλειστής ψηφοφορίας εξελέγη πρόεδρος και ταμίας του Δ.Σ. ο Τάσκα Αθανάσιος, Γενικός Γραμματέας ο Θεόδωρος Κύρκος, αντιπρόεδρος του Δ.Σ. ο Λάζαρος Ηλίας και μέλη του Δ.Σ. ο Χαρίλαος Σταγγόλης και ο Νικόλαος Γκιρκόπουλος, με διετή διάρκεια θητείας, όπως ορίζει το άρθρο 8^ο άρθρο.

Σύμφωνα με το άρθρο 2^ο, σκοπός του Σωματείου ήταν η συνεχής προσπάθεια για τη διάδοση, προώθηση και εδραίωση της ιδέας της Εθελοντικής Αιμοδοσίας. Η καθιέρωση γενικότερα του θεσμού, αλλά και η προσπάθεια για την αποτροπή οικονομικής ή οποιαδήποτε άλλης συναλλαγής ή εκμετάλλευσης αυτής της δράσης. Ο σύλλογος, επίσης, ως στόχο έθετε την ανάπτυξη πνεύματος συναδέλφωσης και αλληλεγγύης ως προς τα μέλη του συλλόγου, αλλά και ως προς τα μέλη της κοινότητας. Σκοπός του ήταν ακόμα, η διάδοση της ιδέας της Δωρεά Μυελού των οστών αλλά και οργάνων του Σώματος, όπως και η μέριμνα για την εξασφάλιση των τρόπων και μέσων που απαιτούνται για την ασφάλεια των αιμοδοτών, δωρητών και ληπτών. Επιπρόσθετα, αναφέρεται και η προσπάθεια εξασφάλισης αίματος υψηλής ποιότητας και ασφάλειας σε όλη την περιφέρεια σε συνεργασία με άλλους φορείς συναφούς αντικειμένου, όπως επίσης, και η καταπολέμηση της λανθασμένης αντίληψης και επιφυλακτικότητας σχετικά με την αντίληψη ότι η αιμοδοσία βλάπτει την υγεία του δότη. Τέλος, ανάμεσα στους σκοπούς του σωματείου ήταν και η καταπολέμηση κάθε προσπάθειας εμπορίας του αίματος και των οργάνων, επισημαίνοντας πως το ανθρώπινο σώμα δεν είναι εμπορεύσιμο, καθώς και η εδραίωση ότι η αιμοδοσία πέρα από της προσφορά

184 Καταστατικό Πολιτιστικού, Προοδευτικού, Επιμορφωτικού Συλλόγου Κέλλης, «*Οι Ακρίτες*», με αριθμό απόφασης 99/2000.

της, συμβάλλει και στην καλή υγεία και ευεξία του αιμοδότη. Καταληκτικός σκοπός του συλλόγου, τέλος, εμφανίζεται η ίδρυση τράπεζας αίματος του Σωματείου.

Οι σκοποί αυτοί κατά το άρθρο 2, θα πραγματοποιούνται μέσα από επιστημονικές διαλέξεις και σεμινάρια, αλλά και μέσα από πολιτιστικές εκδηλώσεις, σεμινάρια και διάφορες εκθέσεις που να σχετίζονται με το θέμα της Αιμοδοσίας, αλλά και της δωρεάς οργάνων σώματος και μυελού των οστών. Άλλα μέσα που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των σκοπών είναι η κυκλοφορία εντύπου και οπτικοακουστικού μέσου για τη διάδοση των σκοπών του σωματείου, καθώς επίσης και η αξιοποίηση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Σημαντική για την υλοποίηση των στόχων κρίθηκε η συμβολή αλλά και η συνεργασία της Πολιτείας, αλλά και άλλων φορέων και Εθελοντικών οργανώσεων, εθνικής και παγκόσμιας κλίμακας.

Κατά το 3^ο άρθρο του καταστατικού, τα μέλη του Σωματείου έπρεπε να είναι κάτοικοι του Δ. Δ Κέλλης είτε της περιφέρειας της Δ. Μακεδονίας, έχοντας καταγωγή από το διαμέρισμα αυτό, με βασική προϋπόθεση να προάγει τους σκοπούς του Σωματείου. Η κυκλική σφραγίδα του Σωματείου έχει την επωνυμία «*Αδελφότης Εξ Αίματος*», Κέλλη-2008, ενώ τη μέση κοσμεί ένα κλαδί Κέδρου, όπως αναφέρεται στο 13^ο άρθρο. Το καταστατικό απαρτίζεται από 14 άρθρα, ψηφίστηκε από τα 26 ιδρυτικά μέλη και τέθηκε σε ισχύ κατόπιν εγκρίσεως του Πρωτοδικείου Φλώρινας, όπως φαίνεται από το 14^ο άρθρο. Όλα τα υπόλοιπα άρθρα είναι νομοθετικά και σχετίζονται με την εύρυθμη λειτουργία του Σωματείου.¹⁸⁵

3.3. ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Το πανηγύρι του χωριού τελείται κάθε χρόνο στις 2 Μαΐου, ανήμερα της εορτής του προστάτη του χωριού, Αγίου Αθανασίου. Η γιορτή του Μεγάλου Αθανασίου είναι στις 18 Ιανουαρίου, ωστόσο, το χωριό γιορτάζει τη μέρα εκείνη την ανακομιδή των λειψάνων του μεγάλου αυτού αγίου της ορθοδοξίας. Τη μέρα αυτή οι κάτοικοι του χωριού, μετά την τέλεση της λειτουργίας στην εκκλησία του αγίου Αθανασίου, που βρίσκεται στην πλατεία του χωριού, ανεβαίνουν στο βουνό του αγίου Αθανασίου, όπου βρίσκεται το ομώνυμο εξωκκλήσι και εκεί τελείται ο Αγιασμός. Οι κάτοικοι κατά την κάθοδό τους συνηθίζουν να κόβουν ένα κλωνάρι από τις βελανιδιές που κοσμούν το λόφο με σκοπό να το τοποθετήσουν στις

185 Καταστατικό συλλόγου Εθελοντών «Αδελφότης εξ' αίματος», με αριθμό απόφασης 107/2008 και αριθμό καταχώρησης 11/12/08.

αυλόπορτες των σπιτιών τους.¹⁸⁶ Την κίνηση αυτή υιοθετούν και οι νεότεροι και μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, καθώς όπως πιστεύουν φέρνουν την ευλογία του αγίου στο σπίτι τους.

Η μέρα αυτή για το χωριό είναι πολύ σημαντική, καθώς ανοίγουν τα σπίτια τους και προσφέρουν τα παραδοσιακά και ντόπια εδέσματά τους σε συγγενείς και φίλους, απολαμβάνοντας ευχάριστες οικογενειακές στιγμές. Επίσης, συνηθίζεται να κλείνει η μέρα αυτή με ένα παραδοσιακό γλέντι, το οποίο πλαισιώνει ο σύλλογος «οι Ακρίτες Κέλλης» με τη συνοδεία τοπικών ορχηστρών, προσφέροντας τέρψη στο λαό. Αξίζει να επισημανθεί ότι το χωριό βρίσκεται σε εορταστική διάθεση από το απόγευμα της πρωτομαγιάς, καθώς τελείται η λιτανεία, την οποία παρακολουθεί με ευλάβεια και κατάνυξη το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων, όπως και η περιφορά της τίμιας εικόνας του πολιούχου.

3.4. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΩΜΕΝΑ

Οι σημαντικότερες εορτές του χρόνου για τους ορθοδόξους χριστιανούς είναι αυτές των Χριστουγέννων, των Αποκριών και του Πάσχα. Οι κάτοικοι του χωριού παραμένουν πιστοί στις παραδόσεις και τιμούν με λαμπρότητα τις μεγάλες γιορτές της χριστιανοσύνης. Μια από τις σημαντικότερες, αν όχι η μεγαλύτερη εορτή, κατά την οποία εκτυλίσσονται πληθώρα εθίμων κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, είναι τα Χριστούγεννα. Ο μήνας αυτός του Δεκεμβρίου που δηλώνει την εορταστική περίοδο, ανοίγει με την εορτή της αγίας Βαρβάρας στις 4 Δεκεμβρίου¹⁸⁷, την παραμονή της οποίας ανάβουν οι νεαροί του χωριού φωτιά.¹⁸⁸

Στο χωριό της Κέλλης, όπως και σε πολλές περιοχές της Φλώρινας, αναβιώνει το έθιμο της φωτιάς στις 23 Δεκεμβρίου, την οποία στήνουν οι νέοι ολημερίς με ξύλα τα οποία έχουν συγκεντρώσει με προσωπική εργασία και μόχθο. Το πρωί της επομένης, τα μικρά παιδιά επισκέπτονται τα νοικοκυριά του χωριού τραγουδώντας τα κάλαντα, ώστε να μαζέψουν χρήματα.¹⁸⁹ Τη μέρα των Χριστουγέννων οι άνθρωποι ξυπνούν το πρωί και εκκλησιάζονται, τρώγοντας όλοι μαζί στο εορταστικό τραπέζι. Αξίζει να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια, οι

186 Μελίσσας Λ. (2003). *Ήθη και Έθιμα Κέλλης*. σ. 29

187 Ένα δρώμενο, το οποίο έχει χαθεί, ήταν η επίσκεψη των κοριτσιών στα σπίτια του χωριού, ψάλλοντας τα κάλαντα της αγίας Βαρβάρας για τη συλλογή αλευριού. Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 23

188 Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 23

189 Παλιότερα συνηθιζόταν οι νοικοκυρές να μοιράζουν ζαχαρωτά και κάστανα, τα οποία έψηναν πάνω στα πυρωμένα κάρβουνα της χθεσινής φωτιάς. Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 23

κάτοικοι του χωριού συνηθίζουν να διασκεδάζουν μαζί τη μέρα αυτή, στον παραδοσιακό χορό που διοργανώνεται κάθε χρόνο σε κέντρο δεξιώσεων, υπό τον ήχο των χάλκινων και με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού, Προοδευτικού, Επιμορφωτικού Συλλόγου Κέλλης, «*οι Ακρίτες*».

Η Πρωτοχρονιά είναι μια μέρα, η οποία γιορτάζεται με ξεχωριστό τρόπο στο χωριό της Κέλλης, καθώς οι κάτοικοι βάζουνε τα καλά τους και υποδέχονται το νέο έτος στην εκκλησία και εντός του ναού κόβεται και η βασιλόπιτα. Μετά την εκκλησία, συνηθίζεται το άναμμα της φωτιάς στο κέντρο του χωριού και η διασκέδαση μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, οι νοικοκυρές φτιάχνουν τη βασιλόπιτα, η οποία παλιότερα συνηθιζόταν να έχει τη μορφή της τυρόπιτας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η παραδοσιακή βασιλόπιτα, πέρα από το νόμισμα, το οποίο όποιος τύχαινε δήλωνε τον οικονόμο του νοικοκυριού, είθισται να περιέχει και ένα κομμάτι κλωστής από μαλλί προβάτου, αλλά και ένα κομμάτι άχυρου. Το κομμάτι της κλωστής, θα αναδείκνυε τον τσομπάνη του σπιτιού, ενώ το άχυρο το γεωργό.¹⁹⁰ Το χωριό, όπως είναι ήδη γνωστό, αποτελείται από γεωργικές οικογένειες κατά ένα μεγάλο ποσοστό και η πίτα αυτή δεν έλειπε από αυτά τα νοικοκυριά. Ορισμένα σπίτια συνεχίζουν να τηρούν την παράδοση και να φτιάχνουν πέρα από τη γλυκιά βασιλόπιτα και την καθιερωμένη αυτήν πίτα. Την πρώτη μέρα του έτους, τα παιδιά, ανάμεσα σε αυτά και τα μεγαλύτερα αγόρια, μεταμφιεσμένα με τρομακτικές αμφιέσεις, φορούν κουδούνια και δέρματα ζώων ή γούνες και περιφέρονται στα σπίτια. Ανάμεσα στις παρέες, παρευρίσκεται και ένας άντρας, μεταμφιεσμένος σε νύφη, την οποία η παρέα προβάλλει ως επίτιμο μέλος της παρέας και απαιτεί χρήματα από τους νοικοκυραίους για τη νύφη.¹⁹¹

Η εορταστική περίοδος κλείνει με τα Θεοφάνεια, δηλαδή την κατάδυση του τιμίου Σταυρού στο σιντριβάνι του χωριού, υπό την παρουσία των συγχωριανών. Την παραμονή των Θεοφανείων, όλο το χωριό τηρεί αυστηρή νηστεία, ακολουθώντας ως πιστοί χριστιανοί τους κανόνες της εκκλησίας. Οι γυναίκες στο παρελθόν ετοίμαζαν το ραντιστήρι, με το οποίο θα ράντιζαν τα υπάρχοντά τους με το αγιασμένο νερό και το κρατούσαν κατά την τέλεση του Μέγα Αγιασμού. Το ραντιστήρι αποτελούνταν από στάχια και πάνω του ήταν τοποθετημένη μια ζυμωτή κουλούρα, η οποία ήταν δεμένη με κόκκινη κλωστή, ενώ ήταν στολισμένη με

190 Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 23-24

191 Παλιότερα οι μασκαράδες συνηθιζόταν να λαμβάνουν κρέας από το σφαγμένο σπιτικό χοίρο και όχι χρήματα, το οποίο έψηναν σε ένα από τα σπίτια των αγοριών, στήνοντας ολονύχτιο γλέντι. Μελίσσας, Λ. (2009). ό. π., σ. 25

σκασμένο καλαμπόκι.¹⁹² Ωστόσο, με τα χρόνια το έθιμο αυτό χάνεται και μόνο ελάχιστες κυρίες παλεύουν να το διασώσουν.

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ένα θρησκευτικό δράμενο που εκτυλίσσεται την 4η Ιανουαρίου, μετά τον Εσπερινό, όπου ο ιερέας βυθίζει στο κάνιστρο τον Σταυρό, τον οποίο θα βυθίσει ο ιερέας στο σιντριβάνι κατά το Μέγα Αγιασμό. Το δράμενο λαμβάνει χώρα στο Ιερό Βήμα με την παρουσία μόνο του ιερέα. Κατά τη διαδικασία της βύθισης εντός του κανίστρου, υποστηρίζεται από τους γεροντότερους ότι η θέση (βόρεια, νότια) που θα λάβει ο σταυρός μετά την πτώση, δηλώνει τον καιρό που θα επικρατήσει το υπόλοιπο διάστημα.¹⁹³

Ανήμερα των Φώτων, ο κόσμος μετά τη θεία λειτουργία, συγκεντρώνεται στο σιντριβάνι του χωριού, το οποίο δεσπόζει μπροστά από την εκκλησία του αγίου Αθανασίου για να γίνει ο αγιασμός των υδάτων. Λίγο πριν την τέλεση του Αγιασμού, μια ομάδα ανδρών, κρατώντας τα λάβαρα, περιφέρονται στο χωριό και ψάλλουν το «*Κύριε, κύριε ελέησον*», με σκοπό να προσκαλέσουν τους κατοίκους στο σιντριβάνι για να γίνει η κατάδυση υπό την παρουσία όλων των κατοίκων.¹⁹⁴ Οι κάτοικοι του χωριού στέκονται στο σιντριβάνι κρατώντας στα χέρια τους εικόνες από το εικονοστάσι του σπιτιού τους και ορισμένοι από αυτούς, όπως προαναφέρθηκε, το ραντιστήρι.¹⁹⁵ Γενικότερα συνηθίζεται να βουτούν μόνο ανύπαντροι άντρες νεαρής ηλικίας. Τη μέρα αυτή οι περισσότερες οικογένειες έχουν στο τραπέζι τους τον κρύο πατσά ή αλλιώς την πηχτή, όπως την αποκαλούν. Τα νοικοκυριά τη μέρα αυτή περιμένουν τον ιερέα με τον αγιασμό και το Σταυρό για να αγιάσει το σπίτι με το Μέγα Αγιασμό.

Οι Αποκριές δεν παρουσιάζουν κάτι το ξεχωριστό και αξιόλογο και οι κάτοικοι δεν ακολουθούν τα καρναβαλικά έθιμα του μασκαρέματος και των Διονυσιακών ξεφαντωμάτων. Ένα έθιμο που λαμβάνει χώρα την Κυριακή της Τυροφάγου και συνηθίζεται στο νομό της Φλώρινας έχει να κάνει με τις επισκέψεις των νέων στα σπίτια των μεγαλύτερων με σκοπό να συγχωρεθούν και να εισέλθουν στη Μ. Τεσσαρακοστή με καθαρή καρδιά. Οι νεότεροι

192 Μελίσσας, Λ. (2009). ό. π., σ. 25-26

193 Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 26

194 Κατά το παρελθόν, τα λάβαρα λαμβάνονταν ακολουθώντας μια διαδικασία δημοπρασίας εντός του ναού.
Προφορική μαρτυρία Σ. Ε. (Γυναίκα, 56 ετών)

195 Μελίσσας, Λ. (2003). ό. π., σ. 26-27

κατά το έθιμο φιλούν το χέρι των μεγαλύτερων για να τους ευχηθούν καλή Σαρακοστή και αυτοί τους προσφέρουν χρήματα. Συνηθίζεται, επίσης, τη μέρα εκείνη οι νοικοκυρές να προσφέρουν σιροπιαστά στους επισκέπτες λόγω νηστείας.¹⁹⁶

Το Πάσχα, τη μεγάλη αυτήν εορτή της χριστιανοσύνης δεν παρατηρείται κάτι ξεχωριστό, το οποίο δε συνηθίζεται και στα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας. Την Κυριακή των Βαΐων και μόλις σημάνουν οι καμπάνες, τα μικρά κορίτσια στολίζουν τα καλάθια τους με βάγια και επισκέπτονται τα σπίτια για να μαζέψουν αυγά, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για τα τσουρέκια που θα φτιαχτούν την Μ. Τετάρτη. Οι άνθρωποι καθημερινά εκκλησιάζονται και την Μ. Παρασκευή προκαλεί δέος η εικόνα των γυναικών, καθώς φορούν πένθιμα ρούχα και οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, κατά το προσκύνημα του Επιταφίου, φορούν και μαύρο μαντήλι, προσφέροντας λουλούδια στον εσταυρωμένο, αλλά και κόκκινα αυγά, τα οποία μοιράζει ο ιερέας μετά τη λειτουργία της Λαμπρής.¹⁹⁷

Τους επόμενους μήνες, δεν συμβαίνει κάτι αξιόλογο, πέρα από την τέλεση του Αγιασμού στο εξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία στις 20 Ιουνίου, καθώς επίσης και τη μέρα του Δεκαπενταύγουστου, κατά την οποία εκκλησιάζεται ένα μεγάλο μέρος του χωριού. Σχεδόν κάθε χρόνο το βράδυ της μέρας αυτής, τελούνται εκδηλώσεις, τις οποίες πλαισιώνουν τοπικά συγκροτήματα με εμφανίσεις συλλόγων από διάφορα σημεία της Ελλάδας, υπό την αιγίδα του δραστήριου συλλόγου «οι Ακρίτες». Τέλος, μια ακόμα θρησκευτική εορτή που κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί, σχετίζεται με την 14^η Σεπτεμβρίου, μέρα του Σταυρού, κατά τη διάρκεια της οποίας μέρας, ο ιερέας και ορισμένα μέλη από την επιτροπή, επισκέπτεται τα σπίτια του χωριού, αγιάζοντάς τα, ενώ ο νοικοκύρης του προσφέρει ότι έχει ευχαρίστηση από το υστέρημα προς ενίσχυση του ταμείου της εκκλησίας.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

4.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΑ

Ο εκπαιδευτικός ανταγωνισμός, που αποτελεί προέκταση του εθνικού, υπάρχει και στο πεδίο της χρηματοδότησης των σχολικών μηχανισμών στην περιοχή της Μακεδονίας. Στα πλαίσια της αυτοδιοίκησης των χριστιανικών κοινοτήτων, η ίδρυση ελληνικών σχολείων ανήκε στις αρμοδιότητες της Εκκλησίας, ενώ η οικονομική υποστήριξη των επαγγελματικών

196 Μελίσσας, Α. (2003). ό. π., σ. 27-28

197 Μελίσσας, Α. (2003). ό. π., σ. 28-29

σωματείων αποτελούσε εθελοντική συμβολή στην κοινωνική πρόοδο. Η εθελοντική αυτή δράση, βασισμένη στην καινούρια εθνική δεοντολογία, έδινε την πεποίθηση ότι η εκπαίδευση αποτελούσε μέσο για την εξασφάλιση της κοινωνικής και εθνικής συνοχής που απειλούνταν από την εθνική αφύπνιση άλλων χριστιανικών ομάδων. Σπουδαίο παράγοντα της εκπαιδευτικής ανάπτυξης αποτελεί η αρωγή των Μακεδόνων ομογενών, καθώς επίσης, και η αρωγή του ελληνικού κράτους μετά το 1878.¹⁹⁸

Η οικονομική αρωγή του ελληνικού κράτους, όπως και η οικονομική στήριξη των ανθρώπων της διασποράς συνέβαλε στην εκπαιδευτική ανάπτυξη, η οποία παρατηρήθηκε στις οθωμανικές επαρχίες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1880. Αξίζει να σημειωθεί ότι συνεχίζει να στηρίζει οικονομικά τα ελληνικά σχολεία και ο ντόπιος ελληνικός πληθυσμός, καθώς και η κοινότητα, παρά την οικονομική κρίση που αντιμετώπιζαν τα κοινοτικά ταμεία. Ωστόσο, παρά τις δυσκολίες της οικονομικής κρίσης, οι οποίες επηρέασαν τη χρηματοδότηση του ελληνικού σχολικού μηχανισμού, οι παροχές συντέλεσαν καθοριστικά στη διεύρυνση του ελληνικού σχολικού δικτύου, ακόμα και στα σλαβόφωνα χωριά.¹⁹⁹

Τα εκπαιδευτικά χορηγήματα μετά από αίτημα της κοινότητας, προτεινόταν από τον Μητροπολίτη στον Έλληνα Πρόξενο του Μοναστηρίου, με την υπόδειξη του οποίου περνούσαν στον εκπαιδευτικό προϋπολογισμό κάθε σχολικού έτους. Οι Μητροπολίτες συνέβαλαν στην προώθηση των αιτημάτων των κοινοτήτων για οικονομική ενίσχυση των ελληνικών σχολείων, καθώς με αυτόν τον τρόπο διευκολύνονταν η κοινότητα στην καταβολή της καθιερωμένης αρχιερατικής επιχορήγησης.²⁰⁰

Την εκπρόθεσμη αποστολή των χορηγημάτων είχε αναλάβει ο «Σύλλογος προς διάδοση των ελληνικών γραμμάτων» σε συνεργασία με τους Έλληνες Προξένους των οθωμανικών περιοχών. Ωστόσο, το 1887 αναλαμβάνει η «Επιτροπή προς ενίσχυσιν της ελληνικής Εκκλησίας και Παιδείας», διοριζόμενη από το Υπουργείο Εξωτερικών, μετά από παραίτηση του «Συλλόγου» από τη διαχείριση του εκπαιδευτικού τομέα του οθωμανικού χώρου.²⁰¹ Η

¹⁹⁸ Βούρη, Σ. (1992). *Εκπαίδευση και εθνικισμός στα Βαλκάνια, Η περίπτωση της Βορειοδυτικής Μακεδονίας 1870-1904*. Αθήνα: Παρασκήνιο. σ. 83

¹⁹⁹ Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 84-86

²⁰⁰ Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 92

²⁰¹ Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 86-87

«Επιτροπή» εφαρμόζει την πολιτική της αυστηρής λιτότητας και οι Πρόξενοι θεωρούν ασύνετο χειρισμό τη μείωση των χορηγημάτων. Πιο συγκεκριμένα, θεωρούν ότι η κατάργηση των ελληνικών παροχών στις ασθενέστερες πατριαρχικές κοινότητες της υπαίθρου, σχετίζεται με την ενδεχόμενη αποσκίρτησή τους από το Πατριαρχείο και η δυσαρέσκεια των κοινοτήτων θεωρούνταν επιζήμια για την εθνική υπόθεση.²⁰²

Ο Πρόξενος Μοναστηρίου κ. Πανουργιάς ζητά να γίνονται σεβαστά τα χορηγήματα που είναι σε ισχύ, ενώ τα νέα να ψηφίζονται επιφυλακτικά, έπειτα από συστηματική εξακρίβωση των τοπικών αναγκών και επαναλαμβανόμενη αξιολόγηση των αναγκών που αποσκοπούσαν. Όντως, τα επόμενα δυο σχολικά έτη, 1888 και 1889, τα σχολικά χορηγήματα παρέμειναν αμετάβλητα, με εξαίρεση ορισμένες μειώσεις μισθών σε δασκάλους σχολείων της επαρχίας, καθώς και την αναγκαστική κατάργηση έντεκα παλιών χορηγημάτων από κοινότητες που οι ίδιες τα αρνήθηκαν. Τα 11 χορηγήματα που διέγραψε ο Πρόξενος από τον προϋπολογισμό του 1888-1889, λόγω μη αποδοχής της επιχορήγησης, ισοδυναμούσαν με 148 λίρες και αφορούσαν 11 χριστιανικές κοινότητες ανάμεσα στις οποίες βρισκόταν και η κοινότητα Γκορνιτσόβου.²⁰³

4.2. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο επίσκοπος Μογλενών, ο τέως Καλλιουπόλεως και Μαδύτου, Αβέρκιος (1891-1894) κατέβαλε σπουδαίο έργο στο χώρο της εκπαίδευσης, ώστε να ποιμάνει το λαό της Επισκοπής του. Με επιστολή προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, ζήτησε να σταλούν στην περιοχή δάσκαλοι, διότι οι εξαρχικοί επεδίωκαν να ανοίξουν βουλγαρικά σχολεία. Σε επιστολές του Πατριαρχείου προς τον Αβέρκιο, οι οποίες σώζονται σε κώδικες του Πατριαρχείου, διακρίνεται το ενδιαφέρον σχετικά με την επικρατούσα κατάσταση στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, οι επιστολές ζητούν πληροφορίες για τη βουλγαρική δράση αλλά και για τη δράση των εξαρχικών αρχιμανδριτών στις κοινότητες Κέλλης και Αρμενοχωρίου.²⁰⁴

Ο Μητροπολίτης Μογλενών Άνθιμος Σαρρίδης με το που αναλαμβάνει τα καθήκοντά του, ενημερώνεται σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στην επικράτειά του και αρχίζει τις περιοδείες, ώστε να εμψυχώσει το λαό του και να λύσει τα προβλήματα της περιοχής.

²⁰² Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 93

²⁰³ Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 93, 113

²⁰⁴ Μελίσσας, Λ. (2014). ό. π., σ. 29

Εστιάζει στον τομέα της εκπαίδευσης, γνωρίζοντας την αξία της και φροντίζει με κάθε τρόπο να εξασφαλίσει τη λειτουργία των σχολείων σε όλα τα χωριά. Ζητά με επιστολή από τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, να σταλούν δάσκαλοι, ώστε να καλυφθούν τα κενά. Όντως, στο έργο που παρέδωσε πριν την μετάθεσή του και καταγράφεται στο βιβλίο αποφάσεων της Αντιπροσωπείας, αναφέρεται και το χωριό «Γορνιτζώβου», ως ένα εκ των δεκατριών σχολείων της επικράτειάς του, που δόθηκε κυβερνητική άδεια λειτουργίας σχολείου, σύμφωνα με απόφαση της Αντιπροσωπείας 68/29-2-1908.²⁰⁵

4.3. ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Πρώτη αναφορά σε ελληνικό σχολείο στο χωριό συναντάμε την 1 Ιανουαρίου 1894.²⁰⁶ Ωστόσο, αναφορά γίνεται και το 1888-1889, όπως αναφέρθηκε στην ενότητα των εκπαιδευτικών χορηγημάτων, με την άρνηση του σχολείου να λάβει κρατική επιχορήγηση. Αυτό ερμηνεύεται με βάση το γεγονός ότι το χωριό φαίνεται ότι είχε ένα σημαντικό αριθμό εξαρχικών κατοίκων.²⁰⁷ Δημοτικό σχολείο στην Κέλλη ιδρύθηκε το 1913 σύμφωνα με τις πηγές του μακεδονικού μουσείου.²⁰⁸ Η προαγωγή του σχολείου από πενταθέσιο σε εξαθέσιο, ορίστηκε με το Φ.Ε.Κ 367/9-11-40. Το νέο εξατάξιο δημοτικό, ανεγέρθη το 1965 και η χιλιομετρική απόσταση του σχολείου από την έδρα της Επιθεώρησης απείχε 28 χιλιόμετρα.²⁰⁹ Η χρονολογία υπαγωγής του σχολείου στη Β΄ Περιφέρεια Φλώρινας από την περιφέρεια Αμυνταίου, ορίζεται με το Φ.Ε.Κ 1035/20-08-1976, ενώ το έτος ανέγερσης του διδακτηρίου σημειώνεται από την ίδια, το 1962. Η χιλιομετρική απόσταση του σχολείου από την έδρα της Επιθεωρήσεως είναι 30 χιλιόμετρα.²¹⁰

4.4. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ

4.4.1. ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟ

²⁰⁵ Μελίσσας, Λ. (2014). ό. π., σ. 34

²⁰⁶ Κάποια αναφορά σε Βουλγαρικό ή Ρουμάνικο σχολείο δεν καταγράφηκε. MMA/KEMIT

²⁰⁷ Βούρη, Σ. (1992). ό. π., σ. 93, 113

²⁰⁸ MMA/KEMIT

²⁰⁹ Γ.Α.Κ, Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας. ΑΒΕ 112 ΣΑΕ 677, Μητρώα Σχολείων.

²¹⁰ Γ.Α.Κ, Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας,. ΑΒΕ 112 ΣΑΕ 681, Μητρώα Σχολείων.

Σύμφωνα με την έκθεση του επιθεωρητή Ιωαννίδη, το χωριό του Γκορνιτσόβου με τις 180 οικίες που βρίσκεται επί της Εγνατίας οδού, υπέστη μεγάλη καταστροφή την περίοδο των πολεμικών επιχειρήσεων και δε λειτούργησε το σχολείο για δυο έτη. Το διδακτήριο, όπως διαπίστωσε ο επιθεωρητής ήταν παλιό, σαθρό και σκοτεινό και αποτελούνταν από μια αίθουσα στο δεύτερο όροφο αλλά και από ένα μικρότερο δωμάτιο. Συνεπώς, θεωρήθηκε ακατάλληλο να ικανοποιεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες της κοινότητας.²¹¹ Κατά την επιθεώρηση, ο επιθεωρητής διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε σχολικό διδακτήριο, καθώς χρησιμοποιούσαν μια τρώγλη για σχολείο. Στην τρώγλη αυτή, κατά τα λεγόμενά του, λειτούργουσε το διτάξιο δημοτικό σχολείο και το μονοτάξιο νηπιαγωγείο.²¹²

Η επιθεώρηση έγινε με σκοπό να εξακριβώσει ο ίδιος σε τι στάδιο βρίσκονταν οι εργασίες της ανέγερσης του καινούργιου διδακτηρίου με αρωγή του κράτους αλλά και της κοινότητας. Ο ίδιος ήταν υπεύθυνος για το αν θα γνωμοδοτούσε χορηγία άλλων 10.000 δραχμών για την ολοκλήρωση του διδακτηρίου. Με την επιστροφή του στην έδρα του, 11 Ιουλίου, υπέβαλλε μια λεπτομερή έκθεση σχετικά με τις μέχρι τότε εργασίες, ζητώντας να δοθεί η χορηγία των 10.000 για την αποπεράτωση του έργου.²¹³

Το έργο, σύμφωνα με τις πληροφορίες του επιθεωρητή, ολοκληρώθηκε κατά το τρέχον έτος, του 1925, όντας πλέον διτάξιο δημοτικό σχολείο και μονοτάξιο νηπιαγωγείο. Το καινούριο διδακτήριο μετά τις εργασίες τελούσε ως διτάξιο, αλλά επρόκειτο να γίνει τριτάξιο με την εγκατάσταση σε αυτό και του νηπιαγωγείου. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι το γραφείο του σχολείου βρισκόταν στην τάξη, όπως μας πληροφορεί ο Επιθεωρητής και χρησιμοποιούνταν ως αίθουσα της διδασκάλισσας. Επομένως, ήταν ανεπαρκές για τον ίδιο και έτσι πρότεινε τον χωρισμό της μεγαλύτερης τάξης σε δυο, οι οποίες, ωστόσο, δεν θα ήταν και πάλι επαρκείς. Έπειτα, επισημαίνει ότι παρέδωσε στο σχολικό ταμείο αρωγή του κράτους 10.000 δραχμών για την κατασκευή της εξωτερικής όψης, καθώς και για την κάλυψη άλλων αναγκών του σχολείου. Τέλος, αναφέρθηκε και στα θρανία του σχολείου, τα οποία όπως παρατήρησε ήταν ανεπαρκή και παλιά, όπως και τα σχολικά σκεύη και μέσα, πενιχρά.²¹⁴

²¹¹ Έκθεση Επιθεωρητή Ιωαννίδη (1.5.1918)

²¹² Έκθεση Επιθεωρητή Χριστοδουλόπουλου (13.05.1923)

²¹³ Έκθεση Επιθεωρητή Χριστοδουλόπουλου (10.07.1924)

²¹⁴ Έκθεση Επιθεωρητή (5.5.1925)

Κατά την έκθεση του Πετρόπουλου, το σχολείο ήταν διτάξιο, μεικτό με νηπιαγωγείο. Το διδακτήριο είναι καινούριο, καθώς προστέθηκε σε αυτό δεύτερος όροφος με δαπάνη του κράτους και ολοκληρώθηκε κατά το τρέχον σχολικό έτος (1926-7). Ως προς το υλικό, προστέθηκαν βιβλία στο γραφείο, αλλά και χάρτες. Επίσης, επισημαίνει ότι ήταν ανάγκη να γίνει διτάξιο, λόγω του μεγάλου αριθμού των νηπίων.²¹⁵

Ο επιθεωρητής Γιούρτσης το 1931, καταγράφει ότι το δημοτικό σχολείο παραμένει διτάξιο, νεόκτιστο, επισημαίνοντας ότι ανεγέρθηκε κατά ένα μέρος το 1923 και ολοκληρώθηκε το 1926, τύπου τριτάξιο με δαπάνες του δημοσίου. Συμπερασματικά δηλώνει ότι η κατάσταση ήταν αρκετά ικανοποιητική. Το σχολείο, ως προς τα υλικά, καταγράφει πως είχε 3 τραπέζια, 6 καθίσματα, 4 θερμάστρες, 24 δίδρα και 25 τρίεδρα παλιά θρανία. Ως προς τα εποπτικά μέσα, αναφέρει πως υπήρχαν 8 γεωγραφικοί χάρτες, 28 εικόνες της ελληνικής επανάστασης και 2 εικόνες της ομηρικής εποχής. Η έκθεση του επιθεωρητή αποτελεί πηγή πληροφοριών και για τον κήπο, που κατά τον ίδιο καλλιεργούνταν σημαντικό μέρος της αυλής. Τέλος, κλείνει τονίζοντας πως η κατάσταση της υγείας των παιδιών ήταν καλή, όπως επίσης και το θέμα της καθαριότητάς τους. Εξίσου καλή ήταν και η κατάσταση του διδακτηρίου, καθώς όπως σημειώνει ήταν αρκετά ικανοποιητικά τα πράγματα.²¹⁶

Η τελευταία έκθεση κατά το 1936, αναφέρει ότι το διτάξιο νηπιαγωγείο Κέλλης στεγαζόταν σε μια αίθουσα του διδακτηρίου του δημοτικού σχολείου, τονίζοντας πως τα μόνα έπιπλα που είχε ήταν τα λίγα πολύεδρα θρανία, τα οποία ήταν παλιά και ανθυγιεινά, 1 τραπέζι και 1 κάθισμα. Σχετικά με τα σκεύη, καταγράφει πως υπήρχε ένας μελανοπίνακας, 1 κουδούνι, 30 παιδικά παιχνίδια, καθώς και τα βιβλία του αρχείου.²¹⁷

Χρόνια αργότερα, τον Απρίλιο του 1971, η διευθύντρια αναφέρει ότι το διδακτήριο ανήκε στη Σχολική Εφορεία του δημοτικού σχολείου Κέλλης και ήταν τύπου εξατάξιο, έχοντας 6 αίθουσες διδασκαλίας, 1 γραφείο, 2 αποθήκες, 7 αφοδευτήρια αλλά και ύδρευση.²¹⁸ Η κυρία Καρακούση Ελευθερία, διευθύντρια του σχολείου, καταγράφει στις 19.12.1977 ότι το διδακτήριο ανήκε στη Σχολική Εφορεία του δημοτικού. Τονίζει, επίσης, ότι στο σχολείο

²¹⁵ Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

²¹⁶ Έκθεση Επιθεωρητή Άγγελος Γιούρτση (5.6.1931)

²¹⁷ Έκθεση Επιθεωρητή Στ. Βασιλικόπουλος (4.4.1936)

²¹⁸ Γ.Α.Κ. Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας. ABE 112 ΣΑΕ 677, Μητρώα Σχολείων.

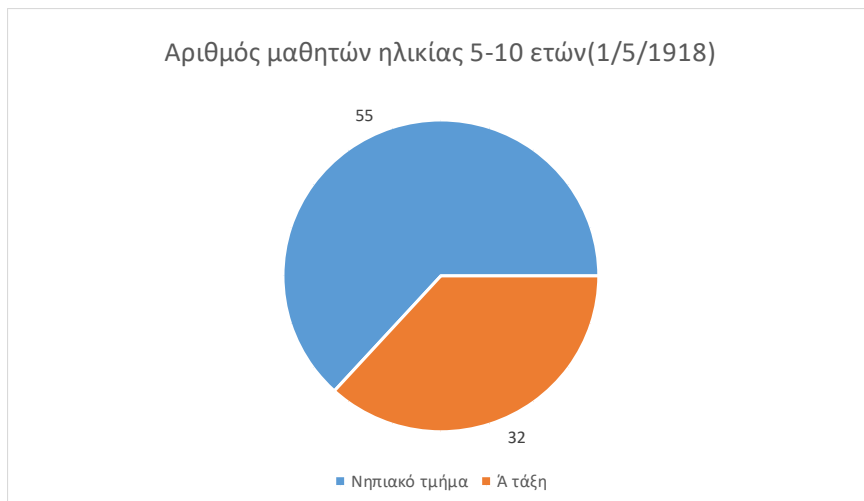
υπήρχαν 6 αίθουσες διδασκαλίας, 1 γραφείο, 1 αποθήκη και 8 αφοδευτήρια, καθώς και ύδρευση, ενώ αναφέρει ότι το εμβαδόν της αυλής του νέου σχολείου κυμαινόταν στα 2.500 τ. μ.²¹⁹

4.4.2. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Στοιχεία για τον αριθμό των μαθητών που φοιτούσε στο δημοτικό σχολείο της Κέλλης, αντλούμε από τις εκθέσεις των επιθεωρητών. Πρώτη αναφορά στον αριθμό των μαθητών, καταγράφεται από τον Ιωαννίδη, ο οποίος στην έκθεσή του την 1 Μαΐου 1918, αναφέρει ότι το χωριό είχε 180 οικίες, Μας πληροφορεί ότι η διδασκάλισσα, η οποία ανέλαβε να περισυλλέξει τουλάχιστον λίγα νήπια από τη μεγάλη αυτήν κοινότητα, άρχισε να εργάζεται τέλη Νοεμβρίου, προσελκύοντας 90 μαθητές και μαθήτριες, ηλικίας από 5- 10 ετών, σχηματίζοντας δυο τμήματα, ένα νηπιακό με 55 νήπια και ένα της Α' Τάξης με 32 μαθητές. Επίσης, δε διστάζει να επισημάνει ότι κανένας από τους μαθητές δεν γνώριζε την ελληνική γλώσσα, αλλά χάρη στη φιλοπονία της κυρίας Ιουλίας και της ευφυΐας των παιδιών, έμαθαν να μιλούν με ευχέρεια μέσα σε τέσσερις μήνες, κυρίως τα μεγαλύτερα παιδιά και όχι μόνο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αλλά και των διαλειμμάτων. Η διδασκάλισσα με γλωσσικές ασκήσεις, εξιστόρηση διηγημάτων και μύθων, ποιήματα, προσευχές, διάφορα άσματα και άφθονους συλλαβισμούς, κυρίως στα παιδιά της Α' Τάξης, κατάφερε να μάθει στα παιδιά την ελληνική γλώσσα. Για το έργο της αυτό αλλά και άλλων εξίσου εργατικών διδασκαλισσών, κρίνει ότι *«είνε άξια σεβασμού και διακαιούμεναι επί της εθνικής ευγνωμοσύνης δια των μέγα αυτόν έργων»*.²²⁰

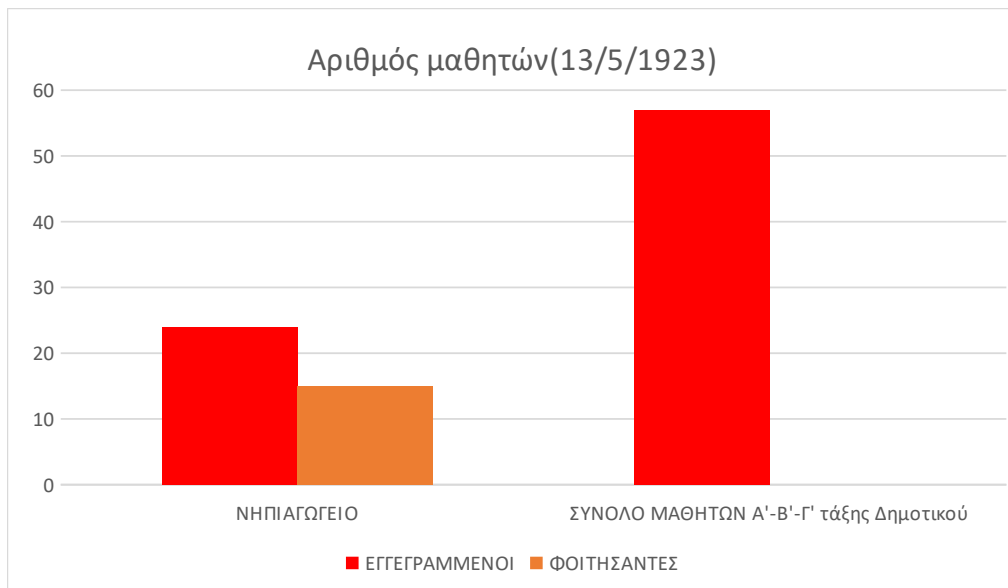
²¹⁹ Γενικά Αρχεία Κράτους. ΑΒΕ 112 ΣΑΕ 681, Μητρώα Σχολείων.

²²⁰ Έκθεση Επιθεωρητή Ιωαννίδη (1.5.1918)

Κατά το σχολικό έτος 1922-1923, σύμφωνα με την έκθεση του Χριστοδουλόπουλου, τα νήπια που παρακολουθούσαν ήταν μόνο 15 από τα 24 γραμμένα, ενώ οι εγγραφέντες ήταν 57. Διδάσκαλοι ήταν δυο αδέρφια, η μια Ευανθία Τραϊανού της Β' τάξης και ο άλλος ο Πέτρος Τραϊανού, της Γ' τάξης, δίχως όμως να καταφέρουν να μάθουν στα παιδιά την ελληνική. Οι δυο τους υπηρετούσαν στο ίδιο σχολείο και κατά την προηγούμενη διετία. Ο Αθαν. Βήλας ή Βέλας παρέλαβε 57 μαθητές από τον Πέτρο Τραϊνού, ο οποίος ήταν στρατιώτης και τον αντικατέστησε για αυτόν το λόγο. Ο δραστήριος αυτός δημοδιδάσκαλος, πτυχιούχος διδασκαλείου, παρέλαβε μαθητές σε κακή κατάσταση και προσπάθησε να την αλλάξει, περισυλλέγοντας μαθητές. Ο προκάτοχός τους δε φρόντισε να καταγράψει τους μαθητές, αλλά ο ίδιος το επιμελήθηκε και επανέφερε την ομαλή λειτουργία στο σχολείο.²²¹

²²¹ Έκθεση Επιθεωρητή Χριστοδουλόπουλου (13.5.1923)

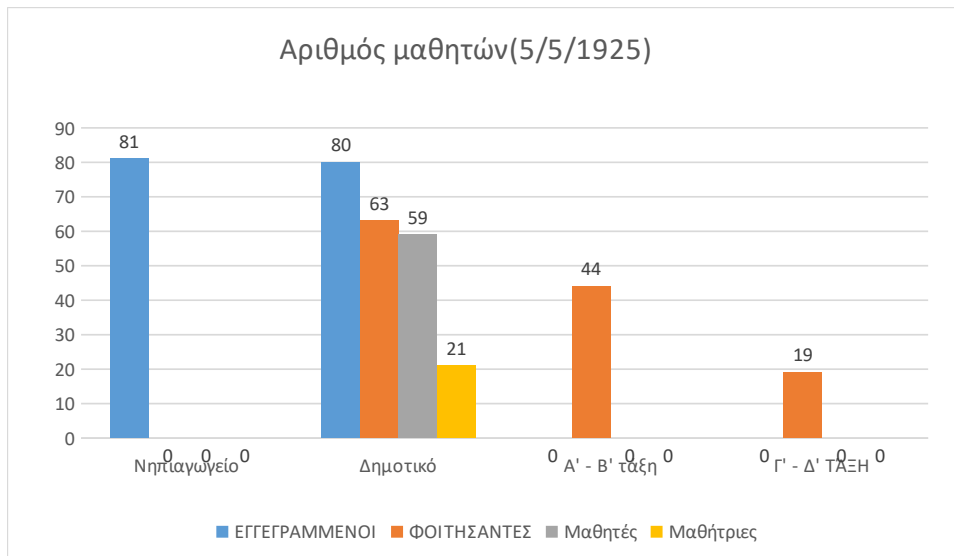

Στην έκθεση που καταγράφηκε στις 5.5.1925, ο επιθεωρητής αναφέρει ότι οι μαθητές ήταν 59 και οι μαθήτριες 21, ενώ παρακολουθούσαν 63 κατά μέσο όρο. Τονίζει, επίσης, ότι οι μαθητές της Γ' και Δ' τάξης ήταν 19 στο σύνολο και πολύ αδύναμοι, επισημαίνοντας ότι αυτό οφειλόταν από τη μια στην έλλειψη δεξιότητας διδακτικής του διδασκάλου και από την άλλη στην έλλειψη διδακτηρίου κατά το παρελθόν. Επίσης, καταγράφει ξεκάθαρα ότι η εργασία του διδασκάλου του σχολείου δεν ήταν καθόλου δειγματική. Στην αριθμητική, πέρα από ελάχιστα σημεία, ήταν καθαρά μηχανική η εργασία, προτρέχοντας μάλιστα διαρκώς του διδασκάλου. Επίσης, στη φυτική ιστορία διδάσκονταν για διάφορα φυτά και τα κατέγραφαν στα τετράδιά τους, ενώ ότι διδάχτηκαν την προηγούμενη χρονιά, τα είχαν ξεχάσει. Τέλος, αναφέρεται και στο μάθημα της γυμναστικής, το οποίο διδασκόταν άτονα κατά τον ίδιο.²²²

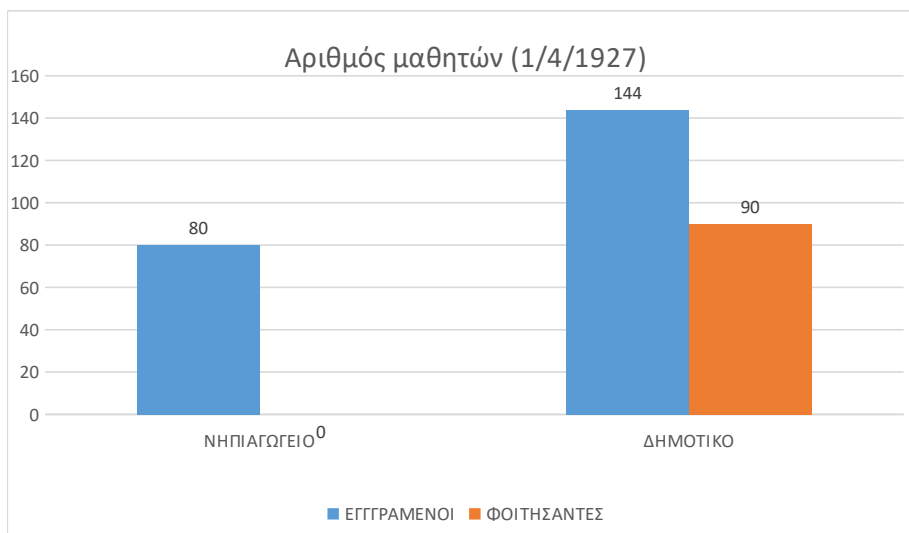
Ακόμα, επισημαίνει ότι η ανάγνωση της Β' τάξης ήταν άθλια και από τεχνικής και από λογικής άποψης, ενώ η γλωσσική μόρφωση σοβαρά κατεστραμμένη. Η γραμματική παρατημένη και παρά τις επαναλήψεις της ύλης, οι μαθητές δεν τη μάθαιναν. Ως προς τα «πατριδογενή» διδάχτηκε λίγη ύλη και αυτή διηγηματικά. Γενικότερα, επισημαίνει πως δε γινόταν εμφανής η προσφορά της διδασκάλισσας, αφού δεν υπήρχε κάποια βελτίωση από την πλευρά των παιδιών. Από την άλλη, παραμένει ικανοποιημένος με τη νηπιαγωγό, η οποία είχε 81 νήπια, τα οποία χώρισε σε δυο τμήματα, κατορθώνοντας να τα μορφώσει από κάθε άποψη.

²²² Έκθεση Επιθεωρητή. Η επιθεώρηση έγινε 5.5.1925.

Κατά την ημέρα της επιθεώρησης τονίζει ότι η υποδοχή έγινε με χαμόγελο και με μεγάλη προθυμία.²²³

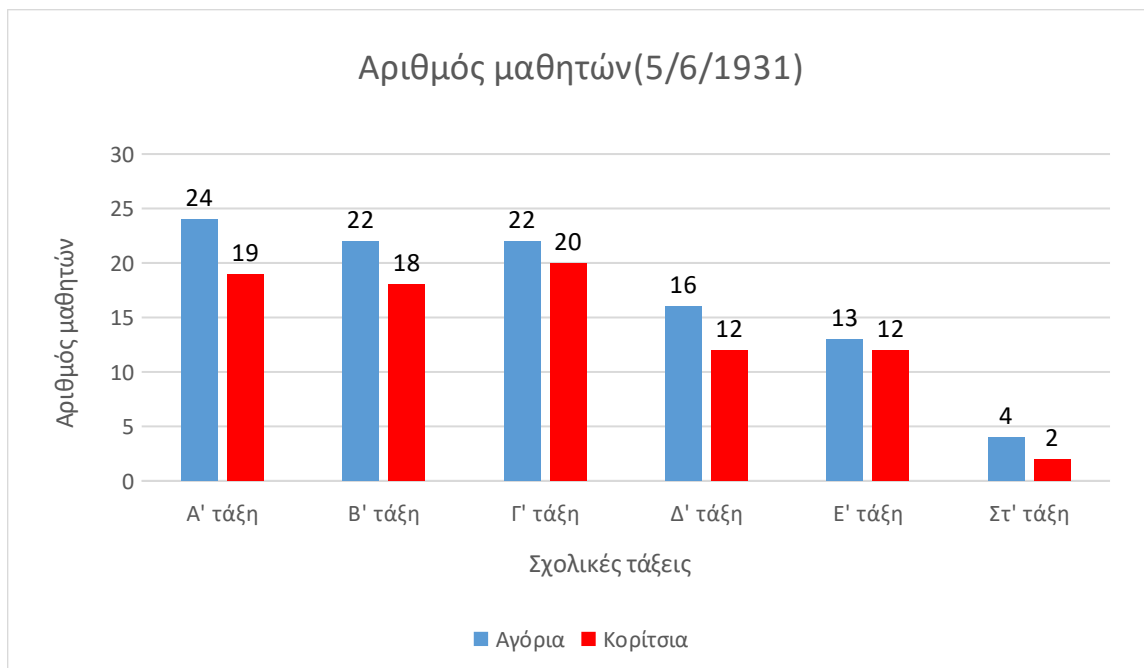
Την 1.4.1927 ο Πετρόπουλος καταγράφει ότι από τους 144 εγγεγραμμένους μαθητές, παρέμειναν οι 90, ενώ τα νήπια αναφέρει πως ήταν 80. Οι υπόλοιποι αποσύρθηκαν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους λόγω του Ν. Δ περί υποχρεωτικής φοίτησης μέχρι το 12^ο έτος.²²⁴

²²³ Έκθεση Επιθεωρητή. Η επιθεώρηση έγινε 5.5.1925.

²²⁴ Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

Κατά την επόμενη επιθεώρηση στις 5.6.1931 υπό τον Γιούρτση, αποτυπώνεται ότι οι υπόχρεοι-εγγεγραμμένοι προς φοίτηση μαθητές ανέρχονταν στους 184. Ωστόσο, από αυτούς παρακολουθούσαν στην Α' τάξη 43 μαθητές, 24 αγόρια και 19 κορίτσια. Στη Β' τάξη 40 μαθητές, 22 αγόρια και 18 κορίτσια, στη Γ' 42, 22 αγόρια και 20 κορίτσια, στη Δ' 28, 16 αγόρια και 12 κορίτσια, στην Ε' 25, 13 αγόρια και 12 κορίτσια, ενώ στην ΣΤ' 6, 4 αγόρια και 2 κορίτσια.²²⁵

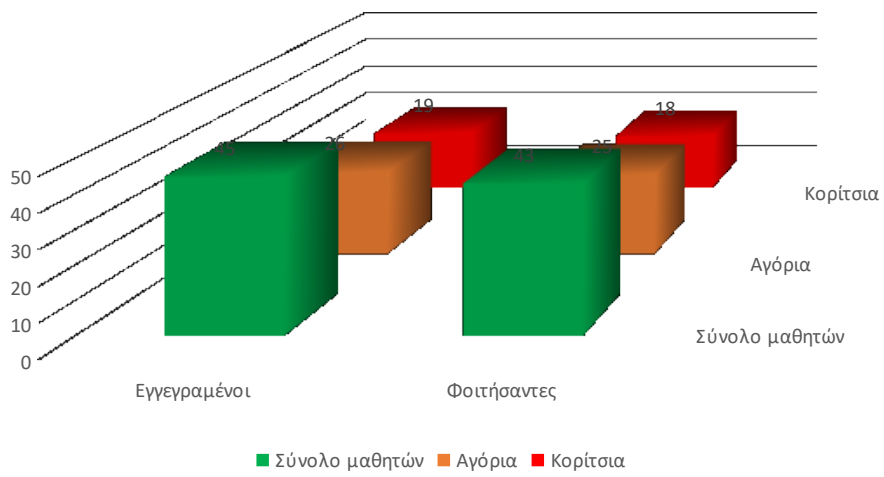

Κατά τη σχολική χρονιά 1935-1936, όπως πληροφορούμαστε από την έκθεση του επιθεωρητή στις 4.4.1936, τα εγγεγραμμένα νήπια συνολικά ήταν 45, 26 αγόρια και 19 κορίτσια, αλλά παρόντα ήταν τα 43, δηλαδή 25 αγόρια και 18 κορίτσια. Στην έκθεσή του, αναφέρεται και στην εμφάνιση αλλά και στη γενικότερη συμπεριφορά των παιδιών, τονίζοντας ότι ήταν καθαρά, εύθυμα, υγιή και ζωηρά. Ακόμα, παρατήρησε ότι η φοίτησή τους ήταν τακτική στο νηπιαγωγείο, καθώς και το ότι τα παιδιά παράλληλα έτρεφαν μεγάλη αγάπη για τη νηπιαγωγό τους, Αγλαΐα Τσιρώνη. Η διδασκαλία της κατά ένα μέρος είχε τη μορφή απλών ερωτήσεων, στις οποίες οι μαθητές απαντούσαν με χαρά, αν και έγιναν με βιασύνη, με απαγγελίες ποιημάτων, διήγηση τριών παραμυθιών, καθώς και με ψαλμούς δυο ασμάτων. Η γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών ήταν επαρκής, καθώς εκφράζονταν ορθά με σχετική ευχέρεια κατά τον επιθεωρητή.²²⁶

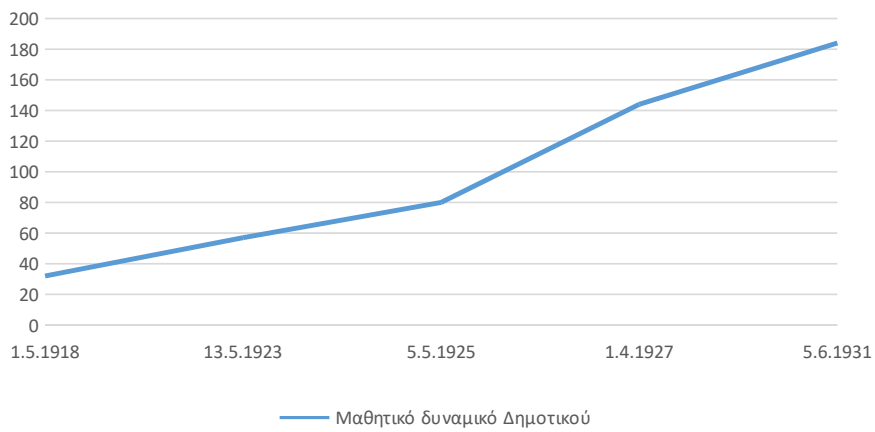
²²⁵ Έκθεση Επιθεωρητή Γιούρτση (5.6. 1931)

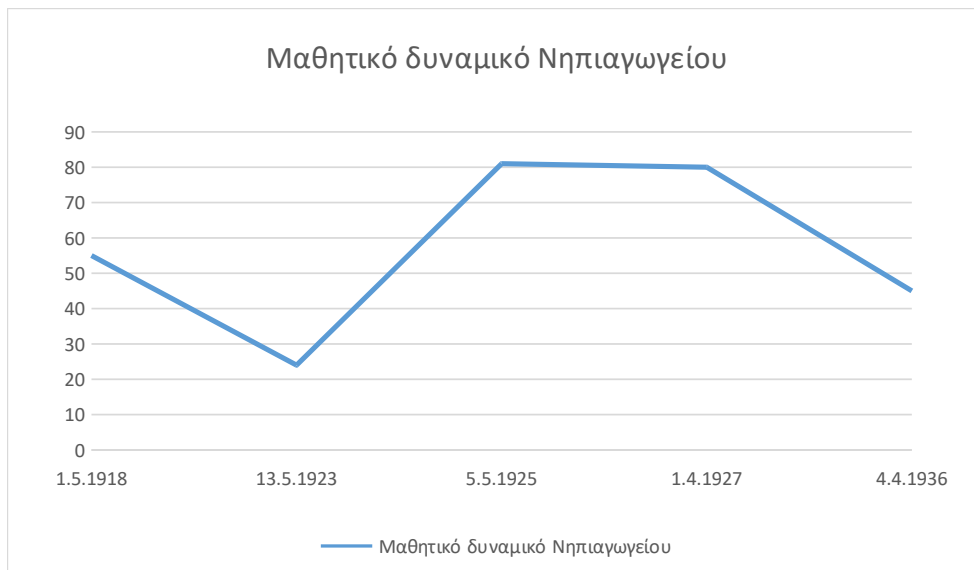
²²⁶ Έκθεση Επιθεωρητή Στ. Βασιλικόπουλος (4.4.1936)

Μαθητές νηπιαγωγείου(4/4/1936)

Μαθητικό δυναμικό Δημοτικού

4.4.3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Οι εκθέσεις μας παρέχουν πληροφορίες και για το εκπαιδευτικό δυναμικό που στελέχωσε το δημοτικό σχολείο της Κέλλης κατά την περίοδο 1918-1931. Αναλυτικότερα, ο Ιωαννίδης στην έκθεσή του στις 1.5.1918 αναφέρει ότι ο διδάσκαλος και η διδασκάλισσα είχαν παραιτηθεί και για αυτό το λόγο στάλθηκε στο χωριό η υποδιδασκάλισσα Ιουλία Ρούφου από την Πρέσπα. Παρακάτω, αναφέρεται και στη ψυχολογική πίεση που υπέστη η διδασκάλισσα, η οποία ξέσπασε σε λυγμούς και κλάματα κατά την αιφνίδια αυτήν επίσκεψη, καθώς ήταν μόνη, χωρίς συναδέλφους στο ορεινό αυτό χωριό και δίχως την ενθάρρυνση, τη βοήθεια και την προστασία των προκρίτων της Κοινότητας. Επίσης, επισημαίνει ότι παρά την πίεση της επιθεώρησης, οι τοπικοί άρχοντες από την πρώτη μέρα άφησαν τη διδασκάλισσα στην τύχη της και κάθε προσπάθεια παρότρυνσης αποδείχτηκε ανωφελής. Οι ίδιοι, σύμφωνα πάντα με την έκθεση, πρόβαλλαν ως δικαιολογία αυτής της στάσης, το γεγονός ότι αυτοί ήταν οι αδικημένοι, καθώς επιθυμούσαν διδάσκαλο και όχι διδασκάλισσα. Δε δίστασαν, όπως υποστηρίζει ο επιθεωρητής, να ζητήσουν να φύγει η διδασκάλισσα, προτού πάθει κάτι, προτείνοντας, όμως, τη θέση της να αναλάβει διδάσκαλος. Ο επιθεωρητής, κατανοώντας τη δύσκολη κατάσταση της διδασκάλισσας, της ζήτησε να κάνει υπομονή και αυτός θα φρόντιζε το νέο σχολικό έτος να τοποθετηθεί σε καλύτερη θέση.²²⁷

Στην έκθεση στις 5.5.1925, ο επιθεωρητής αναφέρεται στο διευθυντή του σχολείου, τον Δημήτρη Παπαγιάννη, χαρακτηρίζοντάς τον «*ψυχρό*» προς τους μαθητές και «*τεταραγμένο*» σαν προσωπικότητα. Στην Α' και Β' τάξη τη χρονιά εκείνη δίδασκε η Ευανθία Τραϊανούπου

²²⁷ Έκθεση Επιθεωρητή Ιωαννίδη (1.5.1918)

που ήταν απόφοιτη του Παρθεναγωγείου του Μοναστηρίου και ήταν περιορισμένης αντιλήψεως και λίγο φυγόπονη. Η διδασκάλισσα δεν πρόσφερε κάποια βελτίωση και λόγω της μικρής μόρφωσης και λόγω της φιλοπονίας της αλλά και εξαιτίας της επιθυμίας της να σταματήσει να εργάζεται. Σύμφωνα με τις πληροφορίες, επρόκειτο να παραιτηθεί, καθώς είναι αρραβωνιασμένη στο Μοναστήρι. Σε αντίθεση με τους παραπάνω διδασκάλους η νηπιαγωγός, Πολυξένη Κιολέγλου, η οποία σπούδασε στην Καστοριά, γνώριζε καλά το έργο της και εργαζόταν με θέρμη και δεξιότητα. Όμως, όπως παρατήρησε τραύλιζε λίγο και έψαλε παράφωνα στα άσματα, χρησιμοποιώντας εκφράσεις καθαρεύουσας. Τέλος, αναφέρεται και στην καταγγελία της νηπιαγωγού κατά του διευθυντή, η οποία προχώρησε σε αυτήν την ενέργεια με την κατηγορία της απρεπούς συμπεριφοράς του, αλλά και λόγω των πολλών υπερβάσεων του.²²⁸

Ο επιθεωρητής αναφέρεται στους εκπαιδευτικούς και μας παρουσιάζει πλούτο πληροφοριών για αυτούς και τη δράση τους. Αρχικά, μας μιλά για τον Χρύσανθο Πιπερίδη, ο οποίος ήταν πτυχιούχος του Μαρασλείου Διδασκαλείου της Κύπρου, επισημαίνοντας πως εργαζόταν με επιμέλεια και ήταν καταρτισμένος παιδαγωγικά. Δίδαξε καλά ανάγνωση και γεωγραφία, τηρώντας τους τύπους της παιδαγωγικής με ερωτήσεις καλά διατυπωμένες, με εποπτικά μέσα και με ηθικά ωφελήματα. Ο επιθεωρητής όμως διαπίστωσε ότι η εθνική του δράση ήταν λίγο χαλαρωμένη, καθώς δεν είχε αντιληφθεί κατά τον ίδιο τη σπουδαιότητα της εργασίας αυτής.²²⁹

Παρακάτω, η Αθηνά Σατασπάλλη, η οποία ήταν τελειόφοιτος του παρθεναγωγείου Μοναστηρίου, με είκοσι έτη προϋπηρεσίας, ήταν παντρεμένη με δυο παιδιά και λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων δεν ενδιαφερόταν όσο θα έπρεπε για το σχολείο. Δίδαξε όσα σχετίζονταν με το δρόμο, αλλά δίχως να μπορεί, καθώς δεν ήταν προετοιμασμένη, παρά το γεγονός ότι μέσα από το χωριό περνούσε η παλιά Εγνατία οδός Θεσσαλονίκης και θα μπορούσε να το διδάξει έμπρακτα. Ο επιθεωρητής παρατήρησε ότι οι μαθητές αγνοούσαν τη σημασία της 25^{ης} Μαρτίου 3 μέρες πριν την εορτή και για αυτό την επίπληξε.²³⁰

Ο Αναστάσιος Τοπάλης ήταν διευθυντής του σχολείου και σύζυγος της διδασκάλισσας Αθηνάς Σατασπάλλη. Όπως παρατήρησε, ήταν καλά καταρτισμένος και εργατικός με

²²⁸ Έκθεση Επιθεωρητή. Η επιθεώρηση έγινε 5.5.1925.

²²⁹ Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

²³⁰ Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

σχολική και κοινοτική δράση αλλά και με αξιολογη συμπεριφορά και εμφάνιση. Σε αντίθεση με τη σύζυγό του, διαπίστωσε ότι δίδασκε καλά και οι μαθητές του ήταν καλά καταρτισμένοι.²³¹

Τέλος, υπεύθυνη του νηπιαγωγείου ήταν η Πολυξένη Κιολέγλου. Η νηπιαγωγός αυτή καταγόταν από την Καισαρεία και ήταν απόφοιτος του διδασκαλείου νηπιαγωγών των Φλαβιανών. Ο Πετρόπουλος παρατήρησε ότι η νηπιαγωγός κατέβαλε υπεράνθρωπη προσπάθεια για να ανταπεξέλθει στον αριθμό των νηπίων και να προάγει τη γλωσσική χάρη στην εξαιρετική αυτή επιμέλεια. Στο τέλος της επιθεώρησης, ο επιθεωρητής επισήμανε τις παρατηρήσεις του, τονίζοντας την ανάγκη ενωτικής σχολικής και εθνικής εργασίας, επισημαίνοντας ότι μόνο έτσι θα μπορούσε να αφομοιωθεί στο σλαβόφωνο αυτό χωριό, το ελληνικό στοιχείο.²³²

Ο Γιούρτσης καταγράφει ότι το χωριό αποτελούνταν από 1.600 κατοίκους και όλοι ήταν γηγενείς και ξενόφωνοι, καθώς μιλούσαν όλοι το τοπικό «σλαβονάμεικτο» ιδίωμα. Αναφέρεται στον διδάσκαλο Κων/νο Κωτσοκάλη, ο οποίος καταγόταν από το Στένωμα του Καρπενησίου και ήταν 27 χρονών, έγγαμος και πατέρας 3 παιδιών. Ο διδάσκαλος σύμφωνα με τον επιθεωρητή ήταν πτυχιούχος της Ιερατικής Σχολής της Κορίνθου 1928-9 με τίτλο, αυτό του Ακολουθού. Επίσης, αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια της επιθεώρησής του ο διδάσκαλος δίδαξε αριθμητική και Ελληνικά στην Ε' και στη ΣΤ' και παρατήρησε ότι στα προβλήματα οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με επιτυχία και έδωσαν λύση, καθώς διαπίστωσε ότι ήταν γνωστά. Στην ανάγνωση προκάλεσε έναν μαθητή να διαβάσει το νέο μάθημα, ενώ οι άλλοι άκουγαν με κλειστά βιβλία. Έπειτα, ζητήθηκε από τους μαθητές η απόδοση του θέματος και ακολούθησε συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο. Στη συνέχεια διάβασε υποδειγματικά ο διδάσκαλος και ακολούθησαν και οι μαθητές, ενώ διατυπώθηκαν ερωτήσεις σχετικές με άλλα μαθήματα. Ο επιθεωρητής αναφέρει ότι παρέμεινε ικανοποιημένος, καθώς οι μαθητές διάβασαν ικανοποιητικά και απάντησαν στις ερωτήσεις με επιτυχία.²³³

Συμπερασματικά, διαπίστωσε ότι ο διδάσκαλος εργαζόταν με ζήλο, ότι ήταν εργατικός και αμερόληπτος και γενικότερα προσηλωμένος στο καθήκον του. Παρατήρησε, επίσης, ότι και οι μαθητές του ήταν καλά καταρτισμένοι σε όλα τα μαθήματα, καθώς ο διδάσκαλος γνώριζε

²³¹ Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

²³² Έκθεση Επιθεωρητή Πετροπούλου (1.4.1927)

²³³ Έκθεση Επιθεωρητή Γιούρτση (5.6. 1931)

όλη τη διδασκόμενη ύλη, δίχως παρόλα αυτά να έχει γενικότερες γνώσεις. Τέλος, έκρινε ότι ήταν ικανός και φιλόπονος, με πολύ καλή κοινωνική εμφάνιση και δράση, επισημαίνοντας, ωστόσο, πως ως προς τη διοικητική του ικανότητα ήταν δεξιός.²³⁴

Η Αγλαΐα Τσιρώνη, νηπιαγωγός από το Μοναστήρι ήταν 23 ετών, άγαμη, υγιής σωματικά και ικανή διανοητικά. Σημείωσε πως ήταν πτυχιούχος του διδασκαλείου νηπιαγωγών και είχε εμπειρία 6 ετών ως γραφέας. Η νηπιαγωγός είχε αποκτήσει τη σχετική διδακτική και διοικητική ικανότητα αλλά δεν μελετούσε περαιτέρω για να αποκτήσει περισσότερες γνώσεις. Ήταν ευπαρουσίαστη, ευσυνείδητη, επιμελής και φιλική με τα παιδιά. Γενικότερα, παρατήρησε ότι κατείχε τη διδασκόμενη ύλη αλλά στερούνταν γνώσεων πέρα από τον επαγγελματικό της κύκλο. Η διοικητική και διδακτική της ικανότητα ήταν επαρκής κατά τον ίδιο, ενώ χαρακτηριστικά που την έκαναν ικανή ήταν η φιλοπονία και η επιμέλεια που έδειχνε. Η κοινωνική της εμφάνιση επισημαίνει πως ήταν εξαιρετική, όπως καλή ήταν και η κοινωνική της δράση. Μετά την ολοκλήρωση της επιθεώρησης, ο επιθεωρητής παρότρυνε τη νηπιαγωγό να μη βιάζεται κατά τη διδασκαλία, σε κάθε ερώτηση να απαντάνε α) τα ικανότερα από τα νήπια μεμονωμένα, β) όλα σε ένα χώρο και γ) τα πιο αδύναμα μεμονωμένα.²³⁵

ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ
Ιουλία Ρούφου	1.5.1918	Πρέσπα	Άγνωστο
Δημήτρης Παπαγιάννης	5.5.1925	Άγνωστο	Άγνωστο
Ευανθία Τραιανούπου	5.5.1925	Άγνωστο	Παρθεναγωγείου Μοναστηρίου
Πολυξένη Κιολέγλου	5.5.1925	Καισαρεία	Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Φλαβιανών
Χρύσανθος	1.4.1927	Άγνωστο	Μαρσαλείο Διδασκαλίο

²³⁴ Έκθεση Επιθεωρητή Γιούρτση (5.6. 1931)

²³⁵ Έκθεση Επιθεωρητή Στ. Βασιλικόπουλος (4.4.1936)

Πιπερίδης			Κύπρου
Αθηνά Σατασπάλλη	1.4.1927	Άγνωστο	Παρθεναγωγείου Μοναστηρίου
Αναστάσιος Τοπάλης	1.4.1927	Άγνωστο	Άγνωστο
Κωνσταντίνος Κωτσοκάλης	5.6.1931	Στένωμα Καρπενησίου	Ιερατική Σχολή Κορίνθου
Αγλαΐα Τσιρώνη	4.4.1936	Μοναστήρι	Διδασκαλείο Νηπιαγωγών -

Συμπερασματικά, οι εκθέσεις Επιθεωρητών επισημαίνουν τη λήψη μέτρων με σκοπό την ταχεία ενσωμάτωση των Σλαβόφωνων, αλλά και την εκπαιδευτική αναγέννηση της Μακεδονίας.²³⁶ Προτείνουν την ανέγερση επιβλητικών σχολικών κτιρίων στα χωριά, καθώς και την ενίσχυση με τα κατάλληλα εποπτικά μέσα, την ίδρυση νηπιαγωγείων, την υποχρεωτική φοίτηση έως την 6η δημοτικού, αλλά και την αντικατάσταση της καθαρεύουσας από τη δημοτική. Ανάμεσα στις προτάσεις τους ήταν και η δημιουργία βιβλιοθηκών, η παροχή βιβλίων σε άπορα παιδιά, η ίδρυση νυχτερινών σχολείων για τα εργαζόμενα παιδιά, η λειτουργία σχολείων τις Κυριακές και τις αργίες, η εισαγωγή των Σλαβόφωνων σε σώματα ασφαλείας και τέλος η δημιουργία εκπολιτιστικών κέντρων.²³⁷

5. ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

5.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

Η Κωνσταντοπούλου αναφέρει ότι *«ο τρόπος κατανόησης του άλλου προσδιορίζει την επικοινωνιακή δομή μιας κοινωνίας αφού η ταυτότητα βρίσκεται στο επίκεντρο της διαλεκτικής του ενός και του πολλαπλού»*. Η ετερότητα αποτελεί όπως αναφέρει *«την αναγκαία, συστατική αλλά και ταυτόχρονα την πιο προβληματική συνιστώσα της ταυτότητας»*. Οι άνθρωποι έχουν

²³⁶ Το έργο των εκπαιδευτικών ήταν δύσκολο, λαμβάνοντας ως δεδομένο το γεγονός ότι η γλώσσα του χωριού το 1912 ήταν τα σλαβικά. MMA/KEMIT

²³⁷ Μιχαηλίδης, Ι. (2003). ό. π., σ. 265

την τάση να ενώνονται με σκοπό να δημιουργήσουν μια οντότητα, μια ταυτότητα, η οποία δηλώνει ότι οι άνθρωποι αυτοί μοιάζουν με μια μερίδα ανθρώπων, ενώ διαφέρουν από κάποιους άλλους. Ορίζεται επίσης από τη συγγραφέα η έννοια της ταυτότητας, η οποία «θέτει τα όρια της «διαφορετικότητας» και προσδιορίζει τα σύνορα (ανάμεσα στο «μέσα» και στο «έξω») και τις σχέσεις αποτελώντας κομβικό σημείο για την κατανόηση της «κοινωνικής διασύνδεσης».²³⁸

Ωστόσο, η έννοια της ταυτότητας είναι δύσκολο να οριστεί, αφού αποτελεί μια λέξη «αμφίσημη», καθώς από τη μια υποδηλώνει την ταύτιση-ομοιότητα μιας ομάδας ατόμων, ενώ από την άλλη υποδεικνύει τη διαφοροποίηση από κάτι άλλο. Ταυτότητα μπορεί ακόμα να σημαίνει αυτό που το άτομο πιστεύει πως είναι. Αναφέρεται επίσης ότι ο ορισμός των ταυτοτήτων ανήκει στους ανθρώπους που έχουν την τάση να εξουσιάζουν και να υποδεικνύουν τάσεις και απόψεις, καθώς το πως θα οριστεί η έννοια εξαρτάται από την πειστικότητα του ισχυριζόμενου και όχι από την ισχύουσα πραγματικότητα. Για τον Σάρτρ «η ταυτότητα είναι οι άλλοι», ενώ για τον Φουκώ «η ταυτότητα είναι μια διαδρομή», ενώ για άλλους «είναι το δυναμικό αποτέλεσμα μιας διαρκούς αντιπαράθεσης, μιας αντίστιξης, ανάμεσα στα "μέσα" και στα "έξω"...».²³⁹

Η έννοια της ταυτότητας αλλά και ο προσδιορισμός της έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον της σύγχρονης έρευνας ως προς τη φύση, τη μορφή και τις διαδικασίες διαμόρφωσης της. Κατά την Μαράτου- Αλιπράντη, «η ταυτότητα δεν είναι κάτι φυσικό και αμετάκλητο, αλλά είναι περισσότερο μια νοητική κατασκευή που διαμορφώνεται μέσα μακροχρόνιες και πολύπλοκες ιστορικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές διαδικασίες. Η ταυτότητα εμπερικλείει πάντοτε τη διαφορετικότητα και την έννοια του Άλλου, ενώ συγκροτείται μέσα σε ένα πλέγμα σχέσεων και αλληλεπιδράσεων που οι ιδεολογικές συζητήσεις επαναπροσδιορίζουν διαρκώς». Οι αλλαγές που κατακλύζουν τη σύγχρονη κοινωνία εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης και της συγκρότησης μιας συλλογικής-οικουμενικής ταυτότητας, έχει οδηγήσει στην αποδυνάμωση παραδοσιακών δομών και κατ' επέκταση της πολιτισμικής ταυτότητας. Παρόλα αυτά, είναι

238 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). «εμείς» και οι «άλλοι», Αναφορά στις Τάσεις και τα Σύμβολα. Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, σ. 12-13

239 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου- Αλιπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π., σ. 14-16

αναγκαίο να γίνει σαφές ότι η ομαλή συνύπαρξη των ετεροτήτων επιτυγχάνεται μόνο με την κατανόηση της διαφοροποίησης.²⁴⁰

Η πολιτισμική ταυτότητα κινδυνεύει όπως έχει ήδη αναφερθεί. Ωστόσο, ορισμένες ομάδες προσπαθούν να υπερασπιστούν τις κοινές καταβολές, την κοινή ταυτότητα και κληρονομιά που τους προσφέρει ασφάλεια υπό την απειλή της παγκοσμιοποίησης και της νεωτερικότητας. Ωστόσο, η πολιτισμική ταυτότητα του ατόμου διαμορφώνεται από την ομάδα στην οποία ανήκεις, αλλά και από τις ατομικές ιδιότητες του καθενός, κάτι που δεν θεωρείται αμετάβλητο και δεδομένο. Για τον Πρύνεντυ, δεν υπάρχουν στοιχεία που χαρακτηρίζουν μια μόνο ομάδα, καθώς οι κοινωνίες δανείζονται, μοιράζονται και εμπλουτίζονται η μια από την άλλη, δίχως καμία να αποτελείται από πρωτότυπα στοιχεία. Έτσι, όλα αυτά τα δάνεια κάνουν τον συγγραφέα να αναρωτιέται αν η πολιτισμική ταυτότητα είναι «ένα είδος νοσταλγίας ενός φαντασιακού παρελθόντος που μοιράζονται τα μέλη μιας κοινωνίας».²⁴¹

Για τον Ψημίτη, η έννοια της ταυτότητας παραπέμπει σε μια διφυή διαδικασία, κατά την οποία το υποκείμενο αυτοπροσανατολίζεται και ενσωματώνεται μέσα σε συλλογικές οντότητες, ενώ από την άλλη διαφοροποιείται και αυτοπροσδιορίζεται ως μια οντότητα ξεχωριστή από τους άλλους. Παρόλα αυτά, για τον ίδιο, ταυτότητα είναι «*η αναζήτηση της εσωτερικής οντότητας του ανθρώπου με τον εαυτό του μέσα σε συνθήκες ενσωμάτωσης/ διαφοροποίησης*».²⁴² Η ταυτότητα δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να προσδιορίσουν τι είναι σημαντικό για τους ίδιους και τι όχι. Επίσης, επισημαίνεται ότι μόνο όταν κάποιος άνθρωπος αποδεχτεί την ταυτότητα κάποιου άλλου, μόνο τότε μπορεί να συνειδητοποιήσει τη δική του και να αποκτήσει γνώθι σ' αυτόν.²⁴³

Η πολιτισμική ταυτότητα δεν είναι κάτι στατικό, αλλά είναι μια διαδικασία υπό συνεχή διαπραγμάτευση. Η μελέτη της ταυτότητας των μελών μιας κοινωνίας συνεπάγεται με τη

240 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π., σ. 33

241 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π., σ. 49-53

242 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π., σ. 86-87

243 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π.

μελέτη των αντιλήψεων, του τρόπου σκέψης και πράξης μέσω των οποίων συντίθεται ή μεταβάλλεται η ταυτότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι για τον Παπαρίζο «η αντίληψη που έχουν υιοθετήσει οι Έλληνες για την ταυτότητά τους δεν αποτελεί, παρά μια παραλογή της συνολικής αντίληψης που προτείνει η ελληνική Ορθοδοξία για τον άνθρωπο». Η ταυτότητα για τον Ιντζεσίλογλου, «σημαίνει την ιδιότητα αυτού που παραμένει ίδιος και, μεταξύ άλλων, παραπέμπει σημασιολογικά στην ικανότητα ενός συστήματος (ή ενός όντος) να αναπαράγει ή να διατηρεί αμετάβλητο τον εαυτό του, ή/και να μη διαφοροποιείται από μια εικόνα-αναπαράσταση του εαυτού του, μέσα στο χρόνο».²⁴⁴

Η έννοια της ταυτότητας αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους άτομα και ομάδες διαφοροποιούνται στα πλαίσια της ροής της κοινωνικής ζωής και της οργάνωσης των κοινωνικών σχέσεων. Ο όρος συνδέεται με εκείνες τις κοινωνικές περιστάσεις, στις οποίες νοηματοδοτούνται και τεκμηριώνονται σχέσεις ομοιότητας και διαφοράς ανάμεσα σε άτομα και σε ομάδες.²⁴⁵ Η ύπαρξη κοινών πολιτισμικών στοιχείων και κοινού ιστορικού παρελθόντος είναι στοιχεία που συντελούν στη δημιουργία ομάδων, τα οποία την ίδια στιγμή λειτουργούν ως διαφοροποιητικά στοιχεία.²⁴⁶

5.2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Η περιοχή της Φλώρινας και γενικά της Μακεδονίας αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς ερευνητές που επιχειρούν να μελετήσουν την πολυπλοκότητα και τη συγκρότηση της ιστορικά και κοινωνικά σύνθετης ταυτότητας των κατοίκων.²⁴⁷ Η περιοχή επηρεάστηκε άμεσα και πολλαπλά από τις πολιτικές αλλαγές που έλαβαν χώρα στα Βαλκάνια. Αυτοί οι μετασχηματισμοί έφεραν μαζί τους έναν αυξανόμενο αριθμό συγκρούσεων για αυτοδιάθεση

244 Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. -Γερμανός, Δ. -Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). ό. π., σ. 117

245 «Ταυτότητα και ετερότητα στα Βαλκάνια». Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου, 2019 από: <http://ls.balkan.uowm.gr/documents/%CE%92%CE%933.pdf>

246 Στεφανίδης, Ι., Βλασίδης, Β., Κωφός, Ε., (επιμ.). (2008). *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο, Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πατάκη σ. 420- 422

247 Στεφανίδης, Ι., Βλασίδης, Β., Κωφός, Ε., (επιμ.). (2008). ό. π., σ. 421-422

και εθνότητα, καθώς και πολιτικά και πολιτιστικά ζητήματα²⁴⁸, όπως οι μειονοτικές συζητήσεις και η πολιτική ταυτότητας.²⁴⁹

Η αμφισβητούμενη κατηγορία είναι αυτή των «*Ντόπιων*», οι οποίοι αναφέρονται ως «*δίγλωσσοι*» ή «*σλαβόφωνοι*» και ορίζουν μια γλωσσική κοινότητα. Ο συγγραφέας αναφέρει ότι δεν υπάρχει κανένας όρος που να χρησιμοποιείται για αυτόν τον πληθυσμό, ο οποίος στερείται πολιτικών συνεπειών και για το λόγο αυτό τους αποκαλεί «*Ντόπιους*», αφού ο όρος χρησιμοποιείται από τους ίδιους στις αλληλεπιδράσεις τους. Η σημασία του προέρχεται από την ελληνική λέξη τόπος και με αυτόν τον τρόπο υπογραμμίζουν τη μακροχρόνια σχέση τους με τα ιστορικά τους δικαιώματα. Ο όρος απορρέει από πολιτικές και οικονομικές συγκρούσεις σχετικά με τη χρήση της γης τη δεκαετία του 1920, ανάμεσα σε πρόσφατα εγκατεστημένους πρόσφυγες και τους υπάρχοντες κατοίκους. Η συντριπτική πλειονότητα αναγνωρίζεται ως Έλληνες και πιο πρόσφατα ως «*ντόπιοι Έλληνες Μακεδόνες*»²⁵⁰ (τοπικοί Έλληνες Μακεδόνες), σε αντίθεση με εκείνους τους Ντόπιους που αυτοπροσδιορίζονται ως «εθνικοί Μακεδόνες». Αυτή η τελευταία κατηγορία αποτελείται από αυτούς που ισχυρίζονται ότι είναι μέλη της εθνικής μειονότητας της ΠΓΔΜ, η οποία αποτελεί μια ξεχωριστή κατηγορία που ισχυρίζεται ότι είναι μέλη της εθνικής μειονότητας των Μακεδόνων που υποστηρίζουν ότι υπήρχε πάντα στην περιοχή.²⁵¹

Η οικοδόμηση της ιστορικά και κοινωνικά περίπλοκης ταυτότητας των κατοίκων της ελληνικής Μακεδονίας αποτελεί μέρος της δημόσιας συζήτησης που αναπτύχθηκε σε όλη τη δεκαετία του 1990 και αφορά ζητήματα ταυτότητας, εθνικισμού, πολιτισμού και δικαιωμάτων στα Βαλκάνια.

248 Πολλά από τα πανηγύρια στην περιοχή της Φλώρινας περιλαμβάνουν σλαβικά τραγούδια, τα οποία πολλοί κατακρίνουν, υποστηρίζοντας ότι αυτά προσβάλλουν την ελληνικότητα του τόπου και την ελληνική ταυτότητα των κατοίκων της. Στεφανίδης, Ι., Βλασίδης, Β., Κωφός, Ε., (επιμ.). (2008). ό. π., σ. 420

249 Manos, I. (2002). *Visualising culture- Demonstrating identity: Dance performance and identity politics in a border region in northern Greece*.Hamburg, σ. 4

250 Για την Cowan, ο όρος Μακεδόνας έχει πολλές σημασίες, αφού μπορεί να αναφέρεται σε κάτοικο της γεωγραφικής περιοχής που ονομάζεται Μακεδονία, σε κάτοικο της ΠΓΔΜ, καθώς επίσης και σε κάποιον ο οποίος δηλώνει ότι είναι εθνικά Μακεδόνας, δηλαδή ότι έχει μακεδονική εθνική συνείδηση. Βλασίδης, Β., Κωφός, Ε., (επιμ.). (2008). ό. π., σ. 421-422

251 Manos, I. (2002). ό. π., σ. 6

Η ύπαρξη καθαρών και διακριτών ομάδων στην περιοχή θεωρείται δεδομένη σε διάφορες εκθέσεις, περιγραφές και αναλύσεις που δημοσιεύθηκαν στη δεκαετία του 1994. Οι ντόπιοι πληθυσμοί θεωρούνταν ως χωριστές συλλογές που φέρουν τον πολιτισμό με βάση το πολιτισμικό τους υπόβαθρο και την υποτιθέμενη ή πραγματική ιστορική ή / και εθνοτική διαφοροποίηση. Το πιο σημαντικό είναι ότι έχουν διαιρεθεί και εκπροσωπηθεί με τη μορφή εθνών, εθνοτικών ομάδων και μειονοτήτων και ως ενιαίων φορέων που στερούνται εσωτερικών αντιφάσεων και συγκρούσεων.²⁵²

Ωστόσο, ένα από τα θέματα που προέκυψαν, τα οποία αντανάκλασαν την ποικιλομορφία των απόψεων σχετικά με το θέμα, αφορούσαν την ύπαρξη μιας ξεχωριστής κατηγορίας πληθυσμού με μακεδονική εθνοτική ταυτότητα. Μερικοί από τους ερευνητές υποστηρίζουν ότι προϋπήρχε της εμφάνισης του εθνικισμού στη Μακεδονία λόγω της κουλτούρας και της απόρριψής του από το ελληνικό κράτος κατά τη διάρκεια του σχηματισμού του.²⁵³

Σύμφωνα με τον Αγγελόπουλο, η εθνοτική ταυτότητα δεν προκύπτει από κάποια κοινωνικά χαρακτηριστικά μιας ομάδας πληθυσμού αλλά από τις κοινωνικές σχέσεις. Η ερμηνεία αυτή έστρεψε το ενδιαφέρον του ερευνητή στα σύνορα και τις διαδικασίες που ορίζουν τις ομάδες αυτές και τις ταυτότητες τους. Έτσι, προέκυψε το συμπέρασμα ότι ο χαρακτήρας των εθνοτικών ομάδων εξαρτάται από τις εκάστοτε συνθήκες, κυρίως πολιτικές, και μεταβάλλεται.²⁵⁴

Η νέα προσέγγιση αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της αντικειμενικής αλήθειας και των διαφόρων παραστάσεων σταθερών, ομοιογενών και σταθερών «εθνοτικών» και εθνικών κατηγοριών, βλέποντας την εθνότητα ως «κατασκευασμένη, ρευστή και μεταβλητή». Τα ζητήματα εξουσίας, η ποικιλομορφία εντός των κατηγοριών του πληθυσμού και οι διακρατικές διαστάσεις υπογραμμίζονται επίσης σε αυτή την προσπάθεια αποδόμησης της ταυτότητας στη Μακεδονία.²⁵⁵ Η οικοδόμηση της ταυτότητας είναι μια διαδικασία που είναι ρευστή, συγκεκριμένη για το περιβάλλον και ποτέ δεν είναι προκαθορισμένη αλλά συχνά

252 Manos, I. (2002). ό. π., σ. 13-14

253 Manos I. (2002). ό. π., σ. 14

254 Αγγελόπουλος, Γ. (1997). *Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Οι όροι, η εξέλιξη της σημασίας και του περιεχομένου της*. Ανακτήθηκε στις 5. Φεβρουαρίου, 2018 από: <http://mahabbet.uom.gr/Researchers/Publications/Ethnic.pdf> σ. 18-19

255 Manos, I. (2002), ό. π., σ. 15

εκμεταλλεύεται από κοινωνικούς φορείς. Η ταυτότητα είναι το αποτέλεσμα της λειτουργίας τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών διεργασιών, όπου κανείς δεν μπορεί να κατανοηθεί μεμονωμένα από τον άλλο.²⁵⁶

Ο δημιουργικός ρόλος των ατόμων στην οικοδόμηση συλλογικών ταυτοτήτων σε ένα μεικτό πληθυσμό της κεντρικής Μακεδονίας τονίζεται από τον Γεώργιο Αγγελόπουλο. Τα άτομα για τον ίδιο, τείνουν να χειραγωγούν και να χρησιμοποιούν στρατηγικά τις σχέσεις τους για την επίτευξη των στόχων τους. Σε αυτή τη διαδικασία, οι ενέργειές τους ξεπερνούν τους τρόπους που αντιλαμβάνονται και αντιπροσωπεύουν τους κόσμους τους και υπονομεύουν τις αμετάβλητες και συνεπείς ταυτότητες των συλλογικοτήτων που υποτίθεται ότι είναι μέλη.²⁵⁷

Εν κατακλείδι, κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί ότι οι όροι «εθνοτική ομάδα»²⁵⁸ ή «ταυτότητα» εστιάζουν στη σχέση πληθυσμών με εμφανή ανάμεσά τους πολιτισμικά στοιχεία, τα μέλη των οποίων ομάδων, υποστηρίζουν ότι η εθνοτική ταυτότητα αναφέρεται στις «αντικειμενικές πολιτισμικές διαφορές», δηλαδή στα διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία.²⁵⁹ Για τον Cohen, ο όρος «εθνοτισμός» σχετίζεται με τις διαμάχες εθνοτικών ομάδων, κατά τις οποίες τα άτομα επισημαίνουν την ταυτότητα και την μοναδικότητά τους. Υποστηρίζει ότι έχει «εργαλειικό χαρακτήρα», αφού θεωρεί ότι οικονομικοί και πολιτικοί λόγοι είναι αυτοί που στρέφουν το άτομο στη διεκδίκηση και διατήρηση μιας εθνοτικής ταυτότητας. Ο «εργαλειακός εθνοτισμός» είναι ένα μέσο που σκοπός της δημιουργίας του είναι να ενώσει μια ομάδα ανθρώπων με έναν κοινό σκοπό. Ωστόσο, υπάρχει και η αρχέγονη προσέγγιση του «εθνοτισμού», η οποία υποστηρίζει ότι δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό πέρα του ψυχολογικού, καθώς παρέχει στον άνθρωπο μια αίσθηση ταυτότητας ως μέλη μιας

256 Manos I. (2002). ό. π., σ. 16-17

257 Manos I. (2002). ό. π., σ. 160

258 Ο όρος κάνει την εμφάνισή του στην Αμερικανική Κοινωνιολογία στα μέσα της δεκαετίας του 1950, ενώ στις άλλες γλώσσες πολύ αργότερα και αποτελώντας εργαλείο κοινωνικών επιστημών. Αγγελόπουλος, Γ. (1997). ό. π., σ. 17-18

259 «Ταυτότητα και ετερότητα στα Βαλκάνια». Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου, 2019, από: <http://ls.balkan.uowm.gr/documents/%CE%92%CE%933.pdf>

ομάδας, Με άλλα λόγια, αναφέρει ότι «ο εθνοτισμός είναι μια εγγενής διάσταση της ανθρώπινης ταυτότητας».²⁶⁰

5.3. ΣΛΑΒΟΦΩΝΟΙ, ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΣΛΑΒΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ: Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

Η δράση των πρακτόρων της βουλγαρικής ιδεολογίας στηρίχτηκε κυρίως σε οικονομικούς και ψυχολογικούς εκβιασμούς, όπως υποστηρίζει ο Χρυσόχοου. Κατά τον ίδιο, άνθρωποι τάχθηκαν στο πλευρό τους, όχι εξαιτίας κάποιου σπουδαίου ενθουσιασμού ή κάποιας πίστης, αλλά επειδή υπέκυψαν στους εκβιασμούς τους, αλλά σε σύντομο χρονικό διάστημα μετανόησαν. Ωστόσο, τονίζει ότι υπήρχαν και αυτοί, οι οποίοι πίστευαν πως δεν υπάρχει οδός υποχώρησης, καθώς για αυτούς το τίμημα ήταν πλουσιοπάροχες αμοιβές και εκπλήρωση μεγάλων φιλοδοξιών. Οι άνθρωποι αυτοί αποτέλεσαν τους κύριους πράκτορες της βουλγαρικής προπαγάνδας μαζί με τους παλιούς κρυπτοβούλγαρους κατά τον συγγραφέα. Οι πράκτορες αυτοί, αφού σύνδεσαν την τύχη τους με τον Βουλγαρισμό, θέλησαν να καλύψουν τις πράξεις τους και τις κινήσεις τους με τη δημιουργία και άλλων συνυπεύθυνων.²⁶¹

Η είσοδος των Ιταλών στη Δυτική Μακεδονία έδωσε έναυσμα σε πολλούς σλαβόφωνους να συνεργαστούν με τους κατακτητές και να εκδηλώσουν τα φιλοβουλγαρικά τους αισθήματα, έχοντας την πεποίθηση ότι η κατάρρευση της ελληνικής εξουσίας είναι οριστική. Οι άνθρωποι αυτοί στόχευαν να καταργήσουν τα σχολεία, να καθαιρέσουν τα εκκλησιαστικά και τα κοινοτικά συμβούλια και να τοποθετήσουν στη θέση τους βουλγαρόφωνες.²⁶²

Στο νομό της Φλώρινας η βουλγαρική ιδεολογία είχε εκδηλωθεί τη χρονιά του 1941, συνεπώς δεν υπήρχε λόγος νέων προσανατολισμών. Η δράση τους πλέον στράφηκε στη συγκράτηση των εκδηλωθέντων και την τόνωση του ηθικού τους. Στις αρχές του 1941 και πιο συγκεκριμένα στις 3 Ιουνίου, ο Χαρίσης Κυρίσης από το χωριό Κέλλη, σκότωσε στο χωριό Άγιο Βαρθολομαίο τον πολιτοφύλακα Αναστάσιο Σάββα από το Μακροχώρι Καστροριάς,

260 Banks, M. (2005). *Εθνοτισμός, Ανθρωπολογικές κατασκευές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. σ. 28, 75, 85-86

261 Χρυσόχοου, Α. (1950). *Η Κατοχή εν Μακεδονία. Η δράσις της βουλγαρικής προπαγάνδας*. Τεύχος Α': 1941 και 1942. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. σ. 150-151

262 Νικολούδης Γ. (2002). *Οι Έλληνες Σλαβόφωνοι στη Μακεδονία, η Ιστορία και το Πρόβλημα της Ταυτότητάς τους*. Θεσσαλονίκη: Ιστορία Ηρόδοτος. σ. 65-66

γιατί αντέδρασε στην πίεση που ασκούσε ο δράστης στον ιερέα του χωριού για να λειτουργήσει στα βουλγαρικά.²⁶³

Ο Μπόνης, ο νομάρχης της Φλώρινας τη δύσκολη εκείνη περίοδο του 1941, καταγράφει τη δράση των κατοχικών δυνάμεων και την πίεση που ασκούσαν στον τόπο. Αναλυτικότερα, αναφέρεται στον Αύγουστο του 1941 και στη συνάντηση που είχε με το Γερμανό Φρούραρχο για την εύρεση των δραστών που έκλεψαν λάστιχα του Φρουραρχείου. Με παρότρυνση του νομάρχη, προχώρησαν σε αιφνιδιαστική έρευνα σε χωριά που αντιδρούσαν κατά της ελληνικής διοίκησης και είχαν υπό την κατοχή τους όπλα και πυρομαχικά. Η έρευνα ξεκίνησε στις 10 Αυγούστου από τη Βεύη, την Κέλλη, το Κλειδί, τον Άγιο Παντελεήμονα, το Ξινό Νερό και το Σκλήθρο. Στην Κέλλη δε βρέθηκαν όπλα, ούτε πυρομαχικά, παρά μόνο ένα σπασμένο κοντάκι τουφεκιού από την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και ο κάτοχος καταδικάστηκε σε φυλάκιση μαζί με άλλους δυο από το Κλειδί και τη Βεύη.²⁶⁴ Στο χωριό της Κέλλης, το έτος 1942, οι πράκτορες που καταγράφονται είναι μεταξύ άλλων, ο Ιωάννης Τράικος του Φιλίππου, ο Πέτρος Γρούιος και ο Δαβίδ Κωστίδης.²⁶⁵

Ο Χρυσόχου τονίζει ότι το έτος του 1942 παρατηρούνται μεταναστεύσεις προς βουλγαροκρατούμενες περιοχές. Γενικότερα, αξίζει να επισημανθεί ότι οι Βούλγαροι την περίοδο εκείνη ήταν σύμμαχοι των Γερμανών και ασκούσαν την εξουσία στο χώρο. Υπό τη ροή των εξελίξεων, άλλοτε η επιθυμία για μετανάστευση δυνάμωνε, ενώ κόπαζε κατά περιόδους ενθουσιασμού και αναμονής. Η επιθυμία αυτή εκδηλώθηκε και μεταξύ των κορυφαίων Βουλγάρων «πρακτόρων» που παρά την απαγόρευση της βουλγαρικής κυβέρνησης, κατέφευγαν στη Βουλγαρία, αναζητώντας την ελευθερία και τύχη τους εκεί. Σκοπός πολλών εξ αυτών ήταν να καταχραστούν περιουσίες Ελλήνων σε βουλγαροκρατούμενες περιοχές, αλλά δίχως αποτέλεσμα, καθώς υπήρχε η προστασία της κυβέρνησης. Η τελευταία ήταν αρνητική στις μεταναστεύσεις, καθώς η δράση αυτή εναντιωνόταν στα σχέδια και τις βλέψεις της, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο συγγραφέας. Η απαγόρευση, όμως, αυτή δεν εμπόδισε πολλούς να φύγουν ακόμα και λαθραία. Από το νομό της Φλώρινας και συγκεκριμένα από το χωριό Κέλλη, έφυγαν οχτώ άτομα με κατεύθυνση τη Βουλγαρία, όπως ο Παντελής Κόρας, ο Δημήτρης Κληντσάρης, ο Στρεγκίλας

263 Χρυσόχου, Α. (1950). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 52

264 Μπόνης, Κ. (1982). *Η Φλώρινα κατά την Κατοχήν: 1941-1944*. Θεσσαλονίκη. σ. 18-20

265 Χρυσόχου, Α. (1950). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 168-9

Συρίλλας, τα αδέρφια Παντελής και Περικλής Δ. Τάσκας, ο Γεώργιος Τότσης, ο Ευάγγελος Ι. Τράικος και ο Χρήστος Δ. Τράικος.²⁶⁶ Οι περισσότερες μεταναστεύσεις στο νομό παρατηρούνται στο χωριό της Κέλλης από το νομό της Φλώρινας, καθώς μια μετανάστευση σημειώνεται στο χωριό του Σκοπού, δυο στο χωριό του Πολυποτάμου και πέντε στην πόλη της Φλώρινας.

Επιπροσθέτως αξίζει να επισημανθεί ότι οι τοπικές γερμανικές αρχές αρνήθηκαν τη συγκρότηση κομιτάτου στη Φλώρινα την περίοδο κατά την οποία ιδρύθηκε στην Καστοριά από τις ιταλικές αρχές, και πιο συγκεκριμένα το 1943. Η αιτία της επιφυλακτικότητας οφειλόταν στους φόβους αποσταθεροποίησης της περιοχής λόγω της ιδιαίτερης δημογραφικής σύνθεσης του πληθυσμού την περίοδο εκείνη. Η χρήση του κομμουνισμού λειτουργούσε ως προώθηση των βουλγαρικών σχεδίων. Η παρουσία του βουλγαρικού στρατού στις μειονοτικές περιοχές ήταν ανεπιθύμητη. Ωστόσο, οι κομμουνιστές εκμεταλλεύτηκαν τις διεκδικήσεις των Βουλγάρων για τις περιοχές αυτές και παρουσιάζονταν ως «Βουλγαρομακεδόνες», κερδίζοντας τη συμπάθεια και την προστασία των Βουλγάρων.²⁶⁷

Η κατάρρευση της Ιταλίας το 1943 και η επέκταση του αντάρτικου κινήματος προκάλεσε στους Γερμανούς έλλειμμα ανθρώπινου βοηθητικού προσωπικού. Ο Κάλτσεφ ανέλαβε αυτό το εγχείρημα και συνέλαβε για να υπογραφεί αίτημα εκπροσώπων σλαβόφωνων χωριών, υπό την προεδρία του, με σκοπό τον εξοπλισμό τους από το γερμανικό στρατό. Το κείμενο μάζεψε υπογραφές από ορισμένα χωριά, ανάμεσα στα οποία βρίσκεται και η Κέλλη με τέσσερις υπογραφές. Γενικός Αντιπρόσωπος των χωριών της Φλωρίνης ανέλαβε ο Μενέλαος Γκέλε. Το κείμενο χαρακτηριστικά ζητούσε να εκφραστεί, μέσα από αναφορές στην Βουλγαρική Γραμματεία, η επιθυμία εξοπλισμού για την εξόντωση του ελληνικού στοιχείου και του ανταρτικού κινήματος. Να σταλεί αντίγραφο της απόφασης στη Λέσχη και από εκεί στο Κεντρικό Κομιτάτο και να γίνουν δράσεις με τις Γερμανικές Αρχές για την επιτυχία του εξοπλισμού. Να καταπολεμηθούν τα στοιχεία που συμμετέχουν στο κίνημα της αντίστασης, όπως και τα Ελληνικά στοιχεία ακόμα και με δολοφονικές επιχειρήσεις, ώστε να δοθεί η

266 Χρυσοχόου, Α. (1950). Τεύχ. Α΄., ό. π., σ. 305-306. Χρυσοχόου, Α. (1950). *Η Κατοχή εν Μακεδονία. Η δράσις της βουλγαρικής προπαγάνδας*. Τεύχος Β΄: 1943 και 1944. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. σ. 282

267 Ηλιάδου –Τάχου, Σ. (2017). *Τα χρώματα της Βίας στη Δυτική Μακεδονία 1941-1944, Κατοχή- Αντίσταση- Εθνοτικές και Εμφύλιες Συγκρούσεις*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. σ. 227-228

ευκαιρία στις Γερμανικές Αρχές να πάρουν την εξουσία από τη Βουλγαρική ηγεσία. Τέλος, να απομακρυνθεί κάθε στοιχείο από το απελευθερωτικό κίνημα και να πάρουν όπλα όσοι δεν πήραν και να προχωρήσουν σε συλλήψεις και να απομακρυνθούν οι επικίνδυνοι από τα χωριά ή να εξοντωθούν.²⁶⁸

Στο νομό της Φλώρινας, ο βουλγαρικός στρατός καταφθάνει στις 16 Ιανουαρίου 1944 και ώρα 13.00, αποτελούμενος περίπου από 400 άντρες και εγκαθίσταται στη Φλώρινα. Κατά τον Χρυσόχοου, η συνολική δύναμη του στρατού στην περιοχή, υπολογίζεται σε δύναμη ενός συντάγματος πεζικού, μιας επιλαρχίας ιππικού και μιας μοίρας πυροβολικού, τα οποία κατανεμήθηκαν σε αποσπάσματα και κάθε ένα έλαβε θέσεις σε διάφορα σημεία του νομού. Το γερμανικό φρουραρχείο ανακοίνωσε στο διοικητή της Διοικήσεως της χωροφυλακής της Φλώρινας την άφιξη του στρατού στην πόλη τη μέρα εκείνη. Επισήμανε ότι σκοπός του Φρουραρχείου ήταν η καταδίωξη των ανταρτών από τους Βούλγαρους και τους Γερμανούς στρατιώτες και τον διατάζει να ενημερώσει τους κατοίκους του νομού για την άφιξή του. Ζητά επίσης, να τονίσει στους κατοίκους ότι ο στρατός των Βουλγάρων θα δρα πάντα υπό τη συνοδεία ενός τουλάχιστον Γερμανού στρατιώτη. Ωστόσο, παρά την ανακοίνωση, ο στρατός και κυρίως στα χωριά, δρούσε ανεξάρτητα, προχωρώντας σε έρευνες, συλλήψεις, κακοποιήσεις και φόνους φιλήσυχων ανθρώπων μόνο και μόνο επειδή ήταν Έλληνες.²⁶⁹ Στις 19/1/1944 εισβάλλει στο χωριό βουλγαρικός στρατός και βασανίζεται από αυτόν ο πρόεδρος του χωριού, Ιωάννης Ρώμας, ο γραμματέας του χωριού, Γεώργιος Γκέλλος, καθώς και ο ιερέας. Τα γεγονότα των βασανιστηρίων συνέβησαν από 17 έως 19 Ιανουαρίου.²⁷⁰

Στις 17 Ιανουαρίου του 1944 και ώρα 12.00 εισέβαλλε στο ελληνικό έδαφος και στην Κέλλη τμήμα βουλγαρικού στρατού, το οποίο προσκλήθηκε από τους Γερμανούς για να βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τον ΕΛΑΣ. Νωρίτερα, στις 11.00 ένα μικρό γερμανικό τμήμα είχε κάνει την εμφάνισή του στο χωριό. Κατόπιν διαταγής των Γερμανών συγκεντρώθηκαν στο περίβολο της εκκλησίας τα αγόρια του χωριού, ηλικίας 16 και άνω και έγινε έλεγχος των δελτίων ταυτότητας από Βούλγαρους αξιωματικούς. Στο λόγο τους, τόνισαν, κατά τον Χρυσόχοου, ότι ο σκοπός της άφιξής τους στην περιοχή στόχευε στην απελευθέρωσή τους από τους «ανταρτοκομμουνιστές», ενώ την ίδια στιγμή επέβαλλαν στους παρευρισκόμενους

268 Ηλιάδου –Τάχου, Σ. (2017). ό. π., σ. 227-228

269 Χρυσόχοου, Α. (1950). Τεύχ. Β' ό. π., σ. 28

270 MMA/KEMIT, Αρχείο Γρηγορίου, Όργιο, σ. 90

να ζητωκραυγάσουν «*Ούρα*» υπέρ της Βουλγαρίας. Το τμήμα του βουλγαρικού στρατού εγκαταστάθηκε σε καταλύματα του χωριού και την επόμενη μέρα κατέφθασαν και άλλα τμήματα πεζικού, πυροβολικού και ιππικού. Τότε ο Βούλγαρος λοχαγός διέταξε τον πρόεδρο της κοινότητας να βρει καταλύματα για 320 άντρες και 230 ζώα, ενώ ο υπολοχαγός τον απείλησε πως θα βρει την οικογένειά του και θα την συντρίψει, καθώς ήθελε να καταλάβει το λόγο που δήλωνε Έλληνας. Άλλος υπολοχαγός τότε παρενέβη, δηλώνοντας πως η έρευνα έχει ήδη υλοποιηθεί και έχει εξακριβωθεί ότι ο πρόεδρος έχει ελληνική συνείδηση.²⁷¹

Το θέμα της εγκατάστασης των ανδρών και των ζώων τακτοποιήθηκε και ακολούθησαν τα βασανιστήρια του προέδρου και του γραμματέα στο κοινοτικό κατάστημα. Οι άνθρωποι αυτοί οδηγήθηκαν εκεί με τη συνοδεία δέκα οπλισμένων αντρών και ο Βούλγαρος αξιωματικός, αφού τους απείλησε για την εμμονή τους στον ελληνισμό, χτύπησε τον πρόεδρο με σίδερο από κομμάτι χειροβομβίδας. Έπειτα, τέθηκαν υπό κράτηση και τοποθετήθηκαν φρουροί στα σπίτια των Ελλήνων, απαγορεύοντάς τους την έξοδο από τις οικίες τους. Με παρέμβαση του αξιωματικού του γερμανικού αποσπάσματος, αφέθηκαν ελεύθεροι αυτοί, όπως και άλλοι δέκα Έλληνες, οι οποίοι είχαν συλληφθεί και κατέφυγαν στη Φλώρινα.²⁷²

Στις 19.1.1944 ζητήθηκε από τον ιερέα του χωριού (πατήρ Γεώργιος) να μάθει βουλγαρικά μέσα σε ένα βράδυ, ώστε να λειτουργήσει στα βουλγαρικά στην εορτή του Αγίου Ιωάννη. Ο ιερέας δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τη γλώσσα για να μπορεί να λειτουργήσει και έτσι αναγκάστηκε να διεξαγάγει τη λειτουργία, επαναλαμβάνοντας μηχανικά φράσεις, τις οποίες υπαγόρευε σε αυτόν Βούλγαρος στρατιώτης. Στη λειτουργία αυτή ήταν υποχρεωμένοι να παρευρίσκονται όλοι οι κάτοικοι. Μετά τη λειτουργία ο Βούλγαρος λοχαγός, αποκαλώντας τους κατοίκους αδέρφια, δήλωσε ότι ήρθαν για τρίτη φορά με σκοπό να τους απελευθερώσουν. Την πρώτη φορά κατά τα λεγόμενά του, το 1912 με την εκδίωξη των Τούρκων δεν τα κατάφεραν, επειδή οι Έλληνες και οι Σέρβοι τους αδίκησαν παρά τη συμφωνία τους. Αργότερα, το 1916 σκοτώθηκαν πολλοί Βούλγαροι στα βουνά της περιοχής και οι Έλληνες και οι Σέρβοι εμπόδισαν και πάλι την επέκτασή τους στα εδάφη αυτά. Αυτήν τη φορά όμως, θα ήταν καθοριστική, τονίζοντας πως η Μακεδονία ανήκε στη Βουλγαρία. Κλείνοντας, αναφέρει πως αποχώρησαν από το χωριό, καθώς εκκρεμούσε άλλη αποστολή.²⁷³

271 Χρυσοχόου, Α. (1950). Τεύχ. 2., ό. π., σ. 282-283

272 Χρυσοχόου, Α. (1950). Τεύχ. 2., ό. π., σ. 282-283

273 Χρυσοχόου, Α. (1950). Τεύχ. 2., ό. π., σ. 282-283

Ο Μπόνης, ο νομάρχης Φλώρινας, αναφέρεται στην έκθεσή του (10.2.1944) στο περιστατικό της σύλληψης του προέδρου Ιωάννη Ρώμα, του γραμματέα Γεωργίου Γκέλου και του ιερέα. Οι τελευταίοι αφέθηκαν ελεύθεροι με παρέμβαση του Γερμανού υπαξιωματικού που έμενε στο χωριό υπηρεσιακώς, εκτός από τον πρόεδρο, τον οποίο χτύπησε ένας αξιωματικός και πολλά από τα χτυπήματα στο κεφάλι, προκλήθηκαν από ένα σίδερο, κομμάτι χειροβομβίδας.²⁷⁴ Ο ίδιος βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη για υπηρεσιακούς λόγους, όταν πληροφορήθηκε τρεις μέρες αργότερα (19.01.44) την είσοδο των Βουλγαρικών στρατευμάτων στη Φλώρινα, τη Βεύη και την Κέλλη στις 16.01.44. Πληροφορήθηκε για τα έκτροπα που βρίσκονταν σε εξέλιξη στην ύπαιθρο και αμέσως έστειλε τον οδηγό του να ενημερωθεί για τα γεγονότα και να τον ειδοποιήσει, ώστε να πράξει καταλλήλως.²⁷⁵ Ο πρόεδρος της Κέλλης με έγγραφο ενημέρωσε το νομάρχη λεπτομερώς στις 22.01.1944 σχετικά με τα έκτροπα στο χωριό του. Τότε ο Μπόνης ενημέρωσε τον διοικητή της χωροφυλακής Μπέντερ σχετικά με τα έκτροπα εις βάρος των πολιτών και προχώρησε στη λήψη μέτρων, ώστε να μην επαναληφθούν τα γεγονότα. Όμως, παρόλα αυτά συνέχισαν οι κακοποιήσεις εις βάρος σημαινόντων Ελλήνων της υπαίθρου.²⁷⁶

Στα τέλη του 1945 και στις αρχές του 1946, κατόπιν περιοδείας ενός δημοσιογράφου του Ριζοσπάστη στα σλαβόφωνα χωριά, διαπιστώθηκε ότι έλειπε ένα μεγάλο ποσοστό αντρών στην περιοχή που άλλοτε άγγιζε το 9 στους 10 άλλοτε το 6 ή 7 στους 10. Πολύ πιθανόν ορισμένοι Σλαβομακεδόνες να κρύβονταν στα ορεινά των περιοχών, οπλισμένοι και σε ομάδες, και να μην είχαν καταφύγει στην Γιουγκοσλαβία. Συγκεκριμένα στο χωριό της Κέλλης, διαπιστώθηκαν τέτοιου είδους απουσίες, καθώς σύμφωνα με την μαρτυρία ενός ξένου επισκέπτη, το φθινόπωρο του 1945, απουσίαζαν από το χωριό γύρω στους 60 άντρες, μέλη τέτοιων ένοπλων ομάδων. Έγιναν δηλαδή αντάρτες και βγήκαν στα βουνά.²⁷⁷ Το χωριό διέθετε ενόπλους σε όλες τις παρατάξεις, διαθέτοντας, επίσης, και ισχυρή φρουρά ΜΑΥ (Μονάδες Ασφαλείας Υπαίθρου). Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ότι τη χρονιά του 1913 είχε βρει το θάνατο στο χωριό το καύχημα των κομιτατζήδων της περιοχής, Βασίλειος

274 Μπόνης, Κ. (1982). Η Φλώρινα κατά την Κατοχήν, 1941- 1944. Θεσσαλονίκη

275 Ο ίδιος είχε γρίπη, οπότε ήταν αδύνατη η μετάβαση του στη Φλώρινα. Μπόνης, Κ. (1982). ό. π., σ. 122-125

276 Μπόνης, Κ. (1982). ό. π., σ. 122-125

277 Κολιόπουλος, Ι. (1995). *Ληλασία Φρονημάτων Β', το Μακεδονικό Ζήτημα στην περίοδο του Εμφυλίου Πολέμου (1945-1949) στη Δυτική Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σ. 127

Τσακαλάρωφ. Την περίοδο της κατοχής το χωριό υπέστη δημογραφική καθίζηση, καθώς είχαν καταφύγει στη Γιουγκοσλαβία 45 οικογένειες από το χωριό της Κέλλης, ζητώντας άσυλο, ωστόσο, οι ενήλικες άντρες των φυγάδων, γύρισαν ως αντάρτες του ΔΣΕ (Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας).²⁷⁸ Οι λόγοι που οδήγησαν τους ανθρώπους αυτούς στη φυγή ήταν κυρίως ο φόβος των δικαστικών διώξεων με τη κατηγορία της συνεργασίας με τους κατακτητές. Ωστόσο, υπήρχαν και άλλες αιτίες όπως, οι διώξεις εναντίον εκείνων που κατηγορούνταν για την αυτονομιστική τους δράση, για παράνομη οπλοκατοχή, για σύσταση και συμμετοχή σε ένοπλη ομάδα και άλλες ακόμα. Αξίζει να επισημανθεί ότι μέχρι το 1947 φυλακίστηκαν 9.800 Σλαβόφωνοι και εκτοπίστηκαν 23.800 από την περιοχή της Μακεδονίας.²⁷⁹ Το 1947, κατά την περίοδο του Εμφυλίου, «εαμοβούλγαροι συμμορίτες», απαγάγουν το Σταύρο Σταγγόλη από το χωριό και λίγο αργότερα βρίσκεται σφαγμένος.²⁸⁰

Ο εμφύλιος πόλεμος επηρέασε και τα δημογραφικά δεδομένα της περιοχής, καθώς ένα από τα επακόλουθα ήταν η ομαδική φυγή προς τη Γιουγκοσλαβία όλων εκείνων των σλαβόφωνων της ελληνικής Μακεδονίας που κατά τη διάρκεια της ταραγμένης δεκαετίας 1940-50, εκδήλωσαν ανθελληνικά αισθήματα. Πολλοί επίσης ήταν αυτοί που μετανάστευσαν στον Καναδά και την Αυστραλία με σκοπό την ενδυνάμωση των μακεδονικών κοινοτήτων σε εκείνους τους τόπους. Οι ελληνικές υπηρεσίες στα πλαίσια του νόμου της υπερπόντιας μετανάστευσης παρείχαν ταξιδιωτικά έγγραφα σε αυτούς που δήλωναν ανεπιθύμητοι με τη δήλωσή τους, καθώς το κράτος δεν ήταν σε θέση να εφαρμόσει πολιτική ανοχής των μειονοτήτων. Η τάση αυτή έλαβε χώρα και σε πολλά «σλαβομακεδονικά» χωριά της Φλώρινας.²⁸¹

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

6.1. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

278 Κολιόπουλος, Ι. (1995). ό. π., σ. 250-2

279 Κολιόπουλος, Ι. (1995). ό.π., σ. 121-129

280 εφ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΗ, 8 Μαρτίου, 1947

281 Νικολούδης Γ. (2002). ό. π. σ. 123-4

6.1.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην πρώτη θεματική, οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στο μορφωτικό τους επίπεδο, ενώ παράλληλα κλήθηκαν να αξιολογήσουν την εκπαίδευση αλλά και τους δασκάλους. Συνεπώς, κρίθηκε απαραίτητη η κατηγοριοποίηση του θεματικού άξονα σε κατηγορίες και σε υποκατηγορίες.

1.Α. Εγγραμματισμός	1.Α.1 Αγράμματος 1.Α.2 Εγγράμματος
1.Β. Απόψεις για την εκπαίδευση	1.Β.1 Θετική 1.Β.2 Αρνητική 1.Β.3 Ουδέτερη
1.Γ. Απόψεις για τους δασκάλους	1.Γ.1 Θετική 1.Γ.2 Αρνητική 1.Γ.3 Ουδέτερη

Α. Η κατηγορία του εγγραμματισμού αναφέρεται στη μόρφωση που έχουν λάβει οι συμμετέχοντες και γίνεται εμφανές ότι υπάρχει δείγμα από όλες τις βαθμίδες.

-Πήγα μέχρι 3η Δημοτικού στο χωριό. Δύσκολα χρόνια, μια μέρα σχολείο, 5 στα πρόβατα.²⁸²

-Μέχρι 3η δημοτικού, λόγω φόβου σταμάτησα το σχολείου. Με χτύπησε ο δάσκαλος, επειδή δεν πήγα εκκλησία. Πήγα όμως σε μεγαλύτερη ηλικία στη Βεύη και πήρα το απολυτήριό μου.²⁸³

-Πήγα μόνο μέχρι 3η τάξη στην Κέλλη και με τους Γερμανούς το σχολείο έκλεισε.²⁸⁴

-Πήγα στην Κέλλη μέχρι 6η δημοτικού και με 9 πήρα το απολυτήριο. Από 6 χρονών πήγαινα με τα ζώα αλλά διάβαζα.²⁸⁵

-Πήγα μέχρι έκτη. Όποιοι είχαν λεφτά πήγαν και γυμνάσιο. Ο κόσμος τότε δεν είχε να φάει, όχι να πάει στο σχολείο.²⁸⁶

282 Παντελής Τ., 79 ετών, 26.8.2018

283 Μεθόδιος Μ., 77 ετών, 13.10.2018

284 Βασίλης Κ., 86 ετών, 29.8.2018

285 Θεόδωρος Ν., 72 ετών, 10.8.2018

286 Ανώνυμη, 67 ετών, 10.8.2018

-Μέχρι 6η δημοτικού, αν και προσπάθησα να συνεχίσω το Γυμνάσιο στο Αμύνταιο, επειδή ήμουν καλή μαθήτρια, αλλά τα παράτησα γρήγορα επειδή ήμουν μακριά από τη μαμά μου και φοβόμουν.²⁸⁷

-Νήπια και δημοτικό στην Κέλλη. Είναι ωραία η εκπαίδευση, μακάρι να ήμουν στα χρόνια σας να σπουδάσω.²⁸⁸

-Δημοτικό Κέλλη, Γυμνάσιο Βεύη. Έπρεπε να συνεχίσω. Τότε ήταν δύσκολη επειδή ήταν το πρόβλημα της μετακίνησης και για αυτό δεν συνέχισα. Τώρα υπάρχουν ευκολίες.²⁸⁹

-Δημοτικό και νηπιαγωγείο στην Κέλλη, Γυμνάσιο δεύτερης ευκαιρίας και Λύκειο Νυχτερινό²⁹⁰

-Ναι. Στο εξαθέσιο δημοτικό του χωριού, μετά Τεχνική Σχολή, στη συνέχεια εργοδηγών και έπειτα ΚΑΤΕ.²⁹¹

Ωστόσο, στο δείγμα, υπήρχε και ένας ηλικιωμένος άντρας, ο οποίος κατατάσσεται στην υποκατηγορία των αγραμμάτων, καθώς είναι απόφοιτος του νηπιαγωγείου.

-Στα νήπια. Δημοτικό δεν πήγα καθόλου, επειδή έγινε ο πόλεμος, αλλά ξέρω λίγο να γράφω.²⁹²

B. Όσον αφορά τις απόψεις των συμμετεχόντων ως προς την εκπαίδευση, οι απόψεις δίστανται. Υπάρχουν αυτοί που έχουν σχηματίσει θετική γνώμη σχετικά με το θέμα.

-Καλή η εκπαίδευση, εμείς δε διαβάζαμε. Αν δεν υπάρχει σχολείο, δεν μπορεί να υπάρξει και κοινωνία.²⁹³

-Η μόρφωση είναι καλή. Οι άνθρωποι πρέπει να μορφώνονται για να αποκτήσουν τα εφόδια για το μέλλον τους. Να μπορεί να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες της ζωής.²⁹⁴

287 Αφροδίτη Η., 60 ετών, 14.10.2018

288 Ευαγγελία Ν., 57 ετών, 8.10.2018

289 Βασιλική Γ., 36 ετών, 24.8.2018

290 Θωμαή Η., 57 ετών, 24.10.2018

291 Σωκράτης Ε., 56 ετών, 18.8.2018

292 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018

293 Παντελής Γ., 43 ετών, 2.9.2018

-Σε γενικές γραμμές καλή τότε, τώρα βελτιωμένη σε καλό βαθμό και λόγω ιντερνέτ και γενικά η νεολαία σε καλύτερη βαθμίδα.²⁹⁵

-Στα χρόνια μου ήταν απλά τα πράγματα, τώρα έχει εξελιχθεί η μάθηση, έχει ανέβει το μορφωτικό επίπεδο.²⁹⁶

-Η εκπαίδευση είναι απαραίτητη. Οι γνώσεις είναι απαραίτητες, από μικρό παιδί μέχρι τη μεγάλη ηλικία, μέχρι να γεράσει ο άνθρωπος μαθαίνει.²⁹⁷

-Στο σχολείο γνωρίζεις φίλους, ανοίγουν οι ορίζοντές σου. Χαίρομαι που πήγα σχολείο και απέκτησα τα εφόδια που χρειάζεται ένας άνθρωπος στην καθημερινότητά του, όπως για παράδειγμα να πάω σε μια υπηρεσία και να κάνω τη δουλειά μου.²⁹⁸

-Καλή η εκπαίδευση, σου προσφέρει γνώσεις, αλλά είναι άχρηστο αν δεν υπάρχουν ελπίδες εργασίας στο μέλλον. Τόσα χρήματα, κόπο, θυσίες, άδικα.²⁹⁹

-Η εκπαίδευση είναι τα μάτια του ανθρώπου.³⁰⁰

Από την άλλη, ένα μέρος των συνεντευξιαζόμενων εμφανίζεται πλήρως απογοητευμένο με την εκπαίδευση.

-Η εκπαίδευση δεν είναι και η καλύτερη, αφού βασίζεται στα φροντιστήρια. Έχει διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο, που τα παιδιά που δε έχουν οικονομική άνεση, δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τα παιδιά των φροντιστηρίων. Η εκπαίδευση δεν παρέχεται από το σχολείο αλλά από τα φροντιστήρια...³⁰¹

294 Δημήτρης Ρ., 36 ετών, 26.8.2018

295 Σωκράτης Ε., 56 ετών, 18.7.2018

296 Θωμάς Τ., 57 ετών, 30.9.2018

297 Αναστασία Φ., 47 ετών, 5.10.2018

298 Σουλτάνα Κ., 46 ετών, 1.10.2018

299 Λάζαρος Η., 63 ετών., 15.10.2018

300 Ειρήνη Μ., 77 ετών, 14.10.2018

301 Ευάγγελος Ε., 31 ετών, 16.10.2018

- Η εκπαίδευση ελλιπής, στείρα μάθηση. Η δομή όλου του συστήματος δεν είναι λειτουργική και δεν προσφέρει ουσιαστική γνώση.³⁰²

-Όσο πάει και χειρότερο. Χρήσιμη η εκπαίδευση, αλλά το σύστημα επηρεάζει αρνητικά τη δράση των δασκάλων.³⁰³

Τέλος, υπάρχουν αυτοί που δεν έχουν ούτε θετική γνώμη, ούτε αρνητική, καθώς δεν είναι επαρκώς ικανοποιημένοι. Από τα συμφραζόμενα προκύπτει ότι είναι ουδέτεροι στις απόψεις τους.

-Μέτρια η εκπαίδευση, προς το κακή.³⁰⁴

-Η εκπαίδευση είναι μέτρια και είναι κρίμα γιατί το σχολείο είναι αυτό που προσφέρει γνώσεις, τρόπους και παιδεία. Αυτά διαμορφώνουν έναν άνθρωπο. Γενικά η εκπαίδευση έχει μεγάλη διαφορά τώρα από τα μαθητικά μου χρόνια.³⁰⁵

-Η εκπαίδευση δεν είναι και τόσο καλή, πολύ μέτρια τα πράγματα. Τότε ήταν κοντά στη θρησκεία, τώρα μας διοικούν άνθρωποι που δεν πιστεύουν στο θεό και θέλουν να απομακρύνουν τα παιδιά από τη θρησκεία.³⁰⁶

-Η εκπαίδευση διευρύνει τους ορίζοντες του ανθρώπου και κάνει τον άνθρωπο να έχει άποψη, αλλά τώρα είναι μέτρια. Έχει χαθεί η τάξη στα σχολεία, τα παιδιά πλέον έχουν τον έλεγχο και όχι οι δάσκαλοι.³⁰⁷

Γ. Η τρίτη κατηγορία αφορά τις απόψεις των ανθρώπων ως προς τους δασκάλους. Αρχικά, παρατηρούμε ότι υπάρχουν αυτοί που είναι ικανοποιημένοι με τη δουλειά των δασκάλων.

-Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, αλλά κάποιοι χτυπούσαν. Και σαν άνθρωποι ήταν καλοί. Εμείς

302 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

303 Βαλάντω Λ., 35 ετών, 31.8.2018

304 Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018

305 Ανδρονίκη Ρ., 33 ετών, 23.8.2018

306 Νικόλαος Γ., 46 ετών, 8.10.2018

307 Μαρία Σ., 43 ετών, 17.10.2018

είχαμε φόβο στη ψυχή μας, αλλά μας περνούσε, όταν βγαίναμε από την πόρτα του σχολείου.³⁰⁸

-Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, εμείς δεν είχαμε το μυαλό μας στο διάβασμα, το είχαμε στον καφέ.³⁰⁹

-Το επίπεδο των δασκάλων είναι καλό, η πλειοψηφία έχει τις σωστές βάσεις.³¹⁰

-Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, νοιάζονταν για την πρόοδο μας. Ήθελαν να προοδεύσουμε, να προχωρήσουμε. Είμαι ευχαριστημένη.³¹¹

-Ήταν αυστηροί λόγω συγκυριών. Ήταν καλοί άνθρωποι, αλλά έπρεπε να υπακούς στο σύστημα.³¹²

-Οι δάσκαλοι μας χτυπούσαν, μας μάθαιναν γράμματα. Ήταν καλοί, αυστηροί. Η δασκάλα φώναζε το δάσκαλο των μεγαλύτερων τάξεων όταν δεν είχαμε διαβάσει για να μας χτυπήσει.³¹³

-Όλοι οι δάσκαλοι είναι καλοί, είναι δεύτεροι γονείς μας. Πρέπει να υπάρχει σεβασμός προς το δάσκαλο.³¹⁴

Ανάμεσα στο δείγμα υπάρχουν και αυτοί που δεν είναι καθόλου ευχαριστημένοι με τους δασκάλους και τη δράση τους.

-Μάλωσαν, χτυπούσαν, τσογλάνια ήταν οι δάσκαλοι.³¹⁵

-Οι δάσκαλοι κακοί, το μόνο που έμεινε ήταν το ξύλο. Το παιδί για να μάθει και να προσπαθήσει πρέπει να το πάρεις με το καλό, όχι με το ξύλο. Ποιο παιδί μαθαίνει με το ξύλο.³¹⁶

308 Σταύρος Γ., 43 ετών, 26.8.2018

309 Θεόδωρος Ν., 20 ετών, 31.10.2018

310 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

311 Ασπασία Ρ., 36 ετών, 22.8.2018

312 Ευάγγελος Τ., 55 ετών, 30.8.2018

313 Θεόδωρος Ν., 72 ετών, 10.8.2018

314 Ζαχαρούλα Π., 74 ετών, 17.10.2018

315 Νικόλαος Ρ., 94 ετών, 1.9.2018

316 Νικόλαος Λ., 74 ετών, 29.8.2018

-Οι δάσκαλοι τεμπελιάζουν και αδιαφορούν.³¹⁷

-Αμόρφωτοι δάσκαλοι. Επίσης, οι δάσκαλοι που διαθέτουμε σήμερα είναι παλιάς σχολής και δεν συμβαδίζουν με τη σημερινή εκπαίδευση.³¹⁸

-Οι δάσκαλοι ήταν αδύναμοι, δεν μπορούσαν να επιβληθούν...³¹⁹

-Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές ήταν κακοί. Δεν έδιναν το κίνητρο να διαβάσουν.³²⁰

Δεν έλειψαν και αυτοί που δεν ήταν πλήρως ικανοποιημένοι με την απόδοση των δασκάλων, αλλά ούτε και εντελώς αρνητικοί.

-Οι δάσκαλοι, ε, προσπαθούν... Ούτε καλοί ούτε κακοί. Προσπαθούν να προσαρμοστούν με τις εξελίξεις, αφού τα πράγματα κάθε μέρα αλλάζουν και τρέχουν να προσαρμοστούν.³²¹

-Προσπαθούν αλλά και αυτοί έχουν προσαρμοστεί στα δεδομένα. Μετριότητα και αδιαφορία από πολλούς θα έλεγα.³²²

-Μέτριοι οι δάσκαλοι, είχα δασκάλους που ενδιαφερόντουσαν για την πρόοδό σου και άλλοι που περνούσαν απλά την ώρα τους.³²³

-Όχι και τόσο καλοί, μέτριοι, δεν σέβεται ούτε ο δάσκαλος το παιδί, ούτε το παιδί το δάσκαλο.³²⁴

-Καλοί ήταν αν πήγαινες με τα νερά τους. Ούτε κρύο ούτε ζέστη.³²⁵

317 Μαρία Σ., 43 ετών, 17.10.2018

318 Μιχάλης Κ., 57 ετών, 28.9.2018

319 Δημήτρης Γ., 38 ετών, 5.10.2018

320 Δέσποινα Ν., 20 ετών, 28.8.2018

321 Θωμάη Η., 57 ετών, 24.10.2018

322 Βαγγέλης Ε., 31 ετών, 16.10.2018

323 Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018

324 Τριάδα Λ., 40 ετών, 16.10.2018

325 Αναστασία Σ., 87 ετών, 30.8.2018

6.1.2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οι συμμετέχοντες στο σημείο αυτό, καλούνταν να απαντήσουν αν έχουν λάβει μέρος σε πολιτιστικούς συλλόγους και σε ποιους, καθώς επίσης και αν παίρνουν μέρος σε πανηγύρια, εκφράζοντας την άποψή τους για αυτά. Έτσι, για την καλύτερη μελέτη έγινε η κατηγοριοποίηση της θεματικής σε κατηγορίες και όπου κρίθηκε απαραίτητο σε υποκατηγορίες.

2.A. Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους	2.A.1. Συμμετέχοντες 2.A.2. Μη Συμμετέχοντες
2.B. Συμμετοχή σε πανηγύρια	2.B.1. Συμμετέχοντες 2.B.2. Μη Συμμετέχοντες
2.Γ. Απόψεις για τον πολιτισμό	

A. Στην πρώτη κατηγορία, παρουσιάζονται οι απαντήσεις των κατοίκων σχετικά με τη συμμετοχή τους σε πολιτιστικούς συλλόγους.

-Πήγα ένα διάστημα στο σύλλογο του χωριού, αλλά δε θυμάμαι αν είχε κάποιο όνομα. Πήγα γιατί ήθελα να μάθω χορό, και τα κατάφερα.³²⁶

-Ήμουν μέλος στους Ακρίτες Κέλλης και αυτό γιατί λατρεύω την παράδοση και τον παραδοσιακό χορό.³²⁷

-Όχι σε πολιτιστικό, σε αθλητικό. Στο σύλλογο του χωριού Απόλλων Κέλλης, γιατί ήθελα να ασχοληθώ με το ποδόσφαιρο, να κάνω καριέρα.³²⁸

-Ναι, στο Σύλλογο γυναικών Κέλλης, δεν είχαμε καταστατικό. Μου άρεσε ο χορός και η παράδοση.³²⁹

-Συμμετείχα στους Ακρίτες, γιατί μου αρέσει ο χορός και γιατί θέλω να διατηρήσουμε τα ήθη

326 Παντελής Γ., 43 ετών, 2.9.2018

327 Ανώνυμη, 27 ετών, 7.10.2018

328 Ευάγγελος Ρ., 38 ετών, 29.9.2018

329 Ειρήνη Ν., 36 ετών, 3.10.2018

και τα έθιμα και να συνεχιστούν από γενιά σε γενιά.³³⁰

-Είμαι είκοσι χρόνια μέλος στο σύλλογο Ακρίτες Κέλλης. Έγινα μέλος τυπικά, για να μαζευτούν οι υπογραφές που απαιτούνταν για να δημιουργηθεί. Δε μου αρέσουν εμένα αυτά, δεν ασχολούμαι.³³¹

-Ιδρυτής του συλλόγου Ιερά Δρυς, Ιστορικός και Πολιτιστικός σύλλογος, καθώς επίσης και στο σύλλογο Αιμοδοτών Κέλλης. Συμμετείχα για να αναδείξουμε την τοπική μας ιστορία. Ζούμε σε ορεινό χωριό και δυστυχώς υπάρχει ένα κενό που προσπαθούμε να καλύψουμε και να δημιουργήσουμε ένα κλίμα ασφάλειας στους πολίτες μας, είτε με ενημερωτικές εκδηλώσεις πάνω σε θέματα υγείας και πρώτων βοηθειών, είτε με συλλογή αίματος.³³²

-Ναι, ήμουν μέλος στους Ακρίτες Κέλλης. Το έκανα για το χωριό, για να δημιουργηθεί ένας σύλλογος να μας εκπροσωπεί.³³³

Υπήρχαν όμως και αυτοί που δεν ασχολούνταν με κανένα σύλλογο, αποτελώντας και την πλειοψηφία του δείγματος.

-Όχι, δεν είμαι άνθρωπος που ασχολείται με την παράδοση.³³⁴

-Καμιά φορά, δε μου αρέσει ο χορός και γενικά όλα αυτά τα πολιτιστικά με αφήνουν αδιάφορο.³³⁵

-Όχι, θέλω γενικά να βοηθάω στη διοργάνωση αλλά όχι να συμμετέχω στο χορευτικό κομμάτι.³³⁶

-Όχι, δεν είχε τότε συλλόγους. Μετά με το ΠΑΣΟΚ έγιναν.³³⁷

330 Θωμαή Ρ., 57 ετών, 24.10.2018

331 Πέτρος Ε., 55 ετών, 2.10.2018

332 Αθανάσιος Τ., 47 ετών, 30.9.2018

333 Λάζαρος Η., 63 ετών, 15.10.2018

334 Ευάγγελος Ε., 31 ετών, 16.10.2018

335 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

336 Τριάδα Ρ., 40 ετών, 16.10.2018

337 Θεόδωρος Ν., 72 ετών, 10.8.2018

-Όχι. Ο πρόεδρος και ο γραμματέας τότε ήταν στο σύλλογο, τώρα γέρασα.³³⁸

B & Γ. Οι κατηγορίες αυτές εστιάζουν στη συμμετοχή των κατοίκων σε πανηγύρια αλλά στη γενικότερη άποψη που έχουν σχηματίσει σχετικά με αυτά. Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητο, οι δυο κατηγορίες και οι υποκατηγορίες της πρώτης να αναφερθούν ταυτόχρονα, για να διατηρηθεί η ροή της αφήγησης. Πιο αναλυτικά, οι συμμετέχοντες στα πανηγύρια αναφέρουν ότι:

-Ναι. Μου αρέσει μια η ορχήστρα που λέγεται <<Μακεδονικό Μεράκι Γιαννιτσών>> και όπου παίζουν πάω και τους βλέπω.

- Τα πανηγύρια είναι καθιερωμένα. Είναι ωραία, επειδή έρχονται οι νέοι κοντά στην παράδοση, στα ήθη και τα έθιμα.³³⁹

-Ναι, παντού συμμετέχω. Είναι ωραία τα πανηγύρια, δίνει ζωή στο χωριό.³⁴⁰

-Ναι, ως θεατής. Τα πανηγύρια είναι απαραίτητα για τις τοπικές κοινωνίες. Χωρίς αυτά κινδυνεύουν τα ήθη και τα έθιμά μας³⁴¹

-Σαν θεατής, όχι σαν διοργανωτική επιτροπή.

- Είναι καλό επειδή έχει κόσμος, είναι ένα γεγονός για να ζοδέψει χρήμα ο κόσμος, να κινηθεί η αγορά. Προσωπική μου άποψη είναι ότι έχει χαθεί το πραγματικό νόημα που είναι η παράδοση.³⁴²

-Ναι, πηγαίνω και βλέπω. Δεν είμαι του χορού αλλά μου αρέσουν. Είναι ψυχαγωγία, βγαίνεις, συναντάς ανθρώπους από άλλα μέρη.³⁴³

-Ναι, συμμετέχω. Να γίνονται τακτικά, ώστε να μην ξεχνάμε την παράδοσή μας, δεν πρέπει να την αφήσουμε να χαθεί. Οφείλουμε να αφήσουμε στις επόμενες γενιές, αυτό που πήραμε από

338 Μελομένη Ν., 85 ετών, 19.7.2018

339 Παντελής Γ., 43 ετών, 2. 9.2018

340 Θωμαή Η., 57 ετών, 24.10.2018

341 Δημήτρης Ρ., 36 ετών, 26.8.2018

342 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

343 Ελένη Σ., 38 ετών, 22.8.2018

τους παππούδες μας.³⁴⁴

-Ναι. Βγαίνω έξω για διασκέδαση, να χαζέψω, να χορέψω. Μου άρεσαν και μου αρέσουν τα πανηγύρια, τα περίμενα Τα πανηγύρια για ένα χωριό είναι πολύ καλό, επειδή θα βγει ο κόσμος έξω, να διασκεδάσει και να ξεσκάσει, το περιμένει αυτό.³⁴⁵

-Ναι, όσο ήμουν νέος πήγαινα και έβλεπα. Στο χωριό γινόταν το πανηγύρι μια φορά το χρόνο, 2 Μαΐου. Ήταν καλά, να γίνονται τέτοια.³⁴⁶

-Ναι. Πηγαίνω και πήγαινα. Βλέπεις τον κόσμο να διασκεδάζει. Παλιά γινόταν χαμός, κόσμος ερχόταν με γαϊδούρια από τα γύρω χωριά. Τα πανηγύρια είναι ωραίο να υπάρχουν, είναι χαρά για ένα χωριό.³⁴⁷

-Τότε ήταν τα πανηγύρια, γλέντι, όργανα, χορό. Πήγαινα εγώ και μου άρεσαν, ήταν καλά, τρέλα, όργανα, αλλά τώρα δεν έχει τίποτε. Τότε κάθε βδομάδα είχε γάμο και όργανα.³⁴⁸

-Ναι, κυρίως στο χωριό. Μου αρέσουν γιατί προβάλλεται το χωριό, τα ήθη και τα έθιμα. Αλλά δε μου αρέσουν τα επαναστατικά τραγούδια, τα υπόλοιπα ναι, αυτά όχι.³⁴⁹

-Ναι, βγαίνουμε. Τα πανηγύρια είναι καλά για να γλεντάει ο κόσμος, αν χαθούν αυτά, θα χαθεί ένα κομμάτι της ιστορίας μας.³⁵⁰

Δεν έλειψαν όμως και αυτοί οι οποίοι για δικούς λόγους δε συμμετέχουν σε πανηγύρια, αν και είναι ελάχιστοι, ωστόσο, επιχειρηματολογούν για την αδιαφορία τους ως προς αυτό το θεσμό.

-Όχι. Δεν είμαι αντίθετος, απλά δεν είναι κάτι που ευχαριστεί εμένα. Ωστόσο, χαίρομαι που

344 Γιώργος Γ., 43 ετών, 6.10.2018

345 Ελένη Σ., 55 ετών, 18.8.2018

346 Βασίλης Κ., 86 ετών, 29.8.2018

347 Νίκος Λ., 74 ετών, 29.8.2018

348 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.8.2018

349 Αφροδίτη Η., 60 ετών, 14.10.2018

350 Ειρήνη Μ., 77 ετών, 14.10.2018

διασκεδάζει ο κόσμος.³⁵¹

-Όχι, σπάνια. Δεν πιστεύω ότι προάγουν τον πολιτισμό μας, θεωρώ πως γίνονται καθαρά για οικονομικούς λόγους, για να τα οικονομήσει κάποιος και όχι για να συμβάλουν στον πολιτισμό.³⁵²

-Όχι ιδιαίτερα, που και που πηγαίνω να χαζέψω. Δε μου αρέσουν τα πανηγύρια και καθόλου ο χορός. Είναι όμως καλά για τα χωριά, διασκεδάζει ο κόσμος, τρώει, αλλά εμένα δε μου αρέσουν.³⁵³

-Όχι, δεν πήγαινα. Δεν ξέρω να χορεύω, αλλά πρέπει να γίνονται για να περνάει καλά ο κόσμος.³⁵⁴

-Δεν πήγα ποτέ, νέα ήμουν και γέρασα και δεν πήγα ποτέ. Είχαμε δουλειές.³⁵⁵

6.1.3. ΓΛΩΣΣΑ

Στη θεματική αυτή της γλώσσας, ζητείται από τους συνεντευξιζόμενους να απαντήσουν ποια θεωρούν μητρική τους γλώσσα, ενώ παρακάτω καλούνται να απαντήσουν αν γνωρίζουν δεύτερη γλώσσα, της οποίας όμως τη γνώση απαιτείται να αξιολογήσουν, στην περίπτωση που υπάρχει. Αξίζει να σημειωθεί ότι η υποκατηγορίες προέκυψαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων.

3.A. Η μητρική γλώσσα	3.A.1 Ελληνικά 3.A.2. Μακεδονικά 3.A.3. Ντόπια 3.A.4. Σλαβομακεδονικά 3.A.5. Δικά μας <<Νάσι>>
3.B. Η δεύτερη γλώσσα	3.B.1. Ελληνικά 3.B.2. Ντόπια 3.B.3. Μακεδονικά 3.B.4. Σλάβικα 3.B.5. Αγγλικά

351 Ευάγγελος Ε., 31 ετών, 16.10.2018

352 Παντελής Ρ., 27 ετών, 15.10.2018

353 Μαρία Σ., 43 ετών, 17.10.2018

354 Αναστασία Σ., 87 ετών, 30.8.2018

355 Ευδοξία Ρ., 88 ετών, 6.10.2018

	3.B.6. Αγγλικά και Ντόπια 3.B.7. Σλάβικα και Αγγλικά 3.B.8. Καμία
3.Γ. Αξιολόγηση γνώσης δεύτερης γλώσσας	3.Γ.1. Καλά 3.Γ.2. Μέτρια 3.Γ.3. Πολύ Καλά

A. Στην πρώτη κατηγορία, οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν στο ερώτημα της μητρικής γλώσσας και οι απόψεις ποικίλουν, αρκεί να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι προέρχονται από ένα δίγλωσσο χωριό.

*-Ελληνικά, ποια είναι;*³⁵⁶

*-Μητρική αυτά που μιλούσαμε, τα ντόπια, επειδή μεγάλωσα με παππού και γιαγιά, αλλά δεν ξέρω αν τη θεωρώ μητρική. Όχι, τα ελληνικά, πια άλλη, τα ελληνικά και βέβαια τα ελληνικά.*³⁵⁷

*-Μακεδονικά, τότε ήταν από τη μαμά τα μακεδονικά, ούτε ήξεραν τα ελληνικά.*³⁵⁸

*-Εμείς πρέπει να μιλάμε τα ελληνικά αλλά μιλάμε τα μακεδονικά, αλλά πρέπει να μιλάμε και μακεδονικά, αφού έτσι τη βρήκαμε από τους προγόνους, τι δεν την έβγαλα εγώ. Τα ελληνικά είναι η μητρική μου όμως.*³⁵⁹

*-Σλαβομακεδονικά, αυτή μάθαμε από τους γονείς και τα ελληνικά στο σχολείο.*³⁶⁰

*-Τα δικά μας, "νάσιε".*³⁶¹

*-Μακεδονική, μακεδονική, αφού ζούμε στο χωριό.*³⁶²

B & Γ. Οι δυο κατηγορίες κρίνεται αναγκαίο να αναλυθούν μαζί, καθώς σε πολλές

356 Παντελής Ν., 23 ετών, 28.9.2018

357 Ελένη Σ., 55 ετών, 18.8.2018

358 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018

359 Σταύρος Τ., 68 ετών, 19.7.2018

360 Αφροδίτη Η., 60 ετών, 14.10.2018

361 Ευδοξία Ν., 88 ετών, 6.10.2018

362 Μελομένη Ν., 85 ετών, 19.7.2018

περιπτώσεις η μια συμπληρώνει την άλλη. Πιο συγκεκριμένα, στο σημείο αυτό, οι συμμετέχοντες αναφέρονται στη γνώση της δεύτερης ξένης γλώσσας, αξιολογώντας την παράλληλα.

-Γαλλικά, όπως κάποιοι αποκαλούν τα ντόπια τελευταία. Ντόπια, καλέ. Καλά.³⁶³

-Την ντόπια γλώσσα, που έμαθα από τους παππούδες. Καλά.³⁶⁴

-Σλάβικη διάλεκτο, Μέτρια³⁶⁵

-Σλάβικα, δεν μιλάω όμως, μόνο τα καταλαβαίνω και για αυτόν τον λόγο θα έλεγα καλά.³⁶⁶

-Αγγλικά, Πολύ καλά και ένα είδος σλαβικού ιδιώματος, σλαβικό ιδιοματισμό, Μέτρια.³⁶⁷

-Μακεδονικά, πολύ καλά, αλλά δεν γνωρίζω γραφή.³⁶⁸

-Τα αγγλικά καλά, αλλά και ντόπια μέτρια. Δεν μπορώ να συνεννοηθώ, γιατί δε με άφηνε η μαμά να μιλάω. Αυτή όταν ήταν μικρή ήξερε μόνο ντόπια και ταλαιπωρήθηκε πολύ στο σχολείο και δεν ήθελε να περάσω τα ίδια.³⁶⁹

-Ντόπια, που μιλάμε από μικρά, αλλά θυμάμαι να τρώνε ζύλο από το δάσκαλο όσοι μιλούσαν ντόπια. Πολύ καλά.³⁷⁰

-Τα ντόπια, τα οποία όμως γραφή δε γνωρίζουμε αλλά μόνο να μιλάμε σε μεγάλο βαθμό.

Προς το κακή, επειδή δεν ξέρουμε να γράφουμε, μόνο τη μιλάμε.³⁷¹

363 Κυριακή Σ., 38 ετών, 6.10.2018

364 Θωμάη Ρ., 57 ετών, 24.10.2018

365 Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018

366 Παύλος Ν., 21 ετών, 30.8.2018

367 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

368 Βαλάντω Λ., 35 ετών, 31.8.2018

369 Μαρίνα Ρ., 24 ετών, 23.9.2018

370 Πέτρος Ε., 55 ετών, 2.10.2018

371 Σωκράτης Ε., 56 ετών, 18.8.2018

-Σλάβικα. Καλύτερα από τα ελληνικά, πολύ καλά.³⁷²

-Ναι, τα ντόπια. Τα ξέρω πολύ καλά, αφού μεγάλωσα με παππούδες και γιαγιάδες που δεν ήξεραν καθόλου ελληνικά. Ο παππούς μιλούσε ελληνικά, αλλά η γιαγιά καθόλου αφού δεν πήγε σχολείο, καταλάβαινε αλλά δεν μιλούσε.³⁷³

-Ναι, τη ντόπια διάλεκτο, Μέτρια.³⁷⁴

-Μακεδονικά, αυτή μάθαμε από τους γονείς μας. Καλά³⁷⁵

-Ελληνική. Καλά, από το σχολείο, ότι μάθαμε, μάθαμε.³⁷⁶

-Αγγλικά, Μέτρια. Δεν υπάρχει γλώσσα, υπάρχει ντόπιο ιδίωμα. Πολύ καλά.³⁷⁷

6.1.4. ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο άξονας που αφορά το κομμάτι της ιστορίας, εστιάζει στην περίοδο του Εμφυλίου, και πιο συγκεκριμένα, στην ανίχνευση της συμμετοχής των ιδίων ή συγγενών τους στον Εμφύλιο. Δίνεται η ευκαιρία, οι συνεντευξιαζόμενοι να εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με αυτήν την περίοδο της ιστορίας, την περίοδο του Εμφυλίου.

4.A. Συμμετοχή στον Εμφύλιο Πόλεμο	4.A.1. Συμμετοχή 4.A.2. Μη Συμμετοχή 4.A.3. Δε γνωρίζω
4.B. Απόψεις για τον Εμφύλιο Πόλεμο	

A. Η κατηγορία αυτή αφορά τη συμμετοχή των ιδίων αλλά και συγγενών τους στον Εμφύλιο πόλεμο.

-Είχα τον θείο μου τον Κυριάκο, τον είχαν αρπάξει και τον σκότωσαν με πολλές μαχαιριές μέσα

372 Λίτσα Ν., 57 ετών, 8.10.2018

373 Ελένη Σ., 55 ετών, 18.8.2018

374 Λάζαρος Η., 63 ετών, 15.10.2018

375 Μεθόδιος Μ., 77 ετών, 13.10.2018

376 Θεόδωρος Ν., 72 ετών, 12.10.2018

377 Αθανάσιος Τ., 47 ετών, 30.9.2018

σε ένα τσουβάλι.³⁷⁸

-Ο παππούς μου, τον είχαν πάρει οι αντάρτες την πρώτη φορά γλίτωσε, όταν ντύθηκε γυναίκα με ρούχα γυναίκας και κρύφτηκε σε έναν αχυρώνα.³⁷⁹

-Ο προπάππος μου και είχε τον χειρότερο θάνατο. Ήταν πρόεδρος την περίοδο εκείνη και το πλήρωσε ακριβά. Τον έβαλαν σε ένα τσουβάλι και τον μαχαίρωναν.³⁸⁰

-Την προγιαγιά μου, την είχαν πάρει οι αντάρτες αλλά τους ξέφυγε.³⁸¹

-Ο προπάππους και ο αδερφός του. Ήταν με τον εθνικό στρατό αλλά τους άρπαζαν οι αντάρτες, αλλά ξέφυγε και παραδόθηκε, παραχωρώντας δήλωση μετανοίας.³⁸²

-Η γιαγιά και ο παππούς. Η γιαγιά μου ήταν αντάρτισσα, διμιρίτισσα.³⁸³

-Ο παππούς, με τον ελληνικό στρατό.³⁸⁴

-Ο παππούς μου ήταν στον ελληνικό σκοπό και τον άρπαζαν οι αντάρτες, αλλά κατάφερε να το σκάσει και παραδόθηκε στα Ιωάννινα.³⁸⁵

-Ο παππούς μου, ο οποίος θυμάμαι να μου λέει πως είχαν συναντηθεί στον πόλεμο με τον αδερφό του και δεν αναγνώριζε ο ένας τον άλλον.³⁸⁶

-Είχα αδερφό στον Εμφύλιο. Παραδόθηκε στα Γιάννενα και μετά ήρθε στο χωριό, στα ΤΕΑ και

378 Κυριακή Σ., 38 ετών, 6.10.2018

379 Θωμάη Η., 57 ετών, 24.10.2018

380 Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018

381 Θεόδωρος Ν., 20 ετών, 31.10.2018

382 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

383 Ευδοξία Ρ., 22 ετών, 23.8.2018

384 Νικόλαος Γ., 46 ετών, 8.10.2018

385 Δημήτριος Σ., 58 ετών, 4.10.2018

386 Μαρία Σ., 43 ετών, 17.10.2018

*Μαΐτης στην αστυνομία.*³⁸⁷

*-Ο πατέρας μου ήταν στον εμφύλιο, τον είχαν πάρει αντάρτες άλλα ξέφυγε και πήρε όπλο με τους Έλληνες και ζαναπήγε στον εθνικό στρατό.*³⁸⁸

*-Εγώ έζησα τον εμφύλιο. Με είχαν πάρει οι αντάρτες αλλά έφυγα, με τραυμάτισαν. Πήγαινα στη Βεύη και στο δρόμο με άρπαζαν, και με πήραν και με πήγαν Αριδαία. Με πήγαν σε ένα βουνό που έβλεπα τη λίμνη και εκεί ήταν οι Μαΐτες και με ρώτησαν αν είχα κανέναν στον Εμφύλιο. Είπα όχι και με πήγαν στο νοσοκομείο.*³⁸⁹

*-Ξαδέρφια. Ήμουν μικρή αλλά θυμάμαι. Με πήραν και εμένα στην Παπαδιά αλλά δεν με κράτησαν γιατί ήμουν μικρή. Εκεί προσπαθούσαν να μας πείσουν ότι να πάμε στα Σκόπια λέγοντάς μας ότι εκεί θα πέραναγαν καλά. Όταν ερχόντουσαν οι αντάρτες χτυπούσε η καμπάνα να κρυφτούμε, προσπάθησαν να πάρουν τον αδερφό μου αλλά κρύφτηκε και γλίτωσε*³⁹⁰

*-Εγώ ήμουν στον Εμφύλιο. Είχα πάει στο Κλειδί για νερό με άλλες γυναίκες και εκεί μας περίμεναν οι αντάρτες. Με πήραν εμένα και άλλα κορίτσια. Μας πήγαν στο Σκοπό, μετά στην Παπαδιά νομίζω και μετά δεν ξέρω, στρατόπεδο ήταν, σε ένα κέντρο. Μας έδωσαν όπλο. Μας πήγαιναν σε διάφορα χωριά για να κλέβουμε. Εμένα μου έδωσαν <<στάγιρ>> και χρειάστηκε να σκοτώσω. Οι Έλληνες μας χτυπούσαν και εμείς αυτούς. Οι αντάρτες δε μας χτυπούσαν εμάς, μας μάζεψαν και κορίτσια από τον Άγιο Παντελεήμονα. Μας έντυσαν μας έδωσαν όπλο και μας έστειλαν σε λόχους 8 κορίτσια ήμασταν από το χωριό. Το έσκασα όμως, βγήκα σκοπό και από το Βίτσι περπάτησα μέχρι τη Φλώρινα για να παραδοθώ. Έβγαλα το άσπρο μαντήλι και είπα παραδίνομαι. Με πήραν και μου έκαναν ανάκριση, με έφεραν στην Κοζάνη σε άλλον ανακριτή. Μετά ήρθε ο μπαμπάς και μου έφερε ρούχα. Έμεινα αρκετό καιρό. Οι ανακριτές με ρωτούσαν πως τα πέρασα εκεί, αν είχε άλλους Κελλιώτες και ποιοι έμειναν.*³⁹¹

Υπήρχαν και αυτοί που δεν είχαν κανέναν στον Εμφύλιο, αλλά και κάποιοι που δε γνωρίζουν.

387 Νίκος Λ., 74 ετών, 29.8.2018

388 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018

389 Αναστασία Σ., 87 ετών, 30.8.2018

390 Ειρήνη Μ., 77 ετών, 14.10.2018

391 Ευδοξία Ρ., 88 ετών, 6.10.2018

*-Πήγα στο Γράμμο, στον Εμφύλιο δεν με έπιασαν και κανέναν συγγενή μου.*³⁹²

*-Όχι, από το σόι μου όχι.*³⁹³

*-Δεν ξέρω στον Εμφύλιο, αλλά στον Ελληνοϊταλικό είχα και τους δυο μου παππούδες.*³⁹⁴

*-Δεν έχει τύχει να ακούσω κάτι για αυτό.*³⁹⁵

B. Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στις απόψεις των συνεντευξιαζόμενων σχετικά με την περίοδο του Εμφυλίου πολέμου.

*-Αρνητική η λέξη από μόνη της. Ήταν απαίσιο να μαλώνουν οικογένειες. Δεν υπάρχει καλύτερο από την ειρήνη και την ελευθερία.*³⁹⁶

*-Ένα χωριό χωρισμένο στα δυο, μόνο κακό προσφέρει.*³⁹⁷

*-Δεν συμφωνώ να σκοτώνεται αδερφός με αδερφό. Γενικά ο πόλεμος ήταν απαίσιος. Δε λογαριάζουν την ανθρώπινη ψυχή. Όλα συμφέροντα.*³⁹⁸

*-Κακώς έγινε σίγουρα. Οι αντάρτες ήταν θύματα της προπαγάνδας και προδότες του έθνους.*³⁹⁹

*-Ταλαιπωρία, Φτώχεια, Πείνα.*⁴⁰⁰

-Τώρα ζούμε ένα δεύτερο Εμφύλιο, ψυχολογικό. Η ανεργία και η φτώχεια προκαλεί καταστροφικά συναισθήματα και σκέψεις για τον πλησίον μας. Ήταν και είναι πληγή για το

392 Νικόλαος Ρ., 94 ετών, 1.9.2018

393 Μελοπομένη Ν., 85 ετών, 19.7.2018

394 Βασιλική Γ., 36 ετών, 24.8.2018

395 Μαρίνα Ρ., 24 ετών, 23.9.2018

396 Ζαχαρούλα Τ., 19 ετών, 2.10.2018

397 Δέσποινα Ν., 20 ετών, 28.8.2018

398 Θωμαή Ρ., 57 ετών, 24.10.2018

399 Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018

400 Δημήτρης Ρ., 36 ετών, 26.8.2018

Έθνος.⁴⁰¹

-Ο πιο αιματηρός πόλεμος στη νεότερη ιστορία της Ελλάδας, ουσιαστικά αποτέλεσε τη βάση για το σκοταδισμό που θα ακολουθούσε τις επόμενες δεκαετίες, διώξεις σε βάρος Ελλήνων, λόγω πολιτικών πεποιθήσεων που οδήγησαν το κράτος πίσω.⁴⁰²

-Θεωρώ πως όλα έγιναν στο βωμό των πολιτικών σκοπιμοτήτων και ο λαός ήταν θύμα δυστυχώς. Ο πόλεμος στην πιο άγρια μορφή του.⁴⁰³

-Σίγουρα ο πόλεμος σαν λέξη έχει αρνητική χροιά, πόσο μάλλον ο Εμφύλιος που διχάζεται η χώρα και οι οικογένειες. Τον θεωρώ χειρότερο από τον πόλεμο μεταξύ δυο χωρών.⁴⁰⁴

-Ο εμφύλιος είναι διχασμός, σκοτώνονται αδέρφια με αδέρφια. Ήταν ένα μεγάλο λάθος . Οι ίδιοι δεν ήξεραν γιατί πολεμούσαν, αυτό μας έλεγε ο παππούς μου. Είχαν πάρει αυτόν και τον αδερφό του, αυτός γλίτωσε αλλά τον αδερφό του τον σκότωσαν.⁴⁰⁵

-Δεν μπορούμε να καταλάβουμε εμείς γιατί δεν το ζήσαμε, για εμάς είναι απλά ιστορίες.⁴⁰⁶

-Εκείνα τα χρόνια να μην έρθουν. Οι άνθρωποι βασανίστηκαν. Ο Εμφύλιος άφησε πληγές και τραύματα που δεν έκλεισαν εύκολα.⁴⁰⁷

-Αν και ήμουν μικρός θυμάμαι αρκετά. Ήταν απαίσιο να κρύβεσαι στον τόπο σου, να φοβάσαι. Ευτυχώς δεν έτυχε κάτι σε μένα. Ήταν πολύ δύσκολα χρόνια.⁴⁰⁸

-Πήραν τα παιδιά τζάμπα και σκοτώθηκαν. Αδέρφια με αδέρφια σκοτώνονταν, Πήραν και

401 Παντελής Ρ., 27 ετών, 15.10.2018

402 Παρίσης Σ., 23 ετών, 11.10.2018

403 Ανώνυμη, 27 ετών, 7.10.2018

404 Βάσω Σ., 19 ετών, 19.8.2018

405 Δημήτρης Σ., 58 ετών, 4.10.2018

406 Τριάδα Λ, 40 ετών, 16.10.2018

407 Πολυξένη Ρ., 57 ετών, 12.12.2018

408 Μεθόδιος Μ., 77 ετών, 13.10.2108

κορίτσια. Πολλοί δεν γύρισαν, άλλοι γύρισαν σπουδαγμένοι.⁴⁰⁹

-Χάος, εσύ είσαι Έλληνας εσύ Βούλγαρος, έγιναν λίγες φασαρίες ανάλογα τι έλεγες έτρωγες ζύλο με την απάντηση. Δεν μας έλεγαν Έλληνες, μας έλεγαν Βούλγαρους. Οι κόσμοι ήταν ανακατεμένοι.⁴¹⁰

-Ένα ήταν όλοι, ότι έλεγες εσύ, έλεγα και εγώ. Τον παππού μου τον ζήτησαν αλλά δεν πήγε, αν πήγαινε θα τον είχαν καθαρίσει οι κομιτατζήδες, οι κρόμβιοι. Ο ένας με τον άλλον σκοτωνόταν. Σκότωσαν και το γιο του Σταύρου του Σταγγόλη, τον Κυριάκο.⁴¹¹

-Ο Εμφύλιος έγινε για να εξαφανίσουν εμάς τους Μακεδόνες. Έκαναν να μαλώνουν αδέρφια με αδέρφια, πατέρας και γιος.⁴¹²

-Κλαίγαμε και περπατούσαμε στα χωριά. Ήταν πολύ κακό, δεν μπορούσαμε να φύγουμε, δεν ξέραμε αν θα γυρίσουμε. Έμειναν πολλές στο δρόμο. Θυμάμαι μια αδερφή είδε τον αδερφό της νεκρό, το παιδί ήταν από τον ελληνικό στρατό. Δίπλα του είχε σκοτωθεί και ένας άλλος, τότε ζήτησε από τον λοχία μας άδεια για πάρει τα ρούχα από τους νεκρούς, έτσι κάναμε. Τότε λέει σε εμάς να προχωρήσουμε για αν τους ξεντύσει. Τότε την ακούμε να φωνάζει <<Τι κάνω, πολεμάω τον αδερφό μου, εγώ αντάρτισσα, αυτός φαντάρος>> και τότε αυτοκτονεί πάνω του, στην αγκαλιά του. Εμείς προχωρήσαμε, δεν μπορούσαμε να κάνουμε και κάτι, τους αφήσαμε εκεί.⁴¹³

-Ήταν κακός καιρός, φοβόμασταν. Άναβαν τα σπίτια και εμείς κρυβόμασταν να μη μας πάρουν. Σπίτι με σπίτι χτυπιόντουσαν, δεν λογάριαζαν.⁴¹⁴

6.1.5. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τα ερωτήματα αυτού του άξονα είχαν σκοπό να προσδιορίσουν οι συμμετέχοντες την ταυτότητα τους, βασισμένοι στο γεγονός ότι πέρασαν πολλοί κατακτητές από το χωριό.

409 Νίκος Λ., 74 ετών, 29.8.2018

410 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018

411 Σταύρος Τ., 68 ετών, 19.7.2018

412 Παντελής Τ., 79 ετών, 26.8.2018

413 Ευδοξία Ρ., 88 ετών, 6.10.2018

414 Βασιλική Μ., 81 ετών, 27.8.2018

5.A. Προσδιορισμός ταυτότητας	5.A.1. Έλληνας 5.A.2. Έλληνας- Μακεδόνας 5.A.3. Μακεδόνας
-------------------------------	---

A. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ποικίλουν και η συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση σε τρεις υποκατηγορίες προέκυψε βασισμένη στις απαντήσεις των συνεντευξιζόμενων.

-Ελληνόπουλο, Έλληνας.⁴¹⁵

-Έλληνας, γνήσιος απόγονος του Μεγάλου Αλεξάνδρου.⁴¹⁶

-Ελληνίδα, φοβάμαι να πω κάτι άλλο γιατί θα με περάσουν για Σκοπιανή.⁴¹⁷

-Νιώθω Ελληνίδα, δεν έχω θέμα με κανέναν, δεν είμαι ρατσίστρια, όλοι είναι άνθρωποι.⁴¹⁸

-Νιώθω ξένος στον τόπο μου με τα τελευταία γεγονότα. Η ψυχή μου είναι ελληνική.⁴¹⁹

-Ειδικά σήμερα και μιλώ για τα γεγονότα στη γειτονική χώρα, αισθάνομαι αυτό που αισθανόταν ο Έλληνας και ο ελληνισμός του 1821, 1870, 1890, δηλαδή μόνιμα υποταγμένος στους μεγάλους και ισχυρούς.⁴²⁰

-Ελληνίδα, ζω σε ελληνικό κράτος, πήγα σε ελληνικό σχολείο και νιώθω Ελληνίδα.⁴²¹

-Ελληνίδα, όπου γη και πατρίς.⁴²²

415 Δημήτρης Γ., 38 ετών, 5.10. 2018

416 Παύλος Ν., 21 ετών, 30.8.2018

417 Μαρία Λ., 23 ετών, 30.9.2018

418 Μαρίνα Ρ., 24 ετών, 23.9.2018

419 Γιώργος Γ., 43 ετών, 6.10.2018

420 Αθανάσιος Τ., 47 ετών, 30.9.2018

421 Αναστασία Φ., 47 ετών, 5.10.2018

422 Αφροδίτη Η., 60 ετών, 14.10.2018

*-Πέρασαν Βούλγαροι, Γερμανοί, Ιταλοί πέρασαν και τι δεν πέρασαν. Εγώ είμαι Μακεδόνας, Έλληνας Μακεδόνας.*⁴²³

*-Ελληνίδα, δεν θέλω να ακούω τίποτα κάτι άλλο, αγαπώ την Ελλαδίτσα, επειδή ζει κόσμος φτωχά αλλά καλά.*⁴²⁴

*-Μακεδόνισσα, τι να είμαι.*⁴²⁵

*-Μακεδόνας, γηγενής.*⁴²⁶

6.2. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

6.2.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Στην ενότητα αυτή θα αναλύσουμε τα ατομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Πιο αναλυτικά, θα δούμε το φύλο, την ηλικία, τον τόπο κατοικίας, το επάγγελμα καθώς και το εκπαιδευτικό επίπεδο των συνεντευξιαζόμενων.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας προήλθε από τους κατοίκους του χωριού Κέλλης, που υπάγεται στο Νομό Φλώρινας. Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα αποτελείται από 67 άτομα, εκ των οποίων οι 32 ήταν άνδρες (47,8%) και οι 35 ήταν γυναίκες (52,2%).

Κατανομή δείγματος ως προς το φύλο

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άντρας	32	47,8 %
Γυναίκα	35	52,2 %
Σύνολο	67	100 %

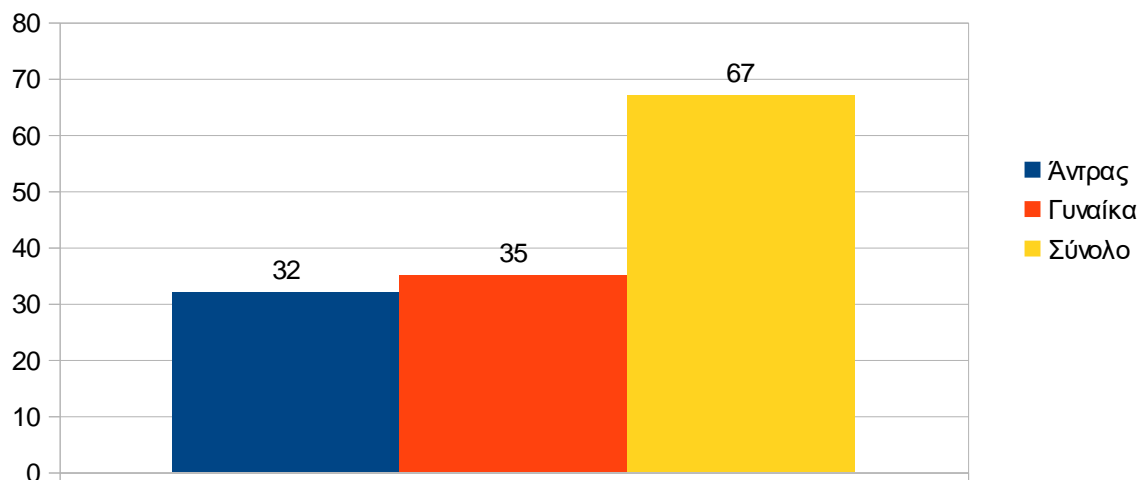
423 Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018

424 Ειρήνη Μ., 77 ετών, 14.10.2018

425 Αναστασία Σ., 87 ετών, 30.8.2018

426 Μιχάλης Κ., 57 ετών, 28.9.2018

Κατανομή δείγματος ως προς το φύλο

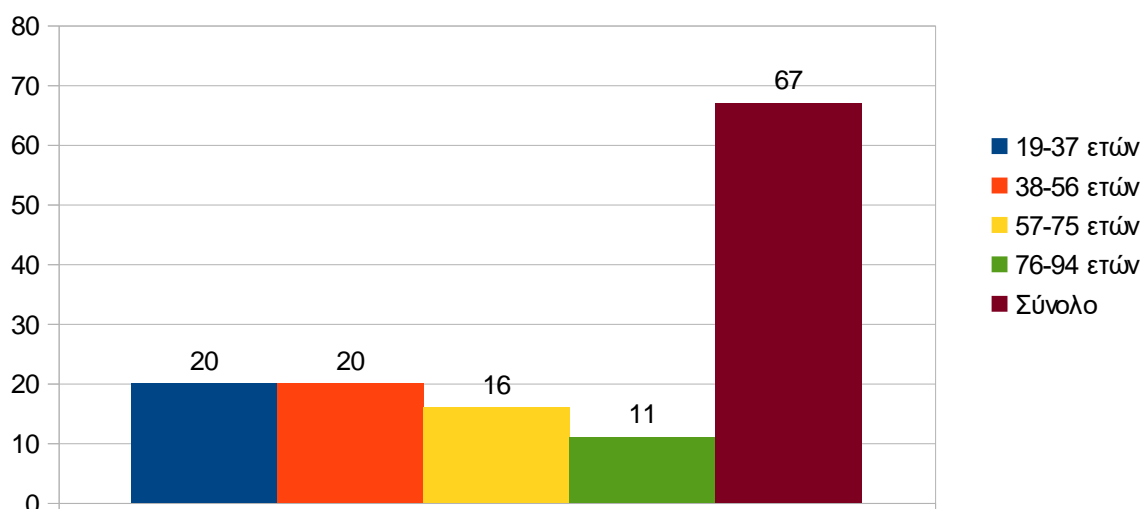

Όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων, οι δυο πρώτες ομάδες, ηλικίας 19-37 και 38-56, απαρτίζονται από το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων, δηλαδή από 20 ατόμων η καθεμία (29,9% & 29,9%) και ακολουθεί η ομάδα 57-75, που αποτελείται από 16 άτομα (23,8%) και η τελευταία 76-94, η οποία αποτελείται μόλις από 11 άτομα (16,4%).

Κατανομή δείγματος ως προς την ηλικία

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
19-37 ετών	20	29,9%
38-56 ετών	20	29,9%
57-75 ετών	16	23,8%
76-94 ετών	11	16,4%
Σύνολο	67	100%

Κατανομή δείγματος ως προς την ηλικία

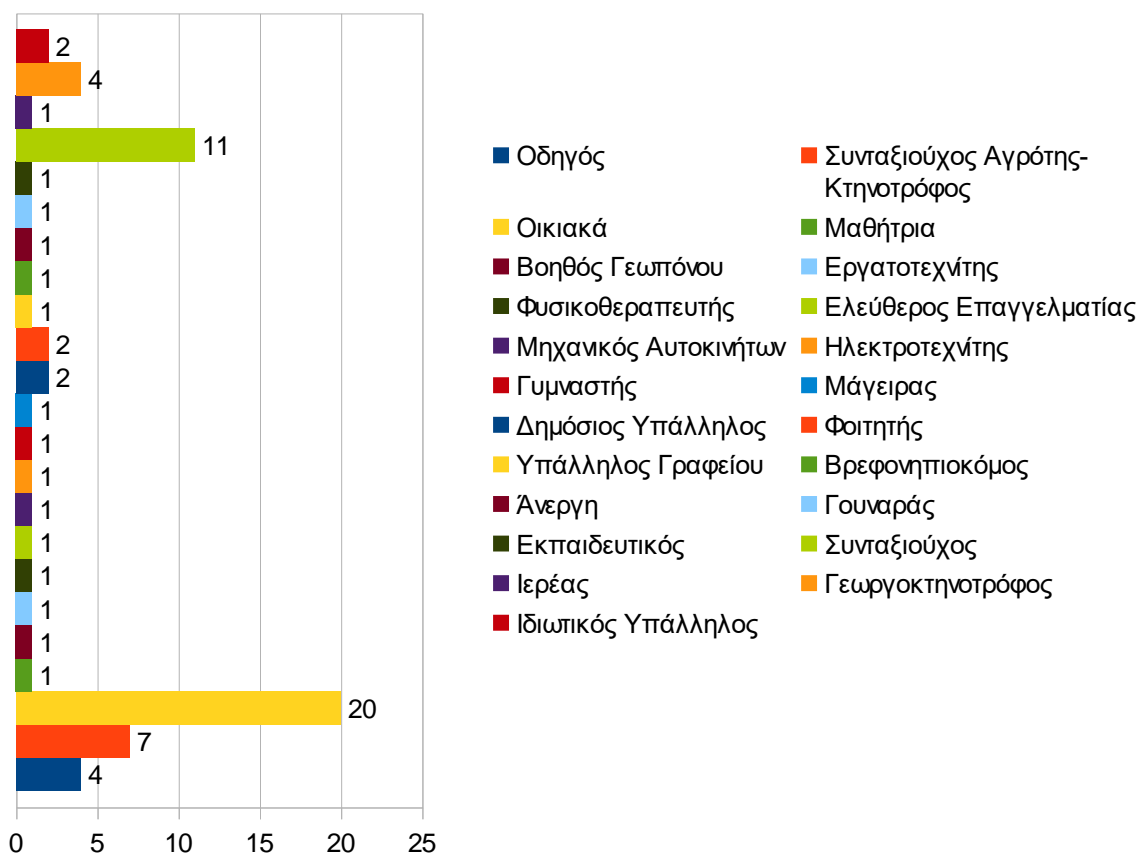
Αναφορικά με το επάγγελμα του δείγματος, η πλειοψηφία του δείγματος αποτελείται από τις 20 γυναίκες που ασχολούνται με τα οικιακά (29,9%), ακολουθούν οι συνταξιούχοι με 11 άτομα (16,4%), ενώ τη μειοψηφία αποτελούν τα 12 επαγγέλματα, το καθένα εκ των οποίων εκπροσωπείται από 1 άτομο, με ποσοστό (1,5%) στην έκαστη κατηγορία.

Κατανομή δείγματος ως προς το επάγγελμα

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οδηγός	4	6%
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	7	10,5%
Οικιακά	20	29,9%
Μαθήτρια	1	1,5%
Βοηθός Γεωπόνου	1	1,5%
Εργατοτεχνίτης	1	1,5%
Φυσικοθεραπευτής	1	1,5%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1	1,5%
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1	1,5%
Ηλεκτροτεχνίτης	1	1,5%
Γυμναστής	1	1,5%

Μάγειρας	1	1,5%
Δημόσιος Υπάλληλος	2	3%
Φοιτητής	2	3%
Υπάλληλος Γραφείου	1	1,5%
Βρεφονηπιοκόμος	1	1,5%
Άνεργη	1	1,5%
Γουναράς	1	1,5%
Εκπαιδευτικός	1	1,5%
Συνταξιούχος	11	16,4%
Ιερέας	1	1,5%
Γεωργοκτηνοτρόφος	4	6%
Ιδιωτικός Υπάλληλος	2	3%
Σύνολο	67	100%

Κατανομή δείγματος ως προς το επάγγελμα

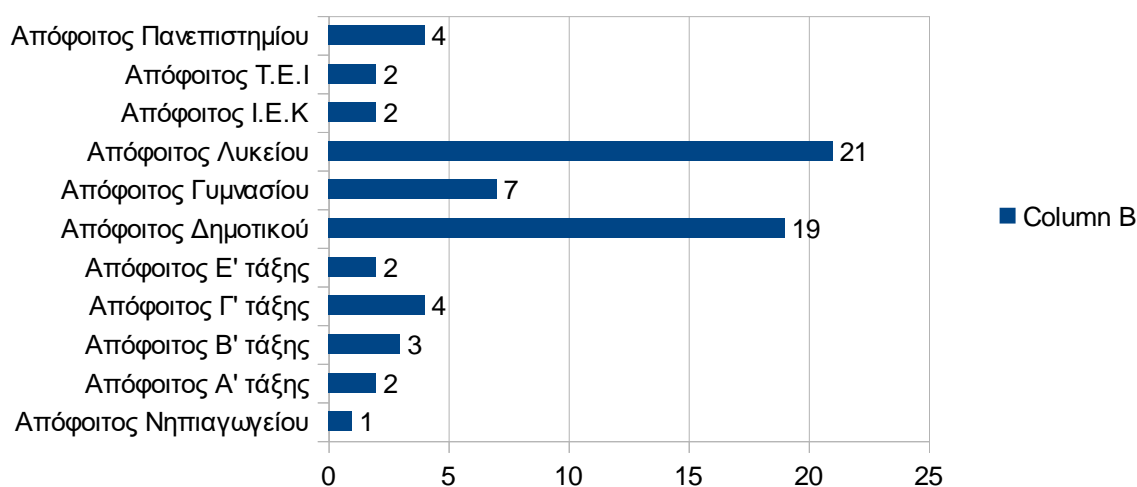
Σχετικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο του δείγματος, όπως φαίνεται και από το γράφημα, οι 21 απόφοιτοι του Λυκείου αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό (31,3%), ενώ ακολουθούν οι 19 απόφοιτοι του Δημοτικού (28,4%).

Κατανομή δείγματος ως προς το μορφωτικό επίπεδο

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1	1,5%
Απόφοιτος Α' τάξης	2	3,0%
Απόφοιτος Β' τάξης	3	4,5%
Απόφοιτος Γ' τάξης	4	6,0%
Απόφοιτος Ε' τάξης	2	3,0%
Απόφοιτος Δημοτικού	19	28,4%

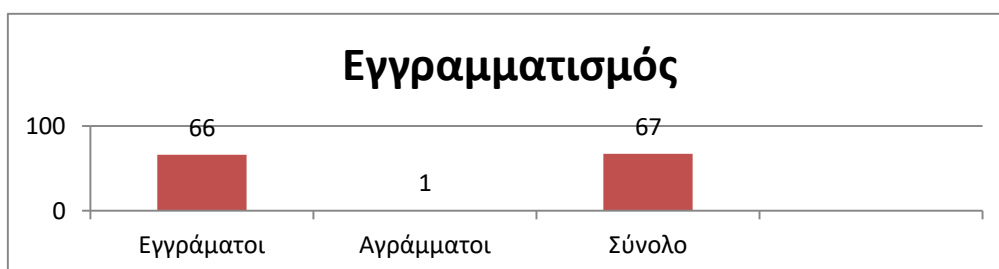
Απόφοιτος Γυμνασίου	7	10,5%
Απόφοιτος Λυκείου	21	31,3%
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	2	3,0%
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	2	3,0%
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	4	6,0%
Σύνολο	67	100%

Κατανομή δείγματος ως προς το μορφωτικό επίπεδο

6.2.2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Όσον αφορά την κατηγορία του εγγραμματισμού, οι 66 συμμετέχοντες δηλώνουν εγγράμματοι με ποσοστό (98,5%), ενώ ο αγράμματος είναι μόνο 1 (1,5%).

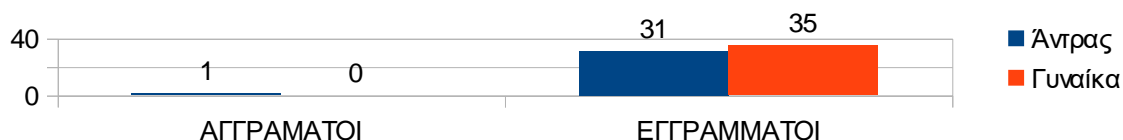

Ως προς το φύλο, οι 31 άντρες δηλώνουν εγγράμματοι (46,3%), ενώ 1 άντρας αγράμματος (1,5%), σε αντίθεση με τις 35 γυναίκες, οι οποίες είναι όλες εγγράμματες (52,2%).

Εγγραμματισμός ως προς το φύλο

	ΑΓΓΡΑΜΑΤΟΙ	ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Άντρας	1(1,5%)	31(46,3%)	32(47,8%)
Γυναίκα	0	35(52,2%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	1(1,5%)	66(98,5%)	67(100%)

Εγγραμματισμός ως προς το φύλο

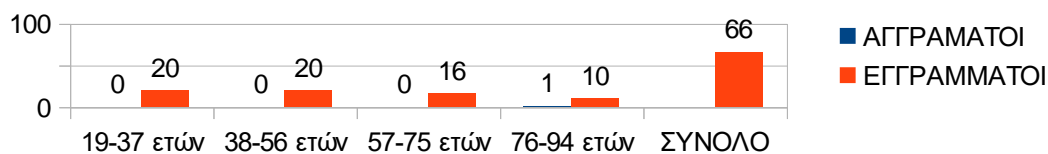

Οι δυο πρώτες ηλικιακές ομάδες, 19-37 και 38-56, ανήκουν και οι 40 στην κατηγορία των εγγραμμάτων (29,9% & 29,9%), όπως επίσης και οι 16 των ηλικιών 57-75 ετών με ποσοστό (23,8%), ενώ ο 1 αγράμματος προκύπτει από το δείγμα 76-94 (1,5%).

Εγγραμματισμός ως προς την ηλικία

	ΑΓΓΡΑΜΑΤΟΙ	ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37 ετών	0	20(29,9%)	20(29,9%)
38-56 ετών	0	20(29,9%)	20(29,9%)
57-75 ετών	0	16(23,8%)	16(23,8%)
76-94 ετών	1(1,5%)	10(14,9%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	1(1,5%)	66(98,5%)	67(100%)

Εγγραμματισμός ως προς την ηλικία

Το γράφημα μας πληροφορεί ότι οι συμμετέχοντες όλων των επαγγελματιών ανήκουν εξ ολοκλήρου στην κατηγορία των εγγραμμάτων (98,5%) με εξαίρεση τον 1 αγράμματο που ανήκει στην κατηγορία του συνταξιούχου αγρότη-κτηνοτρόφου (1,5%).

Εγγραμματισμός ως προς το επάγγελμα

	ΑΓΓΡΑΜΑΤΟΙ	ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οδηγός	-	4(6%)	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	1(1,5%)	6(9%)	7(10,5%)
Οικιακά	-	20(29,9%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γυμναστής	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Μάγειρας	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	-	2(3%)	2(3%)
Φοιτητής	-	2(3%)	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Άνεργη	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γουναράς	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Συνταξιούχος	-	11(16,4%)	11(16,4%)
Ιερέας	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	-	4(6%)	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	-	2(3%)	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	1(1,5%)	66(98,8%)	67(100%)

Ο αγράμματος, ως απόφοιτος νηπιαγωγείου, αποτελεί το (1,5%), ενώ από τους 2 απόφοιτους της Α' τάξης του δημοτικού, που αποτελεί μόλις το (3%), μέχρι τους 4 του Πανεπιστημίου (6%), απαρτίζεται η υποκατηγορία των εγγραμμάτων.

Εγγραμματισμός ως προς το μορφωτικό επίπεδο

	ΑΓΡΑΜΑΤΟΙ	ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Β' τάξης	-	3(4,5%)	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	-	4(6%)	4(6%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Δημοτικού	-	19(28,4%)	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	-	7(10,4%)	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	-	21(31,3%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	-	4(6%)	4(6%)
ΣΥΝΟΛΟ	1(1,5%)	66(98,6%)	67(100%)

Οι απόψεις σχετικά με την εκπαίδευση δίστανται, ωστόσο, την πλειοψηφία λαμβάνουν οι 38 θετικές με ποσοστό (56,8%), ακολουθούν οι 22 αρνητικές με ποσοστό (32,8%), ενώ οι 7 ουδέτερες συγκεντρώνουν μόλις το (10,5%).

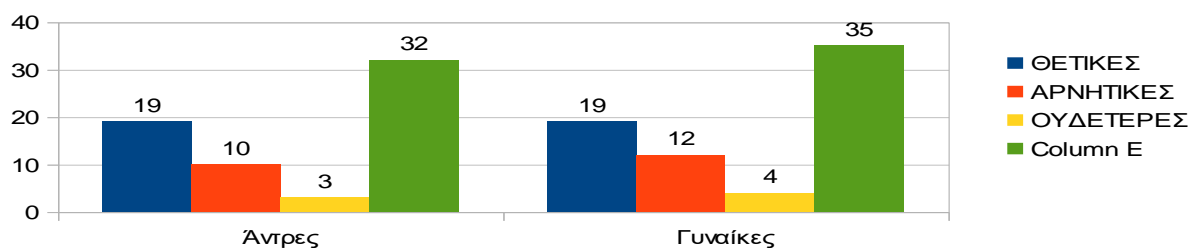

Ως προς το φύλο των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία των αντρών, δηλαδή οι 19, έχει θετική άποψη για την εκπαίδευση (28,4%), ενώ οι 10 αρνητικές απόψεις ακολουθούν με (14,9%). Όσον αφορά τις γυναίκες, οι 19 θετικές απόψεις υπερिशύουν με (28,4%), ενώ τις λιγότερες, μόλις 4, λαμβάνει η υποκατηγορία των ουδετέρων με (6%).

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ			ΣΥΝΟΛΟ
	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	
Άντρες	19(28,4%)	10(14,9%)	3(4,5%)	32(47,8%)
Γυναίκες	19(28,4%)	12(17,9%)	4(6%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,8%)	22(32,8%)	7(10,5%)	67(100%)

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς το φύλο

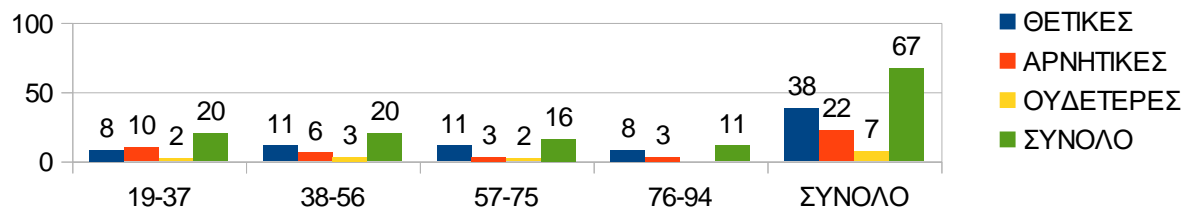

Στην ηλικιακή ομάδα 19-37 ετών, την πλειοψηφία λαμβάνουν οι 10 αρνητικές με (14,9%), ενώ στις επόμενες ομάδες οι 11 θετικές με ποσοστό (16,4%) στις κατηγορίες 38-56 ετών και 57-75 ετών και (11,9%) στην ομάδα 76-94 ετών, δηλαδή μόλις 8 θετικές.

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	8(11,9%)	10(14,9%)	2(3%)	20(29,9%)
38-56	11(16,4%)	6(8,9%)	3(4,5%)	20(29,9%)
57-75	11(16,4%)	3(4,5%)	2(3%)	16(23,8%)
76-94	8(11,9%)	3(4,5%)	-	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,6%)	22(32,8%)	7(10,5%)	67(100%)

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς την ηλικία

Ακολουθώντας τις πληροφορίες του γραφήματος, το μεγαλύτερο ποσοστό θετικών ψήφων, δηλαδή οι 11 αναφορές, προκύπτουν από τα οικιακά (16,4%) και ακολουθούν οι 4 γεωργοκτηνοτρόφοι με ποσοστό (6%). Ενώ οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι φοιτητές και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι έχουν εξ ολοκλήρου αρνητικές απόψεις, ενώ ο φυσικοθεραπευτής και ο ιερέας κρατάνε ουδέτερη άποψη.

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	3(4,5%)	1(1,5%)	-	4(6%)

Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	5(7,5%)	2(3%)	-	7(10,5%)
Οικιακά	11(16,4%)	5(7,5%)	4(6%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτες	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γυμναστής	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μάγειρας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	-	2(3%)	-	2(3%)
Φοιτητής	-	2(3%)	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Άνεργη	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	8(11,9%)	2(3%)	1(1,5%)	11(16,4%)
Ιερέας	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	4(6%)	-	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	-	2(3%)	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,8%)	22(33%)	7(10,5%)	67(100%)

Η πλειοψηφία των θετικών ψήφων προέρχεται από 14 απόφοιτους του δημοτικού (20,9%), ακολουθούν οι 10 απόφοιτοι λυκείου (14,9%), ενώ στις αρνητικές την πλειοψηφία

λαμβάνουν οι απόψεις των 8 αποφοίτων λυκείου (11,9%) και ακολουθούν οι 3 απόφοιτοι Πανεπιστημίου με (4,5%).

Απόψεις για την εκπαίδευση ως προς το μορφωτικό επίπεδο

	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Β' τάξης	2(3%)	1(1,5%)	-	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	3(4,5%)	1(1,5%)	-	4(6,0%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Δημοτικού	14(20,9%)	4(6%)	1(1,5%)	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	4(6%)	1(1,5%)	2(3%)	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	10(14,9%)	8(11,9%)	3(4,5%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	-	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	-	2(3%)	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	1(1,5%)	3(4,5%)	-	4(6,0%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,8%)	22(32,9%)	7(10,5%)	67(100%)

Σχετικά με τις απόψεις των κατοίκων ως προς τους δασκάλους, οι θετικές συγκεντρώνουν την πλειοψηφία με 41 αναφορές επί του συνόλου (61,2%), ακολουθούν οι αρνητικές με 17 αναφορές (25,5%) και οι ουδέτερες λαμβάνουν μόλις 9 (13,5%).

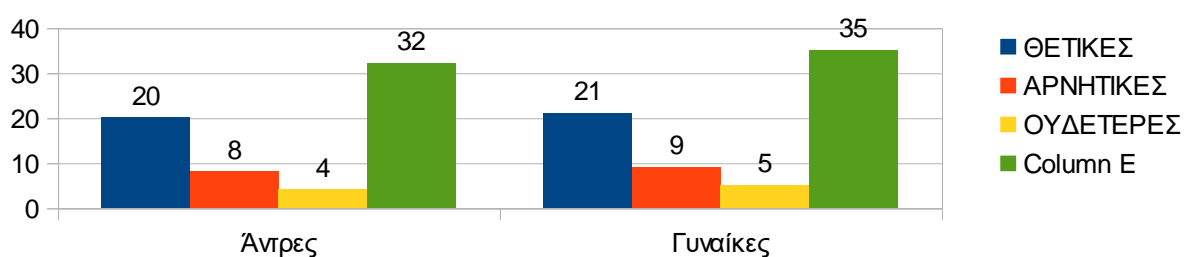

Σύμφωνα με το γράφημα, την πλειοψηφία σε όλες τις υποκατηγορίες καταλαμβάνουν οι γυναίκες. Οι 21 θετικές συγκεντρώνουν το (31,3%), οι 9 αρνητικές το (13,4%), ενώ οι λιγότερες ουδέτερες αναφορές προέρχονται από τους 4 άντρες (6%).

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ			ΣΥΝΟΛΟ
	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	
Άντρες	20(29,9%)	8(11,9%)	4(6%)	32(47,8%)
Γυναίκες	21(31,3%)	9(13,4%)	5(7,5%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	41(61,2%)	17(25,3%)	9(13,5%)	67(100%)

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς το φύλο

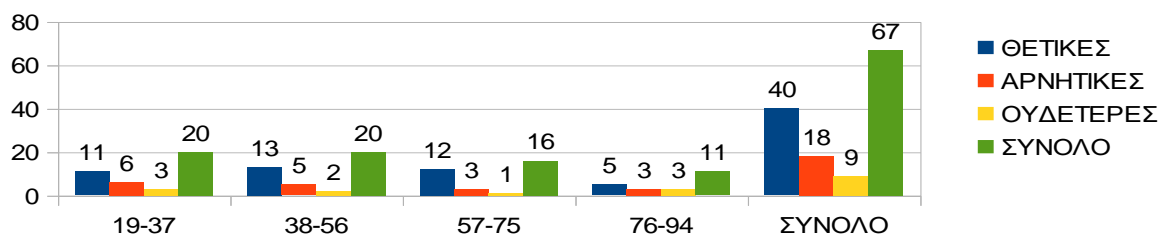
Η ηλικιακή ομάδα 38-56 λαμβάνει την πλειοψηφία των θετικών με 13 αναφορές (19,4%), στις αρνητικές προέχει η ηλικιακή κατηγορία 19-37 με 6 (9%), ενώ μόλις 1 (1,5%) που προέρχεται από τις ηλικίες 57-75, έχει ουδέτερη γνώμη.

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
--------	---------	-----------	-----------	--------

19-37	11(16,4%)	6(9%)	3(4,5%)	20(29,9%)
38-56	13(19,4%)	5(7,5%)	2(3%)	20(29,9%)
57-75	12(17,9%)	3(4,5%)	1(1,5%)	16(23,9%)
76-94	5(7,5%)	3(4,5%)	3(4,5%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	41(61,2%)	17(25,5%)	9(13,5%)	67(100%)

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς την ηλικία

Ακολουθώντας το γράφημα, οι αναφορές των γεωργοκτηνοτρόφων είναι πλήρως θετικές (6%), οι συνταξιούχοι αγρότες-κτηνοτρόφοι απαρτίζουν ένα ποσοστό των αρνητικών (4,5%) με 3 αναφορές, ενώ στις ουδέτερες, η πλειοψηφία προέρχεται από τους 3 συνταξιούχους (4,5%).

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	2(3%)	2(3%)	-	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	4(6%)	3(4,5%)	-	7(10,5%)
Οικιακά	15(22,4%)	3(4,5%)	2(3%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτες	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γυμναστής	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μάγειρας	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	1(1,5%)	-	1(1,5%)	2(3%)
Φοιτητής	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιόκομος	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)

Άνεργη	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γουναράς	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	6(9%)	2(3%)	3(4,5%)	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	4(6%)	-	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	2(3%)	-	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	41(61,4%)	17(25,5%)	9(13,5%)	67(100%)

Οι 16 απόφοιτοι του δημοτικού καταλαμβάνουν την πλειοψηφία των θετικών απόψεων με (23,8%), ενώ από τις αρνητικές οι 6 απόφοιτοι λυκείου (9%) και από τις ουδέτερες οι 4 απόφοιτοι του λυκείου (6%).

Απόψεις για τους δασκάλους ως προς το μορφωτικό επίπεδο

	ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	-	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Β' τάξης	-	2(3%)	1(1,5%)	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	2(3%)	1(1,5%)	1(1,5%)	4(6,0%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Δημοτικού	16(23,8%)	2(3%)	1(1,5%)	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	4(6%)	3(4,5%)	-	7(10,4%)

Απόφοιτος Λυκείου	11(16,4%)	6(9%)	4(6%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	1(1,5%)	-	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	2(3%)	2(3%)	-	4(6,0%)
ΣΥΝΟΛΟ	41(61,2%)	17(25,5%)	9(13,5%)	67(100%)

6.2.3. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ακολουθώντας τις πληροφορίες του γραφήματος, οι 39 δηλώνουν πως δεν συμμετείχαν σε πολιτιστικούς συλλόγους, αποτελώντας την πλειοψηφία με ποσοστό (58,2%), ενώ οι 28 συμμετέχοντες ακολουθούν με ποσοστό (41,8%).

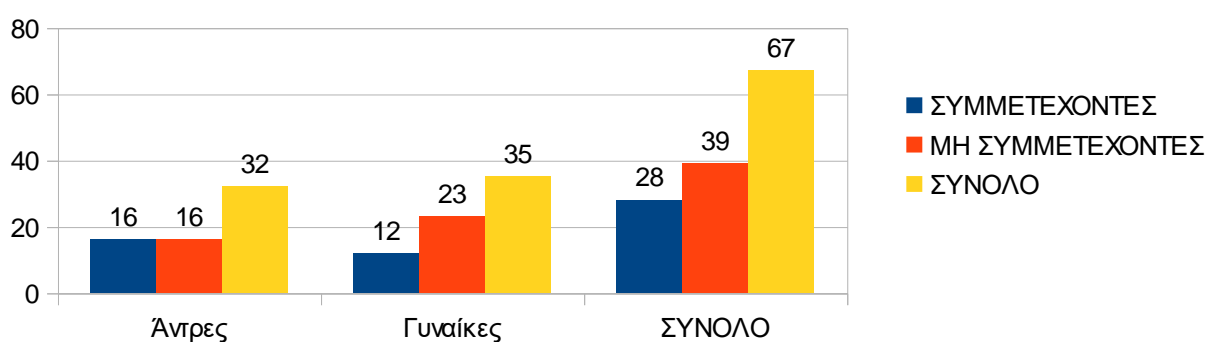
Σύμφωνα με το γράφημα, το δείγμα που αφορά τους άντρες είναι ισόποσο τόσο στους 16 συμμετέχοντες (23,8%), όσο και στους 16 μη συμμετέχοντες (23,8%). Οι γυναίκες στην

πλειοψηφία, δηλαδή οι 23, ανήκουν στους μη συμμετέχοντες, λαμβάνοντας το ποσοστό (34,3%).

Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Άντρες	16(23,8%)	16(23,8%)	32(47,8%)
Γυναίκες	12(17,9%)	23(34,3%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	28(41,7%)	39(58,1%)	67(100%)

Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς το φύλο

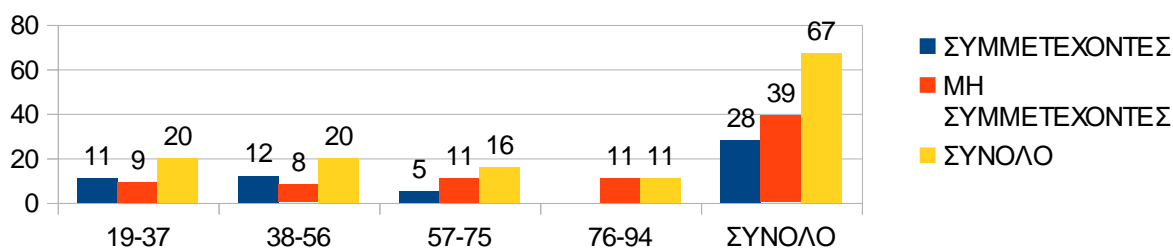

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων προέρχεται από την ηλικιακή ομάδα των 38-56, με 12 αναφορές και ποσοστό (17,9%), ενώ από την κατηγορία 76-94 παρατηρείται ότι δε συμμετείχε κανείς και από την 57-75 η πλειοψηφία, δηλαδή οι 11, δεν συμμετείχε σε κανένα σύλλογο (16,4%).

Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	11(16,4%)	9(13,4%)	20(29,9%)
38-56	12(17,9%)	8(11,9%)	20(29,9%)
57-75	5(7,5%)	11(16,4%)	16(23,8%)
76-94	-	11(16,4%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	28(41,8%)	39(58,1%)	67(100%)

Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς την ηλικία

Οι 3 οδηγοί συμμετέχουν σε συλλόγους (4,5%), ενώ οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι ανήκουν κατεξοχήν στην κατηγορία των συμμετεχόντων (3%). Από την υποκατηγορία των μη συμμετεχόντων, η πλειοψηφία προέρχεται από τα οικιακά (19,4%), με 7 αναφορές, ενώ οι συνταξιούχοι αγρότες-κτηνοτρόφοι αποτελούν εξ ολοκλήρου τους μη συμμετέχοντες.

Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	3(4,5%)	1(1,5%)	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	-	7(10,4%)	7(10,5%)
Οικιακά	7(10,5%)	13(19,4%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γυμναστής	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μάγειρας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	2(3%)	-	2(3%)
Φοιτητής	-	2(3%)	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Άνεργη	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	1(1,5%)

Συνταξιούχος	2(3%)	9(13,4%)	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	1(1,5%)	3(4,5%)	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	2(3%)	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	28(41,9%)	39(58,2%)	67(100%)

Όπως μας πληροφορεί το διάγραμμα, οι 14 απόφοιτοι του λυκείου αποτελούν και την πλειοψηφία των συμμετεχόντων (20,9%), ενώ από τους μη συμμετέχοντες, οι 14 απόφοιτοι του δημοτικού (20,9%).

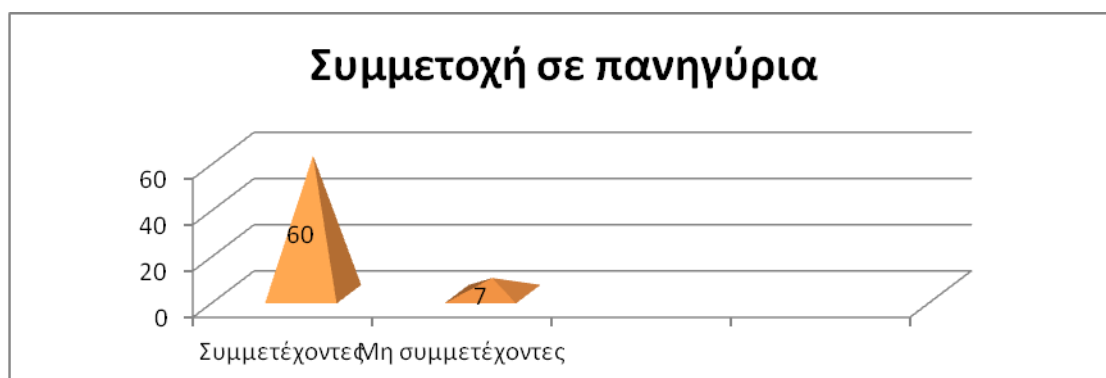
Συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους ως προς το μορφωτικό επίπεδο

ΜΟΡΦΩΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Β' τάξης	-	3(4,5%)	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	-	4(6%)	4(6%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	-	2(3%)	2(3%)
Απόφοιτος Δημοτικού	5(7,5%)	14(20,9%)	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	4(6%)	3(4,5%)	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	14(20,9%)	7(10,5%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3%)

Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	3(4,5%)	1(1,5%)	4(6%)
ΣΥΝΟΛΟ	28(41,9%)	39(58,2%)	67 (100%)

Σύμφωνα με το γράφημα, η πλειοψηφία του δείγματος δηλώνει ότι συμμετέχει σε πανηγύρια, καθώς οι 60 συμμετέχοντες συγκεντρώνουν το (89,6%), ενώ οι 7 μη συμμετέχοντες μόλις το (10,5%).

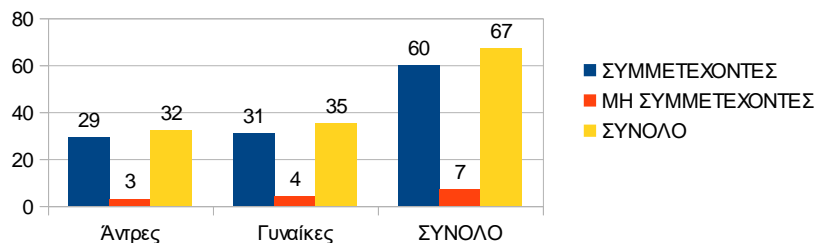

Σύμφωνα με το γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό των αντρών αλλά και των γυναικών συμμετέχουν σε πανηγύρια καταλαμβάνοντας στο σύνολο το (89,5%), καθώς οι 31 γυναίκες αποτελούν το (46,3%) και οι 29 άντρες το (43,3%). Από τους μη συμμετέχοντες τα πρωτεία κατέχουν οι 4 γυναίκες με ποσοστό (6%).

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Άντρες	29(43,2%)	3(4,5%)	32(47,8%)
Γυναίκες	31(46,3%)	4(6%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	60(89,5%)	7(10,5%)	67(100%)

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς το φύλο

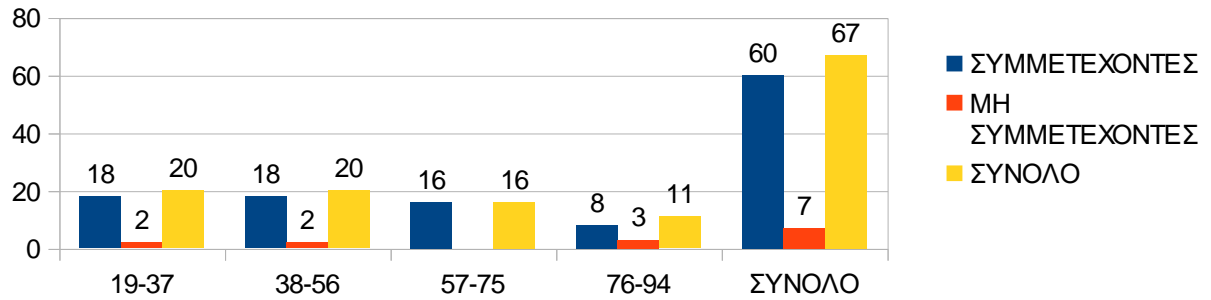

Στην πλειοψηφία όλες οι ηλικιακές ομάδες συμμετέχουν σε πανηγύρια, καθώς οι ηλικίες 19-37 και 38-56 ετών αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό (26,9%), ενώ η κατηγορία 57-75 ετών απαρτίζουν κατεξοχήν την κατηγορία των συμμετεχόντων (23,8%) με 16 να δηλώνουν συμμετοχή. Το ποσοστό του (3%) των μη συμμετεχόντων προέρχεται από 2 στην κάθε κατηγορία των ηλικιών 19-37 και 38-56, ενώ από την κατηγορία 76-94 μόλις 3 με ποσοστό (4,5%).

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	18(26,9%)	2(3%)	20(29,9%)
38-56	18(26,9%)	2(3%)	20(29,9%)
57-75	16(23,8%)	-	16(23,8%)
76-94	8(11,9%)	3(4,5%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	60(89,5%)	7(10,5%)	67(100%)

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς την ηλικία

Ακολουθώντας τα δεδομένα του γραφήματος, οι 19 στα οικιακά καταλαμβάνουν την πλειοψηφία των συμμετεχόντων (28,4%), όπως και οι 10 συνταξιούχοι με (14,9%), ενώ οι 2 συνταξιούχοι αγρότες-κτηνοτρόφοι απαρτίζουν τους περισσότερους από τους μη συμμετέχοντες (3%).

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	4(6%)	-	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	5(7,5%)	2(3%)	7(10,5%)
Οικιακά	19(28,4%)	1(1,5%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γυμναστής	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Μάγειρας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3%)
Φοιτητής	2(3%)	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Άνεργη	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	1(1,5%)

Συνταξιούχος	10(14,9%)	1(1,5%)	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	4(6%)	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	2(3%)	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	60(89,8%)	7(10,5%)	67(100%)

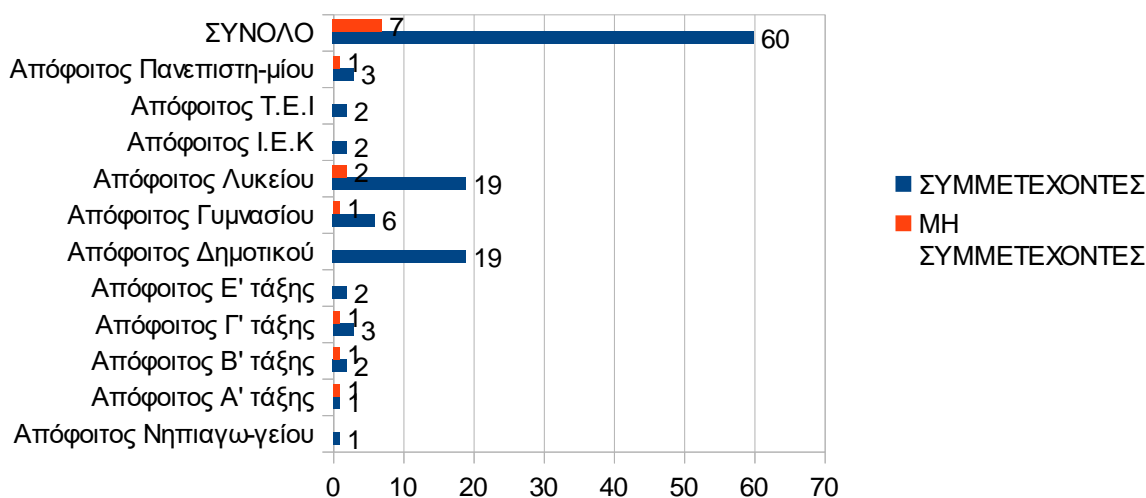
Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο, η πλειοψηφία προέρχεται από το δημοτικό και από το γυμνάσιο με ίσο ποσοστό (28,4%), ενώ από τους μη οι συμμετέχοντες, οι 2 απόφοιτοι του λυκείου με (3%) κατέχουν την πλειοψηφία.

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς το μορφωτικό επίπεδο

ΜΟΡΦΩΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3%)
Απόφοιτος Β' τάξης	2(3%)	1(1,5%)	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	3(4,5%)	1(1,5%)	4(6%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	2(3%)	-	2(3%)
Απόφοιτος Δημοτικού	19(28,4%)	-	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	6(9%)	1(1,5%)	7(10,4%)
Απόφοιτος Λυκείου	19(28,4%)	2(3%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	2(3%)	-	2(3%)

Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	2(3%)	-	2(3%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	3(4,5%)	1(1,5%)	4(6%)
ΣΥΝΟΛΟ	60(89,8%)	7(10,5%)	67(100%)

Συμμετοχή σε πανηγύρια ως προς το μορφωτικό επίπεδο

6.2.4. ΓΛΩΣΣΑ

Σχετικά με τη μητρική γλώσσα, την πλειοψηφία λαμβάνουν τα ελληνικά σύμφωνα με τους 49, με ποσοστό (73,1%), ακολουθούν τα μακεδονικά με 11 (16,4%), τα ντόπια με 5 (7,5%), τα σλαβομακεδονικά με 1 (1,5%) και τα <<νάσι>> με (1,5%).

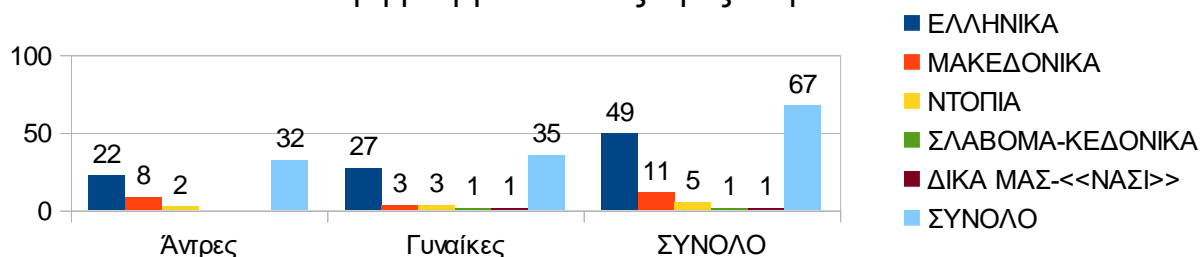

Όσον αφορά το φύλο και τη μητρική γλώσσα, οι 22 άντρες δηλώνουν στην πλειοψηφία τα ελληνικά με (32,8%) και ακολουθούν οι 8 με τα μακεδονικά με (11,9%). Σχετικά με το γυναικείο φύλο, η πλειοψηφία, δηλαδή οι 27, αναφέρει τα ελληνικά (40,3%) και ισοψηφία παρατηρείται ανάμεσα στα μακεδονικά και τα ντόπια με (4,5%).

Μητρική γλώσσα ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΟΜΑ-ΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΔΙΚΑ ΜΑΣ-<<ΝΑΣΙ>>	ΣΥΝΟΛΟ
Άντρες	22(32,8%)	8(11,9%)	2(3%)	-	-	32(47,8%)
Γυναίκες	27(40,3%)	3(4,5%)	3(4,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	49(73,1%)	11(16,4%)	5(7,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	67(100%)

Η μητρική γλώσσα ως προς το φύλο

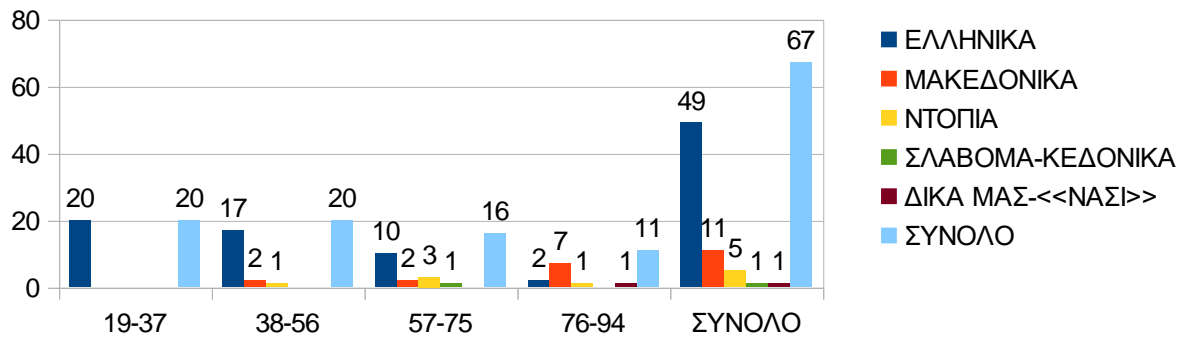

Όπως φαίνεται και από το γράφημα, η κατηγορία 19-37 δηλώνει τα *ελληνικά* ως κατεξοχήν μητρική γλώσσα με ποσοστό (29,9%) και ακολουθούν οι ηλικίες 38-56 με 17 άτομα να δηλώνουν επίσης τα *ελληνικά* (25,4%), όπως και η 57-75 με 10 να δηλώνουν το ίδιο (14,9%). Άξιο προσοχής είναι το ότι τα *μακεδονικά* στην ηλικιακή κατηγορία 76-94 συγκεντρώνουν τις περισσότερες αναφορές, δηλαδή 7, με ποσοστό (10,5%).

Μητρική γλώσσα ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΟΜΑ-ΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΔΙΚΑ ΜΑΣ-<<ΝΑΣΙ>>	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	20(29,9%)	-	-	-	-	20(29,9%)
38-56	17(25,4%)	2(3%)	1(1,5%)	-	-	20(29,9%)
57-75	10(14,9%)	2(3%)	3(4,5%)	1(1,5%)	-	16(23,9%)
76-94	2(3%)	7(10,5%)	1(1,5%)	-	1(1,5%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	49(73,2%)	11(16,5)	5(7,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	67(100%)

Η μητρική γλώσσα ως προς την ηλικία

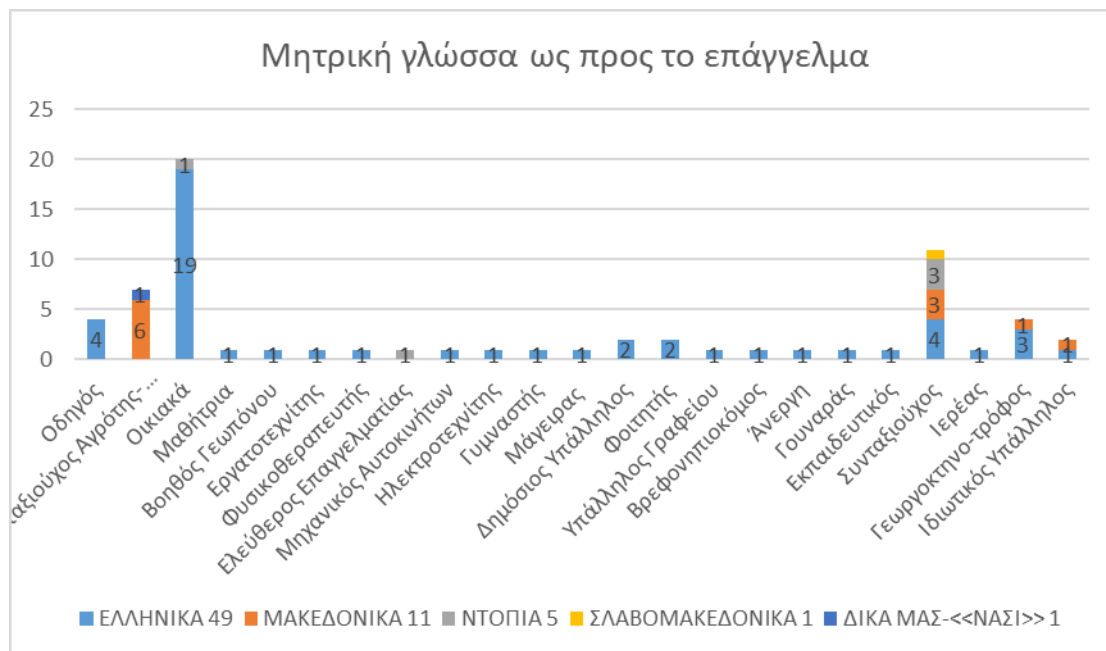

Από το γράφημα συμπεραίνεται ότι οι αναφορές της πλειοψηφίας των επαγγελματιών δείχνουν τα *ελληνικά* ως μητρική γλώσσα, όπως φαίνεται από τις 19 στα οικιακά με ποσοστό (28,4%) και των 4 οδηγών με (6%). Ωστόσο, οι 6 συνταξιούχοι αγρότες-κτηνοτρόφοι αναφέρουν κατεξοχήν τα *μακεδονικά* ως μητρική γλώσσα (9%), ενώ οι 4 συνταξιούχοι που δηλώνουν τα *ντόπια* αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό (4,5%).

Μητρική γλώσσα ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΟΜΑ-ΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΔΙΚΑ ΜΑΣ-<<ΝΑΣΙ>>	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	4(6%)	-	-	-	-	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	-	6(9%)	-	-	1 (1,5%)	7(10,5%)
Οικιακά	19(28,4%)	-	1(1,5%)	-	-	20(29,9%)
Μαθήτρια	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	-	-	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Γυμναστής	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Μάγειρας	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος;	2(3%)	-	-	-	-	2(3%)
Φοιτητής	2(3%)	-	-	-	-	2(3%)

Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Άνεργη	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	4(6%)	3(4,5%)	3(4,5%)	1(1,5%)	-	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	3(4,5%)	1(1,5%)	-	-	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	49(73,4%)	11(16,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	67(100%)

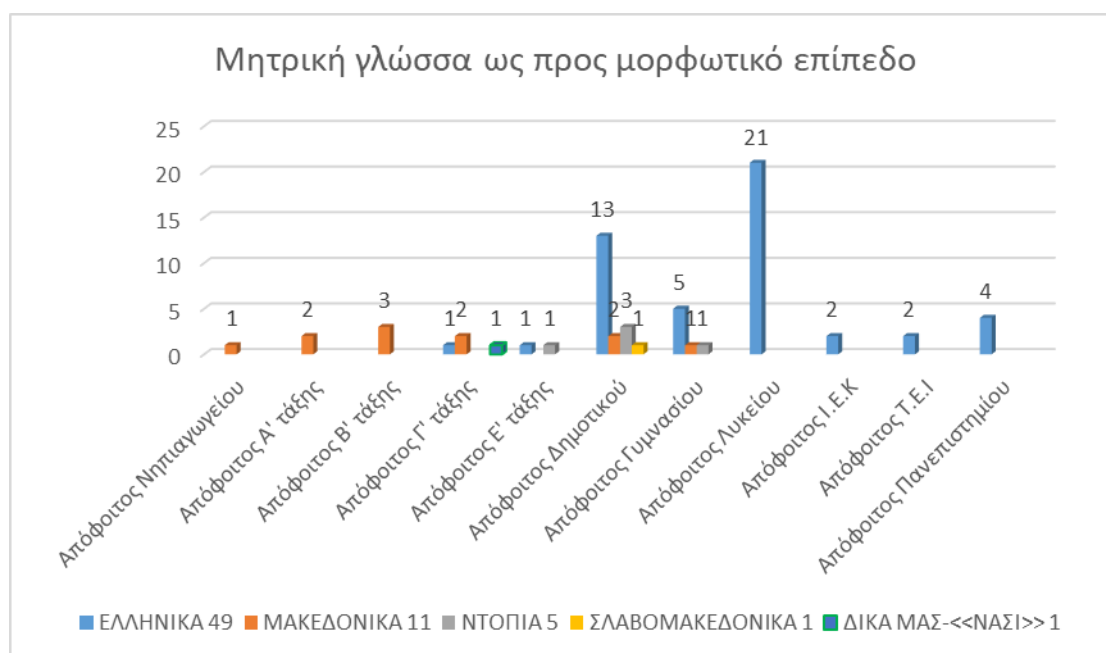

Ακολουθώντας τις πληροφορίες του διαγράμματος, συμπεραίνεται ότι η πλειοψηφία των αναφορών που δηλώνουν τα ελληνικά ως μητρική γλώσσα προέρχεται από τους 21 απόφοιτους του λυκείου με ποσοστό (31,3%) και ακολουθούν οι 13 απόφοιτοι του δημοτικού με ποσοστό (19,4%). Η πλειοψηφία των αναφορών στην υποκατηγορία μακεδονικά προέρχεται από 3 απόφοιτους της Β΄ τάξης δημοτικού (4,5%), ενώ τα ντόπια από 3 απόφοιτους του δημοτικού (4,5%).

Μητρική γλώσσα ως προς το μορφωτικό επίπεδο

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΟΜΑ-ΚΕΔΟΝΙΚΑ	ΔΙΚΑ ΜΑΣ-<<ΝΑΣΙ>>	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	-	1(1,5%)	-	-	-	1(1,5%)

Απόφοιτος Α' τάξης	-	2(3%)	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Β' τάξης	-	3(4,5%)	-	-	-	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	1(1,5%)	2(3%)	-	-	1(1,5%)	4(6%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	1(1,5%)	-	1(1,5%)	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Δημοτικού	13(19,4%)	2(3%)	3(4,5%)	1(1,5%)	-	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	5(7,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	21(31,3%)	-	-	-	-	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	2(3%)	-	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	2(3%)	-	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	4(6%)	-	-	-	-	4(6%)
ΣΥΝΟΛΟ	49(73,2%)	11(16,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	67(100%)

Όσον αφορά τη δεύτερη γλώσσα, οι 22 δηλώνουν τα ντόπια με ποσοστό (32,4%), ακολουθούν οι 17 με τα ελληνικά με ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό (25,4%) και ακολουθούν τα μακεδονικά και τα σλάβικα που συγκεντρώνουν από 7 αναφορές η καθεμία (10,5%).

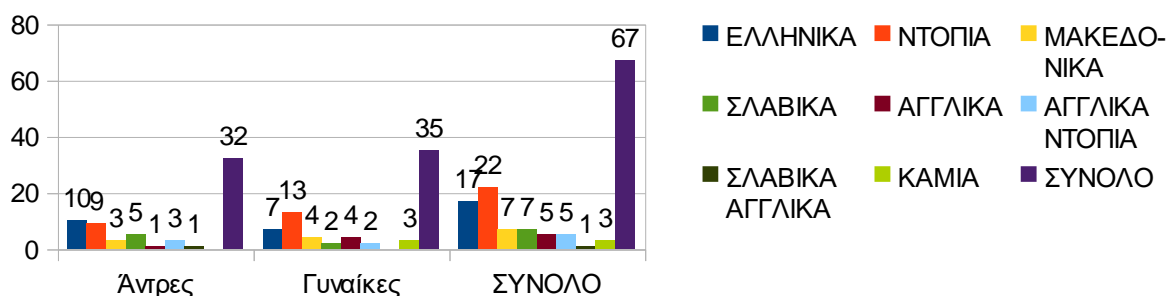

Η πλειοψηφία των αντρών, οι 10 δηλαδή, δηλώνει τα *ελληνικά* ως δεύτερη γλώσσα (14,9%) και ακολουθούν οι 9 με τα *ντόπια* με (13,4%), ενώ από τις γυναίκες, οι 13 αναφέρουν τα *ντόπια* (19,4%) και ακολουθούν οι 7 γυναίκες που δηλώνουν τα *ελληνικά* (10,5%).

Δεύτερη γλώσσα ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	ΚΑΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Άντρες	10(14,9%)	9(13,4%)	3(4,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)	1(1,5%)	-	32 (47,8%)
Γυναίκες	7(10,5%)	13(19,4%)	4(6%)	2(3%)	4(6%)	2(3%)	-	3(4,5%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	17(25,4%)	22 (32,8%)	7(10,5%)	7(10,5%)	5(7,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)	67(100%)

Η δεύτερη γλώσσα ως προς το φύλο

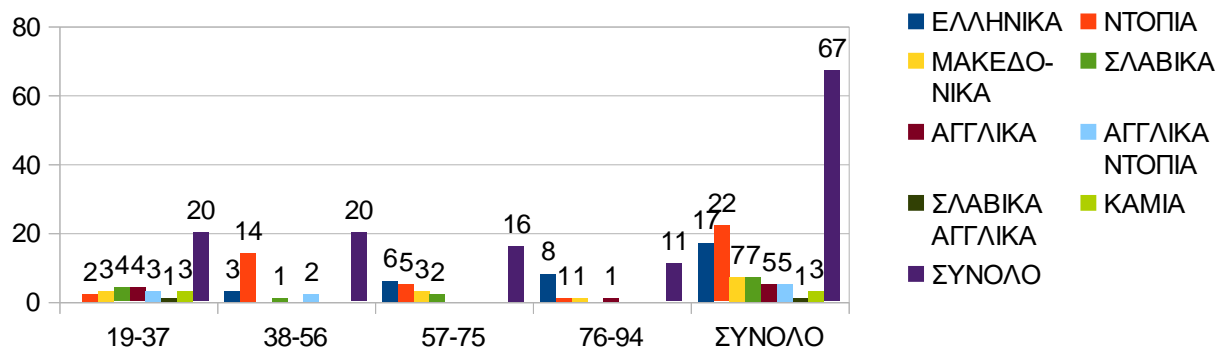
Όσον αφορά τις ηλικιακές ομάδες, η πλειοψηφία στην ηλικιακή κατηγορία 19-37 δηλώνει τα *σλάβικα* και τα *αγγλικά* με (6%) η καθεμία, ενώ υπάρχουν και οι 3 από τις ηλικίες αυτές που στην ομάδα αυτή δηλώνουν πως δε γνωρίζουν καμία (4,5%), ενώ στην αμέσως επόμενη

κατηγορία τα ντόπια συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό (20,9%), καθώς 14 αναφέρουν αυτήν ως δεύτερη γλώσσα. Στις επόμενες κατηγορίες τα ελληνικά λαμβάνουν την πλειοψηφία, καθώς στην ομάδα 57-75 λαμβάνουν το (9%), ενώ στην ομάδα 76-94 το ποσοστό (11,9%).

Δεύτερη γλώσσα ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	ΚΑΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	-	2(3%)	3(4,5%)	4(6%)	4(6%)	3(4,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)	20(29,9%)
38-56	3(4,5%)	14(20,9%)	-	1(1,5%)	-	2(3%)	-	-	20(29,9%)
57-75	6(9%)	5(7,5%)	3(4,5%)	2(3%)	-	-	-	-	16(23,8%)
76-94	8(11,9%)	1(1,5%)	1(1,5%)	-	1(1,5%)	-	-	-	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	17(25,4%)	22(32,9%)	7(10,5%)	7(10,5%)	5(7,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)	67(100%)

Η δεύτερη γλώσσα ως προς την ηλικία

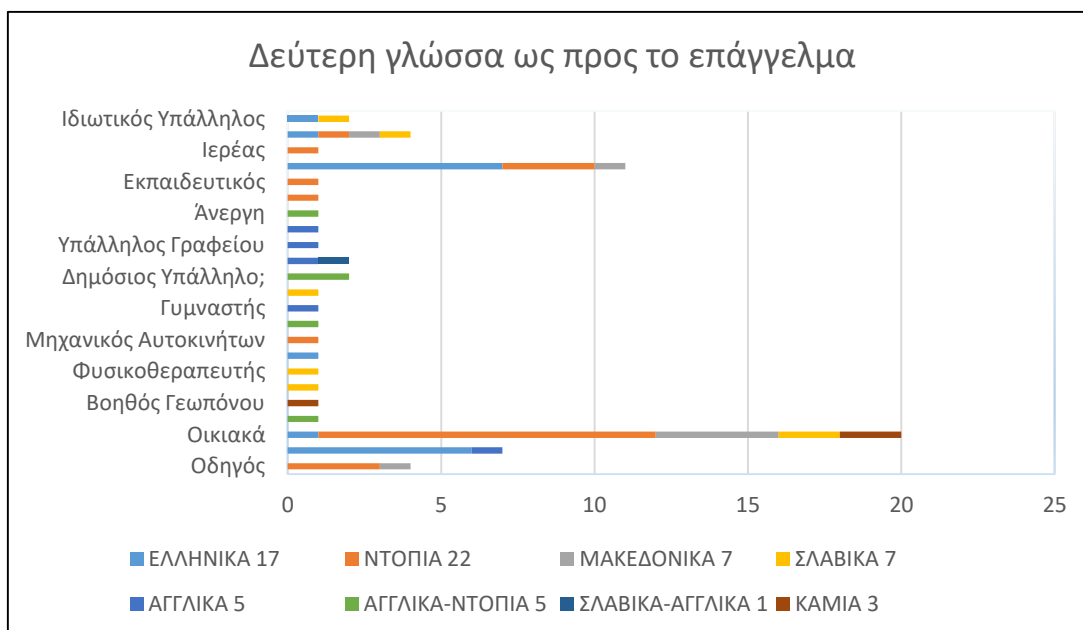

Το μεγαλύτερο ποσοστό στην υποκατηγορία των ελληνικών προέρχεται από τους 7 συνταξιούχους (10,5%), ενώ από τα οικιακά οι 11 δηλώνουν τα ντόπια με ποσοστό (16,4%) και οι 4 τα μακεδονικά με (6%). Ενώ 2 που δήλωσαν ότι δε γνώριζε καμία γλώσσα προήλθε από τα οικιακά (3%).

Δεύτερη γλώσσα ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓ-ΓΕΛΜΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	ΚΑΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	-	3(4,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	-	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης- Κτηνοτρόφος	6(9%)	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	7(10,5%)

Οικιακά	1(1,5%)	11(16,4%)	4(6%)	2(3%)	-	-	-	2(3%)	20 (29,9%)
Μαθήτρια	-	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	-	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	-	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	-	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γυμναστής	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	1(1,5%)
Μάγειρας	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος;	-	-	-	-	-	2(3%)	-	-	2(3%)
Φοιτητής	-	-	-	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	1(1,5%)
Άνεργη	-	-	-	-	-	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γουναράς	-	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	-	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	7 (10,5%)	3(4,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	-	11 (16,4%)
Ιερέας	-	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρό- φος	1(1,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)	-	-	-	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	17 (25,5%)	22 (32,9%)	7 (10,5%)	7 (10,5%)	5 (7,5%)	5 (7,5%)	1 (1,5%)	3 (4,5%)	67 (100%)

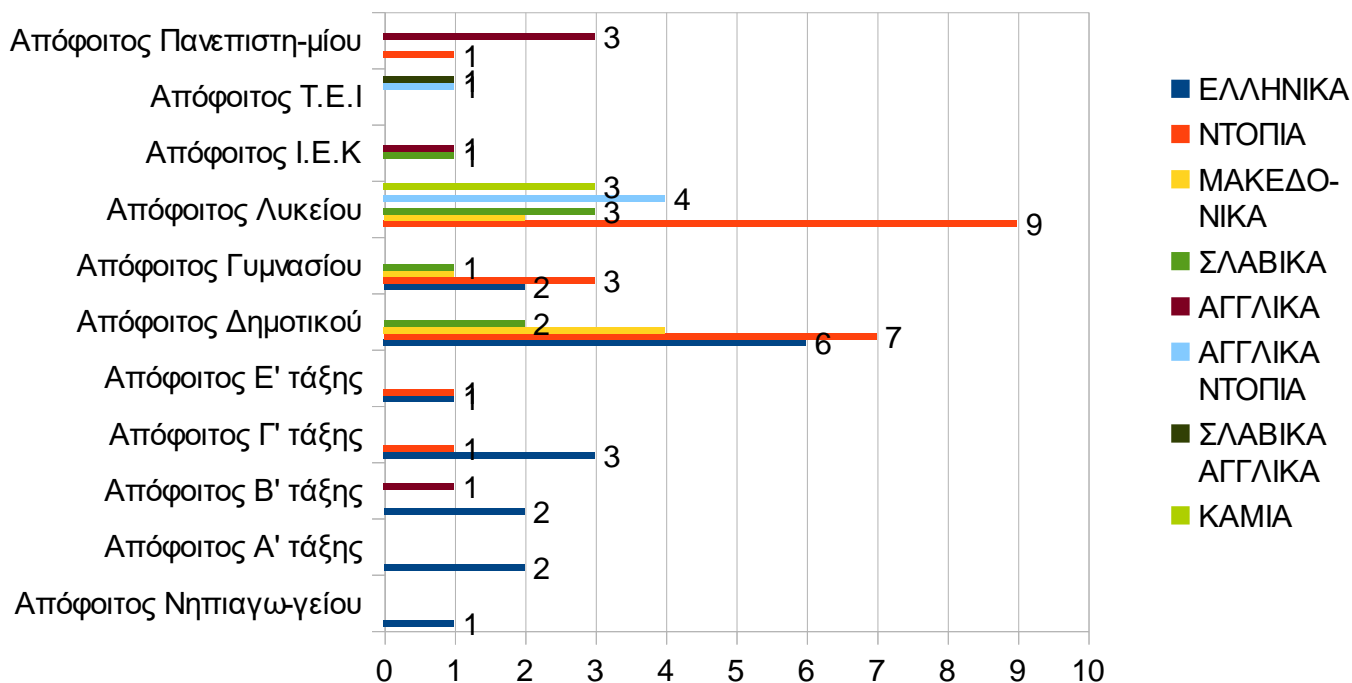
Ακολουθώντας τις πληροφορίες του γραφήματος, 9 απόφοιτοι του λυκείου συγκεντρώνουν τις περισσότερες αναφορές με ποσοστό (13,4%) στα ντόπια, ενώ στα ελληνικά η πλειοψηφία προέρχεται από 6 απόφοιτους του δημοτικού με (9%). Ακολουθούν τα μακεδονικά με (6%) από 4 απόφοιτους του δημοτικού και το ίδιο ποσοστό λαμβάνουν και τα αγγλικά από τους απόφοιτους του λυκείου. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα αγγλικά, που συγκεντρώνουν την πλειοψηφία από 3 απόφοιτους του πανεπιστημίου (4,5%) αλλά και το καμία με ποσοστό (4,5%) από 3 απόφοιτους λυκείου.

Δεύτερη γλώσσα ως προς το μορφωτικό επίπεδο

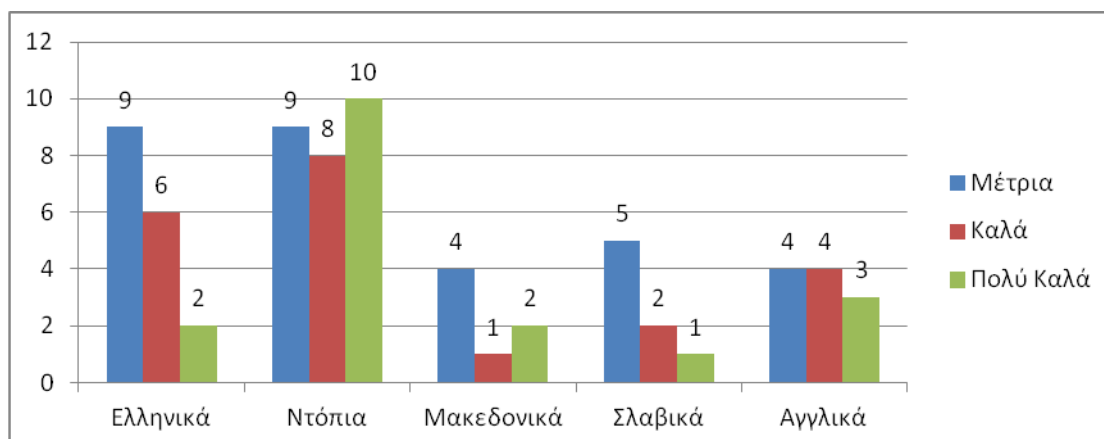
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ ΝΤΟΠΙΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	ΚΑΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	2(3%)	-	-	-	-	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Β' τάξης	2(3%)	-	-	-	1(1,5%)	-	-	-	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	3(4,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	4(6%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Δημοτικού	6 (9%)	7 (10,5)	4(6%)	2(3%)	-	-	-	-	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	2(3%)	3(4,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	-	-	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	-	9(13,4%)	2(3%)	3(4,5%)	-	4(6%)	-	3(4,5%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	-	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)	-	-	-	2(3%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	-	-	-	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	-	1(1,5%)	-	-	3(4,5%)	-	-	-	4(6%)

ΣΥΝΟΛΟ	17(25,5%)	22(32,9%)	7(10,5%)	7(10,5%)	5(7,5%)	5(7,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)	67(100%)
--------	-----------	-----------	----------	----------	---------	---------	---------	---------	----------

Η δεύτερη γλώσσα ως προς το μορφωτικό επίπεδο

Όσον αφορά την αξιολόγηση της δεύτερης γλώσσας, την πλειοψηφία των *ελληνικών* συγκεντρώνουν οι 9 αναφορές στην κατηγορία <<Μέτρια>> με ποσοστό (12,9%), ενώ από την κατηγορία των *ντόπιων* την πλειοψηφία λαμβάνουν οι 10 αναφορές <<Πολύ καλά>> με ποσοστό (14,3%). Ακολουθούν τα *μακεδονικά* με τις 4 αναφορές να συγκεντρώνονται στην υποκατηγορία <<Μέτρια>> με ποσοστό (5,7%), όπως και στα *σλαβικά*, στα οποία το <<Μέτρια>> κατέχει 5 αναφορές με ποσοστό (7,1%) και τα *αγγλικά* με ισοψηφία 4 αναφορών στη <<Μέτρια>> και 4 στην <<Καλά>>, δηλαδή (5,7%).

Αξιολόγηση 2ης Γλώσσας ως προς το φύλο- αναφορές

ΦΥΛΟ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ			ΝΤΟΠΙΑ			ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ			ΣΛΑΒΙΚΑ			ΑΓΓΛΙΚΑ		
	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ
Άντρες	5 (7,1%)	3 (4,3%)	2 (2,9%)	4 (5,7%)	1 (1,4%)	7 (10%)	2 (2,9%)	1 (1,4%)	-	4 (5,7%)	2 (2,9%)	-	2 (2,9%)	1 (1,4%)	2 (2,9%)
Γυναίκες	4 (5,7%)	3 (4,3%)	-	5 (7,1%)	7 (10%)	3 (4,3%)	2 (2,9%)	-	2 (2,9%)	1 (1,4%)	-	1 (1,4%)	2 (2,9%)	3 (4,3%)	1 (1,4%)
Σύνολο	9 (12,9%)	6 (8,6%)	2 (2,9%)	9 (12,9%)	8 (11,4%)	10 (14,3%)	4 (5,7%)	1 (1,4%)	2 (2,9%)	5 (7,1%)	2 (2,9%)	1 (1,4%)	4 (5,7%)	4 (5,7%)	3 (4,3%)
	17(24,3%)			27(38,6%)			7 (10%)			8(11,4%)			11(15,7%)		

Αξιολόγηση 2ης Γλώσσας ως προς την ηλικία- αναφορές

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ			ΝΤΟΠΙΑ			ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ			ΣΛΑΒΙΚΑ			ΑΓΓΛΙΚΑ		
	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ
19-37	-	-	-	3 (4,3%)	1 (1,4%)	1 (1,4%)	1 (1,4%)	-	2 (2,9%)	3 (4,3%)	2 (2,9%)	-	1 (1,4%)	4 (5,7%)	3 (4,3%)
38-56	1 (1,4%)	-	2 (2,9%)	5 (7,1%)	4 (5,7%)	7 (10%)	-	-	-	1 (1,4%)	-	-	2 (2,9%)	-	-
57-75	3 (4,3%)	3 (4,3%)	-	1 (1,4%)	2 (2,9%)	2 (2,9%)	3 (4,3%)	-	-	1 (1,4%)	-	1 (1,4%)	-	-	-
76-94	5 (7,1%)	3 (4,3%)	-	-	1 (1,4%)	-	-	1 (1,4%)	-	-	-	-	1 (1,4%)	-	-
Σύνολο	9 (12,9%)	6 (8,6%)	2 (2,9%)	9 (12,9%)	8 (11,4%)	10 (14,3%)	4 (5,7%)	1 (1,4%)	2 (2,9%)	5 (7,1%)	2 (2,9%)	1 (1,4%)	4 (5,7%)	4 (5,7%)	3 (4,3%)
	17(24,3%)			27(38,6%)			7 (10%)			8(11,4%)			11(15,7%)		

Αξιολόγηση 2ης Γλώσσας ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓ-ΓΕΛΜΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΝΤΟΠΙΑ	ΜΑΚΕΔΟ-ΝΙΚΑ	ΣΛΑΒΙΚΑ	ΑΓΓΛΙΚΑ
------------	----------	--------	-------------	---------	---------

	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ
Οδηγός	-	-	-	1 1,4%	1 1,4%	1 1,4%	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-
Συνταξιούχος Αγρότης- Κτηνοτρόφος	3 4,3%	3 4,3%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-
Οικιακά	-	1 1,4%	-	3 4,3%	5 7,1%	3 4,3%	2 2,9%	-	2 2,9%	1 1,4%	-	1 1,4%	-	-	-
Μαθήτρια	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-
Βοηθός Γεωπόνου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Εργατοτεχνί- της	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-
Φυσικοθερα- певτής	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-
Ελεύθερος Επαγγελμα- τίας	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Μηχανικός Αυτοκινήτων	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ηλεκτροτε- χνίτης	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-
Γυμναστής	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%
Μάγειρας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-
Δημόσιος Υπάλληλος;	-	-	-	-	-	2 2,9%	-	-	-	-	-	-	2 2,9%	-	-
Φοιτητής	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	1 1,4%	1 1,4%
Υπάλληλος Γραφείου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%
Βρεφονηπι- κόμος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-
Άνεργη	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-
Γουναράς	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Εκπαιδευτικό ς	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Συνταξιούχος	5 7,1%	2 2,9%	-	-	2 2,9%	1 1,4%	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-
Ιερέας	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Γεωργοκτη- νοτρόφος	1 1,4%	-	-	-	-	1 1,4%	1 1,4%	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-
Ιδιωτικός Υπάλληλος	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-
Σύνολο	9 12,9%	6 8,6%	2 2,9%	9 12,9%	8 11,4%	10 14,3%	4 5,7%	1 1,4%	2 2,9%	5 7,1%	2 2,9%	1 1,4%	4 5,7%	4 5,7%	3 4,3%
	17(24,3%)			27(38,6%)			7(10%)			8(11,4%)			11(15,7%)		

Αξιολόγηση 2ης Γλώσσας ως προς το μορφωτικό επίπεδο

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ			ΝΤΟΠΙΑ			ΜΑΚΕΔΟ- ΝΙΚΑ			ΣΛΑΒΙΚΑ			ΑΓΓΛΙΚΑ		
	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΙΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΙΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΙΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΙΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΙΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΙΑ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Απόφοιτος Α' τάξης	2 2,9%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Απόφοιτος Β' τάξης	2 2,9%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-
Απόφοιτος Γ' τάξης	1 1,4%	2 2,9%	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Απόφοιτος Ε' τάξης	-	1 1,4%	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Απόφοιτος Δημοτικού	2 2,9%	3 4,3%	1 1,4%	3 4,3%	1 1,4%	3 4,3%	3 4,3%	1 1,4%	-	1 1,4%	-	1 1,4%	-	-	-
Απόφοιτος Γυμνασίου	1 1,4%	-	1 1,4%	1 1,4%	1 1,4%	1 1,4%	-	-	1 1,4%	1 1,4%	-	-	-	-	-
Απόφοιτος Λυκείου	-	-	-	4 5,7%	4 5,7%	5 7,1%	1 1,4%	-	1 1,4%	1 1,4%	2 2,9%	-	2 2,9%	2 2,9%	-
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	1 1,4%	-
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	-	-	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	1 1,4%	-	-	1 1,4%	-	1 1,4%

Απόφοιτος Πανεπιστημίου	-	-	-	1 1,4%	-	-	-	-	-	-	-	-	1 1,4%	2 2,9%	
Σύνολο	9 12,9%	6 8,6%	2 2,9%	9 12,9%	8 11,4%	10 14,3%	4 5,7%	1 1,4%	2 2,9%	5 7,1%	2 2,9%	1 1,4%	4 5,7%	4 5,7%	3 4,3%
	17(24,3%)			27(38,6%)			7 (10%)			8(11,4%)			11(15,7%)		

6.2.5. ΙΣΤΟΡΙΑ

Σχετικά με τη συμμετοχή των ιδίων ή και συγγενών στον εμφύλιο, τη συντριπτική πλειοψηφία λαμβάνουν οι 38 συμμετέχοντες με ποσοστό (56,8%), ενώ ακολουθούν οι 17 μη συμμετέχοντες με ποσοστό (25,4%) και τη μειοψηφία συγκεντρώνουν οι 12 που δηλώνουν ότι δε γνωρίζουν (17,9%).

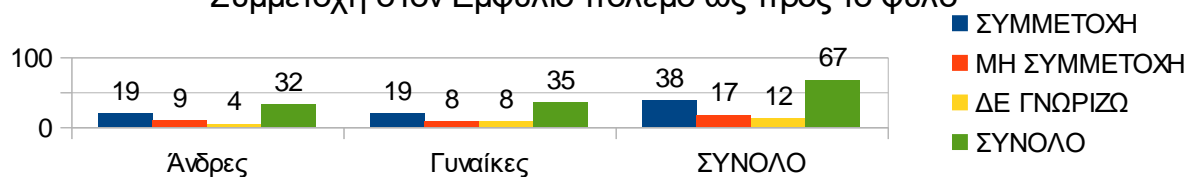

Όπως προκύπτει από το γράφημα, σχετικά με το φύλο, το μεγαλύτερο ποσοστό των αντρών, δηλαδή οι 19, δηλώνει πως συμμετείχε στον εμφύλιο πόλεμο ο ίδιος ή κάποιος από τους συγγενείς του (28,4%), ενώ η μειοψηφία, οι 9, (6%) ότι δεν γνωρίζει. Το ίδιο παρατηρείται και στην περίπτωση των γυναικών, καθώς οι 19, δηλαδή το (28,4%) των γυναικών, συμμετείχε και ακολουθούν οι 8 μη συμμετέχοντες (11,9%).

Συμμετοχή στον εμφύλιο πόλεμο ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ	ΣΥΝΟΛΟ
Άνδρες	19(28,4%)	9(13,4%)	4(6%)	32(47,8%)
Γυναίκες	19(28,4%)	8(11,9%)	8(11,9%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,8%)	17(25,3%)	12(17,9%)	67(100%)

Συμμετοχή στον Εμφύλιο πόλεμο ως προς το φύλο

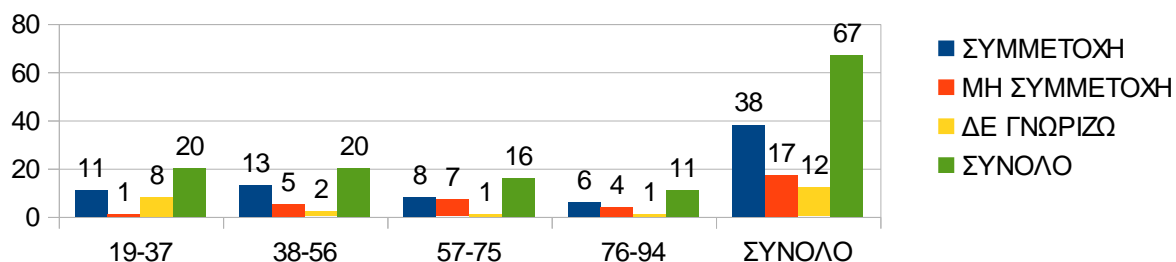

Η πλειοψηφία των αναφορών στην υποκατηγορία των συμμετεχόντων προέρχεται από τους 13 στην ηλικιακή ομάδα 38-56 με ποσοστό (19,4%), από τους μη συμμετέχοντες οι 7 από την ηλικιακή ομάδα 57-75 με ποσοστό (10,5%), ενώ αυτοί που δε γνωρίζουν πλειοψηφικά προέρχονται από τις ηλικίες 19-37 με 8 αναφορές (11,9%).

Συμμετοχή στον εμφύλιο πόλεμο ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	11(16,4%)	1(1,5%)	8(11,9%)	20(29,9%)
38-56	13(19,4%)	5(7,5%)	2(3%)	20(29,9%)
57-75	8(11,9%)	7(10,5%)	1(1,5%)	16(23,8%)
76-94	6(9%)	4(6%)	1(1,5%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,7%)	17(25,5%)	12(17,9%)	67(100%)

Συμμετοχή στον Εμφύλιο πόλεμο ως προς την ηλικία

Όσον αφορά το επάγγελμα, οι περισσότερες αναφορές στην υποκατηγορία των συμμετεχόντων προέρχονται από 11 άτομα από τα οικιακά (16,4%), ενώ άξιο προσοχής είναι οι 4 οδηγοί που εξ ολοκλήρου δηλώνουν ότι συμμετείχε κάποιος από τους συγγενείς τους (6%), ενώ από την υποκατηγορία των μη συμμετεχόντων, 7 αναφορές προκύπτουν από τους συνταξιούχους (6%). Οι 4 αναφορές στην υποκατηγορία όσων δηλώνουν πως δε γνωρίζουν προέρχεται από τα οικιακά (6%).

Συμμετοχή στον εμφύλιο πόλεμο ως προς επάγγελμα

	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΜΗ	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ	ΣΥΝΟΛΟ

		ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		
Οδηγός	4(6%)	-	-	4(5,9%)
Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος	4(6%)	3(4,5%)	-	7(10,5%)
Οικιακά	11(16,4%)	5(7,5%)	4(6%)	20(29,9%)
Μαθήτρια	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γυμναστής	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Μάγειρας	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3%)
Φοιτητής	2(3%)	-	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Άνεργη	-	-	1(1,5%)	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	5(7,5%)	4(6%)	2(3%)	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	1(1,5%)	3(4,5%)	-	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	2(3%)	-	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	38(56,9%)	17(25,5%)	12(18%)	67(100%)

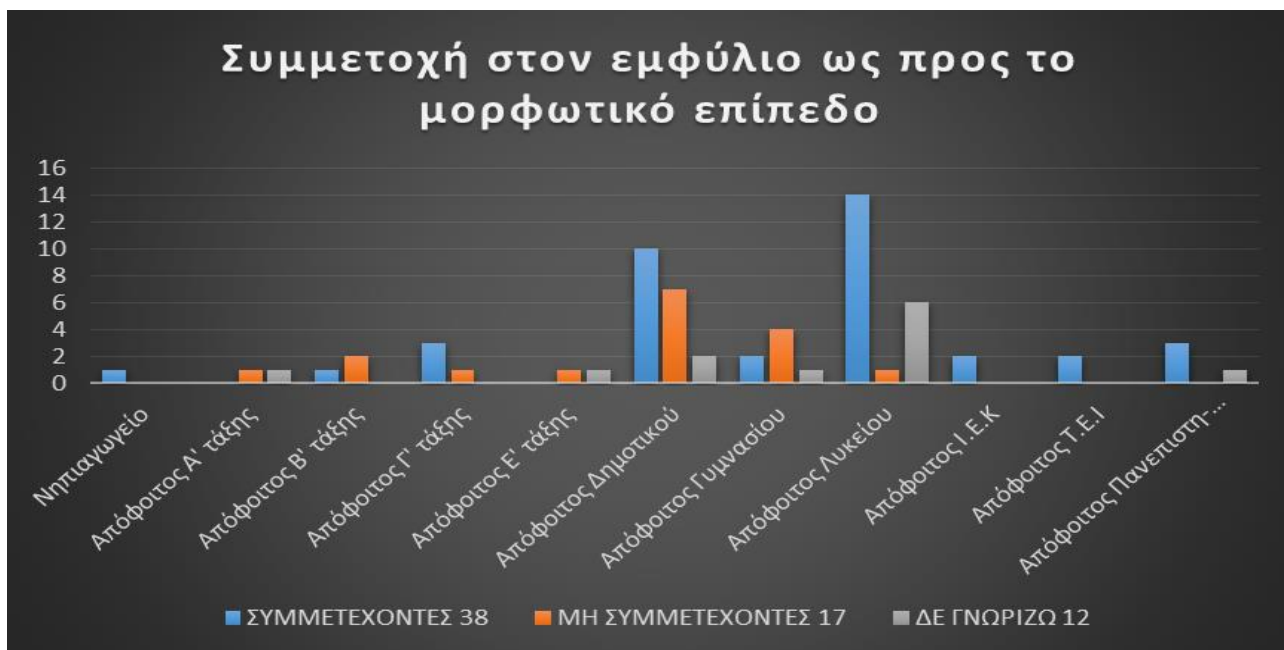

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, οι συμμετέχοντες κατά την πλειοψηφία προέρχονται από τους 14 απόφοιτους λυκείου (20,9%) και ακολουθούν οι 10 απόφοιτοι του δημοτικού (14,9%), ενώ από τους μη συμμετέχοντες προέχουν οι 7 απόφοιτοι δημοτικού με (10,5%) και ακολουθούν οι 4 απόφοιτοι του γυμνασίου (6%). Ενώ από μη γνώστες, οι περισσότερες αναφορές προέρχονται από 6 απόφοιτους του λυκείου (9%) και από 2 απόφοιτους του δημοτικού (3%).

Συμμετοχή στον εμφύλιο πόλεμο ως προς τη μόρφωση

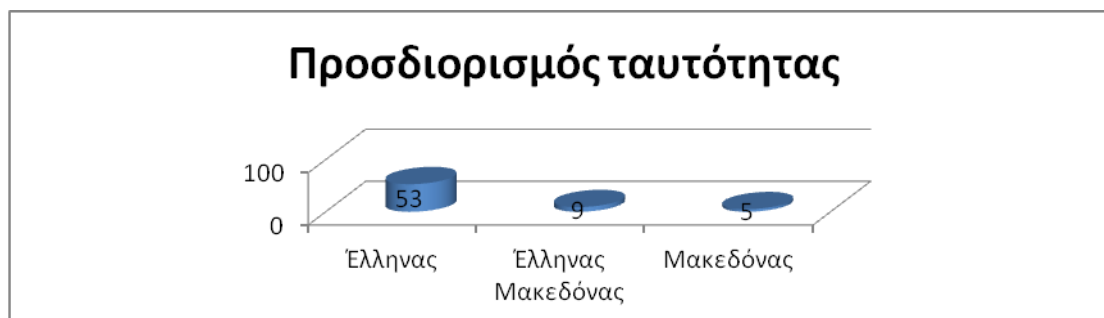
ΜΟΡΦΩΣΗ	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	-	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Β' τάξης	1(1,5%)	2(3%)	-	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	3(4,5%)	1(1,5%)	-	4(6,0%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	-	1(1,5%)	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Δημοτικού	10(14,9%)	7(10,5%)	2(3%)	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	2(3%)	4(6%)	1(1,5%)	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	14(20,9%)	1(1,5%)	6(9%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	3(4,5%)	-	1(1,5%)	4(6,0%)

ΣΥΝΟΛΟ	38(56,8)	17(25,5%)	12(18%)	67(100%)
--------	----------	-----------	---------	----------

6.2.6. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Σχετικά με την ταυτότητα, οι 53 συμμετέχοντες αναφέρουν ότι αισθάνονται Έλληνες με ποσοστό (79,1%), ακολουθούν οι 9 που δηλώνουν Έλληνες Μακεδόνες με ποσοστό (13,4%), ενώ οι 5 προσδιορίζονται ως Μακεδόνες (7,5%)

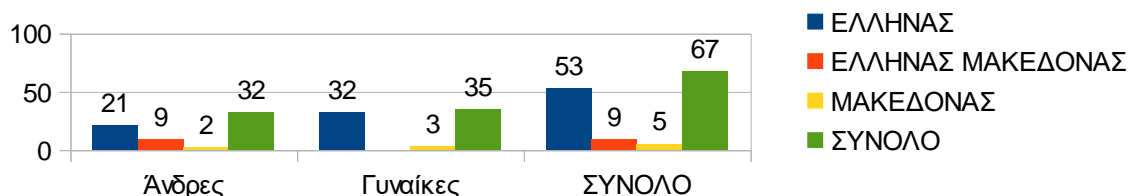

Σχετικά με το φύλο, η πλειοψηφία των αντρών, δηλαδή οι 21 δηλώνουν Έλληνες με ποσοστό (31,3%), ακολουθούν οι 9 που δηλώνουν Έλληνες Μακεδόνες (13,4%) και μόλις το (3%) συγκεντρώνει ο Μακεδόνας από 2 άντρες, ενώ την πλειοψηφία των γυναικών, δηλαδή οι 32, δηλώνουν Ελληνίδες (47,8%) και ακολουθούν οι 3 γυναίκες που αυτοπροσδιορίζονται Μακεδόνισσες με (4,5%).

Προσδιορισμός ταυτότητας ως προς το φύλο

ΦΥΛΟ	ΕΛΛΗΝΑΣ	ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Άνδρες	21(31,3%)	9(13,4%)	2(3%)	32(47,8%)
Γυναίκες	32(47,8%)	-	3(4,5%)	35(52,2%)
ΣΥΝΟΛΟ	53(79,1%)	9(13,4%)	5(7,5%)	67(100%)

Προσδιορισμός Ταυτότητας ως προς το φύλο

Σύμφωνα με το γράφημα, η ηλικιακή ομάδα 19-37 συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό στην υποκατηγορία των *Ελλήνων* με ποσοστό (25,4%), με 17 αναφορές, όπως και η 38-56 με τις ίδιες αναφορές με ποσοστό (25,4%). Στους *Έλληνες Μακεδόνες* το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από την ομάδα 19-37 με 3 αναφορές (4,5%), αλλά και από την 76-94 με 3 (4,5%), ενώ από τους *Μακεδόνες*, η κατηγορία 76-94 λαμβάνει την πλειοψηφία με 3 (4,5%).

Προσδιορισμός ταυτότητας ως προς την ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΕΛΛΗΝΑΣ	ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
19-37	17(25,4%)	3(4,5%)	-	20(29,9%)
38-56	17(25,4%)	2(3%)	1(1,5%)	20(29,9%)
57-75	14(20,9%)	1(1,5%)	1(1,5%)	16(23,8%)
76-94	5(7,5%)	3(4,5%)	3(4,5%)	11(16,4%)
ΣΥΝΟΛΟ	53(79,2%)	9(13,5%)	5(7,5%)	67(100%)

Ακολουθώντας τα δεδομένα του γραφήματος, το δείγμα που προέρχεται από τα οικιακά κατέχει και την πλειοψηφία στην υποκατηγορία των *Ελλήνων* με ποσοστό (29,9%), όπως και

οι 9 συνταξιούχοι με (13,4%) δηλώνουν το ίδιο. Την πλειοψηφία στους *Έλληνες Μακεδόνες* λαμβάνουν οι 4 συνταξιούχοι αγρότες κτηνοτρόφοι με ποσοστό (6%) και στους *Μακεδόνες* η πλειοψηφία του δείγματος προέρχεται από τους 2 συνταξιούχους αγρότες κτηνοτρόφους (3%), καθώς και από τους 2 συνταξιούχους (3%).

Προσδιορισμός ταυτότητας ως προς το επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΛΛΗΝΑΣ	ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Οδηγός	4(6%)	-	-	4(6%)
Συνταξιούχος Αγρότης- Κτηνοτρόφος	1(1,5%)	4(6%)	2(3%)	7(10,5%)
Οικιακά	20(29,9%)	-	-	20(29,9%)
Μαθήτρια	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βοηθός Γεωπόνου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Εργατοτεχνίτης	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Φυσικοθεραπευτής	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Ελεύθερος Επαγγελματίας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Μηχανικός Αυτοκινήτων	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Ηλεκτροτεχνίτης	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γυμναστής	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Μάγειρας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Δημόσιος Υπάλληλος	2 (3%)	-	-	2(3%)
Φοιτητής	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3%)
Υπάλληλος Γραφείου	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Βρεφονηπιοκόμος	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Άνεργη	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γουναράς	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Εκπαιδευτικός	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Συνταξιούχος	9 (13,4%)	-	2(3%)	11(16,4%)
Ιερέας	1(1,5%)	-	-	1(1,5%)
Γεωργοκτηνοτρόφος	3(4,5%)	-	1(1,5%)	4(6%)
Ιδιωτικός Υπάλληλος	-	2(3%)	-	2(3%)
ΣΥΝΟΛΟ	53(79,3%)	9(13,5%)	5(7,5%)	67(100%)

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, οι 18 απόφοιτοι του δημοτικού στην υποκατηγορία των *Ελλήνων* λαμβάνουν και την πλειοψηφία με ποσοστό (26,9%), όπως και οι 18 απόφοιτοι του λυκείου με (26,9%), ενώ στους *Έλληνες Μακεδόνες* το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από τους 2 απόφοιτους Γ' τάξης (3%) και τους 2 απόφοιτους λυκείου με επίσης (3%). Το ποσοστό στους *Μακεδόνες* είναι ισόποσο και προκύπτει από τους απόφοιτους Α', Β', Γ' τάξη του δημοτικού με (1,5%) στην έκαστη κατηγορία, αλλά και από το γυμνάσιο και το λύκειο με εξίσου το ίδιο ποσοστό (1,5%) στην καθεμία.

Προσδιορισμός ταυτότητας ως προς το μορφωτικό επίπεδο

ΜΟΡΦΩΣΗ	ΕΛΛΗΝΑΣ	ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απόφοιτος Νηπιαγωγείου	-	1(1,5%)	-	1(1,5%)
Απόφοιτος Α' τάξης	1(1,5%)	-	1(1,5%)	2(3,0%)
Απόφοιτος Β' τάξης	1(1,5%)	1(1,5%)	1(1,5%)	3(4,5%)
Απόφοιτος Γ' τάξης	1(1,5%)	2(3%)	1(1,5%)	4(6,0%)
Απόφοιτος Ε' τάξης	2(3%)	-	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Δημοτικού	18(26,9%)	1(1,5%)	-	19(28,4%)
Απόφοιτος Γυμνασίου	6(9%)	-	1(1,5%)	7(10,5%)
Απόφοιτος Λυκείου	18(26,9%)	2(3%)	1(1,5%)	21(31,3%)
Απόφοιτος Ι.Ε.Κ	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3,0%)

Απόφοιτος Τ.Ε.Ι	1(1,5%)	1(1,5%)	-	2(3,0%)
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	4(6%)	-	-	4(6,0%)
ΣΥΝΟΛΟ	53(79,3%)	9(13,5%)	5(7,5%)	67(100%)

7. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Το ερευνητικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιήθηκε στο δεύτερο μέρος της εργασίας είναι η συνέντευξη, η οποία πρόσφερε πλούτο πληροφοριών και συνέβαλε καθοριστικά στην έρευνα. Αναλυτικότερα, ως μεταβλητές ορίστηκαν το φύλο των συμμετεχόντων, η ηλικία, το επάγγελμα και η κατάρτιση, οι οποίες βοήθησαν στην αποκωδικοποίηση του υλικού, παρέχοντας πιο ξεκάθαρα και σαφή συμπεράσματα.

Πιο συγκεκριμένα, συμπεραίνεται ότι η πλειοψηφία του δείγματος αποτελείται από γυναίκες, καθώς αυτές είναι 35, ενώ οι άντρες 32. Όσον αφορά την ηλικία, το δείγμα από τις ηλικιακές ομάδες 19-37 και 38-56 παρουσιάζει ισοψηφία, αφού αποτελείται από 20 άτομα καθεμιά. Ως άθροισμα καταλαμβάνουν την πλειοψηφία, καθώς το μεγαλύτερο δείγμα, δηλαδή οι 40 από τους 67 προκύπτει από αυτές τις ηλικίες. Επίσης, παρατηρείται ότι οι 20 από τους 67 του δείγματος, ασχολούνται με τα οικιακά και είναι όλες γυναίκες. Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι οι γυναίκες, ολοκληρώνοντας τις βασικές σπουδές, άλλοτε και

το λύκειο, επέλεξαν να παντρευτούν και να αφιερωθούν στη φροντίδα της οικογένειας και του νοικοκυριού.

Σχετικά με την εκπαίδευση, διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία είναι εγγράμματοι και μόνο 1 από τους 67 είναι ο αγράμματος και προέρχεται από την ηλικιακή ομάδα 76-94. Ωστόσο, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του ίδιου αλλά και των υπολοίπων αυτής της ηλικιακής κατηγορίας, φανερώνει ότι η ηλικία επηρέασε σημαντικά την κατάρτιση των συμμετεχόντων, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο πόλεμος, καθώς και η ενασχόληση με τη δουλειά από μικρή ηλικία τους απομάκρυνε από την εκπαίδευση. Ως προς το επάγγελμα, ο αγράμματος ανήκει στην κατηγορία των συνταξιούχων αγροτών- κτηνοτρόφων και αυτό έχει εξίσου σημασία, καθώς παρατηρήθηκε ότι κανένας από τους συμμετέχοντες της κατηγορίας αυτής, δεν έχει ολοκληρώσει την άλλοτε υποχρεωτική εκπαίδευση του δημοτικού. Οι άνθρωποι αυτοί προέρχονται από αγροτικές οικογένειες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο που θεωρούσαν πιο σημαντική την ενασχόληση των παιδιών τους με τις αγροτικές εργασίες της οικογένειας, παρά με το σχολείο. Ήταν ικανοποιημένοι με τα ελάχιστα γράμματα που έμαθαν στις πρώτες τάξεις του δημοτικού, καθώς, ως παιδιά, δεν είχαν την επιλογή της μόρφωσης λόγω συγκυριών.

Όσον αφορά τις απόψεις των κατοίκων σχετικά με την εκπαίδευση, δεν παρατηρείται αξιοσημείωτη διάσταση απόψεων των δυο φύλων. Πιο συγκεκριμένα, τόσο οι άντρες, όσο και οι γυναίκες, παρουσιάζουν ισοψηφία ως προς τις θετικές απόψεις, αφού οι 19 από τις 38 που είναι συνολικά οι θετικές προκύπτουν από τους άντρες και οι υπόλοιπες 19 από τις γυναίκες. Οι αρνητικές απόψεις για την εκπαίδευση συνολικά είναι 22, από τις οποίες οι 12 ανήκουν στις γυναίκες και οι 10 στους άντρες, ενώ από τις 7 ουδέτερες απόψεις, οι 4 είναι των γυναικών και οι 3 των αντρών. Η ηλικία, ωστόσο, παρέχει χρήσιμες πληροφορίες, καθώς στην ηλικιακή κατηγορία 19-37, στην οποία διαπιστώνεται μια αξιοσημείωτη εξέλιξη όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, οι περισσότερες απόψεις είναι αρνητικές, όπως φαίνεται, καθώς οι 10 από τους 20 της κατηγορίας αυτής, κατηγορούν πλειοψηφικά το εκπαιδευτικό σύστημα. Στις ηλικιακές κατηγορίες που έπονται, την πλειοψηφία συγκεντρώνουν οι θετικές ψήφοι με 11 στους 20 στην κατηγορία 38-56 ετών, 11 στους 20 στην κατηγορία 57-75 και 8 στους 11 στις ηλικίες 78-94 να δηλώνουν ικανοποιημένοι. Άνθρωποι που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 38-56 μίλησαν θετικά για την εκπαίδευση και δήλωσαν μετανιωμένοι που δεν συνέχισαν το σχολείο. Ενώ στις ηλικίες 57-75 και 76-94, οι άνθρωποι κατηγορούν κατά κάποιο τρόπο τα δύσκολα χρόνια της φτώχειας, η οποία τους επέβαλλε την εργασία και την απομάκρυνση από το σχολείο. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι για τους ηλικιωμένους που

ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 76-94 δεν υπάρχουν ουδέτερες απόψεις και μόλις 3 στους 11 των ηλικιών αυτών είναι αρνητικές. Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας αν και είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, η άποψή τους για την εκπαίδευση είναι πλειοψηφικά θετική. Πιθανότατα, οι κάτοικοι αυτοί που δεν είχαν τη δυνατότητα αλλά και την επιλογή να μορφωθούν περισσότερο, έχουν εξιδανικεύσει την εκπαίδευση και τον τρόπο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος, επειδή ήταν η μοναδική πηγή μόρφωσης. Αντίθετα, οι νεότεροι έχουν περισσότερα ερεθίσματα μόρφωσης και αυτό τους παρέχει τη δυνατότητα να συγκρίνουν και να έχουν μια πιο σφαιρική εικόνα, ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν πιο αντικειμενικά το χώρο της εκπαίδευσης.

Ως προς τον παράγοντα του επαγγέλματος, δεν φαίνεται να προκύπτει κάτι που να είναι άξιο σχολιασμού, αυτό όμως που προκαλεί ενδιαφέρον είναι η κατάρτιση του καθενός, καθώς όσο ανεβαίνουμε μορφωτικό επίπεδο, οι αρνητικές απόψεις γίνονται περισσότερες, όπως στην περίπτωση των 2 αποφοίτων ΙΕΚ, αλλά και των 3 του ΑΕΙ, που εκφράζουν την απογοήτευσή τους με την κατάσταση που επικρατεί στην παιδεία. Οι απόψεις αυτές έρχονται σε αντίθεση με αυτούς που το μορφωτικό τους επίπεδο είναι χαμηλό αλλά έχουν, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό, θετική άποψη. Πιθανότατα οι άνθρωποι αυτοί, όπως ήδη προαναφέρθηκε, είχαν την ευκαιρία να περάσουν περισσότερα χρόνια στο χώρο και να εκφέρουν άποψη, έχοντας περάσει από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Σχετικά με τις απόψεις των κατοίκων για τους δασκάλους, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία του δείγματος, τόσο των γυναικών όσο και των αντρών είναι ευχαριστημένοι με το έργο των εκπαιδευτικών. Πιο αναλυτικά, 21 από τις 35 γυναίκες και 20 από τους 32 άντρες είναι πλήρως ικανοποιημένοι. Ακολουθούν οι 9 αρνητικές των γυναικών και οι 8 των αντρών, ενώ οι ουδέτερες απόψεις είναι ελάχιστες, δηλαδή μόλις 5 των γυναικών και 4 των αντρών. Υπάρχει, δηλαδή, μια ισορροπία στις απαντήσεις και μια κοινή στάση από τα δυο φύλα κάτι που συμβαίνει και σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η παιδαγωγική μέθοδος διαφέρει από ηλικία σε ηλικία. Πιο αναλυτικά, στις ηλικίες 19-37, το δείγμα πλειοψηφικά δεν ανέφερε κάποια βίαιη ή αυταρχική συμπεριφορά από την πλευρά των δασκάλων, αλλά επισήμανε ότι οι δάσκαλοι ήταν κοντά στον μαθητή. Παρόλα αυτά, παρατηρείται ότι ορισμένοι από τις ηλικιακές κατηγορίες 19-37 και 38-56, δηλώνουν απογοητευμένοι με τη στάση του δασκάλου στην τάξη, εξαιτίας των φροντιστηρίων, στα οποία εστιάζουν οι δάσκαλοι κατά τους ίδιους. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι στην κατηγορία αυτή γίνονται οι πρώτες αναφορές στον δάσκαλο αυθεντία και στις αυταρχικές μεθόδους διδασκαλίας, που κατά τους ίδιους απωθεί το παιδί από το

σχολείο. Οι άνθρωποι στις ηλικιακές ομάδες 57-75 και 76-94, αναφέρονται στη μέθοδο του «ξύλου», η οποία για άλλους συμβάλλει θετικά στην εκπαίδευση και κατ' επέκταση στο παιδί, ενώ για άλλους απωθεί το παιδί, οδηγώντας το ακόμα και στην απομάκρυνσή του από το σχολείο. Ακόμα, ορισμένοι από τις ηλικίες 76-94, αναφέρθηκαν και στο σεβασμό που έτρεφαν στο δάσκαλο και στους μεγαλύτερους, επισημαίνοντας ότι πλέον έχει χαθεί ο σεβασμός στο σχολείο, καθώς κατά τα λεγόμενά τους, ο δάσκαλος πλέον φοβάται το παιδί και όχι το παιδί το δάσκαλο. Στο σημείο αυτό διαπιστώνεται ότι απορρίπτουν τις αυταρχικές μεθόδους, αλλά ταυτόχρονα κατακρίνουν και την ελαστική αντιμετώπιση των δασκάλων σήμερα, την οποία εκμεταλλεύονται οι μαθητές. Σχετικά με το επάγγελμα, δεν προκύπτει κάποιο συμπέρασμα που να αξίζει να αναφερθεί, σε αντίθεση με το μορφωτικό επίπεδο, στο οποίο αυτό που προκαλεί ενδιαφέρον είναι ότι από τους απόφοιτους της Α' τάξης και Β' τάξης δεν είναι κανένας ευχαριστημένος με τους δασκάλους, καθώς οι άνθρωποι αυτοί παρά το λιγοστό χρόνο φοίτησης, δεν έχουν καμιά θετική ανάμνηση, αφού μόνο το «ξύλο» θυμούνται από τους δασκάλους. Οι απόψεις των υπολοίπων βαθμίδων είναι πλειοψηφικά θετικές, ενώ για τους απόφοιτους του Πανεπιστημίου, που έχουν περάσει από όλες της βαθμίδες, οι 2 είναι ευχαριστημένοι και οι άλλοι 2 απογοητευμένοι, έχοντας ο καθένας τα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης.

Σχετικά με το θεματικό άξονα του πολιτισμού, συμπεραίνεται ότι το χωριό είναι κοντά στην παράδοση και τον πολιτισμό, όπως φαίνεται από την συμμετοχή των κατοίκων στα πανηγύρια. Ωστόσο, οι περισσότεροι από αυτούς δε συμμετέχουν σε πολιτιστικούς συλλόγους. Πιο αναλυτικά, φαίνεται ότι η συμμετοχή σε συλλόγους εξαρτάται από το φύλο, αφού η συμμετοχή των αντρών είναι μεγαλύτερη, (δηλαδή 16 από τους 32), από αυτή των γυναικών, (δηλαδή 12 από τους 35), με ένα μεγάλο ποσοστό των αντρών να συμμετέχει κυρίως στο διοργανωτικό κομμάτι. Αυτό εξηγείται βάση του γεγονότος ότι είθισται στο χωριό θέσεις ισχύος να λαμβάνουν κυρίως άντρες, καθώς οι γυναίκες ασχολούνται κυρίως με την οικογένεια και το νοικοκυριό. Ως προς την ηλικία, διαπιστώνεται ότι οι νεότερες γενιές (ηλικίες 19-37), συμμετέχουν πιο ενεργά σε συλλόγους του χωριού. Πιο συγκεκριμένα, προκύπτει ότι συμμετέχουν 11 από τους 20 στην ηλικιακή ομάδα 19-37 και 12 από τους 20 στην κατηγορία 38-56. Από την κατηγορία 57-75 συμμετέχουν οι 5 από τους 16, ενώ από την ηλικιακή κατηγορία 76-94 δεν παίρνει μέρος κανένας, καθώς οι ηλικιωμένοι δεν είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε συλλόγους, αφού δεν υπήρχαν παλιότερα, όπως ανέφεραν και επιβεβαιώθηκε κατόπιν έρευνας. Ωστόσο, ακόμα και αν υπήρχαν σύλλογοι, οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας, λόγω της απαιτητικής ενασχόλησής τους με τη γεωργοκτηνοτροφία και

των δύσκολων εποχών της φτώχειας, δεν είχαν την ευκαιρία να έχουν τέτοιου είδους ενδιαφέροντα και σπάνια ψυχαγωγούνταν. Η μοναδική τους ψυχαγωγία ήταν τα ετήσια πανηγύρια, τα οποία περίμεναν για να διασκεδάσουν και να ξεχαστούν από την πιεστική καθημερινότητα.

Από τα επαγγέλματα, φαίνεται πως δε συμμετείχε σε κάποιο σύλλογο κανένας από τους συνταξιούχους αγρότες κτηνοτρόφους, λαμβάνοντας υπόψη και την παραπάνω αναφορά σχετικά με την ανυπαρξία συλλόγων κατά τα νεότερα χρόνια τους. Στα υπόλοιπα επαγγέλματα υπάρχει μια μικρή συμμετοχή σε κάποιον από τους συλλόγους του χωριού, με εξαίρεση τον εργατοτεχνίτη, τη βοηθό γεωπόνου, το φυσικοθεραπευτή, το μηχανικό αυτοκινήτων και το φοιτητή. Ακολουθώντας, όμως, τις πληροφορίες που σχετίζονται με την κατάρτιση, διαπιστώνεται ότι αυτοί που δεν ολοκλήρωσαν το δημοτικό και ανήκουν στην μεγαλύτερη ηλικιακή κατηγορία, δε συμμετείχαν σε κάποιο σύλλογο, ενώ οι απόφοιτοι του δημοτικού κάνουν δειλά την εμφάνισή τους με 5 από τους 19 απόφοιτους του δημοτικού να δηλώνουν ότι συμμετείχαν κάποια στιγμή σε κάποιο σύλλογο του χωριού. Ακολουθούν οι επόμενες βαθμίδες, στις οποίες αυξάνονται κατά πολύ οι συμμετέχοντες, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των απόφοιτων λυκείου με 14 από τους 21 να αναφέρουν ότι συμμετέχουν ή ότι συμμετείχαν κατά το παρελθόν σε κάποιο σύλλογο. Οι νεότεροι παρουσιάζουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους συλλόγους γιατί αντιλαμβάνονται την προσφορά τους στον τόπο. Πέρα από το ότι κοινωνικοποιούνται σαν άνθρωποι με τη συμμετοχή τους, έρχονται κοντά στην παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, τα οποία διασφαλίζουν για τις επόμενες γενιές.

Σχετικά με τη συμμετοχή των κατοίκων στα πανηγύρια, φαίνεται ότι τα στηρίζουν και τα δυο φύλα, καθώς 29 από τους 32 άντρες και 31 από τις 35 γυναίκες δηλώνουν ότι συμμετέχουν ή συμμετείχαν σε πανηγύρια άλλοι για διασκέδαση, άλλοι για να γνωρίσουν και να δουν κόσμο, και άλλοι για να ξεσκάσουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Ως προς την ηλικία, φαίνεται πως όλες οι ηλικιακές κατηγορίες συμμετείχαν πλειοψηφικά σε πανηγύρια από τη μικρότερη μέχρι τη μεγαλύτερη, όπως φαίνεται, καθώς στις ηλικίες 19-37 και 38-56 συμμετείχαν σχεδόν όλοι από κάθε κατηγορία με εξαίρεση δυο από κάθε κατηγορία που δήλωσαν ότι δεν συμμετέχουν. Από τις ηλικίες 57-75 συμμετείχαν και οι 16, ενώ από την ηλικιακή κατηγορία 76-94, οι 8 από τους 11 των ηλικιών αυτών αναφέρουν ότι συμμετείχαν στα πανηγύρια όσο ήταν νεότεροι, ενώ άλλοι ότι εξακολουθούν να συμμετέχουν. Ως προς το επάγγελμα, υπάρχει συμμετοχή σχεδόν από όλα τα επαγγέλματα, με εξαίρεση τον εργατοτεχνίτη και το γυμναστή, ενώ από την άλλη παρατηρείται ότι άνθρωποι

από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες συμμετέχουν σε πανηγύρια. Οι 3 από τους 7 μη συμμετέχοντες προέρχονται από τους Α', Β', Γ' δημοτικού, ο 1 από το γυμνάσιο, οι 2 από το λύκειο και 1 από το πανεπιστήμιο. Συμπερασματικά, η συμμετοχή στα πανηγύρια ακόμα και σήμερα, είναι μεγάλη, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, επαγγέλματος και μόρφωσης, καθώς οι άνθρωποι διασκεδάζουν και έρχονται πιο κοντά, έχοντας ως κοινό παρανομαστή την παράδοση και την ιστορία που ενώνει τους ανθρώπους.

Όσον αφορά τη γλώσσα, το δείγμα τόσο των αντρών (22 από τους 32 άντρες), όσο και των γυναικών (27 από τις 35 γυναίκες) αναφέρει τα «ελληνικά» ως μητρική γλώσσα και ακολουθούν τα «μακεδονικά» και τα «ντόπια». Αναφορές γίνονται και σε άλλες κατηγορίες, στα «σλάβικα» και «νάσι» από 2 γυναίκες που πιθανότατα οι υποκατηγορίες αυτές πέρα από τα «ελληνικά», αντιπροσωπεύουν το «σλαβομακεδονικό» ιδίωμα που ομιλείται στην περιοχή. Ως προς την ηλικία, οι νεότεροι αναφέρουν κατά τη συντριπτική πλειοψηφία τα «ελληνικά» ως μητρική γλώσσα. Αναλυτικότερα, στην ηλικιακή κατηγορία 19-37 και οι 20 που ανήκουν στις ηλικίες αυτές, υποστήριξαν ότι τα «ελληνικά» είναι η μητρική τους γλώσσα, αφού οι άνθρωποι των ηλικιών αυτών έχουν μεγαλύτερο επίπεδο κατάρτισης και μεγάλωσαν μαθαίνοντας τη γλώσσα αυτή από το σχολείο αλλά από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Μεγάλο ήταν ακόμα και το ποσοστό που παρατηρείται στις ηλικίες 38-56 με 17 στους 20 και στις ηλικίες 57-75 με 10 στους 16 να δηλώνουν τα «ελληνικά» ως μητρική γλώσσα. Ωστόσο, στην μεγαλύτερη ηλικιακή κατηγορία αλλάζουν τα αποτελέσματα και τα «μακεδονικά», όπως τα αποκαλούν, συγκεντρώνουν την πλειοψηφία, με 7 από τους 11 να δηλώνουν αυτά ως μητρική γλώσσα. Προφανώς, το μορφωτικό επίπεδο των ανθρώπων αυτών είναι χαμηλό, με αποτέλεσμα να μην μάθουν τα ελληνικά στο σχολείο, καθώς στο σπίτι ελάχιστες οικογένειες του χωριού τα μιλούσαν και τα γνώριζαν. Σχετικά με το επάγγελμα, παρατηρείται πως αυτοί που δηλώνουν τα «μακεδονικά» ως μητρική είναι κυρίως οι 6 συνταξιούχοι αγρότες-κτηνοτρόφοι, που πλειοψηφικά δεν τελείωσαν το δημοτικό. Οι υπόλοιποι, αναφέρουν στην πλειονότητα τα «ελληνικά» με ελάχιστες εξαιρέσεις. Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, συμπεραίνεται ότι τα «ελληνικά» ως μητρική γλώσσα συγκεντρώνουν την πλειοψηφία στο δημοτικό, σύμφωνα με τους 13 από τους 19 απόφοιτους του δημοτικού, αλλά και στο γυμνάσιο με 5 από τους 7 που είναι συνολικά στην κατηγορία αυτή. Στις μεγαλύτερες βαθμίδες, δηλαδή στο λύκειο, ΙΕΚ, ΤΕΙ και ΑΕΙ, όλοι ανεξαιρέτως δηλώνουν τα «ελληνικά», ενώ αυτοί της πρωτοβάθμιας δηλώνουν τις υπόλοιπες κατηγορίες, όπως τα «μακεδονικά» και τα «ντόπια» και μόνο ελάχιστοι δηλώνουν τα «ελληνικά». Οι άνθρωποι αυτοί δεν

ολοκλήρωσαν τη βασική εκπαίδευση για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, ώστε να μάθουν «ελληνικά».

Αναφορικά με τη δεύτερη γλώσσα, 10 από τους 32 άντρες και 7 από τις 35 γυναίκες δηλώνουν τα «ελληνικά», ενώ 13 από τις γυναίκες και 9 από τους άντρες δηλώνουν τα «ντόπια». Στην ηλικιακή ομάδα 19-37, που είναι οι μικρότερες ηλικίες, τα «ελληνικά» δεν λαμβάνουν καμία αναφορά ως δεύτερη γλώσσα, σε αντίθεση με τους 4 από τους 20 των ηλικιών αυτών να δηλώνουν τα «σλάβικα» και 4 από τους 20 τα «αγγλικά». Επίσης, από την ηλικιακή αυτήν κατηγορία προκύπτουν και οι 3 γυναίκες, απόφοιτες λυκείου, που δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν καμία δεύτερη γλώσσα. Στο δείγμα που ανήκει στις ηλικίες 38-56, τα «ντόπια» λαμβάνουν την πλειοψηφία με 14 στους 20 των ηλικιών αυτών να δηλώνουν αυτήν ως δεύτερη γλώσσα και μόλις 3 στους 20 αναφέρουν τα «ελληνικά». Στις επόμενες ηλικίες 57-75, οι 6 από τους 16 αναφέρουν τα «ελληνικά» και ακολουθούν τα «ντόπια» σύμφωνα με τους 5 από τους 16, ενώ στην ομάδα 76-94, οι 8 στους 11 δηλώνουν τα «ελληνικά» ως δεύτερη γλώσσα. Οι άνθρωποι της μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας αναφέρουν τα «ελληνικά» ως δεύτερη γλώσσα, καθώς είναι σλαβόφωνοι και τα μέτρια ελληνικά που γνωρίζουν τα μαθαίνουν σε πολύ μεγαλύτερη ηλικία. Το επάγγελμα δε φαίνεται να επηρεάζει τους συμμετέχοντες όσο το μορφωτικό επίπεδο, το οποίο μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτοί που δηλώνουν τα «ελληνικά» ως δεύτερη γλώσσα προέρχονται από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόλις 2 από τους 67 που είναι το συνολικό δείγμα της έρευνας, προκύπτουν από το γυμνάσιο. Συνεπώς, οι άνθρωποι που έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, δηλώνουν πλειοψηφικά τα «ελληνικά» ως δεύτερη γλώσσα, καθώς δεν πήγαν σχολείο και προέρχονται από ένα σλαβόφωνο χωριό. Τέλος, τα «ντόπια» ως δεύτερη γλώσσα δηλώνουν οι 7 από τους 19 απόφοιτους του δημοτικού, οι 3 από τους 7 απόφοιτους γυμνασίου και οι 9 από τους 21 απόφοιτους λυκείου. Ωστόσο, οι 3 από τους 4 απόφοιτους του πανεπιστημίου αναφέρουν τα «αγγλικά» σαν δεύτερη γλώσσα. Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αποφοίτων του πανεπιστημίου αναφέρει τα «αγγλικά», κάτι που δείχνει ότι οι άνθρωποι ανώτερου μορφωτικού επιπέδου έχουν άλλο τρόπο σκέψης και άλλες φιλοδοξίες, επιλέγοντας ως δεύτερη γλώσσα μια γλώσσα διεθνούς εμβέλειας, όπως τα αγγλικά.

Ως προς τη συμμετοχή του δείγματος στον εμφύλιο πόλεμο υπάρχει ταύτιση απόψεων των δυο φύλων, αφού 19 άντρες και 19 γυναίκες δήλωσαν ότι συμμετείχαν είτε οι ίδιοι, είτε κάποιος συγγενής τους στον πόλεμο αυτόν. Σχετικά με την ηλικία, παρατηρείται ότι στην ηλικιακή κατηγορία 19-37 η πλειοψηφία (8 από τους 12) αναφέρει ότι δε γνωρίζει αν συμμετείχε στον εμφύλιο κάποιος από το οικογενειακό περιβάλλον τους. Ωστόσο, αυτό που

αξίζει να αναφερθεί είναι ότι ικανός αριθμός των ηλικιών αυτών αγνοεί την ύπαρξη του εμφυλίου και τη σημασία αυτού του πολέμου. Γενικότερα, στις μέρες μας οι νέοι δε γνωρίζουν πολλά ιστορικά γεγονότα, είτε γιατί θεωρούν ότι δεν υπάρχει νόημα να μελετάς κάτι που έγινε στο παρελθόν, είτε επειδή μελετούν χωρίς να κατανοούν αυτό που διαβάσουν, αφού η αποστήθιση κυριαρχεί στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα πολλές δεκαετίες τώρα. Αυτό που παρατηρήθηκε ακόμα ήταν ότι όλοι είχαν αρνητική άποψη για τον πόλεμο, πόσο μάλλον οι άνθρωποι των μεγαλύτερων ηλικιών που τυγχάνει είτε να έζησαν οι ίδιοι τον πόλεμο αυτό είτε να έχουν ακούσει μέσα από αφηγήσεις ανθρώπων που το βίωσαν.

Ο τελευταίος άξονας της συνέντευξης αναφέρεται στον προσδιορισμό της ταυτότητας των κατοίκων και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στην ερώτηση αυτή, διαπιστώνεται ότι οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες σε σύγκριση με τους άντρες, καθώς 32 γυναίκες και 21 μόλις άντρες δηλώνουν «Ελληνες». Επίσης, παρατηρείται ότι ο ως «Ελληνες Μακεδόνες» χαρακτηρίζονται μόνο 9 άντρες, ενώ ως «Μακεδόνες», μόλις 3 γυναίκες και 2 άντρες. Στην μικρότερη ηλικιακή ομάδα, 19-37, η συντριπτική πλειοψηφία, δηλαδή οι 17 από τους 20 δηλώνουν «Ελληνες». Επίσης, «Ελληνες» δηλώνουν και οι 17 από τους 20 των ηλικιών 38-56, όπως και οι 14 από τους 16 της ηλικιακής ομάδας 57-75. Στη μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα, 76-94, διαπιστώνεται ότι πολύ λιγότεροι αυτοπροσδιορίζονται ως «Ελληνες», δηλαδή μόλις 5 από τους 11. Συμπερασματικά, διαπιστώνεται ότι «Ελληνες» δηλώνουν πλειοψηφικά οι κάτοικοι που ανήκουν στις μικρότερες ηλικίες, ενώ στην τελευταία κατηγορία των 76-94 οι αναφορές είναι πολύ λιγότερες. Στην υποκατηγορία «Ελληνες Μακεδόνες» προκύπτουν αναφορές από όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, ενώ ο προσδιορισμός του «Μακεδόνα» προκύπτει κυρίως από την ομάδα των ηλικιωμένων, 76-94, με 3 από τους 11 να προσδιορίζονται έτσι. Ο προσδιορισμός του «Μακεδόνα» αξίζει να αναφερθεί ότι προκύπτει από 2 συνταξιούχους αγρότες-κτηνοτρόφους, από 2 συνταξιούχους και από 1 γεωργοκτηνοτρόφο, ενώ του «Ελληνα Μακεδόνα» από 4 συνταξιούχους αγρότες κτηνοτρόφους. Τέλος, παρατηρείται ότι ο προσδιορισμός του «Ελληνα» και του «Ελληνα Μακεδόνα» συναντάται σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, ενώ ο προσδιορισμός του «Μακεδόνα» προκύπτει από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα, από 3 της Α' και Β' τάξης του δημοτικού, 1 από το δημοτικό, 1 από το γυμνάσιο και 1 από το Λύκειο. Με άλλα λόγια, συμπεραίνεται ότι μεταβλητές που καθορίζουν την ταυτότητα των κατοίκων είναι η ηλικία και το επίπεδο κατάρτισης. Παρατηρείται, έτσι, το φαινόμενο να δηλώνουν την ταυτότητα του «Μακεδόνα» κυρίως οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, οι οποίες έχουν χαμηλό επίπεδο κατάρτισης. Ωστόσο,

σημαντικό εύρημα είναι και το γεγονός ότι κανένας δεν αυτοπροσδιορίζεται ως Βούλγαρος. Συμπερασματικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι κάθε γενιά επεξεργάζεται με διαφορετικό τρόπο το παρελθόν και την ιστορία της.

ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

ΤΥΠΟΣ

Ελληνική Κύπρος, Δεκέμβριος 1949.

Ελληνική Φωνή, 8 Μαρτίου 1947.

ΑΡΧΕΙΑ

Αρχείο Λούλατση. Ναχιγιέ Φλώρινας, Αναλυτικός πληθυσμιακός κατάλογος, βιβλίο 16 από το 1481.

Βιβλίο Πρακτικών συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοινότητας Κέλλης έτους 1946-1951.

Βιβλίο Πρακτικών συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοινότητας Κέλλης έτους 1931-1936.

-Γ.Α.Κ, Γενικά Αρχεία Κράτους, Ιστορικό Αρχείο Φλώρινας

Γ.Α.Κ., Ιστορικό αρχείο Φλώρινας. *ABE 132 ΣΑΕ 3*, Βιβλίο Εκλογικού Καταλόγου.

Γ.Α.Κ, Ιστορικό αρχείο Φλώρινας. *ABE 112 ΣΑΕ 677*, Μητρώα Σχολείων.

Γ.Α.Κ, Ιστορικό αρχείο Φλώρινας. *ABE 112 ΣΑΕ 681*, Μητρώα Σχολείων.

Γ.Α.Κ, Ιστορικό αρχείο Φλώρινας. *ABE 88*, Συλλογή *cart postale*.

Γενικά Αρχεία του Κράτους μέσω του *Αρχειομνήμων*, Αρχεία Ν Φλώρινας.

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Φλώρινας (1918-1940). Εκθέσεις

Επιθεωρητών Δημοτικής Εκπαίδευσης εκπαιδευτικής περιφέρειας Φλώρινας:

Φάκελος 29. Έκθεση επιθεωρητή Ιωαννίδη Κωνσταντίνου στο σχολείο της Κέλλης με ημερομηνία εγγράφου 1.5.1918.

Φάκελος 30. Έκθεση επιθεωρητή Χριστοδουλόπουλου για το σχολικό έτος 1922-23.

Εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε

στις 13.05.1923.

Έκθεση επιθεωρητή Χριστοδουλόπουλου για το σχολικό έτος 1923-24. Εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε στις 10.07.1924.

Έκθεση επιθεωρητή η οποία εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε στις 5.5.1925.

Φάκελος 32. Έκθεση επιθεωρητή Πετρόπουλου Ηλία για το σχολικό έτος 1926-27. Εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε στις 1.4.1927.

Φάκελος 34. Έκθεση επιθεωρητή Γιούρτση Άγγελου για το σχολικό έτος 1930-31. Εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε 5.6.1931.

Φάκελος 38. Έκθεση Επιθεωρητή Στ. Βασιλικόπουλου για το σχολικό έτος 1935-36. Εμπεριέχει την επιθεώρηση του σχολείου Κέλλης που έγινε 4.4.1936.

Δικαστήρια Φλώρινας, Ποινολόγιο, Γραφείο Σωματίου του Πρωτοδικείου. Φάκελος Καταστατικών.

Καταστατικό Πολιτιστικού, Προοδευτικού, Επιμορφωτικού Συλλόγου Κέλλης, «Οι Ακρίτες», με αριθμό απόφασης 99/2000.

Καταστατικό συλλόγου Εθελοντών «Αδελφότης εξ' αίματος», με αριθμό απόφασης 107/2008 και αριθμό καταχώρησης 11/12/08.

Καταστατικό του Μορφωτικού και Αθλητικού Συλλόγου Κέλλης «Ο Απόλλων», με αριθμό απόφασης 65/2000 και αριθμό Καταχώρησης 37/2000.

-Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα

MMA/KEMIT, ΑΥΕ.

MMA/KEMIT, ΑΥΕ, ΑΑΚ/Δ.

MMA/KEMIT, ΑΥΕ. Αρχείο Hilmi.

MMA/KEMIT, Αρχεία ΔΙΣ. σ. 222.

MMA/KEMIT, Αρχείο Μάτερ, 27/ Μάτερ IV, 38.

MMA/KEMIT, Αρχείο Μάτερ, IV, 47.

MMA/KEMIT, Αρχείο Γρηγορίου, Όργιο.

MMA/KEMIT, ΓΔΜ, φ. 53.

MMA/KEMIT, ΓΔΜ, φ. 90.

MMA/KEMIT, ΓΕΣ/ΔΙΣ. (1979). ό. π., σ. 243.

MMA/KEMIT, επιστολή Πύρτζα στον Βάρδα, Ιστορικά, 159.

MMA/KEMIT, Κατάλογος 10-11 και προφ.

MMA/ KEMIT, MA, σ. 133.

MMA/KEMIT, Στέφος, Αρχείο Σουλιώτη, Λιθοξόου.

MMA /KEMIT, Τετράδια Ιλίντεν σ. λη΄.

MMA/KEMIT, Τετράδια Ιλίντεν, σ. 432.

MMA/KEMIT, 7/α/1.

MMA/KEMIT, 7/β/6.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλόπουλος, Κ. (1991). *Ιστορία του Βόρειου Ελληνισμού, Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Βακαλόπουλος, Κ. (1999). *Ο Ένοπλος Αγώνας στη Μακεδονία (1904-1908), Ο Μακεδονικός Αγώνας*. Τεύχος Α΄. Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος.

Βακαλόπουλος, Κ. (1999). *Ο Ένοπλος Αγώνας στη Μακεδονία (1904-1908), Ο Μακεδονικός Αγώνας*. Τεύχος Β΄. Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος.

Banks, M. (2005). *Εθνοτισμός, Ανθρωπολογικές κατασκευές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Βούρη, Σ. (1992). *Εκπαίδευση και εθνικισμός στα Βαλκάνια, Η περίπτωση της Βορειοδυτικής Μακεδονίας 1870-1904*. Αθήνα: Παρασκήνιο.

ΓΑΚ., Αρχεία Ν. Φλώρινας, Βιβλιοθήκη Ν. Φλώρινας. (1961). *Στοιχεία Συστάσεως και Εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων, Ν. Φλώρινας*. Αθήνα: Κεντρική Ενώσις Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος.

Γκόλια, Π. (2003). *Η εκπαίδευση των Ελλήνων μαθητών στην ΕΣΣΔ (1917-1938). Προπαγάνδα και ιδεολογική χειραγώγηση*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Cohen, L., Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα.: Έκφραση.

ΔΙΣ: Γενικών Επιτελείον Στρατού. (1979). *Ο Μακεδονικός Αγών και τα εις Θράκην γεγονότα*. Αθήνα: Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού. σ. 181-2.

Δραγούμης, Ι. (2000). *Τα τετράδια του Ίλιντεν*. Πετσίβας Γ. (επιμ.). Αθήνα: Πετσίβα.

- Ζάρρα, Ι. (2004). *Δυο επώνυμοι αγιογράφοι από τη Σαμαρίνα στο ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Κέλλη Φλώρινα*, στο Μ. Παπανικολάου (επιμ.), *Τα Γρεβενά. Ιστορία-Τέχνη-Πολιτισμός*, 2002 (σ. 366-371). Πρακτικά Συνεδρίου. Θεσσαλονίκη-Γρεβενά: Παρατηρητής.
- Ηλιάδου –Τάχου, Σ. (2017). *Τα χρώματα της Βίας στη Δυτική Μακεδονία 1941-1944, Κατοχή-Αντίσταση- Εθνοτικές και Εμφύλιες Συγκρούσεις*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Ιωσηφίδης, Θ., Σπυριδάκης, Μ. (επιμ.) (2006). *Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα: Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων*. Αθήνα: Κριτική.
- Καραβίτης, Ι. (1994). *Ο Μακεδονικός Αγώνας. Απομνημονεύματα*. Πετσίβας Γ. (επιμ.). Αθήνα: Πετσίβα.
- Κολιόπουλος, Ι. (1995). *Λεηλασία Φρονημάτων Β', το Μακεδονικό Ζήτημα στην περίοδο του Εμφυλίου Πολέμου (1945-1949) στη Δυτική Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Κυριαζή, Ν. (2000). *Η Κοινωνιολογική Έρευνα Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*. Β' έκδοση. Αθήνα.: Ελληνικά Γράμματα.
- Κωνσταντοπούλου, Χρ. -Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ. –Γερμανός, Δ. –Οικονόμου, Θ. (επιμ.). (2000). <<εμείς>> και οι <<άλλοι>>, Αναφορά στις Τάσεις και τα Σύμβολα. Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός.
- Κωστόπουλος, Τ. (2000). *Η απαγορευμένη γλώσσα. Κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην Ελληνική Μακεδονία*. Αθήνα: Μαύρη Λίστα.
- Manos, I. (2002). *Visualising culture- Demonstrating identity: Dance performance and identity politics in a border region in northern Greece*. University of Hamburg.
- Μελίσσας, Λ. (2003). *Ήθη και Έθιμα Κέλλης*.
- Μέλλιος, Λ. (1987). *Μηνάς Τσάλκος, Ένας Μακεδονομάχος από την Κέλλη, Μακεδονικός Αγώνας*. Φλώρινα.
- Μιχαηλίδης, Ι., Παπανικολάου, Κ. (επιμ.). (2008). *Αφανείς γηγενείς Μακεδονομάχοι (1903-1913)*. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών-University Studio Press.
- Μιχαηλίδης, Ι. (2003). *Μετακινήσεις Σλαβόφωνων Πληθυσμών (1912-1930), Ο πόλεμος των Στατιστικών*. Αθήνα: Κριτική.
- Μπίκος, Κ. (1995). *Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές: Στάσεις Ελλήνων εκπαιδευτικών απέναντι στην εισαγωγή ηλεκτρονικών υπολογιστών στη Γενική Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδελφών Κυριακή.
- Μπόνης, Κ. (1982). *Η Φλώρινα κατά την Κατοχήν: 1941-1944*. Θεσσαλονίκη.
- Νάκου, Ε. –Γκαζή, Α. (επιμ.). (2015). *Η Προφορική Ιστορία στα Μουσεία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Νήσος.

Νικολούδης Γ. (2002). *Οι Έλληνες Σλαβόφωνοι στη Μακεδονία, η Ιστορία και το Πρόβλημα της Ταυτότητάς τους*. Θεσσαλονίκη: Ιστορία Ηρόδοτος.

Συμπόσιο, *Μακεδονικός Αγώνας* (1987). Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα. σ. 481-485.

Τοντόροφ, Ν. (1986). *Η βαλκανική πόλη 15^{ος}-19^{ος} αιώνας*. Τόμος. Α'. Θεμέλιο.

Τσότσος, Γ. (2011). *Ιστορική γεωγραφία της Δυτικής Μακεδονίας: Το οικιστικό δίκτυο 14^{ος}-17^{ος} αιώνας*. Πειραιάς: Αντ. Σταμούλη.

Παπαναστασίου, Π. (1960). *Θυσιές και αγώνες στην Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη.

Παρασκευοπούλου, Ι. (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τόμος Β'. Αθήνα.

Στεφανίδης, Ι., Βλασίδης, Β., Κωφός, Ε. (επιμ.). (2008). *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο, Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πατάκη.

Thomson, P. (2002). *Φωνές από το Παρελθόν, Προφορική Ιστορία*. Αθήνα: Πλέθρον.

Χρυσοχόου, Α. (1950). *Η Κατοχή εν Μακεδονία. Η δράσις της βουλγαρικής προπαγάνδας*. Τεύχος Α': 1941 και 1942. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

Χρυσοχόου, Α. (1950). *Η Κατοχή εν Μακεδονία. Η δράσις της βουλγαρικής προπαγάνδας*. Τεύχος Β': 1943 και 1944. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

Ζησάκη, Τ., Healey. (1995). *Η εικόνα της Ελλάδας στα βουλγαρικά εγχειρίδια Ιστορίας της κομμουνιστικής και μετακομμουνιστικής περιόδου (Περίοδος 1878-1994). Σχολικά εγχειρίδια Βαλκανικών Χωρών: πρακτικά ημερίδας (17 Μαΐου 1994)*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος αδερφών Κυριακίδη Α.Ε.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Αγγελόπουλος, Γ. (1997). *Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Οι όροι, η εξέλιξη της σημασίας και του περιεχομένου της*. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου, 2018 από: <http://mahabbet.uom.gr/Researchers/Publications/Ethnic.pdf>.

Βαν Μπουσχότεν, Ρίκη (2002). «Δεκαετία του '40: Διαστάσεις της μνήμης σε αφηγήσεις ζωής της περιόδου». *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. Τόμος 107. σ. 136. Ανακτήθηκε στις 30 Ιανουαρίου, 2019, από: <https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/9185/9416>.

«Μακεδόνες Μακεδονομάχοι». (2013, Ιούνιος 30). Ανακτήθηκε στις 10 Απριλίου, 2018 από: <http://thehistoryofgreece.blogspot.com/2013/06/1.html>.

Μελίσσας, Λ. (2014). *Η μητρόπολη Μογλενών και Φλωρίνης μέσα από τα αρχεία της Αντιπροσωπείας και Δημογεροντίας (1907-1913)*. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Τμήμα βαλκανικών, σλαβικών και ανατολικών σπουδών, Θεσσαλονίκη. σ. 22. Ανακτήθηκε

στις 22 Οκτωβρίου, 2018, από:
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/16464/3/MelissasLazarosMsc2014.pdf>.

Μέρτζιου, Κ. (2007). *Μνημεία Μακεδονικής Ιστορίας*. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου, 2019, από:
http://media.ems.gr/ekdoseis/makedoniki_bibliothiki/ekd_makb_mertzios_7.pdf.

Παπαναστασίου, Κ., Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία. Ανακτήθηκε στις 3 Φεβρουαρίου, 2018, από:
<https://eportfoliogr.weebly.com/uploads/2/1/0/4/21044446/methodologia-101-222.pdf>.

Σακκά, Β. (2008). *Προφορική Ιστορία και Σχολείο: Η ιστορία ως βιωμένη εμπειρία και η διδακτική της αξιοποίηση*. Ανακοίνωση στο συνέδριο ΣΕΦΚ-ΠΕΦ, 3-4 Οκτωβρίου 2008. Λεμεσός. Ανακτήθηκε στις 8 Μαρτίου, 2019, από:
https://www.academia.edu/904000/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%97_%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CF%89%CF%82_%CE%B2%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7_%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B7_%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%BC%CE%BD%CE%AE%CE%BC%CE%B7.

Σεξέρ, Χ. *Μια έρευνα σχετικά με τα τσιφλίκια του Τεπελενλή Αλή πασά*. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου, 2018, από: <http://www.eie.gr/nhrf/institutes/inr/instr-studiorumbalk/tsiflikia.htm>.

Σολάκη, Α. & Βαμβακίδου, Ι. (2013). *Μετονομασίες οικισμών στην περιοχή της Φλώρινας στις αρχές του 20ού αιώνα: ιστορικές αναγνώσεις*. Ανακτήθηκε στις 5 Νοεμβρίου, 2018 από: <http://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/5864>.

Σχινάς, Ν. (1886). *Οδοιπορικές σημειώσεις Μακεδονίας, Ηπείρου, Νέας Οροθετικής Γραμμής και Θεσσαλίας*. Αθήνα: Τύποις «Messenger d' Athenes». σ. 364. Ανακτήθηκε στις 21 Νοεμβρίου, 2018 από: <http://digital.lib.auth.gr/record/126639/files/4.pdf?version=1>.

«Στα βήματα ενός πρέσβη της Βενετίας το 1591». (2017, Μάρτιος 1). Ανακτήθηκε 20 Ιουλίου, 2018, από: <https://sivenas.wordpress.com/2017/03/01/%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%B2%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%AD%CF%83%CE%B2%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B2%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF-1/>.

«Ταυτότητα και ετερότητα στα Βαλκάνια». Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου, 2019 από:
<http://ls.balkan.uowm.gr/documents/%CE%92%CE%933.pdf>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

- 7.2. Παντελής Γ., 43 ετών, 2.9.2018 (Αντρας)
- 7.3. Σταύρος Γ., 46 ετών, 26.8.2018 (Αντρας)
- 7.4. Βασιλική Γ., 36 ετών, 24.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.5. Ζαχαρούλα Τ., 19 ετών, 2.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.6. Κυριακή Σ., 38 ετών, 6.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.7. Δέσποινα Ν., 20 ετών, 28.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.8. Θωμαή Ρ., 57 ετών, 24.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.9. Ευάγγελος Ε., 31 ετών, 16.10.2108 (Αντρας)
- 7.10. Βασίλης Ρ., 28 ετών, 16.10.2018 (Αντρας)
- 7.11. Δημήτρης Γ., 38 ετών, 5.10.2018 (Αντρας)
- 7.12. Δημήτρης Ρ., 36 ετών, 26.8.2018 (Αντρας)
- 7.13. Θεόδωρος Ν., 20 ετών, 31.10.2018 (Αντρας)
- 7.14. Παντελής Ν., 23 ετών, 28.9.2018 (Αντρας)
- 7.15. Παντελής Ρ., 27 ετών, 15.10.2018 (Αντρας)
- 7.16. Παύλος Ν., 21 ετών, 30.8.2018 (Αντρας)
- 7.17. Ευάγγελος Ρ., 38 ετών, 29.9.2018 (Αντρας)
- 7.18. Συπιδίας Π., 23 ετών, 11.10.2018 (Αντρας)
- 7.19. Ανώνυμη, 27 ετών, 7.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.20. Ασπασία Ρ., 36 ετών, 22.8.2018 (Γυναίκα)

- 7.21. Βαλάντω Λ., 35 ετών, 31.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.22. Βάσω Σ., 19 ετών, 19.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.23. Ευδοξία Ρ., 22 ετών, 23.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.24. Μαρία Λ., 23 ετών, 30.9.2018 (Γυναίκα)
- 7.25. Μαρίνα Ρ., 24 ετών, 23.9.2018 (Γυναίκα)
- 7.26. Ανδρονίκη Ρ., 33 ετών, 23.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.27. Ειρήνη Ν., 36 ετών, 3.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.28. Ελένη Σ., 38 ετών, 22.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.29. Γιώργος Γ., 43 ετών, 6.10.2018 (Αντρας)
- 7.30. Πέτρος Ε., 55 ετών, 2.10.2018 (Αντρας)
- 7.31. Σωκράτης Ε., 56 ετών, 18.8.2018 (Αντρας)
- 7.32. Μιχάλης Κ., 57 ετών, 28.9.2018 (Αντρας)
- 7.33. Νικόλαος Γ., 46 ετών, 8.10.2018 (Αντρας)
- 7.34. Δημήτρης Σ., 58 ετών, 4.10.2018 (Αντρας)
- 7.35. Αθανάσιος Τ. 48 ετών, 30.9.2018 (Αντρας)
- 7.36. Βαλάντης Τ., 42 ετών, 27.8.2018 (Αντρας)
- 7.37. Ευάγγελος Τ., 55 ετών, 30.8.2018 (Αντρας)
- 7.38. Θωμάς Τ., 57 ετών, 30.9.2018 (Αντρας)
- 7.39. Ειρήνη Τ., 58 ετών, 14.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.40. Τριάδα Λ., 40 ετών, 16.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.41. Μαρία Σ., 43 ετών, 17.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.42. Λίτσα Ν., 57 ετών, 8.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.43. Πολυξένη Ρ., 57 ετών, 12.12.2018 (Γυναίκα)

- 7.44. Αναστασία Φ., 47 ετών, 5.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.45. Σουλτάνα Κ., 46 ετών, 1.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.46. Ελένη Σ., 55 ετών, 18.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.47. Μελπομένη Τ., 46 ετών, 8.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.48. Φανή Π., 41 ετών, 3.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.49. Βασίλης Κ., 86 ετών, 29.8.2018 (Άντρας)
- 7.50. Λάζαρος Η., 63 ετών, 15.10.2018 (Άντρας)
- 7.51. Μεθόδιος Η., 77 ετών, 13.10.2018 (Άντρας)
- 7.52. Νίκος Λ., 74 ετών, 29.8.2018 (Άντρας)
- 7.53. Θεόδωρος Ν., 72 ετών, 10.8.2018 (Άντρας)
- 7.54. Παρίσης Σ., 85 ετών, 19.7.2018 (Άντρας)
- 7.55. Νικόλαος Ρ., 94 ετών, 1.9.2018 (Άντρας)
- 7.56. Σταύρος Γ., 68 ετών, 3.10.2018 (Άντρας)
- 7.57. Σταύρος Τ., 68 ετών, 19.7.2018 (Άντρας)
- 7.58. Παντελής Τ., 79 ετών, 26.8.2018 (Άντρας)
- 7.59. Αναστασία Σ., 87 ετών, 30.8.2018 (Γυναίκα)
- 7.60. Αφροδίτη Η., 60 ετών, 14.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.61. Ειρήνη Μ., 77 ετών, 14.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.62. Ελευθερία Σ., 67 ετών, 15.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.63. Ευδοξία Ρ., 88 ετών, 6.10.2108 (Γυναίκα)
- 7.64. Ζαχαρούλα Π., 74 ετών, 17.10.2018 (Γυναίκα)
- 7.65. Μαρία Ρ., 77 ετών, 26.9.2018 (Γυναίκα)
- 7.66. Μελπομένη Ν., 85 ετών, 19.7.2018 (Γυναίκα)

7.67. Βασιλική Μ., 81 ετών, 27.8.2018 (Γυναίκα)

7.68. Ανώνυμη, 67 ετών, 10.8.2018 (Γυναίκα)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Όνοματεπώνυμο:

Ημερομηνία:

Ηλικία:

Φύλο:

Μόρφωση:

Επάγγελμα:

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Όνοματεπώνυμο: Παντελής Γ.

Ημερομηνία: 2.9.2018

Ηλικία: 43

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οδηγός

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα δημοτικό Κέλλη, Βεύη Γυμνάσιο και Σχολή Μαθητείας ΟΑΕΔ.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή η εκπαίδευση, εμείς δε διαβάζαμε. Αν δεν υπάρχει σχολείο, δεν μπορεί να υπάρξει και κοινωνία.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι έκαναν τη δουλειά τους καλά, σωστά.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Πήγα ένα διάστημα στο σύλλογο του χωριού, αλλά δε θυμάμαι αν είχε κάποιο όνομα. Πήγα γιατί ήθελα να μάθω χορό και τα κατάφερα.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Μου αρέσει μια η ορχήστρα που λέγεται «Μακεδονικό Μεράκι Γιαννιτσών» και όπου παίζουν πάω και τους βλέπω. Τα πανηγύρια είναι καθιερωμένα. Είναι ωραία, επειδή έρχονται οι νέοι κοντά στην παράδοση, στα ήθη και τα έθιμα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Οι πρόπαππούδες μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν κάτι τραγικό, καταστροφή για τον τόπο μας.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας εννοείται.*

Όνοματεπώνυμο: Σταύρος Γ.

Ημερομηνία: 26.8.2018

Ηλικία: 46

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Γεωργοκτηνοτρόφος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Το δημοτικό και το γυμνάσιο. Ήταν δύσκολο, δεν είχαμε λεφτά να σπουδάσουμε, φτώχεια είχε. Τρώγαμε ζύλο, επειδή δεν ξέραμε γράμματα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Το σχολείο είναι καλό γιατί μαθαίνεις γράμματα. Τα γράμματα είναι ωραία. Στο σχολείο όταν μιλούσαμε βουλγάρικα, έτσι τα λέγανε, τρώγαμε ζύλο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, αλλά κάποιοι χτυπούσαν. Και σαν άνθρωποι ήταν καλοί. Εμείς είχαμε φόβο στη ψυχή μας, αλλά μας περνούσε, όταν βγαίναμε από την πόρτα του σχολείου.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Στα πανηγύρια είμαι πρώτος. Μου αρέσουν όλα τα τραγούδια και ελληνικά και μακεδονικά. Παλιά δε μας άφηναν να χορεύουμε μακεδονικά, αλλά και πολλή ελευθερία δεν κάνει. Ότι ξέρεις είναι καλό. Όπως μαθαίνουμε Αγγλικά, έτσι ελεύθερα έπρεπε να είναι και με τα Μακεδονικά. Τα πανηγύρια είναι καλά, αφού εκεί χορεύεις κάθε είδος χορού.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά, Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν είναι καλό να σκοτώνονται έτσι αδέρφια, ο ένας στο Μακεδονικό και ο άλλος στο Ελληνικό.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Βασιλική Γ.

Ημερομηνία: 24.8.2018

Ηλικία: 36 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Οικιακά

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη Έπρεπε να συνεχίσω. Τότε ήταν δύσκολη επειδή ήταν το πρόβλημα της μετακίνησης και για αυτό δεν συνέχισα. Τώρα υπάρχουν ευκολίες.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση απαραίτητη γιατί εξελίσσει τον άνθρωπο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Στο δημοτικό ήταν όλοι άψογοι. Πολύ καλοί, ευχάριστοι, μεταδοτικοί και στο Γυμνάσιο ήταν*

καλοί αλλά λίγο πιο αυστηροί.

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Παλιά, στο σύλλογο του χωριού. Μου άρεσε που ήμασταν μαζί με τις φίλες μου και μας καλούσαν σε άλλα χωριά να δείξουμε τη δουλειά μας.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, κυρίως στο χωριό. Τα πανηγύρια είναι ωραία γιατί συναναστρέφεσαι με κόσμο και μαθαίνεις άλλες παραδόσεις.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονικά. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν ξέρω στον Εμφύλιο, αλλά στον Ελληνοϊταλικό είχα και τους δυο μου παππούδες.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν υπάρχει κάτι χειρότερο για μια κοινωνία. Καταστροφικός με μια λέξη.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Ελληνίδα.

Όνοματεπώνυμο: Ζαχαρούλα Τ.

Ημερομηνία: 2.10.2018

Ηλικία: 19

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Μαθήτρια

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό και νηπιαγωγείο Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και λύκειο Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι χάλια, γιατί οι καθηγητές είναι αδιάφοροι. Η εκπαίδευση οφείλει να καλλιεργεί τον άνθρωπο, του προσφέρει γνώσεις, αλλά το πρόβλημα είναι η αδιαφορία των καθηγητών και όχι μόνο. Φταίμε και εμείς οι μαθητές.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *...οι καθηγητές είναι αδιάφοροι... το πρόβλημα είναι η αδιαφορία των καθηγητών και όχι μόνο, φταίμε και εμείς οι μαθητές.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Συμμετέχω στους Ακρίτες Κέλλης, γιατί μου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, φυσικά. Είναι καλά τα πανηγύρια, ειδικά όταν γίνονται για φιλανθρωπικό σκοπό. Επίσης, προάγονται τα ήθη και τα έθιμα και ταυτόχρονα διασκεδάζει και ο κόσμος.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά και ντόπια αλλά μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο προπάππος μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Αρνητική η λέξη από μόνη της. Ήταν απαίσιο να μαλώνουν οικογένειες. Δεν υπάρχει καλύτερο από την ειρήνη και την ελευθερία.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Κυριακή Σ.

Ημερομηνία: 6.10.2018

Ηλικία: 38 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Οικιακά

Α)Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό και νηπιαγωγείο Κέλλη και γυμνάσιο Βεύη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση τώρα έχει αλλάξει με αυτά τα φροντιστήρια. Δεν είναι και τόσο καλή. Μέτρια θα την έλεγα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν κάπως υπεύθυνοι, τώρα έχουν τα φροντιστήρια και αδιαφορούν για τα σχολεία.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι πηγαίνω, καλά είναι να υπάρχουν τα πανηγύρια. Σε αυτά βλέπεις αυτούς που θέλεις να δεις καιρό.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Γαλλικά, όπως κάποιοι αποκαλούν τα ντόπια τελευταία. Ντόπια, καλέ. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα τον θείο μου τον Κυριάκο. Τον είχαν αρπάξει και τον σκότωσαν με πολλές μαχαιριές μέσα σε ένα τσουβάλι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Τότε οι άνθρωποι έζησαν την απόλυτη δυστυχία.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Δέσποινα Ν.

Ημερομηνία: 28.8.2018

Ηλικία: 20 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Βοηθός Γεωπόνου

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Μέχρι τετάρτη δημοτικού στην Κέλλη, γυμνάσιο και λύκειο Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή η εκπαίδευση, αφού προσφέρει μόρφωση.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές ήταν κακοί. Δεν έδιναν το κίνητρο να διαβάσουν.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, μου αρέσει να βλέπω και να χορεύω παραδοσιακούς χορούς.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Καμία.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν γνωρίζω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ένα χωριό χωρισμένο στα δυο, μόνο κακό προσφέρει.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Θωμάη Ρ.

Ημερομηνία: 24.10.2018

Ηλικία: 57 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό και νηπιαγωγείο στην Κέλλη, γυμνάσιο δεύτερης ευκαιρίας και Λύκειο Νυχτερινό.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση για τον άνθρωπο είναι τροφή του μυαλού και της ψυχής. Αν και στις μέρες μας έχει υπάρξει κάποια πρόοδος στον τομέα αυτό, κινδυνεύει να χαθεί το νόημά της, γιατί φορτώνουν τα παιδιά με πολύ υλικό για το σπίτι. Παλιά έχω την εντύπωση ότι τα πράγματα ήταν πιο κατανοητά, πλέον ασχολούμαστε με πολλά και χάνεται το νόημα. Δεν είναι όπως θα έπρεπε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι, ε, προσπαθούν... Ούτε καλοί ούτε κακοί. Προσπαθούν να προσαρμοστούν με τις εξελίξεις, αφού τα πράγματα κάθε μέρα αλλάζουν και τρέχουν να προσαρμοστούν.*

B) Πολιτισμός

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Συμμετείχα στους Ακρίτες, γιατί μου αρέσει ο χορός και γιατί θέλω να διατηρήσουμε τα ήθη και τα έθιμα και να συνεχιστούν από γενιά σε γενιά.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, παντού συμμετέχω. Είναι ωραία τα πανηγύρια, δίνει ζωή στο χωριό.*

Γ) Γλώσσα

Ποια η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Την ντόπια γλώσσα, που έμαθα από τους παππούδες. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς μου, τον είχαν πάρει οι αντάρτες. Την πρώτη φορά γλίτωσε, όταν ντύθηκε γυναίκα με ρούχα γυναίκας και κρύφτηκε σε έναν αχυρώνα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν συμφωνώ να σκοτώνεται αδερφός με αδερφό. Γενικά ο πόλεμος ήταν απαίσιος. Δε λογαριάζουν την ανθρώπινη ψυχή. Όλα συμφέροντα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ευάγγελος Ε.

Ημερομηνία: 16.10.2108

Ηλικία: 31 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Ηλεκτροτεχνίτης

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι, μέχρι το δημοτικό στην Κέλλη, μετά Βεύη γυμνάσιο, γενικό λύκειο Φλώρινα και ΟΑΕΔ στο τμήμα των ηλεκτρολόγων.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση δεν είναι και η καλύτερη, αφού βασίζεται στα φροντιστήρια. Έχει διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο, που τα παιδιά που δε έχουν οικονομική άνεση, δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τα παιδιά των φροντιστηρίων. Η εκπαίδευση δεν παρέχεται από το σχολείο αλλά από τα φροντιστήρια. Ακόμα και στο θέμα της ξένης γλώσσας χρειάζεται να πληρώσεις για να πάρεις την πιστοποίηση. Το σύστημα της εκπαίδευσης γενικά είναι λάθος.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Προσπαθούν αλλά και αυτοί έχουν προσαρμοστεί στα δεδομένα. Μετριότητα και αδιαφορία από πολλούς θα έλεγα.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι, δεν είμαι άνθρωπος που ασχολείται με την παράδοση.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Όχι. Δεν είμαι αντίθετος, απλά δεν είναι κάτι που ευχαριστεί εμένα. Ωστόσο, χαίρομαι που διασκεδάζει ο κόσμος.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικα, καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δε γνωρίζω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν ένα τραγικό λάθος. Δεν υπήρχε λογική πίσω από αυτόν τον πόλεμο. Αδιανόητο να σκοτώνονται αδέρφια ως εχθροί.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Βασίλης Ρ.

Ημερομηνία: 16.10.2018

Ηλικία: 28 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: ΙΕΚ

Επάγγελμα: Φυσικοθεραπευτής

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, ενιαίο λύκειο Φλώρινας και ΙΕΚ Φυσικοθεραπείας*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Μέτρια η εκπαίδευση, προς το κακή.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Μέτριοι οι δάσκαλοι. Είχα δασκάλους που ενδιαφερόντουσαν για την πρόοδό σου και άλλοι που περνούσαν απλά την ώρα τους.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι σαν εθελοντής. Βοηθούσα στη διοργάνωση στους Ακρίτες, ήθελα απλά να βοηθήσω τους φίλους μου που είναι μέλη του χορευτικού.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικη διάλεκτο. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο προπάππος μου και είχε τον χειρότερο θάνατο. Ήταν πρόεδρος την περίοδο εκείνη και το πλήρωσε ακριβά. Τον έβαλαν σε ένα τσουβάλι και τον μαχαίρωναν.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Κακώς έγινε σίγουρα. Οι αντάρτες ήταν θύματα της προπαγάνδας και προδότες του έθνους.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας; Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας από Μακεδονία.*

Όνοματεπώνυμο: Δημήτρης Γκ.

Ημερομηνία: 5.10.2018

Ηλικία: 38 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Ελεύθερος Επαγγελματίας

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Βέβαια, νήπια και δημοτικό στην Κέλλη και γυμνάσιο Βεύη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση ήταν και είναι καλή.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν αδύναμοι, δεν μπορούσαν να επιβληθούν, ήμασταν ζωνοί σαν γενιά. Τώρα όμως χτυπάω το κεφάλι μου.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, στο σύλλογο του χωριού, για να προσφέρω διασκέδαση στον κόσμο.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, ανυπομονώ να έρθει το ετήσιο πανηγύρι του χωριού. Είναι τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, ο κόσμος διασκεδάζει με τα πανηγύρια.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ντόπια.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν μπορώ να έχω άποψη για κάτι που δεν έζησα. Φαντάζομαι ήταν κάτι το τραγικό.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνόπουλο, Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Δημήτρης Ρ.

Ημερομηνία: 26.8.2018

Ηλικία: 36 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οδηγός

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι, δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο στη Βεύη και λύκειο Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η μόρφωση είναι καλή. Οι άνθρωποι πρέπει να μορφώνονται για να αποκτήσουν τα εφόδια για το μέλλον τους. Να μπορεί να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες της ζωής.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Καλοί... Έξυπνοι και μορφωμένοι άνθρωποι κατά ένα μεγάλο ποσοστό.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, ως θεατής. Τα πανηγύρια είναι απαραίτητα για τις τοπικές κοινωνίες. Χωρίς αυτά κινδυνεύουν τα ήθη και τα έθιμά μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα, τον παππού μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ταλαιπωρία, φτώχεια, πείνα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Θεόδωρος Ν.

Ημερομηνία: 31.10.2018

Ηλικία: 20 ετών

Φύλο: Αντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Μηχανικός Αυτοκινήτων

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι. Δημοτικό Κέλλη, Γυμνάσιο Βεύη, Φλώρινα ΕΠΑΛ.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή η εκπαίδευση, χρειάζεται στη ζωή ενός ανθρώπου.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, εμείς δεν είχαμε το μυαλό μας στο διάβασμα, το είχαμε στον καφέ.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Δεν συμμετείχα ποτέ.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, δεν έχω αφήσει πανηγύρι. Πρέπει να γίνονται, μαζεύεται ο κόσμος, περνάει ωραία και μαζεύει λεφτά ο σύλλογος, για να μπορούν να γίνονται. Συνεχίζουν την παράδοση.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Την προγιαγιά μου. Την είχαν πάρει οι αντάρτες αλλά τους ξέφυγε.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν ήταν καλό, μάλλον οι άνθρωποι μεταξύ τους, δεν είχαν να φάνε. Μάλλον αδέρφια.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Παντελής Ν.

Ημερομηνία: 28.9.2018

Ηλικία: 23 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Ηλεκτροτεχνίτης

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, λύκειο γενικό και ΟΑΕΔ*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Προσφέρει γνώσεις, είναι απαραίτητη στη ζωή ενός ανθρώπου.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι κάνουν τη δουλειά τους καλά.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Συμμετείχα 6 μήνες στους Ακρίτες Κέλλης και στον αθλητικό, Απόλλων. Ήθελα να μάθω να χορεύω.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Στα πανηγύρια πηγαίνω για το φαγητό. Μου προσφέρουν χορό, διασκέδαση. Τα πανηγύρια είναι τα ήθη και τα έθιμά μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά, ποια είναι;*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά, καλά και Ντόπια, πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν ξέρω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν κάτι κακό, σκοτώθηκε άδικα ο κόσμος.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Έλληνας.

Όνοματεπώνυμο: Παντελής Ρ.

Ημερομηνία: 15.10.2018

Ηλικία: 27 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Πανεπιστήμιο

Επάγγελμα: Γυμναστής

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Στο δημοτικό σχολείο Κέλλης, γυμνάσιο Βεύη, λύκειο Φλώρινα και πανεπιστήμιο Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού στη Θεσσαλονίκη.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Άσχημη εικόνα και για την εκπαίδευση.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- Άσχημη εικόνα... και για τους δασκάλους, με μικρές εξαιρέσεις. Θα τους αξιολογούσα με 4/10 με άριστα το 10.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Όχι, δεν μου κέντρισε ποτέ το ενδιαφέρον, μόνο σε αθλητικό. Σε αρκετούς, και εδώ στο χωριό στο Απόλλων.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Όχι, σπάνια. Δεν πιστεύω ότι προάγουν τον πολιτισμό μας, θεωρώ πως γίνονται καθαρά για οικονομικούς λόγους, για να τα οικονομήσει κάποιος και όχι για να συμβάλουν στον πολιτισμό.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν γνωρίζω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Τώρα ζούμε ένα δεύτερο Εμφύλιο, ψυχολογικό. Η ανεργία και η φτώχεια προκαλεί καταστροφικά συναισθήματα και σκέψεις για τον πλησίον μας. Ήταν και είναι πληγή για το Έθνος.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Παύλος Ν.

Ημερομηνία: 30.8.2018

Ηλικία: 21 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Μάγειρας

Α)Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι. Δημοτικό Σχολείο Κέλλης μέχρι πέμπτη δημοτικού, έπειτα στο 1ο δημοτικό σχολείο Φλώρινας και στο 2ο γυμνάσιο. Συνέχισα στο ΕΠΑΛ και τέλος στο ΕΠΑΣ μαθητείας ΟΑΕΔ με ειδικότητα μάγειρα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση χρήσιμη αν και έχει κάποια κενά που χρειάζονται αλλαγές.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Δεν είναι όλοι οι δάσκαλοι ικανοί για να είναι καθηγητές και βλέπω μια μετριότητα. Οι καθηγητές είναι αυτοί που δίνουν ερεθίσματα στα παιδιά να αγαπήσουν το διάβασμα και πρέπει να είναι πιο προσεκτικοί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Συμμετείχα ως χορευτής στους Ακρίτες Κέλλης. Ήθελα να μάθω παραδοσιακούς χορούς και να δείξω το ταλέντο μου.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Βεβαίως, τα λατρεύω. Είναι παραδοσιακό έθιμο που γίνεται για να διασκεδάσει ο κόσμος, να ζωντανέψει το χωριό. Επίσης, τα πανηγύρια γίνονται το καλοκαίρι, την εποχή που έρχονται οι άνθρωποι μας από την ξενιτιά και έτσι με τα πανηγύρια έρχονται κοντά στα ήθη και έθιμα που νοσταλγούν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικα, δεν μιλάω όμως, μόνο τα καταλαβαίνω και για αυτόν τον λόγο θα έλεγα καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν ξέρω, δεν έχω ακούσει κάτι.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Ήταν μια άθλια κατάσταση που έζησε το χωριό μας με πείνα, ζύλο, σκοτωμούς και ταλαιπωρία, κάτι που δεν θα ήθελε κανένας μας να ζήσει.

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Έλληνας, γνήσιος απόγονος του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Όνοματεπώνυμο: Ευάγγελος Ρ.

Ημερομηνία: 29.9.2018

Ηλικία: 38 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Δημόσιος Υπάλληλος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Νηπιαγωγείο και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και νυχτερινό λύκειο Φλώρινας και ΟΑΕΔ με ειδικότητα μηχανικού.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Η εκπαίδευση είναι ανύπαρκτη, υπάρχει αδιαφορία από τους καθηγητές, καθώς βασίζονται στα φροντιστήρια.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι προσπαθούν αλλά υπάρχουν και αυτοί που αδιαφορούν. Μέτρια η κατάσταση.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι σε πολιτιστικό, σε αθλητικό. Στο σύλλογο του χωριού Απόλλων Κέλλης, γιατί ήθελα να ασχοληθώ με το ποδόσφαιρο, να κάνω καριέρα.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Δε θα το έλεγα, σπάνια . Συμβάλλουν στον τόπο, προσφέρουν στην παράδοση.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά λίγα και αυτή που μιλάμε, την ντόπια, αυτή όμως πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Από ότι έχω ακούσει, μάλωναν μεταξύ τους αδέρφια χωρίς να ξέρουν το λόγο.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Συπιδίας Π.

Ημερομηνία: 11.10.2018

Ηλικία: 23 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: ΤΕΙ

Επάγγελμα: Φοιτητής

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, λύκειο Φλώρινας και ΤΕΙ Κοζάνη*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση ελλιπής, στείρα μάθηση. Η δομή όλου του συστήματος δεν είναι λειτουργική και δεν προσφέρει ουσιαστική γνώση.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Το επίπεδο των δασκάλων είναι καλό, η πλειοψηφία έχει τις σωστές βάσεις.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Καμιά φορά, δε μου αρέσει ο χορός και γενικά όλα αυτά τα πολιτιστικά με αφήνουν αδιάφορο.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Σαν θεατής, όχι σαν διοργανωτική επιτροπή. Είναι καλό επειδή έχει κόσμο, είναι ένα γεγονός για να ξοδέψει χρήμα ο κόσμος, να κινηθεί η αγορά. Προσωπική μου άποψη είναι ότι έχει χαθεί το πραγματικό νόημα που είναι η παράδοση.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά. Πολύ καλά και ένα είδος σλαβικού ιδιώματος, σλαβικό ιδιωματοισμό. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο πρόπαππούς και ο αδερφός του. Ήταν με τον εθνικό στρατό αλλά τους άρπαξαν οι αντάρτες, αλλά ξέφυγε και παραδόθηκε, παραχωρώντας δήλωση μετανοίας.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο πιο αιματηρός πόλεμος στη νεότερη ιστορία της Ελλάδας, ουσιαστικά αποτέλεσε τη βάση για το σκοταδισμό που θα ακολουθούσε τις επόμενες δεκαετίες, διώξεις σε βάρος Ελλήνων, λόγω πολιτικών πεποιθήσεων που οδήγησαν το κράτος πίσω.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Ανώνυμη

Ημερομηνία: 7.10.2018

Ηλικία: 27 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Πανεπιστήμιο

Επάγγελμα: Υπάλληλος Γραφείου

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα νήπια και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, λύκειο Φλώρινα και πανεπιστήμιο.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι ότι πιο όμορφο για τους ανθρώπους. Συμβάλλει και διαμορφώνει προσωπικότητες. Παρέχει αξίες και αρχές. Προσφέρει όλα αυτά που θα χρειαστεί ο άνθρωπος, ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει και να γίνει ένας ικανός και άξιος πολίτης. Ωστόσο, θα χαρακτηρίζα ελλιπή την εκπαίδευση και ελλιπέστατο το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι είναι ικανοί, υπάρχουν άνθρωποι που προσφέρουν πραγματικό έργο. Ωστόσο, πιστεύω πως οι δάσκαλοι έχουν μείνει στάσιμοι και έχουν επαναπαυτεί στη θεσούλα τους. Θεωρώ πως από τη στιγμή που είσαι εν ενεργεία δάσκαλος πρέπει να συμβαδίζεις με την εποχή και τις ανάγκες της και αυτό θεωρώ πως δεν υπάρχει στην ελληνική εκπαίδευση και πραγματικότητα. Λείπει η συνεχή εγρήγορση.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Πλέον όχι, αλλά κατά την εφηβική ηλικία και μάλιστα με πολύ ζήλο και πάθος. Ήμουν μέλος στους Ακρίτες Κέλλης και αυτό γιατί λατρεύω την παράδοση και τον παραδοσιακό χορό.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Τα πανηγύρια προβάλλουν ένα κομμάτι της ιστορίας κάθε τόπου, τα ήθη και τα έθιμα κάθε περιοχής. Ωστόσο, θεωρώ πως σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνάν ορισμένοι τα όρια και χάνεται το πραγματικό νόημα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά. Πολύ καλή.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, ήταν ο αδερφός της γιαγιάς μου. Δυστυχώς, σκοτώθηκε εκεί.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Θεωρώ πως όλα έγιναν στο βωμό των πολιτικών σκοπιμοτήτων και ο λαός ήταν θύμα δυστυχώς. Ο πόλεμος στην πιο άγρια μορφή του.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ασπασία Ρ.

Ημερομηνία: 22.8.2018

Ηλικία: 36 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Οικιακά

Επάγγελμα: Λύκειο

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και ΤΕΕ Φλώρινας.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Απαραίτητο το σχολείο για να αποκτήσεις γνώσεις και εφόδια για το μέλλον.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, νοιάζονταν για την πρόοδο μας. Ήθελαν να προοδεύσουμε, να προχωρήσουμε. Είμαι ευχαριστημένη.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ήμουν στο χορευτικό του χωριού ως μέλος. Μου αρέσει ο χορός, οι ελληνικοί, παραδοσιακοί χοροί.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Παλιότερα συμμετείχα και στη διοργάνωση, πλέον απλά βγαίνω και διασκεδάζω. Επίσης, μου αρέσει να βλέπω και τα χορευτικά άλλων περιοχών και να μαθαίνουμε τα ήθη και τα έθιμά τους.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια, ε, καλούτσικα.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν ξέρω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ότι πιο σκληρό έζησαν οι άνθρωποι εκείνα τα χρόνια. Κακό.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Βαλάντω Λ.

Ημερομηνία: 31.8.2018

Ηλικία: 35 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και λύκειο Φλώρινας.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Όσο πάει και χειρότερο. Χρήσιμη η εκπαίδευση...*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

... το σύστημα επηρεάζει αρνητικά τη δράση των δασκάλων. Αν λειτουργούσαν αλλιώς, θα είχε μεγαλύτερη απόδοση το έργο της.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, στο παρελθόν, το 1995, στο σύλλογο του χωριού. Συμμετείχαν φίλες και φίλοι, συμμετείχα και εγώ. Αλλά παρόλα αυτά μου άρεσε ο χορός.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, ως θεατής. Μου αρέσουν είναι καλά για έναν τόπο. Διασκεδάζει ο κόσμος.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονικά, πολύ καλά, αλλά δεν γνωρίζω γραφή.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, παππούδες.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Και μόνο που ακούω πόλεμος, αρνητικά συναισθήματα με κατακλύζουν.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Βάσω Σ.

Ημερομηνία: 19.8.2018

Ηλικία: 19 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Πανεπιστήμιο

Επάγγελμα: Φοιτήτρια

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, 3ο γενικό λύκειο Φλώρινας και πανεπιστήμιο στην Κέρκυρα.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Η εκπαίδευση είναι ελλιπής και ωθεί τα παιδιά στα φροντιστήρια. Δεν υπάρχουν εργαστήρια, καθηγητές εξειδικευμένοι, δραστηριότητες που δίνουν κίνητρα.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- Οι δάσκαλοι είναι ελάχιστοι που ενδιαφέρονται πραγματικά για τα παιδιά, δεν προσφέρουν ερεθίσματα μάθησης.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Όχι.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Σε πανηγύρια πηγαίνω, μου αρέσει να συμμετέχω, ωστόσο, δεν είμαι ενεργή ως προς το χορό.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Ελληνικά.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Αγγλικά, Καλά.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Είχα, τον αδερφό του προπάππου μου.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Σίγουρα ο πόλεμος σαν λέξη έχει αρνητική χροιά, πόσο μάλλον ο Εμφύλιος που διχάζεται η χώρα και οι οικογένειες. Τον θεωρώ χειρότερο από τον πόλεμο μεταξύ δυο χωρών.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ευδοξία Ρ.

Ημερομηνία: 23.8.2018

Ηλικία: 22 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Μέχρι λύκειο. Δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο στη Βεύη και λύκειο στο 1ο Επάλ*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Χρήσιμη η εκπαίδευση γιατί μας βοηθάει να αποκτήσουμε γνώσεις και τα εφόδια που χρειαζόμαστε για το μέλλον.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί και μας φερόντουσαν καλά. Μας μάθαιναν αυτά που έπρεπε, εμείς δε διαβάζαμε.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, πάω και βλέπω τα χορευτικά. Μου αρέσουν οι παραδοσιακοί χοροί. Είναι ωραία, χαζεύεις, περνάει ευχάριστα η ώρα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Όχι.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Η γιαγιά και ο παππούς. Η γιαγιά μου ήταν αντάρτισσα, διμιρίτισσα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν τα έζησα, δεν ξέρω. Από ότι έχω ακούσει, δύσκολα χρόνια φτώχειας.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Μαρία Λ.

Ημερομηνία: 30.9.2018

Ηλικία: 23 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: ΙΕΚ

Επάγγελμα: Βρεφονηπιοκόμος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό και νήπια Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και λύκειο Φλώρινα. Σπούδασα ΙΕΚ Ιωάννινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση ελλιπής, αλλά ότι μπορούν σαν κράτος κάνουν.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι καλοί.*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Συμμετείχα στους Ακρίτες Κέλλης, πλέον όχι. Συμμετείχα για να κάνω το χόμπι μου.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, είναι ένας τρόπος δημιουργικός για να περνάω ευχάριστα το χρόνο μου με τους φίλους μου. Επίσης, έτσι ερχόμαστε κοντά στα ήθη και τα έθιμά μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά. Καλά, σε επίπεδο lower.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Η προγιαγιά μου, την οποία έχασα πρόσφατα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Οι άνθρωποι δεν είχαν κάποια μόρφωση και εύκολα χειραγωγούνταν. Ο πόλεμος δεν ήταν η λύση.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, φοβάμαι να πω κάτι άλλο γιατί θα με περάσουν για Σκοπιανή.*

Όνοματεπώνυμο: Μαρίνα Ρ.

Ημερομηνία: 23.9.2018

Ηλικία: 24 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Άνεργη

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νηπιαγωγείο και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεΐη και ΕΠΑΛ Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Δεν ήταν και τόσο καλή, ελλιπή θα την έλεγα, υστερεί σε πολλά θέματα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Μετρημένοι οι καθηγητές που έκαναν καλά τη δουλειά τους.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Συμμετείχα στο σύλλογο του χωριού, Ακρίτες Κέλλης. Μου αρέσει ο χορός.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Ναι, μου αρέσουν πάρα πολύ, χορεύουμε, διασκεδάζουμε και περνάμε καλά. Στα μέρη μας γίνονται συνεχώς, όλο το καλοκαίρι έχει πανηγύρια και οι νέοι τα προτιμούν.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Ελληνικά.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Τα αγγλικά καλά, αλλά και ντόπια μέτρια. Δεν μπορώ να συνεννοηθώ, γιατί δε με άφηνε η μαμά να μιλάω. Αυτή όταν ήταν μικρή ήξερε μόνο ντόπια και ταλαιπωρήθηκε πολύ στο σχολείο και δεν ήθελε να περάσω τα ίδια.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν έχει τύχει να ακούσω κάτι για αυτό.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Εγώ θέλω να υπάρχει ειρήνη και να είναι ο κόσμος ελεύθερος.

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Νιώθω Ελληνίδα, δεν έχω θέμα με κανέναν, δεν είμαι ρατσίστρια, όλοι είναι άνθρωποι.

Ονοματεπώνυμο: Ανδρονίκη Ρ.

Ημερομηνία: 23.8.2018

Ηλικία: 33 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό σχολείο Κέλλης, γυμνάσιο Βεύη και ΤΕΕ Φλώρινα με ειδικότητα, βοηθός Βρεφονηπιοκόμου.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι μέτρια και είναι κρίμα γιατί στο σχολείο είναι αυτό που προσφέρει γνώσεις, τρόπους και παιδεία. Αυτά διαμορφώνουν έναν άνθρωπο. Γενικά η εκπαίδευση έχει μεγάλη διαφορά τώρα από τα μαθητικά μου χρόνια.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν αυστηροί και καλοί. Ο δάσκαλος είναι αυτός που επηρεάζει την εξέλιξη του παιδιού.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Σίγουρα. Διασκέδαση είναι τα πανηγύρια.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Όχι.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο μπαμπάς της γιαγιάς ήταν στον Εμφύλιο.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Πείνα, Κακουχία, Φτώχεια, Πόνος.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ειρήνη Ν.

Ημερομηνία: 3.10.2018

Ηλικία: 36 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Οικιακά

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νηπιαγωγείο και δημοτικό Κέλλη και γυμνάσιο Βεύη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση τώρα είναι χάλια, έχει χαθεί ο σεβασμός.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Ήταν αυστηροί, δοτικοί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, στο σύλλογο γυναικών Κέλλης, δεν είχαμε καταστατικό. Μου άρεσε ο χορός και η παράδοση.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, αγαπώ την παράδοση. Θεωρώ ότι δεν πρέπει να χαθούμε, οφείλουμε όλοι να φροντίσουμε για να μη χαθούν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικα. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Αυπητερά γεγονότα, ο κόσμος ταλαιπωρήθηκε. Χάθηκαν άδικα, σκοτώθηκε άδικα τόσος κόσμος.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ελένη Σ.

Ημερομηνία: 22.8.2018

Ηλικία: 38 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι, μέχρι τρίτη γυμνασίου. Δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο στη Βεύη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Είναι απαραίτητη. Πιστεύω ότι χωρίς σχολείο δεν μπορεί να λειτουργήσει μια χώρα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, στο δημοτικό ήταν τρυφεροί και στοργικοί. Στο γυμνάσιο ήταν πιο αυστηροί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι, ποτέ.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, πηγαίνω και βλέπω. Δεν είμαι του χορού αλλά μου αρέσουν. Είναι ψυχαγωγία, βγαίνεις, συναντάς ανθρώπους από άλλα μέρη.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Τα ελληνικά.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Τα ντόπια. Πιστεύω πως τα ξέρω πολύ καλά.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν ξέρω.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Ήταν κάτι πολύ κακό. Καταστράφηκαν σπίτια και οικογένειες.

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Ελληνίδα.

Όνοματεπώνυμο: Γιώργος Γ.

Ημερομηνία: 6.10.2018

Ηλικία: 43 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οδηγός

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Νηπιαγωγείο και δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και ΟΑΕΔ Φλώρινα.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Τώρα υπάρχει άλλη εκπαίδευση, ηλεκτρονική. Τώρα έχει χαθεί η αυστηρότητα και τα παιδιά διοικούν. Τεράστια η διαφορά με το παρόν.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι φοβούνται τα παιδιά, στις μέρες μας. Οι δάσκαλοι παλιά ήταν αυστηροί. Πλέον τον δάσκαλο τον έχει αντικαταστήσει ο υπολογιστής.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, "αγγαρειομάχος" στο σύλλογο του χωριού. Πρόσφερα για να γίνει η εκδήλωση.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, συμμετέχω. Να γίνονται τακτικά, ώστε να μην ξεχνάμε την παράδοσή μας, δεν πρέπει να την αφήσουμε να χαθεί. Οφείλουμε να αφήσουμε στις επόμενες γενιές, αυτό που πήραμε από τους παππούδες μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Χύθηκε αίμα αδερφών, μια ανοησία.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Νιώθω ξένος στον τόπο μου με τα τελευταία γεγονότα. Η ψυχή μου είναι ελληνική.*

Όνοματεπώνυμο: Πέτρος Ε.

Ημερομηνία: 2.10.2018

Ηλικία: 55 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Γουναράς

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελειόφοιτος Δημοτικού στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση ήταν πολύ καλή, μου άρεσε το διάβασμα αλλά δε συνέχισα επειδή δεν είχαν λεφτά οι γονείς, ήμουν στους 4 πρώτους.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν αυστηροί, είχαν μια βέργα και χτυπούσαν τα άκρα των χεριών μας. Ακόμα θυμάμαι εκείνο το μούδιασμα, αν και σπάνια εμένα χτυπούσαν. Δεν ήταν καλή αυτή η μέθοδος.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Είμαι είκοσι χρόνια μέλος στο σύλλογο Ακρίτες Κέλλης. Έγινα μέλος τυπικά, για να μαζευτούν οι υπογραφές που απαιτούνταν για να δημιουργηθεί. Δε μου αρέσουν εμένα αυτά, δεν ασχολούμαι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, μου αρέσουν, είναι μια μορφή διασκέδασης.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια, που μιλάμε από μικρά, αλλά θυμάμαι να τρώνε ζύλο από το δάσκαλο όσοι μιλούσαν ντόπια. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο θεός μου, τον οποίο σκότωσαν έξω από τη Βεύη. Επίσης, θυμάμαι τη μαμά να μου λέει ότι την πήραν οι αντάρτες αυτή 13 ετών και την αδερφή της 16, αλλά τις άφησαν να φύγουν, επειδή ήταν μικρόσωμες και δεν θα πρόσφεραν κάτι.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Σωκράτης Ε.

Ημερομηνία: 18.8.2018

Ηλικία: 56 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Πανεπιστήμιο

Επάγγελμα: Εκπαιδευτικός

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι, Στο εξαθέσιο δημοτικό του χωριού, μετά τεχνική σχολή, στη συνέχεια εργοδηγών και έπειτα ΚΑΤΕ.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Σε γενικές γραμμές καλή τότε, τώρα βελτιωμένη σε καλό βαθμό και λόγω ιντερνέτ και γενικά η νεολαία σε καλύτερη βαθμίδα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Γενικά ευχαριστημένος σε μεγάλο βαθμό. Παλιά οι δάσκαλοι ήταν αυστηροί, πλέον κοντά στο μαθητή.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, στον πολιτιστικό σύλλογο Ακρίτες Κέλλης. Για τον πολιτισμό μας, για τα ήθη και έθιμα, τους παραδοσιακούς χορούς να μην χαθούν.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ε...εντάξει, συμμετέχω, παίρνω τη γυναικούλα μου και κάνουμε γύρες, παρακολουθούμε τις εκδηλώσεις ως απλοί θεατές. Η γνώμη μου είναι να συνεχίσουν. Είναι κάτι που μας κάνει να ξεφεύγουμε από το σπίτι. Ειδικά στα πανηγύρια έχει και τα πολιτιστικά, χορευτικά συγκροτήματα. Αυτά.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Η ελληνική γλώσσα, ποια είναι;*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Τα ντόπια, τα οποία όμως γραφή δε γνωρίζουμε αλλά μόνο να μιλάμε σε μεγάλο βαθμό. Προς το κακή, επειδή δεν ξέρουμε να γράφουμε, μόνο τη μιλάμε.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο; Δεν το γνωρίζω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Είμαι κατά του πολέμου, κατά του Εμφυλίου. Αυτά πια να μην υπάρχουν, να μη γίνονται Εμφύλιοι πόλεμοι. Σκοτώνονται αδέρφια μεταξύ τους, ξαδέρφια, άλλοι να πιστεύουν σε άλλα πολιτικά πρόσωπα, άλλοι σε άλλες κουλτούρες και στη συνέχεια να αλληλοσκοτώνονται.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, τι αισθάνομαι!*

Όνοματεπώνυμο: Μιχάλης Κ.

Ημερομηνία: 28.9.2018

Ηλικία: 57 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νήπια και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο στο Αμύνταιο και ΟΑΕΔ μηχανολόγος 2 χρόνια στη Νάουσα, 2 χρόνια Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Μέτρια η εκπαίδευση.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Αμόρφωτοι δάσκαλοι. Επίσης, οι δάσκαλοι που διαθέτουμε σήμερα είναι παλιάς σχολής και δεν συμβαδίζουν με τη σημερινή εκπαίδευση.*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ιδρυτικό στέλεχος στους Ακρίτες Κέλλης. Γιατί ήθελα να συμβάλλω, ώστε να παραμείνουν τα ήθη και τα έθιμα του χωριού.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Βεβαίως, συνδιοργανωτής. Τα πανηγύρια σήμερα ποικίλουν, αλλά όλα ωφελούν την ιστορία μας, πρέπει να παραμείνουν για να μην ξεχάσουμε την ιστορία μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια, τοπική διάλεκτος. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα από το σόι της μάνας μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Οι καταστάσεις οδήγησαν εκεί τα πράγματα. Οι πολιτικές σκοπιμότητες φταίνε για όλα.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνας, γηγενής.*

Όνοματεπώνυμο: Νικόλαος Γ.

Ημερομηνία: 8.10.2018

Ηλικία: 46 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Ιερέυς

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ιερέυς.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση δεν είναι και τόσο καλή, πολύ μέτρια τα πράγματα. Τότε ήταν κοντά στη θρησκεία, τώρα μας διοικούν άνθρωποι που δεν πιστεύουν στο θεό και θέλουν να απομακρύνουν τα παιδιά από τη θρησκεία. Τότε η εκπαίδευση ήταν αυστηρή και έτσι καταλαβαίναμε πολλά πράγματα. Σαν φροντιστήριο είχαμε και το σπίτι παιδιού, εκεί ήταν μια κυρία που μας βοηθούσε στα μαθήματα της επόμενης μέρας.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι κατοικούσαν στο χωριό και τα παιδιά έδειχναν σεβασμό. Έδιναν τη ψυχή τους στη μόρφωση. Τότε ήταν παντογνώστες, και τώρα είναι με το ιντερνέτ.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, με προσωπική εργασία στο σύλλογο του χωριού. Για να διοργανωθούν τα πανηγύρια θέλει αγώνα και για αυτό ήθελα να προσφέρω και εγώ.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Όπως όλος ο κόσμος που πάει στα πανηγύρια και διασκεδάζει. Προσφέρουν στην κοινωνία, αναδεικνύουν τα ήθη και τα έθιμα. Παλιά τα πανηγύρια κρατούσαν μέρες, αυτά περίμενε ο κόσμος. Η συμμετοχή του χωριού ήταν μεγάλη, υπήρχε αγάπη, τώρα η κρίση έχει επηρεάσει και τα πανηγύρια και γενικά πολλά από τα έθιμα κινδυνεύουν να χαθούν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς, με τον ελληνικό στρατό.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν η μεγαλύτερη καταστροφή, φτώχεια, μιζέρια...Υπάρχει πιο τραγικό από το να χάνει μια μάνα το παιδί της.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, καθαρός.*

Όνοματεπώνυμο: Δημήτρης Σ.

Ημερομηνία: 4.10.2018

Ηλικία: 58 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Γεωργοκτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελειόφοιτος δημοτικού. Πήγα και στη γεωργική σχολή αλλά δεν την τελείωσα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Πολύ καλή. Άριστη η εκπαίδευση, μας μάθαιναν αυτά που έπρεπε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Καλοί, λίγο αυστηροί αλλά καλοί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι, δε μου άρεσε.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, σαν θεατής. Καλό είναι το έθιμο. Το έθιμο πρέπει να τηρείται, είναι καλό για τον κόσμο.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικα. Μέτρια*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς μου ήταν στον ελληνικό σκοπό και τον άρπαξαν οι αντάρτες, αλλά κατάφερε να το σκάσει και παραδόθηκε στα Ιωάννινα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο εμφύλιος είναι διχασμός, σκοτώνονται αδέρφια με αδέρφια. Ήταν ένα μεγάλο λάθος . Οι ίδιοι δεν ήξεραν γιατί πολεμούσαν, αυτό μας έλεγε ο παππούς μου. Είχαν πάρει αυτόν και τον αδερφό του, αυτός γλίτωσε αλλά τον αδερφό του τον σκότωσαν.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας γηγενής.*

Όνοματεπώνυμο: Αθανάσιος Τ.

Ημερομηνία: 30.9.2018

Ηλικία: 48 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημόσιος Υπάλληλος

Επάγγελμα: Τ.Ε.Ι

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νηπιαγωγείο και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεΐη, λύκειο Φλώρινα και ΤΕΙ Φυτικής Παραγωγής και Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Δυστυχώς, κάθε χρόνο βλέπουμε ότι η εκπαίδευση από τις μικρότερες ηλικίες μέχρι τις μεγαλύτερες έχει πάρει μια πιο χαλαρή μορφή, με αποτέλεσμα να ευημερεί η παραπαιδεία.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Τότε είχα εξαιρετικούς δασκάλους και καθηγητές, που γνώριζαν άριστα το αντικείμενό τους και προσπαθούσαν να περάσουν πράγματα που το παιδί θα συναντούσε με το ξεκίνημά του στην επαγγελματική του πορεία. Πραγματικά αξιόλογοι.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ιδρυτής του συλλόγου Ιερά Δρυς, ιστορικός και πολιτιστικός σύλλογος, καθώς επίσης και στο σύλλογο αιμοδοτών Κέλλης. Συμμετείχα για να αναδείξουμε την τοπική μας ιστορία. Ζούμε σε ορεινό χωριό και δυστυχώς υπάρχει ένα κενό που προσπαθούμε να καλύψουμε και να δημιουργήσουμε ένα κλίμα ασφάλειας στους πολίτες μας, είτε με ενημερωτικές εκδηλώσεις πάνω σε θέματα υγείας και πρώτων βοηθειών, είτε με συλλογή αίματος.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, παίρνω. Τα σημερινά, όμως, πανηγύρια τείνουν να γίνουν μια εκδήλωση που περιστρέφεται γύρω από τα σουβλάκια και όχι στην παράδοση. Έχουμε χάσει το πραγματικό νόημα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Αγγλικά, Μέτρια. Δεν υπάρχει γλώσσα, υπάρχει ντόπιο ιδίωμα. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Έχω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Γενικότερα είμαι κατά του πολέμου, πόσο μάλλον όταν γίνεται μεταξύ ομοεθνών, αδερφών. Είναι μια δυσάρεστη κατάσταση, την οποία εμείς, ο απλός ο κόσμος δεν αντιλαμβάνεται. Πίσω από πολιτικές σκοπιμότητες δε διστάζουν να οδηγήσουν στο να σκοτωθούν ακόμα και αδέρφια.

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Ειδικά σήμερα και μιλώ για τα γεγονότα στη γειτονική χώρα, αισθάνομαι αυτό που αισθανόταν ο Έλληνας και ο ελληνισμός του 1821, 1870, 1890, δηλαδή μόνιμα υποταγμένος στους μεγάλους και ισχυρούς.

Όνοματεπώνυμο: Βαλάντης Τ.

Ημερομηνία: 27.8.2018

Ηλικία: 42 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Ιδιωτικός Υπάλληλος

Επάγγελμα: Λύκειο

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Πήγα δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη και λύκειο Φλώρινα.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Είναι χάλια η εκπαίδευση, αφού πρέπει να πας φροντιστήριο για να μάθεις αυτά που πρέπει να μάθεις στο σχολείο.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- Οι δάσκαλοι είναι καλοί, αλλά δεν τους αφήνει το σύστημα να δείξουν το έργο τους.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, είμαι μέλος του Δ.Σ στον Ακρίτα Κέλλης. Ήθελα να προσφέρω και εγώ με κάποιο τρόπο στην παράδοση.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Μου αρέσει να χαζεύω, να βλέπω τον κόσμο να διασκεδάζει. Τα πανηγύρια κρατούν ζωντανά τα έθιμα κάθε τόπου. Πρέπει να φροντίσουμε όλοι μας να συνεχίσουν, αλλά όλα σε λογικά πλαίσια. Δεν πρέπει να ξεχνάμε το σκοπό τους.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Τα ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Τα Σλάβικα. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς μου συμμετείχε.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν λάθος. Ο πόλεμος δεν λύνει τα προβλήματα, τα μεγεθύνει.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Ευάγγελος Τ.

Ημερομηνία: 30.8.2018

Ηλικία: 55 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Ιδιωτικός υπάλληλος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Στην Κέλλη μέχρι 6 δημοτικού, ήταν εξαθέσιο.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Η εκπαίδευση ήταν πολύ καλύτερη από τώρα. Η γνώση και η εκπαίδευση είναι που κάνουν τον άνθρωπο.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- Ήταν αυστηροί λόγω συγκυριών. Ήταν καλοί άνθρωποι, αλλά έπρεπε να υπακούς στο σύστημα.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Μέλος Δ.Σ στους Ακρίτες Κέλλης. Ήθελα να προσφέρω στο χωριό.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Από τους πρώτους φέρνουν κοντά τον κόσμο, προσφέρουν διασκέδαση φθινή. Τα πανηγύρια διατηρούν τα ήθη και τα έθιμα.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Μακεδονική.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά, πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα, όλοι οι θείοι μου συμμετείχαν.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν ήταν καλό, αδερφικός πόλεμος. Δεν έπρεπε να γίνει.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνας, Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Θωμάς Τ.

Ημερομηνία: 30.9.2018

Ηλικία: 57 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση:

Επάγγελμα:

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελειόφοιτος δημοτικού Κέλλης. Η εκπαίδευση προσφέρει γνώσεις.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Στα χρόνια μου ήταν απλά τα πράγματα, τώρα έχει εξελιχθεί η μάθηση, έχει ανέβει το μορφωτικό επίπεδο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν και είναι καλοί. Τότε ήμασταν όλοι αγράμματοι, αυτοί μας έμαθαν γράμματα, οι δάσκαλοι προσφέρουν έργο.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Πρόεδρος στον αθλητικό σύλλογο Απόλλων Κέλλης. Ασχολούμαι γιατί μου αρέσουν τα αθλητικά. Θέλω να έχει ενεργά μέλη και δυναμικές παρουσίες σε αυτόν και σε αυτόν το σύλλογο, όπως στον πολιτιστικό.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Βέβαια, σαν θεατής. Τα πανηγύρια συμβάλλουν στην παράδοση του τόπου.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονικά, απλά να συνεννοούμαι. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Τότε ήταν μπερδεμένα τα πράγματα και ούτε ήξεραν τι έκανα, ακόμα και αδέρφια σκοτώνονταν.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Ειρήνη Τ.

Ημερομηνία: 14.10.2018

Ηλικία: 58 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Γεωργοκτηνοτρόφος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Μέχρι έκτη δημοτικού στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Είναι καλό να πας σχολείο, μαθαίνεις τα πάντα. Η εκπαίδευση είναι δύναμη.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν αυστηροί και καλοί. Η αυστηρότητα χρειάζεται στο σχολείο.*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, στα πανηγύρια του χωριού, είναι καλά τα πανηγύρια, ο κόσμος διασκεδάζει χορεύει, περνάει καλά.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονική. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο Εμφύλιος είναι κάτι κακό, σκοτώνονται άνθρωποι, γιατί το θέλουν άλλοι, οι άνθρωποι είναι τα πiónια των ισχυρών.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Τριάδα Α.

Ημερομηνία: 16.10.2018

Ηλικία: 40 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νήπια και δημοτικό Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση χειροτερεύει χρόνο με το χρόνο, κάθε χρόνο αλλάζουν το σύστημα και εμείς οι γονείς ανησυχούμε, νιώθουμε το μέλλον των παιδιών μας αβέβαιο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Όχι και τόσο καλοί, μέτριοι, δεν σέβεται ούτε ο δάσκαλος το παιδί, ούτε το παιδί το δάσκαλο.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι. Θέλω γενικά να βοηθάω στη διοργάνωση αλλά όχι να συμμετέχω στο χορευτικό κομμάτι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Προσφέρουν φθηνή διασκέδαση, είναι ένας τρόπος επίσης να έρχονται τα νέα παιδιά κοντά στην παράδοση.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο θείος μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Δεν μπορούμε να καταλάβουμε εμείς γιατί δεν το ζήσαμε, για εμάς είναι απλά ιστορίες.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα βέβαια.*

Όνοματεπώνυμο: Μαρία Σ.

Ημερομηνία: 17.10.2018

Ηλικία: 43 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γυμνάσιο

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νήπια και δημοτικό Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση διευρύνει τους ορίζοντες του ανθρώπου και κάνει τον άνθρωπο να έχει άποψη, αλλά τώρα είναι μέτρια.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Έχει χαθεί η τάξη στα σχολεία, τα παιδιά πλέον έχουν τον έλεγχο και όχι οι δάσκαλοι. Οι δάσκαλοι τεμπελιάζουν και αδιαφορούν.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ήμουν στο σύλλογο του χωριού όταν ήμουν έφηβη, αλλά όχι για πολύ. Δεν νομίζω να είχε όνομα. Γράφτηκα γιατί ήθελα να μάθω να χορεύω. Έμαθα αλλά δεν αγάπησα ποτέ το χορό. Τώρα βοηθάω στην διοργάνωση εθελοντικά.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Όχι ιδιαίτερα, που και που πηγαίνω να χαζέψω. Δε μου αρέσουν τα πανηγύρια και καθόλου ο χορός. Είναι όμως καλά για τα χωριά, διασκεδάζει ο κόσμος, τρώει, αλλά εμένα δε μου αρέσουν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια, μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς μου, ο οποίος θυμάμαι να μου λέει πως είχαν συναντηθεί στον πόλεμο με τον αδερφό του και δεν αναγνώριζε ο ένας τον άλλον.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Πέρασαν δύσκολα οι άνθρωποι, φτώχεια και πείνα μεγάλη πέρασαν. Τα προβλήματά μας μου φαίνονται τόσο ασήμαντα όταν σκέφτομαι αυτούς τους ανθρώπους.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Λίτσα Ν.

Ημερομηνία: 8.10.2018

Ηλικία: 57 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νήπια και δημοτικό στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Είναι ωραία η εκπαίδευση, μακάρι να ήμουν στα χρόνια σας να σπουδάσω. Οι δικοί μου ήταν φτωχοί και δεν μπορούσαν να με σπουδάσουν. Δεν τους ενδιέφερε η εκπαίδευση, αλλά η δουλειά.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, ένας μόνο ήταν στριμμένος, περίεργος.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πηγαίνω για να χαζέψω, τα πανηγύρια είναι καλά για τον κόσμο γιατί γλεντάς και διασκεδάζεις.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Σλάβικα. Καλύτερα από τα ελληνικά, πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν ξέρω.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Δεν ήταν ωραίο να χτυπιούνται αδέρφια. Ο πόλεμος σημαίνει πείνα, φτώχεια. Σκοτώνονται άδικα μικρά παιδιά.

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Ελληνίδα.

Όνοματεπώνυμο: Πολυξένη Ρ.

Ημερομηνία: 12.12.2018

Ηλικία: 57 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Τελείωσα το δημοτικό στην Κέλλη.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Παλιά υπήρχε σεβασμός, αυστηρότητα. Τώρα κάθε χρόνο και χειρότερα. Η εκπαίδευση δεν προσφέρει μόνο γνώσεις, αλλά και παιδεία που είναι το πιο σημαντικό. Τώρα υπάρχει κρίση και στην εκπαίδευση.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι μας ήταν πολύ καλοί, μας χτυπούσαν για το καλό μας. Υπήρχε σεβασμός προς το δάσκαλο και τον άνθρωπο γενικά, τώρα όχι. Δεν σέβονται τίποτα. Οι δάσκαλοι ήταν πολύ καλοί, μας έκαναν καλούς ανθρώπους.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι, δεν ασχολήθηκα ποτέ. Δε μου αρέσουν τέτοια.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Τα πανηγύρια είναι καλά, γιατί μαθαίνουν οι νεότεροι την παράδοση, αυτά πάνε από γενιά σε γενιά. Έχει ενδιαφέρον, κάθε τόπος έχει τη δική του παράδοση, άλλη η Κρήτη, άλλη η Θράκη, άλλη η Μακεδονία. Αυτό είναι το ωραίο, βλέπεις μέσα από τα πανηγύρια και τις εκδηλώσεις τα ήθη κάθε τόπου.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ντόπια.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, είχα τη μαμά μου, την είχαν αρπάζει οι αντάρτες.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Εκείνα τα χρόνια να μην έρθουν. Οι άνθρωποι βασανίστηκαν. Ο Εμφύλιος άφησε πληγές και τραύματα που δεν έκλεισαν εύκολα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: . Αναστασία Φ.

Ημερομηνία: 5.10.2018

Ηλικία: 47 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελειόφοιτη δημοτικού.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι απαραίτητη. Οι γνώσεις είναι απαραίτητες, από μικρό παιδί μέχρι τη μεγάλη ηλικία, μέχρι να γεράσει ο άνθρωπος μαθαίνει.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Ήταν καλοί, ευγενικοί και πρόσφεραν. Ένας ήταν ο δάσκαλος για όλα τα μαθήματα.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ως θεατής, αλλά στο χωριό. Δεν είμαι του πανηγυριού. Αλλάζει η ψυχολογία, διασκέδαση, φαγητό. Πρόσφεραν χαρά από μικρά παιδιά μέχρι και σε ηλικιωμένους.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Τα ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Καλά αλλά μόνο να μιλάω.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν είχα.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν κάτι δύσκολο που εύχομαι να μην το ζήσω, ούτε εγώ αλλά ούτε και τα παιδιά μου αυτό.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, ζω σε ελληνικό κράτος, πήγα σε ελληνικό σχολείο και νιώθω Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Σουλτάνα Κ.

Ημερομηνία: 1.10.2018

Ηλικία: 46 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Νήπια και δημοτικό στην Κέλλη, γυμνάσιο Βεύη, λύκειο Φλώρινα και πήρα πτυχίο Υπαλλήλων Λογιστών.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή... Στο σχολείο γνωρίζεις φίλους, ανοίγουν οι ορίζοντές σου. Χαίρομαι που πήγα σχολείο και απέκτησα τα εφόδια που χρειάζεται ένας άνθρωπος στην καθημερινότητά του, όπως για παράδειγμα να πάω σε μια υπηρεσία και να κάνω τη δουλειά μου.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι εκπαιδευτικοί... αλίμονο σου αν πήγαινες αδιάβαστος. Ενδιαφερόντουσαν για την εξέλιξή σου.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ήμουν κάποτε μέλος, συμμετείχα ενεργά στους Ακρίτες Κέλλης. Έγινα μέλος γιατί ήθελα να βοηθήσω το φίλο μου που ήταν Πρόεδρος.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πηγαίνω στα πανηγύρια, παλιά συμμετείχα και στη διοργάνωση. Είναι ωραία τα πανηγύρια γιατί βγαίνει ο κόσμος να ξεσκάσει. Τα πανηγύρια γίνονταν ανέκαθεν. Θυμάμαι τη γιαγιά να μου λέει για τις προετοιμασίες που κάνανε, για τα φαγητά που ετοίμαζαν για τους ξένους. Αυτά είναι τα ήθη, τα έθιμά μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Την τοπική διάλεκτο, την ντόπια. Πολύ καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν ξέρω.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Ο πόλεμος γενικά είναι κάτι το φοβερό. Από ότι λέγανε οι γέροι πέρασαν δύσκολα, φτώχεια, πείνα γενικά δύσκολα χρόνια, ο ένας με τον άλλον σκοτώνονταν. Να μην έρθουν ξανά τα χρόνια εκείνα.

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Δεν νιώθω ότι είμαι ξένη, ζω εδώ, μεγάλωσα εδώ, είμαι ελληνίδα.

Όνοματεπώνυμο: Ελένη Σ.

Ημερομηνία: 18.8.2018

Ηλικία: 55 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Πήγα μέχρι έκτη δημοτικού στο χωριό.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Η εκπαίδευση ήταν καλή... και οι δάσκαλοι καλοί, εμείς δεν ήμασταν καλοί.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- ...και οι δάσκαλοι καλοί, εμείς δεν ήμασταν καλοί. Οι δάσκαλοι ήταν αυστηροί γιατί δεν διαβάζαμε εμείς, γιατί τότε ήταν αλλιώς. Οι γονείς ήταν έξω στα χωράφια και δεν μας έδιναν σημασία, επειδή ερχόντουσαν κουρασμένοι και δεν είχαμε κίνητρο. Εμείς μεγαλώναμε με τους

παππούδες. Το σχολείο ήταν εξαθέσιο με πάρα πολλά παιδιά, με κάθε τάξη πάνω από είκοσι παιδιά. Τα παιδιά φοβόντουσαν το δάσκαλο και τον σεβόντουσαν.

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Όχι.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Ναι. Βγαίνω έξω για διασκέδαση, να χαζέψω, να χορέψω. Μου άρεσαν και μου αρέσουν τα πανηγύρια, τα περίμενα. Τα πανηγύρια για ένα χωριό είναι πολύ καλό, επειδή θα βγει ο κόσμος έξω, να διασκεδάσει και να ξεσκάσει, το περιμένει αυτό.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Μητρική αυτά που μιλούσαμε, τα ντόπια, επειδή μεγάλωσα με παπού και γιαγιά, αλλά δεν ξέρω αν τη θεωρώ μητρική. Όχι, τα ελληνικά, ποια άλλη, τα ελληνικά και βέβαια τα ελληνικά.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Ναι, τα ντόπια. Τα ξέρω πολύ καλά, αφού μεγάλωσα με παππούδες και γιαγιάδες που δεν ήξεραν καθόλου ελληνικά. Ο παπούς μιλούσε ελληνικά, αλλά η γιαγιά καθόλου αφού δεν πήγε σχολείο, καταλάβαινε αλλά δεν μιλούσε.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Δεν ξέρω.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Δεν ήταν καθόλου σωστό ένα χωριό να είναι χωρισμένο στα δυο. Δεν μου αρέσει ο πόλεμος, γιατί να σκοτώνονται, εμένα μου αρέσει η ηρεμία, η ειρήνη.

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, βεβαίως Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Μελπομένη Τ.

Ημερομηνία: 8.8.2018

Ηλικία: 46 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

Α)Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Απόφοιτη Λυκείου. Πήγα δημοτικό στο χωριό και γυμνάσιο και λύκειο στην Φλώρινα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή, όμως πάντα κάπου θα υστερεί. Τώρα όμως είναι καλύτερη. Ωστόσο, πάντα πρέπει να γίνονται προσπάθειες για το καλύτερο. Πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία γιατί μπερδεύουν τα παιδιά, αφού αλλάζουν το σύστημα κάθε φορά που αλλάζει και ο υπουργός.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι αυστηροί, ίσχυε τότε η μέθοδος του ξύλου, αλλά καλοί ήταν. Δεν είχα παράπονα από τους δασκάλους, δεν σου φταίει ο δάσκαλος αν δε διαβάζει το παιδί. Τώρα βέβαια είναι πιο χαλαροί, αλλά δε φταίνε οι δάσκαλοι, φταίει το σύστημα. Ωστόσο, πιστεύω πως οι παλιοί κρατάνε το δικό τους τρόπο.*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι, ούτε ποτέ συμμετείχα.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Να χαζέψω, αλλά να συμμετέχω στη διοργάνωση, όχι. Μου αρέσουν τα ήθη και έθιμα που συνεχίζουν να υπάρχουν. Συνεχίζουν να κρατάνε ζωντανή την παράδοση. Ξεσκάνε μικροί και μεγάλοι, αφού η νεολαία την κρατάει ζωντανή.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Τα ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Όχι, αχ τα ντόπια καλέ. Καλή, αν και δεν το έχω και πολύ.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο παππούς μου ήταν στον Εμφύλιο και εκεί σκοτώθηκε.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο Εμφύλιος ήταν ότι χειρότερο. Είμαι ειρηνόφιλη.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ο Εμφύλιος ήταν ότι χειρότερο. Είμαι ειρηνόφιλη*

Όνοματεπώνυμο: Φανή Π.

Ημερομηνία: 3.10.2018

Ηλικία: 41 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελείωσα μόνο το δημοτικό.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι ωραία, προσφέρει γνώσεις.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Μια χαρά ήταν οι δάσκαλοι, μια χαρά μας φερόντουσαν.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Μόνο να έχει, είναι ωραία, διασκεδάζει ο κόσμος.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Η ελληνική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια, Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο προπάππος είχε σκοτωθεί ο αδερφός του παππού μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Να μη δώσει ο θεός τέτοιο πράγμα. Να υπάρχει ειρήνη.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα*

Όνοματεπώνυμο: Βασίλης Κ.

Ημερομηνία: 29.8.2018

Ηλικία: 86 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Γ' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μόνο μέχρι τρίτη τάξη στην Κέλλη και με τους Γερμανούς το σχολείο έκλεισε.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Το χωριό ήταν φτωχό αλλά ζωηρό. Κάθε τάξη είχε 20-30 παιδιά. Τότε δε μάθαιναν τα παιδιά, επειδή πήγαιναν σχολείο και τώρα που πάνε και Λύκειο δεν ξέρουν τίποτα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Η Αγλαΐα Γκέλου ήταν η δασκάλα μου. Οι δάσκαλοι ήταν καλοί. Χτυπούσαν τα παιδιά για να μάθουν γράμματα και κάποια παιδιά από φόβο δεν πήγαν ξανά.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, όσο ήμουν νέος πήγαινα και έβλεπα. Στο χωριό γινόταν το πανηγύρι μια φορά το χρόνο, 2 Μαΐου. Ήταν καλά, να γίνονται τέτοια.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα. Ο πατέρας μου, θείοι μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Οι αντάρτες έπαιρναν τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια. Να μην έρθουν ξανά εκείνα τα χρόνια. Να μην ζήσουν οι νέοι αυτά που ζήσαμε εμείς. Πολεμούσαν αδέρφια με αδέρφια. Ότι χειρότερο έζησα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Λάζαρος Η.

Ημερομηνία: 15.10.2018

Ηλικία: 63 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οδηγός

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Απόφοιτος δημοτικού Κέλλης.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή η εκπαίδευση, σου προσφέρει γνώσεις, αλλά είναι άχρηστο αν δεν υπάρχουν ελπίδες εργασίας στο μέλλον. Τόσα χρήματα, κόπο, θυσίες, άδικα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Ήταν αυστηροί και αυτό έδιωχνε τα παιδιά από το σχολείο.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, ήμουν μέλος στους Ακρίτες Κέλλης. Το έκανα για το χωριό, για να δημιουργηθεί ένας σύλλογος να μας εκπροσωπεί.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Από τους πρώτους και πολύ περισσότερο όταν ήμουν νέος. Είναι μια μορφή διασκέδασης, ξεχνιέσαι από την καθημερινότητα και τα προβλήματα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ναι, τη ντόπια διάλεκτο. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο τόπος μας έζησε πολύ δύσκολα τότε, πολλές κακουχίες. Προκάλεσε πολύ πόνο, τρόμο και κακές μνήμες.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Μεθόδιος Η.

Ημερομηνία: 13.10.2018

Ηλικία: 77 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Μέχρι τρίτη δημοτικού, λόγω φόβου σταμάτησα το σχολείου. Με χτύπησε ο δάσκαλος, επειδή δεν πήγα εκκλησία. Πήγα όμως σε μεγαλύτερη ηλικία στη Βεύη και πήρα το απολυτήριό μου.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση ανοίγει το μυαλό του ανθρώπου, τώρα χαίρομαι, επειδή τα νέα παιδιά σπουδάζουν.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι άνθρωποι ήταν αυστηροί τότε, μας μάθαιναν τρόπους και σεβασμό.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, παλιότερα περισσότερο. Είναι ωραία, είναι καλά, προσφέρει διασκέδαση.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονικά, αυτή μάθαμε από τους γονείς μας. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, ξαδέρφια.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Αν και ήμουν μικρός θυμάμαι αρκετά. Ήταν απαίσιο να κρύβεσαι στον τόπο σου, να φοβάσαι. Ευτυχώς δεν έτυχε κάτι σε μένα. Ήταν πολύ δύσκολα χρόνια.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Νίκος Λ

Ημερομηνία: 29.8.2018

Ηλικία: 74 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Β' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι δευτέρα τάξη στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Το σχολείο καλό ήταν, εμείς δεν ξέραμε τίποτα. Δεν ήξεραν οι γονείς δεν ξέρον τα παιδιά. Τότε το σχολείο ήταν και το πρωί και το απόγευμα, αλλά τα παιδιά πήγαιναν σε δουλειές και δεν τους ένοιαζε το σχολείο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι κακοί, το μόνο που έμεινε ήταν το ζύλο. Το παιδί για να μάθει και να προσπαθήσει πρέπει να το πάρεις με το καλό, όχι με το ζύλο. Ποιο παιδί μαθαίνει με το ζύλο...*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Πηγαίνω και πήγαινα. Βλέπεις τον κόσμο να διασκεδάζει. Παλιά γινόταν χαμός, κόσμος ερχόταν με γαϊδούρια από τα γύρω χωριά. Τα πανηγύρια είναι ωραίο να υπάρχουν, είναι χαρά για ένα χωριό.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Είχα αδερφό στον Εμφύλιο. Παραδόθηκε στα Γιάννενα και μετά ήρθε στο χωριό, στα ΤΕΑ και Μαίτης στην αστυνομία.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Πήραν τα παιδιά τζάμπα και σκοτώθηκαν. Αδέρφια με αδέρφια σκοτώνονταν, Πήραν και κορίτσια. Πολλοί δεν γύρισαν, άλλοι γύρισαν σπουδαγμένοι.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Θεόδωρος Ν.

Ημερομηνία: 10.8.2018

Ηλικία: 72 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης- Κτηνοτρόφος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- Πήγα στην Κέλλη μέχρι έκτη δημοτικού και με 9 πήρα το απολυτήριο. Από 6 χρονών πήγαινα με τα ζώα αλλά διάβαζα.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- Καλή ήταν.

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- Οι δάσκαλοι μας χτυπούσαν, μας μάθαιναν γράμματα. Ήταν καλοί, αυστηροί. Η δασκάλα φώναζε το δάσκαλο των μεγαλύτερων τάξεων, όταν δεν είχαμε διαβάσει για να μας χτυπήσει.

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- Όχι, δεν είχε τότε συλλόγους. Μετά με το ΠΑΣΟΚ έγιναν.

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Πηγαίνω τώρα αλλά μόνο στο δικό μας, του χωριού. Να γίνονται πανηγύρια, να μαζεύονται, να γίνονται γνωριμίες. Θα γίνει άγριος ο κόσμος αν δεν διασκεδάζει.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Η Μακεδονική.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Ελληνική. Καλά, από το σχολείο, ότι μάθαμε, μάθαμε.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Όχι.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ακούγαμε ότι γινόταν Εμφύλιος και ο κόσμος έφευγε από πείνα και κάποιιοι δε γυρίσανε. Ήμουν μικρός, δεν θυμάμαι Δεν είναι ωραίο να σκοτώνονται μεταξύ τους.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, επειδή ζούμε στην Ελλάδα.*

Όνοματεπώνυμο: Παρίσης Σ.

Ημερομηνία: 19.7.2018

Ηλικία: 85 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Νηπιαγωγείο

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Γεωργός κτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

Στα νήπια, δημοτικό δεν πήγα καθόλου, επειδή έγινε ο πόλεμος, αλλά ξέρω λίγο να γράφω. Από 10 χρονών ήμουν με τα ζώα, δούλευα για λίγα τσουβάλια σίκαλη.

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Τα παιδιά δεν μάθαιναν τίποτα, επειδή τα πράγματα ήταν μπερδεμένα τότε. Τα παιδιά δεν καταλάβαιναν τα ελληνικά του δασκάλου, ο δάσκαλος έλεγε <<τοίχος>> και το παιδί απαντούσε <<στίσο>>.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, ήταν ένας πολύ καλός, αλλά τον πήραν στον ανταρτοπόλεμο και σκοτώθηκε. Δασκάλα μου στα νήπια ήταν η Αγλαΐα η Γκέλου.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Τότε ήταν τα πανηγύρια, γλέντι, όργανα, χορό. Πήγαινα εγώ και μου άρεσαν, ήταν καλά, τρέλα, όργανα, αλλά τώρα δεν έχει τίποτε. Τότε κάθε βδομάδα είχε γάμο και όργανα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονικά, τότε ήταν από τη μαμά τα μακεδονικά, ούτε ήξεραν τα ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Από που να ξέρω. Τα ελληνικά. Λίγα.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο πατέρας μου ήταν στον εμφύλιο, τον είχαν πάρει αντάρτες άλλα ξέφυγε και πήρε όπλο με τους Έλληνες και ξαναπήγε στον εθνικό στρατό.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Χάος, εσύ είσαι Έλληνας εσύ Βούλγαρος, έγιναν λίγες φασαρίες ανάλογα τι έλεγες έτρωγες ζύλο με την απάντηση. Δεν μας έλεγαν Έλληνες, μας έλεγαν Βούλγαρους. Οι κόσμοι ήταν ανακατεμένοι.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Πέρασαν Βούλγαροι, Γερμανοί, Ιταλοί πέρασαν και τι δεν πέρασαν. Εγώ είμαι Μακεδόνας, Έλληνας Μακεδόνας.*

Όνοματεπώνυμο: Νικόλαος Ρ.

Ημερομηνία: 1.9.2018

Ηλικία: 94 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Α' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μόνο πρώτη τάξη αλλά έκλεισε το σχολείο με τον πόλεμο.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλά ήταν, όποιος έμαθε, έμαθε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Μάλωσαν, χτυπούσαν, τσογλάνια ήταν οι δάσκαλοι.*
- *Αυτοί ήξεραν, εγώ δεν ξέρω.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πήγαινα σε πανηγύρια στο χωριό. Καλά είναι για τους νέους, για να διασκεδάζουν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Πήγα στο Γράμμο, στον Εμφύλιο δεν με έπιασαν και κανέναν συγγενή μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Μη ρωτάς, να μην έρθει αυτό το χάλι. Χάσαμε πολύ κόσμο στο Γράμμο.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας, στην Ελλάδα ζούμε.*

Όνοματεπώνυμο: Σταύρος Γκ.

Ημερομηνία: 3.10.2018

Ηλικία: 68 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελειόφοιτος δημοτικού στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή η εκπαίδευση. Ευκολίες δεν είχαμε, για γόμα είχαμε λάστιχο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι αυστηροί, με τη βέργα στο χέρι και για αυτό μάθαμε ότι μάθαμε.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Βγαίνω στο πανηγύρι του χωριού. Τα πανηγύρια τότε ήταν φτωχά. Δεν προσφέρουν τίποτα τα πανηγύρια.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ντόπια.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν ένα δράμα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Σταύρος Τζ.

Ημερομηνία: 19.7.2018

Ηλικία: 68 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Γεωργοκτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα δημοτικό, το έβγαλα μέχρι έκτη τάξη και με βαθμό 6-5, δεν θυμάμαι. Μου άρεσε, το μάθημα το ήξερα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση χρήσιμη, τι να μην ξέρεις να μιλήσεις; Βλέπαμε το δάσκαλο και μιλούσαμε ελληνικά, έξω ντόπια. Βλέπαμε τον αστυνόμο, αγροφύλακα και μπροστά του ελληνικά και από πίσω ντόπια, αλλά αυτό ήταν κακό, τώρα θα ξέραμε να μιλάμε καλά. Όταν πήγα φαντάρος δεν ήξερα να γράφω, να γράφω το όνομά μου, γιατί στα πρόβατα δεν ασχολήθηκα ξανά. Κάθε μέρα με τα πρόβατα Εγώ έπρεπε να πάρω ένα μολυβάκι και να γράφω. Τότε ένας από Μυτιλήνη μου έδειξε και μετά μου ήρθαν.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, όλοι δάσκαλοι, μόνο μια δασκάλα, η Βάσω από εδώ από το χωριό, που ζει ακόμα, ο δάσκαλος έφυγε. Οι δάσκαλοι ήταν καλοί, ο Γιώργος ο Καραλής ήταν αυστηρός. Όταν λέμε δάσκαλος, δάσκαλος, σου έλεγε μια φορά το μάθημα και έπρεπε να του απαντήσεις. Αν απαντούσες σου έλεγε μπράβο, αλλά είχε τη βέργα πάνω.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Συμμετέχω, απλά βλέπω. Τα πανηγύρια είναι χαρά, μαζευόμαστε με τους φίλους και γελάμε. Βλέπουμε τους χορούς και περνάει η ώρα.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Εμείς πρέπει να μιλάμε τα ελληνικά αλλά μιλάμε τα μακεδονικά, αλλά πρέπει να μιλάμε και μακεδονικά, αφού έτσι τη βρήκαμε από τους προγόνους, τι δεν την έβγαλα εγώ. Τα ελληνικά είναι η μητρική μου όμως.

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Γερμανικά δεν ξέρω, ούτε άλλη γλώσσα, μόνο ντόπια και τα ξέρω πολύ καλά.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Ποιος ξέρει; Ο πατέρας και ο παππούς μου στην Αλβανία, σε ποιο πόλεμο δεν πήγαν; Ο πατέρας μου ήταν αιχμάλωτος στην Ιταλία, μετά τους πήγαν Βουλγαρία και μετά εδώ, 140-130 άτομα, όχι μόνο από το χωριό, δεν ήταν μόνο ο πατέρας μου. Δικούς μας έχει παντού, στα Μπίτολα, στα Σκόπια, στην Αλβανία...

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Ένα ήταν όλοι, ότι έλεγες εσύ, έλεγα και εγώ. Τον παππού μου τον ζήτησαν αλλά δεν πήγε, αν πήγαινε θα τον είχαν καθαρίσει οι κομιτατζήδες, οι κρόμβιοι. Ο ένας με τον άλλον σκοτωνόταν. Σκότωσαν και το γιο του Σταύρου του Σταργόλη, τον Κυριάκο.

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- Καθαρός Έλληνας.

Όνοματεπώνυμο: Παντελής Τ.

Ημερομηνία: 26.8.2018

Ηλικία: 79 ετών

Φύλο: Άντρας

Μόρφωση: Γ' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης Κτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι τρίτη Δημοτικού στο χωριό. Δύσκολα χρόνια, μια μέρα σχολείο, 5 στα πρόβατα.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλό ήταν το σχολείο αλλά όταν ήρθαν οι Γερμανοί διαλύθηκε. Το 1945-46 πηγαίναμε σχολείο στην εκκλησία.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι καλοί ήταν, τα παιδιά δεν ήταν καλά, Δεν ξέραμε να μιλήσουμε ελληνικά και τρώγαμε ζύλο αν μιλούσαμε βουλγάρικα. Υπάκουαν εντολές δεν έφταιγαν αυτοί. Ξύλο τρώγαμε από τους δασκάλους και αν φορούσαμε κάτι κόκκινο, ακόμα και για τον Μάρτη. Αυτό δήλωνε ότι είσαι κομμουνιστής. Τέτοια εντολή είχαν, δεν φταίνε αυτοί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι. Πηγαίνα από μικρός, μου άρεσαν τα πανηγύρια. Καλό είναι για τους νέους, μαθαίνουν τα έθιμα.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Η Μακεδονική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Τα Ελληνικά. Καλά, συνεννοούμαι.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, τον μπαμπά μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο Εμφύλιος έγινε για να εξαφανίσουν εμάς τους Μακεδόνες. Έκαναν να μαλώνουν αδέρφια με αδέρφια, πατέρα και γιος.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνας Έλληνας.*

Όνοματεπώνυμο: Αναστασία Σ.

Ημερομηνία: 30.8.2018

Ηλικία: 87 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Α' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι πρώτη δημοτικού.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Το σχολείο ήταν καλό, αλλά γαμπρίζαμε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Αν δεν ήξερες να γράφεις, έτρωγες ζύλο. Έπρεπε να χτυπάνε... Καλοί ήταν αν πήγαινες με τα νερά τους. Ούτε κρύο ούτε ζέστη.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Όχι, δεν πήγαινα. Δεν ξέρω να χορεύω, αλλά πρέπει να γίνονται για να περνάει καλά ο κόσμος.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Εγώ έζησα τον εμφύλιο. Με είχαν πάρει οι αντάρτες αλλά έφυγα, με τραυμάτισαν. Πήγαινα στη Βεύη και στο δρόμο με άρπαζαν, και με πήραν και με πήγαν Αριδαία. Με πήγαν σε ένα βουνό που έβλεπα τη λίμνη και εκεί ήταν οι Μαίτες και με ρώτησαν αν είχα κανέναν στον Εμφύλιο. Είπα όχι και με πήγαν στο νοσοκομείο.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Εγώ πέρασα πολύ δύσκολα. Δεν έπρεπε να γίνει.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνισσα, τι να είμαι;*

Όνοματεπώνυμο: Αφροδίτη Η.

Ημερομηνία: 14.10.2018

Ηλικία: 60 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Μέχρι έκτη δημοτικού, αν και προσπάθησα να συνεχίσω το Γυμνάσιο στο Αμύνταιο, επειδή ήμουν καλή μαθήτρια, αλλά τα παράτησα γρήγορα επειδή ήμουν μακριά από τη μαμά μου και φοβόμουν.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Έχει ελλείψεις, είναι ελλιπής, γιατί δεν καλύπτει αυτά που θα έπρεπε και τα παιδιά αναγκάζονται να πάνε στα φροντιστήρια.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Παλιά υπήρχε αυστηρότητα και βία από τους δασκάλους. Νομίζω πως αυτή η μέθοδος ήταν κακή, τα παιδιά τα παίρνεις πάντα με το καλό.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Ναι, στο σύλλογο γυναικών και στη Γερμανία στο σύλλογο Θεσσαλίας. Μου αρέσει ο χορός γενικά.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, κυρίως στο χωριό. Μου αρέσουν γιατί προβάλλεται το χωριό, τα ήθη και τα έθιμα. Αλλά δε μου αρέσουν τα επαναστατικά τραγούδια, τα υπόλοιπα ναι, αυτά όχι.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Σλαβομακεδονικά, αυτή μάθαμε από τους γονείς και τα ελληνικά στο σχολείο.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά, καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν έχω ακούσει κάτι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν καταστροφή για το χωριό και γενικά για τη χώρα.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, όπου γη και πατρίς*

Όνοματεπώνυμο: Ειρήνη Μ.

Ημερομηνία: 14.10.2018

Ηλικία: 77 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γ' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα νήπια, ήταν η πρώτη χρονιά που άνοιξε μετά τον ανταρτοπόλεμο και μέχρι 3η δημοτικού. Έπρεπε να δουλέψουμε.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Η εκπαίδευση είναι τα μάτια του ανθρώπου...*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *...αλλά οι δάσκαλοι ήταν πολύ αυστηροί, τρώγαμε ξύλο και είχαμε σεβασμό. Αυτό είχε τα καλά και τα κακά του. Το αστείο είναι πως αν έκανες παράπονα στους γονείς, θα σου έλεγαν καλά σου έκαναν.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, βγαίνουμε. Τα πανηγύρια είναι καλά για να γλεντάει ο κόσμος, αν χαθούν αυτά, θα χαθεί ένα κομμάτι της ιστορίας μας.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Τα ντόπια, καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ξαδέρφια. Ήμουν μικρή αλλά θυμάμαι. Με πήραν και εμένα στην Παπαδιά αλλά δεν με κράτησαν γιατί ήμουν μικρή. Εκεί προσπαθούσαν να μας πείσουν ότι να πάμε στα Σκόπια λέγοντάς μας ότι εκεί θα πέραγαν καλά. Όταν ερχόντουσαν οι αντάρτες χτυπούσε η καμπάνα να κρυφτούμε, προσπάθησαν να πάρουν τον αδερφό μου αλλά κρύφτηκε και γλίτωσε.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν δύσκολα χρόνια, άσχημα χρόνια, να μη δώσει ο θεός και έρθουν εκείνα τα χρόνια και τα ζήσουν τα παιδιά μας. Μόνο στερήσεις και πείνα. Δεν μπορούσαμε να αποθηκεύσουμε φαγητά γιατί φοβόντουσαν ότι θα θεωρούνταν ενίσχυση ανταρτών.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, δεν θέλω να ακούω τίποτα κάτι άλλο, αγαπώ την Ελλαδίτσα, επειδή ζει κόσμος φτωχά αλλά καλά.*

Όνοματεπώνυμο: Ελευθερία Σ.

Ημερομηνία: 15.10.2018

Ηλικία: 67 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Τελείωσα το δημοτικό στην Κέλλη.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Τότε ήταν πιο δύσκολη η εκπαίδευση, είχαμε ένα βιβλίο, τώρα τα παιδιά έχουν ευκολίες. Τότε μας έστελναν σε δουλειές, δεν είχαμε χρήματα να σπουδάσουμε, τώρα τα παιδιά προχωράνε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι αυστηροί, σκληροί τότε, τώρα είναι καλύτεροι νομίζω. Γενικά ήταν και είναι καλοί.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, όταν δε δούλευα. Καλά είναι τα πανηγύρια, είναι διασκέδαση. Αλλά αλλάζουν με τα χρόνια, προσαρμόζονται στις εποχές.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ντόπια.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια. Τα μάθαμε στο σχολείο.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ο θείος μου.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Εζήσαν δύσκολα χρόνια, τράβηξαν πολλά. Για εμάς όσα μας έλεγαν τα ακούγαμε σαν παραμύθι.*

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Ευδοξία Ρ.

Ημερομηνία: 6.10.2108

Ηλικία: 88 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Γ' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης-Κτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι τρίτη δημοτικού.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Το σχολείο καλό ήταν, εμείς δε διαβάζαμε, επειδή δεν είχαμε χρόνο με τις δουλειές, μας έστελναν για δουλειά, δεν τους ένοιαζε το σχολείο.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Δεν ξέραμε και η δασκάλα μας χτυπούσε με τη βέργα, άσε τι περάσαμε.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- Δεν πήγα ποτέ, νέα ήμουν και γέρασα και δεν πήγα ποτέ. Είχαμε δουλειές.

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- Τα δικά μας, "νάσιε".

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- Ελληνικά. Μέτρια.

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- Εγώ ήμουν στον Εμφύλιο. Είχα πάει στο Κλειδί για νερό με άλλες γυναίκες και εκεί μας περίμεναν οι αντάρτες. Με πήραν εμένα και άλλα κορίτσια. Μας πήγαν στο Σκοπό, μετά στην Παπαδιά νομίζω και μετά δεν ξέρω, στρατόπεδο ήταν, σε ένα κέντρο. Μας έδωσαν όπλο. Μας πήγαιναν σε διάφορα χωριά για να κλέβουμε. Εμένα μου έδωσαν <<στάγην>> και χρειάστηκε να σκοτώσω. Οι Έλληνες μας χτυπούσαν και εμείς αυτούς. Οι αντάρτες δε μας χτυπούσαν εμάς, μας μάζεψαν και κορίτσια από τον Άγιο Παντελεήμονα. Μας έντυσαν μας έδωσαν όπλο και μας έστειλαν σε λόχους 8 κορίτσια ήμασταν από το χωριό. Το έσκασα όμως, βγήκα σκοπό και από το Βίτσι περπάτησα μέχρι τη Φλώρινα για να παραδοθώ. Έβγαλα το άσπρο μαντήλι και είπα παραδίνομαι. Με πήραν και μου έκαναν ανάκριση, με έφεραν στην Κοζάνη σε άλλον ανακριτή. Μετά ήρθε ο μπαμπάς και μου έφερε ρούχα. Έμεινα αρκετό καιρό. Οι ανακριτές με ρωτούσαν πως τα πέρασα εκεί, αν είχε άλλους Κελλιώτες και ποιοι έμειναν.

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- Κλαίγαμε και περπατούσαμε στα χωριά. Ήταν πολύ κακό, δεν μπορούσαμε να φύγουμε, δεν ξέραμε αν θα γυρίσουμε. Έμειναν πολλές στο δρόμο. Θυμάμαι μια αδερφή είδε τον αδερφό της νεκρό, το παιδί ήταν από τον ελληνικό στρατό. Δίπλα του είχε σκοτωθεί και ένας άλλος, τότε ζήτησε από τον λοχία μας άδεια για πάρει τα ρούχα από τους νεκρούς, έτσι κάναμε. Τότε λέει σε εμάς να προχωρήσουμε για αν τους ξεντύσει. Τότε την ακούμε να φωνάζει << Τι κάνω, πολεμάω τον αδερφό μου, εγώ αντάρτισσα, αυτός φαντάρος>> και τότε αυτοκτονεί πάνω του, στην αγκαλιά του. Εμείς προχωρήσαμε, δεν μπορούσαμε να κάνουμε και κάτι, τους αφήσαμε εκεί.

E) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Μακεδόνισσα.*

Όνοματεπώνυμο: Ζαχαρούλα Π.

Ημερομηνία: 17.10.2018

Ηλικία: 74 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Ε' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Δημοτικό σχολείο Κέλλη μέχρι πέμπτη τάξη, αλλά όχι νηπιαγωγείο.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Ο άνθρωπος πρέπει να αποκτήσει γνώσεις για να μάθει να σέβεται, η εκπαίδευση είναι σημαντική.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Όλοι οι δάσκαλοι είναι καλοί, είναι δεύτεροι γονείς μας. Πρέπει να υπάρχει σεβασμός προς το δάσκαλο.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Δεν είχαμε τότε συλλόγους.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Ναι, όσα γίνονται στο χωριό. Ο χορός μου δίνει ζωή, είναι ζωντάνια.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ελληνικά.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ντόπια. Καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Μας έχει μείνει ο φόβος. Άσχημα χρόνια, σκοτώθηκαν αδέρφια.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

Όνοματεπώνυμο: Μαρία Ρ.

Ημερομηνία: 26.9.2018

Ηλικία: 77 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Ε' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

Α)Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι Ε' τάξη Δημοτικού.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Είναι καλή η εκπαίδευση, μαθαίνεις πράγματα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Μια χαρά ήταν οι δάσκαλοι, και τώρα είναι. Τότε χτυπούσαν αν δεν ήξερες το μάθημα.*

Β) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πάω για τα χορευτικά, μου αρέσουν πολύ. Είναι καλό να βγαίνεις, γνωρίζεις κόσμο επίσης.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Ντόπια.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά, καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Δεν ξέρω.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο πόλεμος είναι πόλεμος και πολύ χειρότερο αν είναι εμφύλιος, αλλά αυτά έχει ο πόλεμος.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα, ζω στην Ελλάδα.*

Όνοματεπώνυμο: Μελοπομένη Ν.

Ημερομηνία: 19.7.2018

Ηλικία: 85 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Β' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος Αγρότης- Κτηνοτρόφος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι δευτέρα δημοτικού, αλλά με τον πόλεμο...*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Καλή. Εγώ ήμουν καλή μαθήτρια, αλλά οι Γερμανοί ήρθαν και τα χάλασαν. Μάθαιναν τα παιδιά γράμματα, ελληνικά. Τα παιδιά ήθελαν να μάθουν αλλά με τον πόλεμο δεν μπορούσαν.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι φώναζαν και όποιος δεν ήξερε τον χτυπούσαν με τη βέργα,...Αχ, τι περάσαμε εμείς.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι. Ο πρόεδρος και ο γραμματέας τότε ήταν στο σύλλογο, τώρα γέρασα.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Τώρα που γέρασα δεν πάω. Τα πανηγύρια είναι χαρά. Ακούω τα όργανα και χορεύει η ψυχή μου.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονική, μακεδονική, αφού ζούμε στο χωριό.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ξέρω λίγα αγγλικά. Μέτρια.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι, από το σόι μου όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ο πατέρας μας είχε κρύψει στο υπόγειο μαζί με τα ζώα για να μη μας πάρουν οι αντάρτες. Οι αντάρτες ήταν και από το χωριό. Φοβόμασταν, είδαμε δυσκολίες αλλά τώρα όλα καλά.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Είμαι Μακεδόνισσα.*

Όνοματεπώνυμο: Βασιλική Μπ.

Ημερομηνία: 27.8.2018

Ηλικία: 81 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Β' τάξη δημοτικού

Επάγγελμα: Συνταξιούχος

A) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Ναι, μέχρι Β' τάξη δημοτικού.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Στο χωριό, όταν πηγαίναμε σχολείο δεν περνούσαμε καλά, επειδή δεν είχαμε τίποτα, δεν είχαμε χρήματα.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Ε, μερικοί ήταν καλοί, μερικοί χτυπούσαν. Άλλοι ήξεραν γράμματα καλά, άλλοι μόνο ήξεραν να μας δέρνουν με τη βέργα.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πάω, καλά είναι. Παλιά πηγαίναμε με τα γαϊδουράκια στα πανηγύρια. Καλό είναι να γίνονται, βρίσκεσαι με άλλον κόσμο.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Μακεδονική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Ελληνικά. Μέτρια. Συνεννοούμαι καλά.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Όχι.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Ήταν κακός καιρός, φοβόμασταν. Αναβαν τα σπίτια και εμείς κρυβόμασταν να μη μας πάρουν. Σπίτι με σπίτι χτυπιόντουσαν, δεν λογάριαζαν.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα με όλη μου την καρδιά.*

Όνοματεπώνυμο: Ανώνυμη

Ημερομηνία: 10.8.2018

Ηλικία: 67 ετών

Φύλο: Γυναίκα

Μόρφωση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

Α) Εκπαίδευση

Πήγατε σχολείο; Πού πήγατε;

- *Πήγα μέχρι έκτη. Όποιοι είχαν λεφτά πήγαν και γυμνάσιο. Ο κόσμος τότε δεν είχε να φάει, όχι να πάει στο σχολείο.*

Ποια η γνώμη σας για την εκπαίδευση;

- *Μέτρια, δε μαθαίνουν όσο θα έπρεπε.*

Ποια η γνώμη σας για τους δασκάλους;

- *Οι δάσκαλοι ήταν καλοί. Χτυπούσαν οι δάσκαλοι. Τότε μάθαιναν. Αν δεν τα χτυπάς δε μαθαίνουν. Είχαμε 2 δασκάλους και μια δασκάλα. Έναν δάσκαλο ανά δυο τάξεις και όταν δεν ξέραμε μας χτυπούσαν.*

B) Πολιτισμός- Τέχνη

Μετέχετε σε πολιτιστικούς συλλόγους; Σε ποιους και γιατί;

- *Όχι. Δεν είχαμε τίποτα τότε.*

Παίρνετε μέρος σε πανηγύρια; Ποια η γνώμη σας για αυτά;

- *Πάω και βλέπω. Μου αρέσουν.*

Γ) Γλώσσα

Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα;

- *Η Ελληνική.*

Γνωρίζετε και δεύτερη γλώσσα; Πως κρίνετε τη γνώση της, καλή, μέτρια, πολύ καλή;

- *Μακεδονική. Όχι, μέτρια τα ξέρω.*

Δ) Ιστορία

Έχετε συγγενείς που πήραν μέρος στον Εμφύλιο;

- *Ναι, τους μάζεψαν και τους πήγαν στα Σκόπια, όταν έγινε ο πόλεμος.*

Τι άποψη έχετε σχηματίσει γύρω από αυτό;

- *Να μην έρθουν ξανά εκείνα τα χρόνια. Φτώχεια φέρνει ο πόλεμος. Δεν μπορεί ο κόσμος να βγαίνει έξω.*

Ε) Ταυτότητες

Πολλοί κατακτητές πέρασαν από το χωριό σας;

Εσείς τι αισθάνεστε ότι είστε σήμερα; Πως προσδιορίζετε τον εαυτό σας ως προς αυτούς;

- *Ελληνίδα.*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Άριστερά : 'Ο Μητροπολίτης Κιτίου επισκέπτεται το χωριόν Κέλλη παρά τὰ Γιοουγκοσλαβικά σύνορα.—Δεξιά : 'Ο Κύπριος 'Ιερέαρχης ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν τοῦ χωρίου Κέλλη.

κ τῆς ἐπαφῆς ἡμῶν
θῶν τῆς Ἑλληνι-
ως διεπιστώσαμεν
ρόν αὐτῶν ἐνδιαφέ-
ριακῶν ἐθνικῶν ζη-
ῶν ἐνδιαφέρουν πρὸς
ἢ καθ' ὅσον τρόπον
εν διότι διπλωμα-
αες ἄλλως ὑπηγό-
ως στιγμὴν ὁμοῦ
σθῶμεν ὅτι παρα-
πρὸς τοὺς ἱεροὺς
ἐρήσεις τῆς ἐλευ-
ῶτε καὶ μετὰ τὴν
σιν τῆς ἐσωτερικῆς
λαδὶ δύναται νὰ
ἐπὶ πολὺ κυ-
λιγοῦσα ἢ ἄ-
πρὸς τὴν Κυ-
ῶθεν διότι κα-
ζήτημα πανελ-
οῦ τοῦ Βασιλέως
ἡν Παύλου, ὁ
τας εὐθαρσείας
λώσει του δι-
τοῦς ἐθνικοῦς
ς, μέχρι καὶ
ου "Ἑλληνο-
αται θερμοί
ται εἰς τὸν εὐ-
γῶνα διὰ τὸν
τοῦ δουλικοῦ
τος. Καὶ πάν-
ἐλευθέρᾳ πα-
ργῆς ἐστρεφε-
πρὸς τὰ ὑπό-
της, φλεγόμε-
θον νὰ τὰ πε-
θερα εἰς τὰς
ἄλλ' ὑπέρο-
σημερον τί-
σεων τῆς ἐ-
ἐν ὀνόματι
ιάτων, τὰ ὁ-
σέφερον ὡς
θυσίαν ἐπὶ
ῶμοῦ τῆς
αἴτημα τοῦ-
ως τῶν ἐλ-
ν προβάλα-
ατα ὄλων
Προκειμέ-
ρου, ἢ πα-
γλικῆς κα-
εν ἤδη αἰ-

Ὅταν ἐπεσκέφθην τὸ πολέμι-
κὸν μέτωπον διὰ νὰ χαιρετίσωμεν
τὰς ἐνόπλιους δυνάμεις τῆς Ἑλλη-
νικῆς πατρίδος, ὁ ἥρωϊκὸς ἐθνικὸς
στρατὸς μας ἐν ἐξῆλλω ἐνθουσια-
σμῷ ἐξεδήλωσεν, ὅτι δικαίωσιν τῶν
θυσῶν του καὶ ἀξιοποιήσιν τῆς νί-
κης του κατὰ τῶν ὑπονομευτῶν τῆς
Παγκοσμίου ἐλευθερίας θεωρεῖ τὴν
ἀποκατάστασιν τῆς Κύπρου εἰς τὰς
μητρικὰς ἀγκάλας.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον αἱ θυσίαι τῆς
ἐλευθέρᾳ πατρίδος, αἱ ὁποῖαι ἀπαι-
τοῦν δικαίωσιν διὰ τοῦ τερματισμοῦ
τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς ἐπὶ τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Κύπρου. Εἶναι καὶ αἱ Κυ-
πριακαὶ θυσίαι, αἱ ὁποῖαι προσεφέρ-

θησαν ἐπὶ τοῦ ἰδίου θωμοῦ. «Κύπρι-
οι, ἐγγραφεῖτε εἰς τὸν στρατὸν διὰ
τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐλευθερίαν»
ἀνέγραφον αἱ πινακίδες τῶν στρα-
τολογικῶν ἐν Κύπρῳ γραφείων κα-
τὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ Β' Παγκοσμί-
ου Πολέμου. Καὶ ἡ Κύπρος ἀπέστει-
λε τριανταπέντε περίπου χιλιάδας
τέκνον τῆς διὰ νὰ πολεμήσουν εἰς
τὰ πεδία τῶν μαχῶν τῆς Ἀφρικῆς
καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ γράψουν
μὲ τὸ αἷμα των Νέαν Διαθήκην τῆς
Κυπριακῆς ἐλευθερίας. Πικρὸν δὲ
προβάλλει τὸ παράπονον καὶ τὸ ἐ-
ρώτημα: Διὰ τί ἐπολέμησαν οἱ Κύ-
πριοι; Διὰ τὴν αὐτοδιάθεσιν καὶ ἐ-
λευθερίαν τῶν λαῶν, ἔλεγον οἱ σύμ-
μαχοι. Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐ-

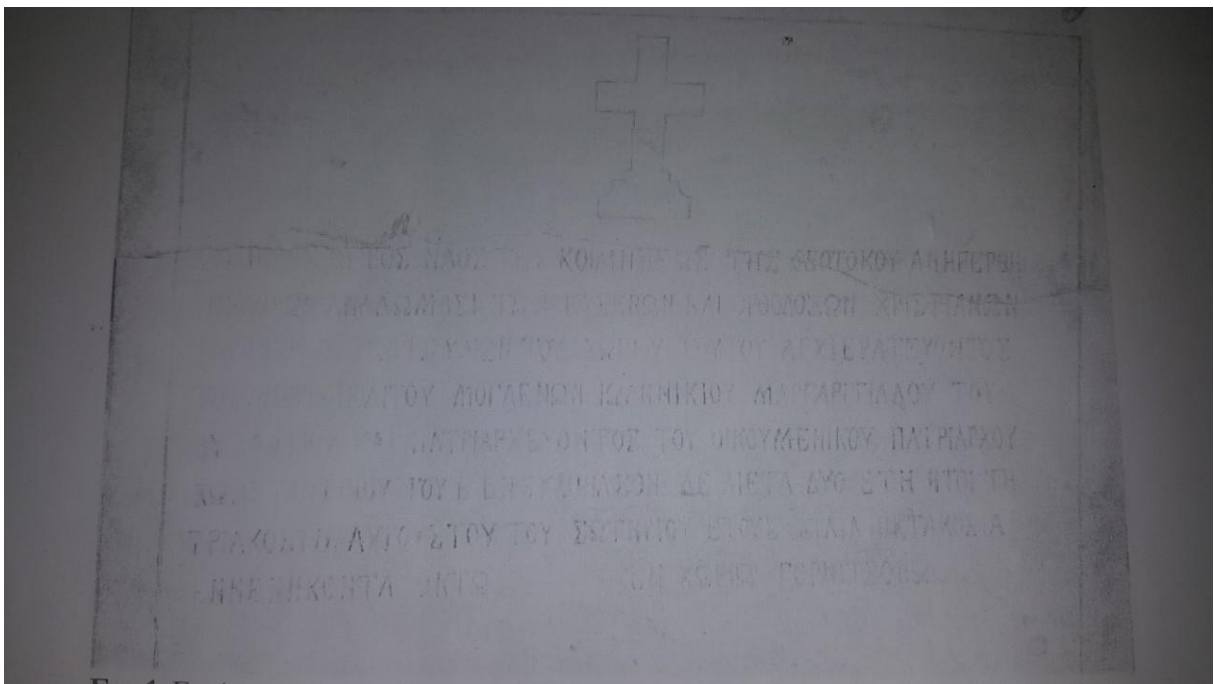
λευθερίαν, μᾶς ἔλεγον τότε οἱ Ἀγ-
γλοι. Καὶ δὲν ἐπολέμησαν θεσπιάς
οἱ Κύπριοι διὰ νὰ στηρίξουν τὴν
Ἀγγλικὴν ἐπικράτειαν ἐπὶ τῆς Νή-
σου των, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ
τὴν ἐλευθερίαν» ὅπως ὑποκριτικῶς
ψευδολογοῦσα ἡ Ἀγγλικὴ προπα-
γάνδα διεκήρτιτεν. Αἱ θυσίαι τῶν
Κυπρίων ἀποτελοῦν σήμερον ληρο-
νημένην ὑπόθεσιν διὰ τὴν Ἀγγλίαν.
Δὲν ἀπογοητεύονται ὁμοῦ οἱ Κύπρι-
οι καὶ δὲν ἐγκαταλείπουν τὸν ἀ-
γῶνά των. Ἡ ἐνωτικὴ σημαία δὲν
θα ὑποσταλῇ ἀλλὰ θὰ κυματίζῃ
ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ τῆς ψυχῆς των, μέχρις
ὅτου αἱ θυσίαι των εὕρουν πλήρη
δικαίωσιν.

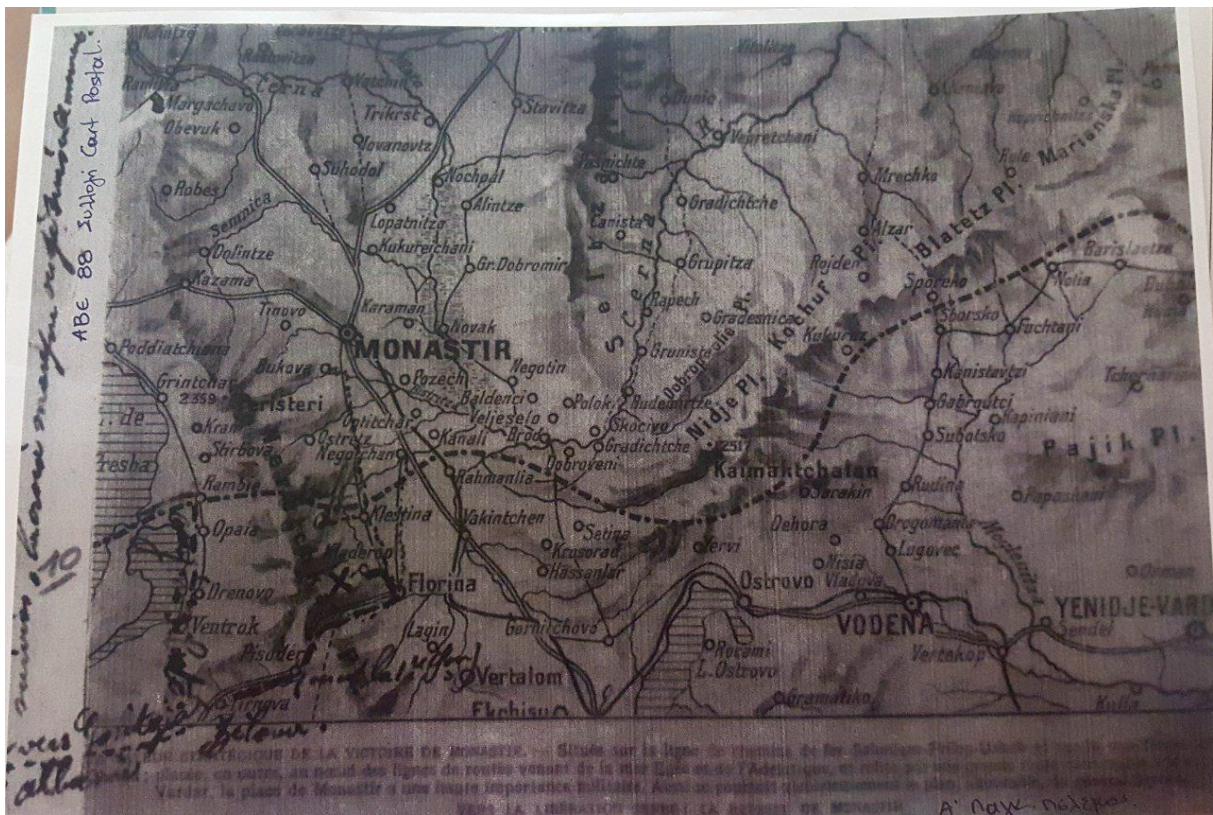
1. Ο Μητροπολίτης Κιτίου επισκέπτεται το χωριό Κέλλη. (Πηγή: Εφημερίδα Ελληνική Κύπρος, Δεκέμβριος 1949)

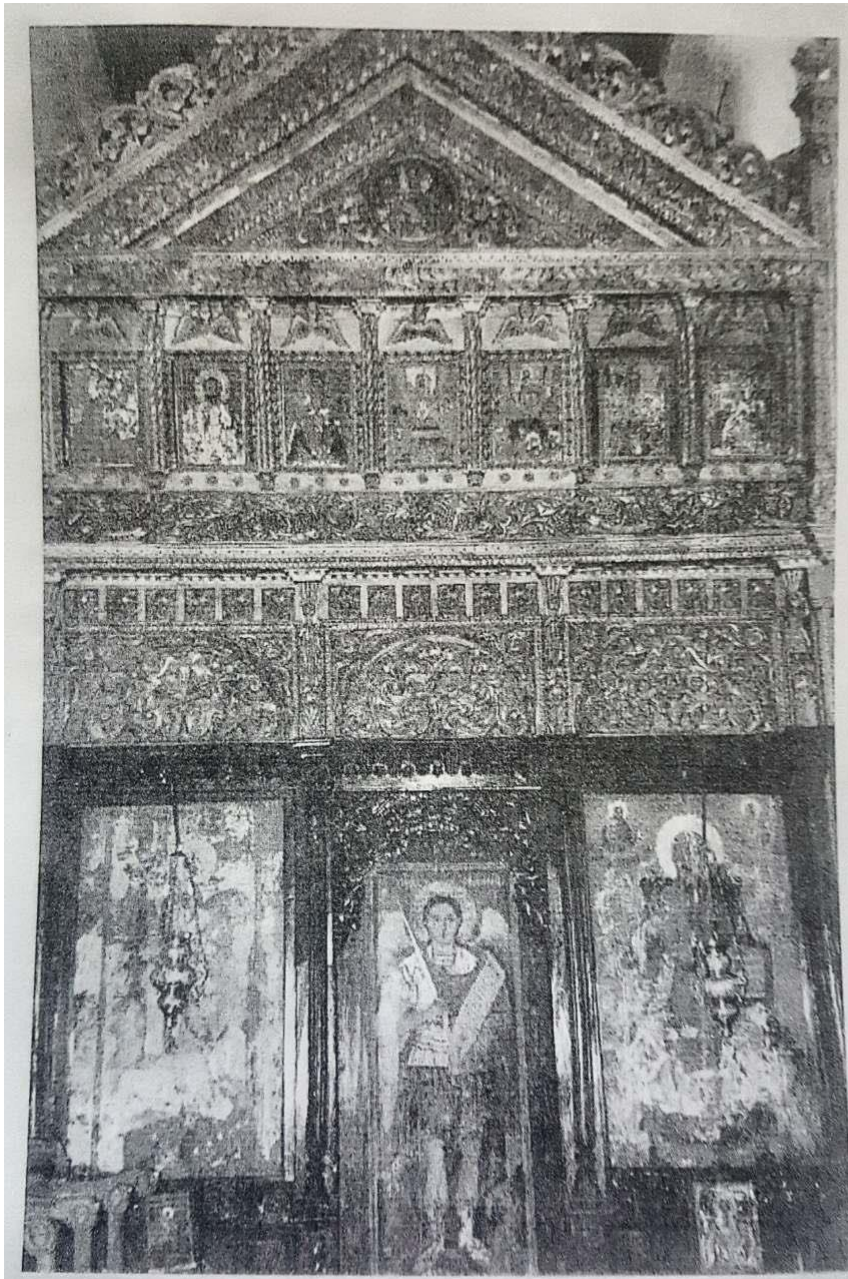
2. Ο Κύπριος ιεράρχης και στη μέση οι μαθητές του χωριού Κέλλης.

3. Εγγράκκη επιγραφή του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου του χωριού Κέλλη, Φλώρινα.

4. Χάρτης του Α' Παγκοσμίου πολέμου. (Συλλογή cart postale)

5. Εσωτερική άποψη του ναού Κοίμησης της Θεοτόκου του χωριού Κέλλη, Φλώρινας